

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY

Schvaluji.
Ředitel SRDS OS – MO
brig. gen. Ing. Bohuslav DVOŘÁK
Praha 28. března 2011

Pozemní síly v operacích

VOJENSKÁ DOKTRÍNA

1. vydání

2011

Tato publikace je zařazena do kategorie vojenských doktrín. Vojenské doktríny jsou jedním ze zdrojů vojenských vědomostí, znalostí a zkušeností, shrnují a objasňují procesy, zásady a způsoby použití vojsk v jednotlivých druzích vojenských operací a nevojenských ohrožení. Mají informativní a doporučující charakter, neobsahují ustanovení právních a vnitřních předpisů, které svým obsahem respektují.

Vojenská doktrína nenahrazuje žádný vnitřní předpis v působnosti rezortu Ministerstva obrany České republiky ve smyslu RMO č. 29/2009 Věstníku.

S vojenskou doktrínou nakládejte podle článku 22 RMO č. 11/2010 Věstníku.

Tato vojenská doktrína byla zpracována ke dni 1. 11. 2010.

Po využití zničit mimo skartační řízení jako nadpočetný výtisk.

ÚVOD

Operační doktrína „Pozemní síly v operacích“ vychází z „Vojenské strategie České republiky“ (2008), „Doktríny Armády ČR“ (2010), „Doktríny AČR v operacích na území ČR pod národním velením“ (2007), „Doktríny AČR v mezinárodních operacích“ (2008), AJP-3.2 „Doktrína spojeneckých pozemních operací“ (2009) a ostatních souvisejících standardů a doktrín NATO.

Z členství České republiky v NATO a EU a z přijatých závazků vyplývá, že pozemní síly AČR povedou bojovou činnost zpravidla v rámci koalice sil. Doktrína „Pozemní síly v operacích“ je odrazem AJP-3.2 „Doktrína spojeneckých pozemních operací“ do podmínek ozbrojených sil České republiky. Tento krok je v souladu s přistoupením ČR ke STANAG 2288.

Při řešení problematiky použití druhů vojsk a služeb, použití vzdušných sil a dalších dílčích oblastí použití jednotek AČR se doktrína odvolává na již vydané publikace.

Účelem doktríny je objasnit podíl pozemních sil na vedení společných spojeneckých operací, objasnit způsob a zásady vedení pozemních operací a způsob zapojení pozemních sil AČR do těchto operací. Při vyvozování úkolů pozemních sil AČR tato doktrína vychází z úkolů a ambicí definovaných v Doktríně AČR.

Doktrína popisuje charakter pozemních operací a podíl pozemních sil na nich. Vychází ze skutečnosti, že bojová činnost pozemních sil není vedena izolovaně, že většina operací současnosti je vedena společnými silami (se zapojením pozemních, vzdušných, případně i námořních sil), koaličními uskupeními a se zapojením řady nevojenských organizací. Bez spolupráce vojenských sil s vládními a nevládními organizacemi nelze zpravidla dosáhnout strategických a operačních cílů operace (tažení). Koaliční charakter vedení boje a zapojení nevojenských subjektů se promítá do plánování a organizace boje na všech úrovních velení a řízení, od strategické až po taktickou.

Doktrína řeší charakteristické rysy soudobého boje a definuje druhy taktických činností využívaných při řešení bojových situací v různém operačním prostředí, v němž mohou jednotky pozemních sil AČR plnit bojový úkol.

Uváděné zásady a principy pro vedení spojeneckých operací jsou plně aplikovatelné ve všech typech operací a jsou použitelné rovněž v operacích vedených

na území ČR pod národním velením. Doktrína je rovněž určena jako studijní materiál pro pedagogy a studenty vojenských vzdělávacích programů.

Při aplikaci jednotlivých ustanovení doktríny, v rámci praktického nasazení vojsk a zejména při její průběžné aktualizaci, je třeba využívat zevšeobecnování zkušeností ozbrojených sil států NATO (tzv. Lessons Learned), získaných z vedení bojových a protipovstaleckých operací, operací na podporu míru, z vojenského mírového nasazení a ze společných cvičení.

Doktrína je zaměřena na použití pozemních sil v operacích. Použití vzdušných sil je řešeno pouze okrajově, se zaměřením na otázky vzájemné součinnosti a podpory pozemního boje¹.

Doktrína se neobejde bez užívání vojenských odborných pojmů a obecně užívaných zkratk, národních i aliančních. V zájmu jednotného chápání jejich významu je přímo v textu článků, v nichž jsou poprvé uvedeny, nebo tam, kde je to nutné, podán jejich stručný výklad. Obecně je používána vojenská terminologie v souladu s aktuálním zněním AAP-6 „Slovník termínů a definic NATO“. Pro označení protistojící strany je v celém dokumentu používán pojem „protivník“. Přehled použitých zkratk je uveden na konci publikace.

Obsah této operační doktríny tvoří ucelený teoretický základ pro navazující a související taktické doktríny a vojenské předpisy pozemních sil AČR, jakož i pro taktické doktríny a vojenské předpisy druhů vojsk a služeb.

¹ *Použití vzdušných sil řeší publikace Pub-30-33-01 Použití vzdušných sil AČR v operacích, Vyškov 2008*

I. POUŽITÍ POZEMNÍCH SIL V OPERACÍCH

KAPITOLA 1

STRATEGICKÝ A OPERAČNÍ RÁMEC POUŽITÍ POZEMNÍCH SIL

1.1 Bezpečnostní a operační prostředí

1.1.1 Strategický rámec a bezpečnostní prostředí

0101. Strategický rámec pro působení ozbrojených sil České republiky (dále jen ČR) vymezuje „Vojenská strategie České republiky“. Vychází z hodnocení stavu a předpokládaného vývoje bezpečnostní situace, definovaných bezpečnostních zájmů ČR a principů obranné politiky, obsažených v „Bezpečnostní strategii ČR“, a rozpracovává základní principy „Strategické koncepce Organizace Severoatlantické smlouvy“ a „Bezpečnostní strategie Evropské unie“. Stanovuje rovněž zásady spolupráce s ostatními složkami, které se podílejí na zajištění bezpečnosti ČR. V souladu se zahraniční politikou ČR vytváří podmínky pro aktivní podíl ozbrojených sil na realizaci evropské bezpečnostní a obranné politiky v rámci Evropské unie (dále jen EU).
0102. Vojenská síla spolu s politikou, diplomacií a ekonomikou představují mocenské nástroje státu (NATO, EU). Národní státy zůstanou hlavními geopolitickými aktéry a většina z nich si uchová své ozbrojené síly. Bude však pravděpodobně existovat větší vzájemná závislost mezi státy a bude docházet k přesunu moci od států k nadnárodním systémům, takovým, jako jsou Evropská unie a další mezinárodní společenství. Akce namířené proti novým hrozbám a výzvám by měly být koordinovány napříč všemi nástroji státní moci, což může zvýšit význam úlohy mnohonárodních systémů a organizací.
0103. Se změnami strategického prostředí se mění i potenciální protivník. Potenciálního protivníka budou pravděpodobně představovat tři široké skupiny, tj. národy, frakce (skupiny) uvnitř státu a neoficiální struktury. Zatímco ozbrojený konflikt mezi národy (státy) ve střední a západní Evropě je v současné době méně pravděpodobný, jinde

ve světě ho nelze vyloučit. V současnosti narůstá hrozba boje mezi frakcemi uvnitř jednotlivých států v méně stabilních regionech. Vyšší riziko konfliktů hrozí mezi státními ozbrojenými organizacemi, organizacemi odpovídajícími za dodržování zákonnosti a neoficiálními strukturami (aktéry), zejména teroristy. Státní ozbrojené síly mohou také bojovat proti jiným nestátním strukturám, zvláště proti těm, které jsou zapojeny do organizovaného zločinu. U těchto struktur lze předpokládat vysokou míru technické vybavenosti a vysoký rozsah a míru používání polovojských postupů a prostředků. Teroristé a extremisté mohou pomoci cílených informačních kampaní ve sdělovacích prostředcích a ostatních informačních sítích (zejména Internet) podporovat nepokoje a nespokojenost celých skupin obyvatelstva (např. akce náboženských extremistů).

0104. Složitě a nepředvídatelné změny ve strategickém prostředí budou vyžadovat nové způsoby myšlení, plánování a jednání. Úloha vojenských sil při dosažení strategického konečného stavu musí být pečlivě zvažována a pochopena operačním velitelem a těmi, kteří tvoří a usměrňují strategii. Ozbrojené síly v podstatě odpovídají za vytvoření a udržení podmínek, vyžadovaných jinými organizacemi pro dosažení strategického konečného stavu. Je vysoce nepravděpodobné, že strategického konečného stavu bude dosaženo pouze vojenskou činností. Do kolektivní strategie je důležité zahrnout politická, diplomatická, ekonomická a zpravodajská opatření, která mají od počátku rozvíjet vojenský úspěch, jinak je strategická iniciativa ztracena.
0105. Vzhledem k politickým a právním omezením a dostupnosti nových technologií se bude těžiště činnosti Aliance stále více zaměřovat na zajištění toho, aby operace přispěla k vytváření efektů² potřebných pro dosažení strategického cíle tažení. Způsob vedení operací založený na dosažení efektů (Effect-Based Approach to Operations – EBAO) zahrnuje komplexní integrované použití všech dostupných prostředků moci Aliance (vojenských i nevojenských) k vytvoření efektů, kterými bude dosaženo požadovaných výsledků.

Způsob vedení operací založený na dosažení efektů není nový, spíše jde o změnu ve způsobu nazírání, plánování, vedení a hodnocení operací, který klade důraz na dosahování požadovaných a snížení nežádoucích výsledků. Způsob vedení operací založený na dosažení efektů nemění

² Efekt je popisován jako výsledek činnosti, sledu činností nebo jako jiný účinek

současně přijaté metodologie plánování, pouze přesouvá těžiště přístupu k plánování. Operace se vedou stále stejným, časem prověřeným způsobem, za použití zásad operačního umění. Operační umění se však bude nadále vyvíjet na základě nejnovějších zkušeností z vedení operací. Tento přístup je využitelný při plánování a hodnocení operací v celém spektru konfliktů, zejména na strategické a operační úrovni velení.

Na strategické úrovni zahrnuje použití vojenských nástrojů (schopností) spolu s ostatními nástroji moci Aliance, které představují diplomatické nástroje, koordinovaná ekonomická opatření a využití schopností jiných mnohonárodních vládních a nevládních organizací v rámci kolektivní strategie. Vojenská síla může být použita spolu s ostatními nástroji za různých okolností, zejména v rámci prevence a zabránění konfliktu, v rámci pomoci při pohromách, při bezpečnostních operacích a v rámci samotného konfliktu. Vojenská síla je považována za nástroj, který je použit, když ostatní nástroje selžou, ačkoli včasné začlenění vojenského nástroje do kolektivní strategie před selháním (ostatních nástrojů) může tomuto selhání zabránit.

Na operační úrovni zahrnuje výběrové propojení (kombinaci) činností koordinovaných s činnostmi jiných organizací. Cílem je vytvoření smrtících a nesmrtících účinků vedoucích k dosažení operačních cílů. Splněním dílčích a postupných operačních cílů je dosahováno konečného strategického stavu.

V bojovém prostředí se způsob vedení operací založený na dosažení efektů zaměřuje na vytváření efektů, které sníží operační soudržnost protivníka, neutralizují jeho schopnosti, ovlivní jeho vnímání a zlomí jeho vůli k boji. K identifikaci hlavních zranitelných míst protivníka a k určení nejvhodnějších prostředků jeho napadení je protivník posuzován z nejvíce možných hledisek. V tomto pojetí se neklade důraz na množství použitých sil, rozhodující je kvalita sil, které dosahují převahy.

0106. Bezpečnostní prostředí zahrnuje vnější i vnitřní prostředí státu, ovlivňující jeho bezpečnostní politiku, tzn. prostor vně i uvnitř státních hranic, ve kterém se realizují a střetávají zájmy státu se zájmy jiných účastníků mezinárodních vztahů a v němž se odehrávají procesy, mající významný vliv na úroveň bezpečnosti státu.

Bezpečnostní prostředí současnosti se vyznačuje nestabilitou, rozmanitostí a nepředvídatelností hrozeb a rizik. Etnická a náboženská rivalita, územní spory, neadekvátní nebo neúspěšné úsilí o reformy,

porušování lidských práv a rozpad států může vést k lokální nebo regionální nestabilitě. Konflikty, včas neřešené politickými prostředky, mohou přerůst do válek (ozbrojených konfliktů) různého rozsahu, trvání a intenzity. Výsledné napětí může vést ke krizím v rozsahu od humanitární krize až po ozbrojený konflikt. Takové konflikty by mohly rovněž poškodit bezpečnost dalších sousedních států, včetně států NATO, a ovlivnit euroatlantickou stabilitu.

0107. Ozbrojené síly států mohou přispívat k procesu urovnání (řešení) hrozcích nebo vznikajících konfliktů mezi státy různými způsoby (formami) svého použití (včetně skutečnosti své existence a prokazatelnou úrovní své připravenosti a svých operačních schopností) nebo se mohou bezprostředně podílet na jejich řešení a ukončení vedením (provedením) vojenských operací.

V současném bezpečnostním prostředí již ozbrojené síly ČR nečelí konkrétní přesně definované hrozbě v poměrně přesně vymezeném prostoru v Evropě, ale musí být schopny vést široké spektrum operací proti různorodým silám protivníka, v různorodém prostředí a i ve velkých vzdálenostech od vlastního teritoria.

0108. Strategie NATO předpokládá, že jakýkoli útok na území spojenců z jakéhokoli směru bude pokryt články 5 a 6 Washingtonské smlouvy (dále jen WS)³.

Bezpečnostní zájmy Aliance však mohou být poškozeny dalšími riziky rozličné povahy, včetně teroristických činů, sabotáží, organizovaného zločinu a přerušením přílivu životně důležitých zdrojů. Problémy pro bezpečnost a stabilitu Aliance může také vytvářet nekontrolovaný pohyb velkého počtu lidí, především v důsledku ozbrojených konfliktů. Pro konzultaci mezi spojenci uvnitř Aliance existuje příslušný mechanismus podle článku 4 WS, jež zahrnuje koordinaci jejich úsilí, včetně jejich odpovědnosti vůči rizikům tohoto druhu. Na základě tohoto mechanismu jsou vedeny společné operace k řešení krizových situací mimo článek 5 WS.

0109. Široký, mnohorozměrný pohled na bezpečnost má své vojenské důsledky, které sahají daleko za tradiční zájem o teritoriální obranu a kladou vyšší důraz na takové úkoly, jaké představují zejména zabránění

³ V některých dokumentech je používán pojem „Severoatlantická smlouva“

konfliktu, krizové řízení, boj proti povstalcům, udržení a vynucení míru, podpora budování a vytváření míru, reakce na katastrofy a humanitární pomoc.

Ozbrojené síly ČR proto musí v souladu s politicko-vojenskými ambicemi aktivně působit v operacích mimo ČR, respektive mimo území členských zemí NATO a EU. Udržování stability a bezpečnosti v zájmových regionech, prostřednictvím operací vedených NATO a EU, případně koaličních operací, představuje optimální způsob, jak minimalizovat dopady hrozeb na bezpečnostní zájmy ČR a jejích spojenců. Aktivní účast při vedení těchto operací představuje v soudobém bezpečnostním prostředí hlavní způsob zajištění bezpečnostních zájmů ČR. Ozbrojené síly se proto budou prioritně na tyto operace připravovat a aktivně v nich působit. Efektivita nasazení ozbrojených sil bude podmíněna rychlostí reakce na vznik a průběh krizové situace a uplatněním komplexního přístupu, který v sobě zahrnuje koordinované působení vojenských a nevojenských aktérů, a to jak ve fázi plánování, tak i v průběhu operace.⁴

1.1.2 Operační prostředí

0110. Operační prostředí spoluvytváří protivník, spolupůsobící síly (operační uskupení), geografické podmínky, klimatické poměry nebo hydrometeorologické podmínky (prostředí), stav ekonomiky a infrastruktury, společenské prostředí (vztah státní správy a obyvatelstva k nasazeným vojenským silám) a další vlivy (mezinárodní politická situace, legitimita operace, vzdálenost od vysílajícího národního státu, cíl a úkoly operace atd.).

Nedílnou součástí operačního prostředí se v době masivního využívání elektroniky stává elektromagnetické prostředí. Z vojenského hlediska se toto prostředí stává dalším rozměrem válčiště, dokonce rozměrem, který fyzicky přesahuje hranice reálných operačních prostorů (tj. pozemní, vzdušný, kosmický a námořní prostor). Cílené využití elektromagnetického prostředí a jeho ovládnutí má zásadní vliv na úspěšné vedení vojenských operací.

Vojenská síla zůstane jedním z důležitých a nezbytných faktorů při zajišťování obrany země a při řešení krizových situací, poroste však role nevojenských aktérů v oblasti zajišťování bezpečnosti (např. OSN, OBSE, Mezinárodní červený kříž, nevládní humanitární organizace,

⁴ *Vojenská strategie České republiky, Praha 2008*

národní, etnické a náboženské instituce). Proto bude vzrůstat význam vzájemné spolupráce, provázanosti a koordinace mezi všemi zainteresovanými subjekty. Společná činnost všech vojenských a nevojenských aktérů v rámci prostoru operace vyžaduje na všech stupních velení existenci společného civilně-vojenského systému velení a řízení k zabezpečení koordinace činnosti těchto aktérů.

0111. Operační prostředí, ve kterém jsou vedeny soudobé operace, je složité. Veškeré vojenské plánování musí proto zohledňovat záměry ostatních nevojenských, mnohonárodních a nevládních iniciativ k vytvoření stabilního bezpečnostního prostředí. Bezpečnost je těžištěm diplomatického a vojenského spojení, jakým je NATO. NATO však nemá dostatek zdrojů pro řešení všech problémů v oblasti bezpečnosti, a musí proto působit v součinnosti s místními systémy vnitřní bezpečnosti (například s policií a justicí) a mezinárodními společenstvími. Nasazení vojenských sil NATO do operace okamžitě ovlivní regionální nebo sociální rovnováhu sil a způsoby používání násilí. Proto se od velitelů vyžaduje pochopení aspektů konkrétního násilného konfliktu. Přijatelný bezpečnostní konečný stav je dosažen, je-li v prostoru konfliktu nastolena zákonnost, mechanismy vnitřní bezpečnosti opět pracují a úroveň násilí je v mezích společenských norem.

Jakákoli vojenská reakce NATO proto musí být integrována v širším celkovém rámci nebo v rámci kolektivní strategie. Bereme-li v úvahu tyto a jiné bezpečnostní faktory, pak není žádný zásadní rozdíl v plánování a vedení jakýchkoli operací v rozsahu úplných schopností NATO.

1.1.2.1 Faktory charakterizující operační prostředí⁵

0112. **Fyzické prostředí** zahrnuje geologické a půdní poměry, reliéf terénu, vodstvo, porosty, klimatické a hydrometeorologické podmínky. Pozemní síly musí být schopny operovat v široké škále prostředí a jejich kombinací.
0113. **Hrozby a rizika.** Tento faktor zahrnuje hrozby a rizika, kterým mohou pozemní síly čelit v prostoru nasazení. Může jít o přesně identifikovatelnou a organizovanou vojenskou sílu, neidentifikovatelné militantní, případně kriminální skupiny nebo jejich kombinaci.

Hrozba může mít více forem o různé intenzitě a může se v průběhu konfliktu měnit (například povstalecké síly mohou pomáhat konvenčním

⁵ AJP-3.2 *Doktrína spojeneckých pozemních operací*, NSA 2009

silám nebo porážka konvenčních sil může vyvolat vznik povstaleckých sil podporovaných ze zahraničí). Hrozby mohou mít i jinou formu, než představuje konkrétní protivník nebo vojenská síla. Hrozbu může představovat například nedostatečná výkonnost ekonomiky, kriminalita a nestabilní bezpečnostní prostředí. Pozemní síly proto musí být připraveny k použití jak smrtící, tak i nesmrtící síly.

Kromě výše uvedených hrozeb ovlivňují nasazení vojsk v daném prostoru i rizika ve formě nemocí, přírodních a průmyslových katastrof. Tato rizika sice nemusí představovat přímou hrozbu pro vojenské síly, ale vedou k narušení stability státu nebo ohrožení obyvatelstva daného území a ovlivňují tak dosažení cílů operace.

0114. Operační prostředí vyžaduje věnovat mimořádnou pozornost zajištění nepřetržitého průběhu operací. Expediční operace jsou vystaveny široké řadě hrozeb v celé škále vojenských činností na potenciálně rozptýleném bojišti. Rozptýlení může mít za následek existenci neobsazených území, přes která se musí po komunikacích pohybovat nechráněné prostředky zajišťující dlouhodobou udržitelnost operací⁶. K umožnění takového pohybu musí být vyčleněna část sil. Protivník bude svou činnost zaměřovat spíše na logistické a administrativní součásti než na bojové jednotky. Proto by se bezpečnosti těchto součástí měla věnovat pozornost již od počátku plánování operace. Prostředky logistiky by měly mít srovnatelnou úroveň pohyblivosti a fyzické ochrany s jednotkami, jimž poskytují zabezpečení. Vojáci jednotek logistického zabezpečení boje (Combat Service Support – CSS) musí mít zbraně, senzory, spojovací a další potřebné prostředky a musí ovládat základní bojové činnosti, aby mohli bránit sebe a jim přidělené prostředky.
0115. K včasné identifikaci hrozeb a rizik je nutné provádět nepřetržité zpravodajské hodnocení bezpečnostní situace, identifikovat nové hrozby a rizika pro činnost vlastních vojsk a včas reagovat na jakoukoli změnu v bezpečnostním prostředí. Kvalitní zpravodajská podpora vlastních a součinnostních orgánů je nezbytným požadavkem pro plnění úkolů v jakékoli operaci pozemních sil.

⁶ *Schopnost vojsk uchovat si potřebnou úroveň bojové síly po dobu nezbytnou ke splnění úkolů, zabezpečovaná procesy a mechanismy, které spočívají v zásobování sil spotřebním materiálem a nahrazování bojových ztrát a ztrát způsobených opotřebením bojové techniky za účelem udržení bojeschopnosti sil po celou délku požadovaného období plnění stanovených úkolů (AAP-6)*

0116. **Místní obyvatelstvo.** Většina vojenských operací se odehrává na území, kde se nachází civilní obyvatelstvo. S místním obyvatelstvem budou pozemní síly na taktickém stupni v denním kontaktu. Účinky (dopady) operací na místní obyvatelstvo a infrastrukturu proto budou klíčovým faktorem a zároveň jedním z rozhodujících omezení při plánování operace. Tato omezení mohou zahrnovat široké spektrum opatření, od jednoduchých, vedoucích k zamezení civilních obětí během operací, ke složitějším, zaměřeným na ochranu civilního obyvatelstva s cílem je nejen ochránit, ale získat i jeho podporu při vedení operací. Pro úspěch operace bude důležité pochopit a respektovat kulturu místního obyvatelstva, náboženství a tradice.
0117. **Zapojení jiných agentur, sil a organizací do pozemních operací.** Operace pozemních sil zahrnují součinnost i s nevojenskými organizacemi a agenturami ať jde o koordinaci práce a podporu těchto organizací, nebo dokonce využití jejich zdrojů a podpory. Půjde například o mezinárodní nebo místní vládní agentury, nevládní organizace (Non-governmental Organization – NGO), soukromé nebo obchodní organizace, policejní a bezpečnostní síly hostitelské země, mezinárodní organizace (International Organization – IO) a soukromé bezpečnostní agentury. Velitelé musí zajistit, aby činnost těchto organizací a agentur byla v jimi řízených operacích zahrnuta v největší možné míře, aby se tyto složky podílely na společném úsilí a směřovaly ke společnému konečnému cíli operace. Koordinované úsilí několika nevojenských organizací a agentur podílejících se na operacích pozemních sil je vyjádřeno v koncepci Komplexního přístupu k vedení kampaně (Comprehensive Approach).

1.1.2.2 Formování operačního prostředí

0118. Při vedení operací nelze pasivně přijímat podmínky daného operačního prostředí. S využitím výše uvedených faktorů je třeba formovat operační prostředí tak, aby poskytovalo výhodné podmínky pro vlastní vojska a nevýhodné pro protivníka.

To zahrnuje určení prostorů, ve kterých může být využita síla vlastních jednotek a dosažena informační převaha, při současném snížení síly protivníka na nejmenší míru. Musí být přijímána opatření k eliminaci výhod znalosti místního prostředí a snížena volnost činnosti protivníka. Protivník musí být ohrožován nebo zastrášován do celé hloubky prostoru operace a nesmí mu být dovoleno, aby se kdekoli cítil bezpečně.

K formování operačního prostředí budou využívány koordinované informační operace (Info Ops) v rámci informační strategie NATO. Za účelem budování a udržování podpory vlastních akcí na domácí půdě a u mezinárodní veřejnosti by měla být současně objasňována legitimita a oprávněnost použití sil.

1.2 Typy konfliktů a operací

1.2.1 Ozbrojený konflikt, typy konfliktů

0119. **Konflikt** představuje spor, neshodu až střetnutí mezi jeho účastníky (různými skupinami, organizacemi, státy nebo jejich koalicemi atd.), usilujícími o uplatnění svého zájmu v oblastech sporu, přičemž tento vzájemný střet je jeho účastníky vnímán jako situace, kdy zisk jedné strany znamená ztrátu (porážku) strany druhé. Ve vztazích mezi státy dochází ke vzniku konfliktů různého charakteru.

0120. **Ozbrojený konflikt** je extrémním případem konfliktu, k jehož vzniku dochází tehdy, jestliže společenství lidí, stát nebo koalice států používá sílu, tzn., nasazuje (pravidelné nebo nepravidelné) ozbrojené síly na podporu svých zájmů (cílů), příp. hrozí jejich použitím. Strany, účastníci se ozbrojeného konfliktu, jsou přesvědčeny o tom, že jejich zájmy a chráněné hodnoty jsou neslučitelné, a v ozbrojeném konfliktu používají kromě vojenských i diplomatické, ekonomické, psychologické a jiné prostředky jeho vedení. V krajním případě může ozbrojený konflikt přerůst ve válku.

0121. **Válka** představuje ozbrojené střetnutí dvou nebo více států, zahrnující použití pravidelných a nepravidelných ozbrojených sil ve vzájemně souvisejících bitvách (střetnutích) a taženích na válčišti, realizovaných k dosažení vojenskopolitických cílů států (aliance, koalice států).

Tradiční definice války se soustřeďují na ozbrojený konflikt mezi státy, ve kterém obvykle jedna nebo obě strany bojují o národní přežití s mobilizací všech národních zdrojů. Navzdory obecné shodě, že pravděpodobnost války tohoto druhu se zmenšuje, zejména pokud se týká demokratických zemí, síly aliance by na takovou situaci měly být schopny reagovat.

Válka může být jejími účastníky vědomě omezena ve zdrojích, prostředcích jejího vedení a v cílech nebo může být vedena bez omezení.

Může být charakterizována podle rozsahu válčiště a počtu účastníků jako globální, regionální nebo lokální, podle charakteru použitých zbraní jako konvenční nebo jaderná, podle doby trvání jako krátkodobá nebo dlouhodobá.

0122. **Lokální konflikt** představuje ozbrojené střetnutí mezi dvěma státy, probíhající v určitém omezeném prostoru, zpravidla vymezeném územím těchto států. Může jít rovněž o konflikt mezi ozbrojenými skupinami v rámci státu. Cílem lokálního konfliktu je vyřešit národnostní, etnické, náboženské, sociální, mocenské, ekonomické, územní a jiné požadavky použitím (uplatněním hrozby) ozbrojené síly. Konflikt je omezen množstvím nasazených sil a prostředků, což se může projevit jeho krátkým trváním. Může být ukončen návratem do mírového stavu nebo může přerůst v regionální konflikt. Z hlediska zajišťování bezpečnosti státu představuje nejsložitější druh konfliktu, protože zejména malý stát musí efektivně využít své omezené zdroje a možnosti.
0123. **Regionální konflikt** představuje vojenské střetnutí dvou nebo několika států, národů, národností nebo etnických skupin v rámci sdíleného regionu, jehož cílem je za použití (ozbrojeného) násilí prosadit zájmy a cíle (politické, ideologické, ekonomické a jiné) účastníků konfliktu proti vůli druhé strany, např. ovládnutím alespoň části území jedné ze stran (účastníků) konfliktu a zbavením schopnosti dále klást organizovaný odpor. Do konfliktu je zasazena větší část zdrojů státu (koalice). Konflikt zpravidla trvá omezenou dobu, může se však stát i vleklým konfliktem. Může být ukončen návratem do mírového stavu nebo může přerůst v globální konflikt.
0124. **Globální konflikt** představuje (ozbrojené) střetnutí mezi státy nebo koalicemi států, vznikajícími nebo se měnícími také až v jeho průběhu, prostorově a časově zpravidla neomezené, probíhající na teritoriu značné části povrchu Země.

Jeho hlavním cílem je násilně řešit politické, ekonomické, národnostní nebo jiné zásadní rozpory mezi soupeřícími stranami. Vzhledem k charakteru těchto rozporů a cílů konfliktu mohou být v jeho průběhu použity všechny prostředky ničení, dostupné soupeřícím stranám.

1.2.2 Charakteristika vojenských operací

0125. **Operace představují proces.** Na všechny operace může být nahlíženo stejným způsobem, protože síly NATO musí předpokládat provádění množství činností, od bojové činnosti po humanitární pomoc, navazujících na sebe nebo probíhajících v operaci souběžně. Rozdíly budou v mandátu a omezeních, což budou faktory, které budou ovlivňovat analýzu bojového úkolu, tvorbu plánu operace, výběr a uskutečnění variant činnosti a proces tvorby sil.⁷

0126. **Vojenská operace** představuje základní způsob koncentrovaného a koordinovaného použití ozbrojených sil státu nebo koalice států v daném prostoru a čase ke splnění jim uloženého operačního úkolu a k dosažení vytyčených cílů (politických, vojenskostrategických, operačních, příp. i jiných).

Obsahem vojenské operace je provedení (splnění) významného vojenského strategického, operačního, taktického, výcvikového, administrativního (správního) úkolu (cíle). Především však je nutno ji chápat jako vedení bojové činnosti, včetně s tím souvisejících přesunů, rozmisťování a manévru vojsk a jako souhrn činností nezbytných pro dosažení cílů operace (střetnutí, kampaně) v průběhu ozbrojeného konfliktu. Obsahem operace může být rovněž poskytnutí pomoci obyvatelstvu a posílení jiných složek státu (v rozsahu daném zákony).

0127. **Charakter vojenské operace.** Operace mají charakter všeobecný, pozemní, vzdušný nebo námořní. Mohou být národní nebo mnohonárodní a jsou zpravidla vedeny za účasti (se zapojením) více druhů sil jako společné operace.

Vojenská operace, v níž se vzhledem k rozdílné ekonomické vyspělosti soupeřících států projevují značné rozdíly v rozsahu nasazených sil, jejich vycvičenosti a v technologické vybavenosti nasazených sil a prostředků a v důsledku toho i ve způsobech jejich používání válčícími stranami, může mít charakter asymetrického konfliktu (operace).

Podle rozsahu použití a množství sil a prostředků nasazených do operace mohou mít mnohonárodní vojenské operace charakter operace vysoké nebo nízké intenzity a podle druhu použitých prostředků je lze rozlišovat na operace vedené bez použití nebo s použitím ZHN.

⁷ AJP-01(D) RD 2 *Spojenecká společná doktrína, NSA 2010*

Podle prostoru provedení lze rozlišovat operace na území vlastního státu (aktuálně zahrnující v podmínkách ČR zejména případné operace k obraně vzdušného prostoru a k ostraze objektů důležitých pro obranu státu nebo asistenční operace na podporu Policie ČR a integrovaného záchranného systému ČR) a operace mimo území vlastního státu.

0128. **Úrovně operací.** Vedení operací lze posuzovat v kontextu tří úrovní: strategické, operační a taktické. Operace jsou podle politického zá-
měru řízeny na vojenskostrategické úrovni, plánovány a vedeny na
operační a taktické úrovni. Mezi těmito úrovněmi neexistuje přesné
rozhraní a nejsou spojeny s konkrétním stupněm velení, velikostí jed-
notky, s konkrétní výzbrojí, druhem vojsk nebo jejich součástí. Akce
jsou definovány jako strategické, operační nebo taktické podle svého
účinku nebo podle toho, jak přispívají ke splnění strategických, ope-
račních nebo taktických cílů. Pochopení významu tohoto důležitého
spojení mezi jednotlivými úrovněmi je zcela nezbytné, mají-li se vo-
jenské strategické cíle odrazit v účinné taktické činnosti.

Na vojenskostrategické úrovni jsou ozbrojené síly zasazovány a po-
užívány v souladu s politickými záměry a sladěny s jinými nevojen-
skými iniciativami (např. diplomatickými nebo ekonomickými), za
účelem dosažení strategických cílů aliance.

Operační úroveň je úroveň, na níž jsou vojenské akce a hlavní opera-
ce plánovány, vedeny a udržovány ke splnění strategických cílů v rám-
ci válčiště nebo operačního prostoru.⁸ Úkolem na operační úrovni je
převést strategickou směrnicí na vojenské úkoly a zajistit, aby se sladi-
lo taktické použití k dosažení strategických cílů. Vojenské síly na tom-
to stupni plní strategické cíle pomocí plánování, organizování a vedení
tažení a hlavních operací. Termín „operační umění“ je použit k popisu
myšlenkových procesů a prostředků, které bude velitel na tomto stup-
ni používat.

Na taktické úrovni se síly používají k plnění vojenských úkolů a dosa-
žení vojenských cílů. Úspěšné splnění těchto cílů vytváří předpoklady
pro dosažení úspěchu na operační a strategické úrovni.

0129. Rozlišování mezi strategickou, operační a taktickou úrovní společ-
ných vojenských operací bude málokdy jednoznačné. Je tomu tak pro-
to, že i když ozbrojená jednotka má pouze malou taktickou hodnotu,

⁸ AAP-6 Terminologický slovník pojmů a definic NATO, NSA 2010

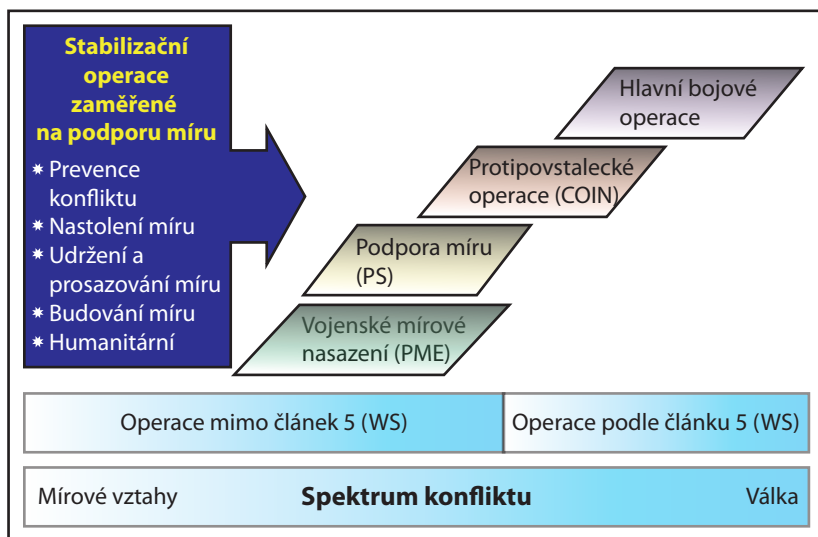
její použití bude politicky souviset se zemí, která ji poskytuje. Z tohoto důvodu bude velitel na taktické úrovni zvažovat operační rozměr činnosti. V současném bezpečnostním prostředí nelze plně uplatnit tradiční odpovědnosti a různé úrovně operací splývají, protože i malý taktický incident by mohl být pokládán za politicky citlivý (a tak jeho provedení by bylo pod přísným dohledem strategické úrovně). Hlavním rozlišovacím znakem je, že strategický orgán stanovuje cíle, přiděluje zdroje a ukládá nutná omezení. Na operační úrovni velitel stanovuje aktivity přiděleným uskupením za účelem dosažení stanovených cílů vojenského tažení. Na taktické úrovni velitelé používají jednotky k boji za účelem dosažení operačních cílů.

1.2.3 Vojenská tažení

0130. **Tažení** představuje řadu vojenských operací, plánovaných a prováděných k dosažení strategického cíle v daném čase a prostoru. Těchto operací se obvykle zúčastňují pozemní, vzdušné, námořní síly a síly pro speciální operace. Velitelé společných mnohonárodních úkolových uskupení (Combined Joint Task Force – CJTF) využívají plány tažení k usměrnění operační činnosti na dosažení strategických cílů (konečných stavů). Plánují posloupnost akcí k dosažení úspěchu (způsoby dosažení cíle) a nasazují síly a prostředky ke splnění těchto záměrů (prostředky potřebné k dosažení cíle). Koordinují činnosti dostupných vojenských i nevojenských sil k dosažení spolupráce na operační úrovni.
0131. V rámci tažení mohou společné síly provádět různé činnosti, k nimž patří především vedení všech druhů bojových činností, poskytování humanitární pomoci, vynucování pořádku (policejní činnost) a reformy bezpečnostního sektoru. Tyto činnosti musí být koordinovány s činnostmi ostatních organizací. Pro některé z těchto činností mohou vojenské jednotky hrát relativně malou roli, v jiných bude použití vojenské síly rozhodující. Zkušenosti ukazují, že je zapotřebí široký rozsah souběžně prováděných vojenských činností, spíše než zaměření se na jeden problém nebo postupný pokrok. Stavy míru, napětí, konfliktu a boje mohou být místní nebo všeobecně rozšířené, mohou být krátkodobé nebo dlouhotrvající. Úspěch tažení proto závisí na pochopení této souběžnosti, na správném načasování přechodu mezi jednotlivými činnostmi v průběhu tažení a na umění plánování a vedení operací v těchto podmínkách.

1.2.4 Alianční pojetí operace

0132. V aliančním pojetí představuje operace souhrn souběžně probíhajících základních činností (útočných, obranných, stabilizačních a jiných činností) v rámci hlavního zaměření operace (obr. 1). Podle tohoto hlavního zaměření rozlišujeme operace na bojové operace, protipovstalecké operace (Counter-Insurgency – COIN), operace na podporu míru (Peace Support Operation – PSO) a vojenské mírové nasazení (Peacetime Military Engagement – PME).

Obr. 1 Druhy operací

0133. Mimo uvedené základní druhy vojenských operací nebo v jejich rámci mohou být k tomu určenými součástmi ozbrojených sil samostatně nebo v součinnosti s jinými rezorty státní správy prováděny také informační, psychologické a podpůrné (humanitární) operace. Nedílnou součástí, prolínající se všemi druhy operací je civilně-vojenská spolupráce (Civil-Military Cooperation – CIMIC).

0134. Kromě těchto aliančních operací mohou ozbrojené síly ČR vést na území České republiky operace pod národním velením. Rozsah těchto činností vymezuje zákon⁹.

⁹ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů

0135. Spojenecká společná doktrína stanovuje, že síly NATO budou provádět rozsáhlé množství potenciálně souběžných činností napříč spektrem celého konfliktu, tj. od bojových akcí po humanitární pomoc, během krátkého časového rozpětí a bez jasně vymezených časových předělů. V současné vojenské praxi se jednotlivé druhy vojenských operací prolínají, navazují na sebe nebo probíhají souběžně v prostoru i v čase. Proto je jejich kategorizace jen orientační a je pouze pomocným nástrojem pro pochopení jejich vzájemných souvislostí a principů.

Stanovení typu operace je však podstatné pro složení sil potřebných k vedení operace, přidělení prostředků, ochranu sil a taktické úkoly stanovené podřízeným. Každý typ operace rovněž zahrnuje odlišná pravidla vedení bojové činnosti a použití síly (Rules of Engagement – ROE).

0136. Každá operace se skládá z určitého počtu etap, které se mohou v závislosti na situaci a úkolech vzájemně časově překrývat. Na operačním stupni půjde zpravidla o následující etapy:

- » tvorba plánu operace (OPLAN);
- » příprava sil, včetně doplnění osob a materiálu, soustředění a přípravy na operaci (misi);
- » výstavba logistické podpory, včetně podpory hostitelskou zemí (Host Nation Support – HNS) a přepravy přes nezúčastněné státy;
- » přesun a rozvinutí v prostoru nasazení;
- » provedení operace;
- » ukončení operace a přechod k další činnosti;
- » stažení (přemístění) sil;
- » analýza, zobecnění zkušeností, případně novelizace doktríny.

1.2.5 Vojenské operace NATO

0137. **Kolektivní obrana podle čl. 5 WS.** V rámci Aliance jsou členské země NATO plnoprávními členy a podle ustanovení Washingtonské smlouvy mají stejné povinnosti a vzájemné závazky formulované v čl. 5, zejména pokud se týká útoku vnějšího protivníka proti jedné či více zemím, který bude považován za útok proti všem (princip kolektivní obrany). Členské země pomohou jiné napadené členské zemi

nebo napadeným členským zemím přijetím takových opatření, jež budou považovat za nutná, včetně použití ozbrojených sil, aby obnovily a udržely bezpečnost severoatlantické oblasti.

0138. Cílem integrované vojenské struktury NATO je zajistit organizační rámec k obraně území členských států proti hrozbám vůči jejich bezpečnosti a stabilitě podle čl. 5 WS. Avšak vznik iniciativy Partnerství pro mír (Partnership for Peace – PpP) a úloha Aliance v mírových operacích a jiných oblastech znamenaly, že integrovaná vojenská struktura byla rovněž předurčena i pro jiné úkoly.

0139. **Operace k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS.** Činnosti NATO nespádající do čl. 5 WS se nazývají „Operace k řešení krizových situací mimo čl. 5” (Non-Article 5 Crisis Response Operations – NA5CRO¹⁰). Podstatným rozdílem mezi operacemi podle čl. 5 WS a operacemi k řešení krizových situací mimo čl. 5 této smlouvy je, že zde neexistuje žádná formální povinnost jednotlivých států NATO zúčastnit se NA5CRO, zatímco v případě operace spadající do působnosti pátého článku jsou státy NATO formálně povinny přijmout opatření, která považují za nezbytná, aby obnovily a udržely bezpečnost severoatlantického prostoru.

Alianční princip kolektivního postupu je zakotven v praktických ujednáních, jež umožňují spojencům využívat vojenskou výhodu kolektivní obrany, aniž by spojence zbavovaly jejich suverenity. Tato ujednání silám NATO rovněž umožňují vést operace NA5CRO a vytvořit podmínky pro logicky promyšlené alianční řešení všech možných mimořádných situací, včetně možnosti rozmístění a nasazení sil NATO mimo vlastní území, bude-li to nutné.

0140. Operace k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS lze popsat jako víceúčelové operace, zahrnující ty politické, vojenské a civilní činnosti, které se zahajují a provádějí podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva, které přispívají k předcházení konfliktům a jejich řešení. Budou obvykle omezeny z hlediska cíle, prostředků, prostoru a času v závislosti na požadovaném konečném stavu.

Jeich rozsah je od podpůrných operací, které jsou spojené především s civilními agenturami, přes uplatňování sankcí a embarga, mírové operace až k bojovým operacím Aliance. V rámci operací pod velením NATO mohou spojenecké síly provádět operace ke stažení sil a plnit úkoly k zabezpečení

¹⁰ AJP-3.4(A) *Operace k řešení krizových situací mimo článek 5, NSA 2010*

záchranných operací v případech katastrof a humanitárních operací, pátrání a záchrany (Search and Rescue – SAR) nebo evakuace nekombatantů (Non-combatant Evacuation Operation – NEO).

Operace k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS mohou být stejně náročné a intenzivní jako operace podle tohoto článku a mohou vyžadovat použití značného množství spojeneckých sil a prostředků. To platí zejména u operací na prosazování míru. S danými omezenými vojenskými zdroji, které má Aliance k dispozici k zamezení rizik a hrozeb pro bezpečnost v euroatlantickém prostoru, musí schopnost Aliance vést operace NA5CRO vycházet ze stejných vojenských schopností, jaké má pro operace kolektivní obrany.

1.2.6 Členění operací podle hlavního zaměření

0141. **Bojové operace** zahrnují operace, v nichž se soupeřící strany snaží dosáhnout svých cílů bojem proti pravidelným nebo nepravidelným silám protivníka za použití zbraní a zbraňových systémů různého charakteru a určení. Mohou zahrnovat vojenské operace k odrazení ozbrojeného útoku vedeného proti územní celistvosti, politické nezávislosti nebo bezpečnosti státu a jeho občanů, jakož i operace k plnění spojeneckých závazků na obranu společného prostoru aliance (koalice) států, případně i mimo něj.

Obsahem bojových operací v průběhu ozbrojeného konfliktu (války) je předem nedefinovaná množina útočných, obranných, ústupových a jiných bojových i nebojových činností (střetnutí), vedených s různým cílem, charakterem, rozmachem, intenzitou a dobou trvání, rozsahem logistického zabezpečení a v různých podmínkách.

Základními druhy bojových činností v operacích je vedení útočných a obranných bojů (případně útočné nebo obranné fáze operace).

0142. Útočné operace jsou rozhodujícími bojovými operacemi. Představují na sebe navazující útočné boje, údery a manévry, vzájemně sladěné co do cíle, úkolů, místa a doby provedení podle jednotného plánu operace. Jsou uskutečňované s cílem získat a udržet iniciativu, zlomit vůli protivníka k odporu, vyřadit ho z činnosti nebo ho případně i zničit, ovládnout stanovený prostor a dosáhnout vítězství.
0143. Obranné operace zahrnují obranné boje, vedené s cílem odrazit a zastavit útok protivníka, vyčerpat jeho útočné možnosti, udržet životně

důležité prostory a vytvořit podmínky k přechodu do útočné činnosti (operace) nebo k politickému ukončení konfliktu.

0144. **Protipovstalecké operace** (Counter-Insurgency – COIN) zahrnují operace ve státech (oblastech), kde existují rasové, kulturní, náboženské nebo ideologické rozdíly, které vedou k ozbrojenému boji povstaleckého hnutí proti vlastní vládě. Pro tyto státy je charakteristická slabá vláda (ustavená zpravidla po svržení předchozího nedemokratického režimu), nedostatečné bezpečnostní složky, slabá armáda, tj. neschopnost čelit povstaleckým silám vlastními prostředky.

Situace je navíc často komplikovaná vměšováním dalších (zejména sousedních) států, které využívají situace k prosazování svých ekonomických zájmů a územních požadavků a otevřeně nebo skrytě poskytují podporu povstaleckým silám. Tyto operace předpokládají použití vojenské síly k eliminaci (likvidaci, vytlačení nebo odzbrojení) povstaleckých sil a mohou být v praxi často kombinovány (souběžně vedeny) s operacemi na utváření bezpečnostního sektoru v dané zemi.

0145. **Operace na podporu míru** (Peace Support Operation – PSO) zahrnují operace, v jejichž průběhu jsou nestranně používány diplomatické, civilní a vojenské prostředky, zpravidla podle zásad a principů Charty OSN, za účelem obnovení nebo udržení míru v oblasti vzniklé nebo hrozící krize. Mohou zahrnovat opatření k udržování míru, prosazování míru, předcházení konfliktům, vytváření míru, budování míru a související humanitární operace.

0146. **Vojenské mírové nasazení** (Peacetime Military Engagement – PME) zahrnuje veškeré vojenské aktivity, kterých se účastní další země a jejichž účelem je utváření bezpečnostního sektoru v době míru. Typickým příkladem jsou pozorovatelské mise.

1.2.7 Operace na podporu míru a vojenské mírové nasazení

0147. Operace na podporu míru a vojenské mírové nasazení spadají do kategorie operací k řešení krizových situací mimo článek 5 WS. V terminologii NATO jsou však tyto operace obvykle známy jako mírové operace. Síly a prostředky ozbrojených sil jsou při těchto operacích nasazeny bez předem plánovaného použití síly, tzn. zbraní a munice. Za výjimečné situace může být v jejich průběhu, zejména při sebeobraně

vojáků napadených při plnění uložených úkolů, nebo při obraně civilního obyvatelstva chráněného příslušníky vytvořeného operačního uskupení, použita v souladu s jejich mandátem¹¹ také bojová síla (výzbroj) nasazených ozbrojených sil.

Vedou se zpravidla na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti (dále jen RB) OSN nebo na základě mechanismu konzultací dohodnutého mezi NATO a EU. Jsou vedeny výhradně se souhlasem států, na jejichž území jsou prováděny, a po uzavření mírové dohody mezi účastnickými státy v krizové oblasti (situaci). Jejich posláním je vytvořit bezpečné prostředí, ve kterém civilní, vládní i nevládní organizace budou schopny obnovit infrastrukturu, potřebnou (nezbytnou) pro trvalý mír v krizové oblasti (v daném teritoriu). Mohou být prováděny samostatně nebo i ve vazbě na bojové operace. Člení se na:

- a. **Předcházení konfliktům** (Conflict Prevention). Činnosti k předcházení konfliktům se obvykle uskutečňují v souladu se zásadami VI. kapitoly Charty OSN. Rozmístění vojenské síly určené k odstranění a přinucení stran silou však budou muset být důvěryhodné, což může vyžadovat bojový postoj a mandát k prosazování míru podle zásad VII. kapitoly Charty OSN. Činnosti k předcházení konfliktům mohou zahrnovat činnosti od diplomatické iniciativy přes reformu bezpečnostního sektoru země, aby bylo možno nést odpovědnost za demokratickou kontrolu, až k preventivnímu rozmístění vojenských sil na podporu diplomatické iniciativy, která má zabránit rozporům nebo je potlačit tak, aby se nevystupňovaly do ozbrojeného konfliktu.

Vojenské prostředky užívané pro předcházení konfliktům by měly být obecně zaměřeny na podporu, kterou poskytnou politickému a rozvojovému úsilí na zmírnění příčin sociálního napětí a nepokojů. Toto může být realizováno před zahájením, během zákroku nebo po zákroku, za účelem chránit a upevnit reformu a vývojový proces. Vojenské aktivity by měly být uzpůsobeny tak, aby se mohly setkat jak s požadavky politickými, tak s požadavky podporujícími rozvoj, avšak musí zahrnout včasné varování, dozor a preventivní rozmístění.

- b. **Nastolení míru** (Peacemaking) zahrnuje diplomaticky vedené aktivity s cílem zastavení palby nebo dosažení rychlé mírové dohody a je vedeno po začátku konfliktu. Během komplexního přístupu mohou aktivity zahrnout zajišťování zprostředkovatelských služeb,

¹¹ *Pravidla použití sil (ROE) v dané operaci*

usmíření a takové aktivity jako diplomatický tlak, izolaci, sankce apod. Nastolení míru je uskutečněno v první řadě diplomatickými způsoby, nicméně, vojenská podpora nastolení míru může být prováděna buď nepřímou, hrozbou zákroku, nebo ve formě přímého zapojení vojenských prostředků.

- c. **Prosazení míru** (Peace Enforcement – PE). Tyto operace normálně probíhají v rámci principů kapitoly VII výsadní listiny Charty OSN. Rozdíl mezi PE a dalšími PSO je v tom, že mandát kapitoly VII dovoluje více svobody v jednání pro velitele, vztahující se k použití síly bez ztráty legitimacy, se širším otevřeným souborem možností výběru. I v PE by se však mělo o shodu soustavně více usilovat přesvědčováním než použitím síly. K donucování za pomoci síly však lze přistoupit kdykoli bez provádění změn originálního mandátu. Tyto operace jsou svou povahou donucovací a jsou vedeny, když nebyl dosažen souhlas všech stran konfliktu nebo by tento souhlas mohl být nestálý. Jsou navrženy k tomu, aby udržovaly nebo obnovily mír nebo prosadily podmínky specifikované v mandátu. Při vedení PE musí být vazby mezi politickými a vojenskými cíli extrémně blízké a semknuté. Je důležité zdůrazňovat, že cílem operace PE nebude porážka nebo zničení protivníka, ale spíše vynucení nebo přinucení a přesvědčení stran podrobit se zvláštnímu požadovanému výsledku a stanoveným pravidlům a nařízením.
- d. **Udržování míru** (Peacekeeping – PK). Operace PK jsou obecně prováděny podle principů kapitoly VI výsadní listiny Charty OSN za účelem kontroly a usnadnění realizace mírové dohody. Ztráta souhlasu nespolupracující společnosti a zastavení mírového rozvoje může omezit svobodu akce sil PK a dokonce ohrozit pokračování mise nebo způsobit, že se změní v operaci PE. Vedení PK je tedy řízeno požadavkem budovat a udržet legitimitu. Operace na udržení míru se mají vést tak, aby bylo možno udržovat a podporovat shodu a sílu používat zejména na vlastní obranu.
- e. **Budování míru** (Peacebuilding). Budování míru zahrnuje akce, které podporují politická, ekonomická, společenská a vojenská opatření, zaměřená na posílení politického urovnání konfliktu. Zahrnuje mechanismy k identifikaci a pomoci strukturám, které mají konsolidovat mír, upevňovat důvěru a pohodu a pomáhat při hospodářské obnově. Z toho důvodu budování míru vyžaduje použití humanitárních zdrojů a rozvoj zdrojů pro dlouhodobý politický proces.

1.2.8 Specifické operace

0148. **Informační operace** (Information Operations – Info Ops)¹² se provádějí na všech úrovních operací Aliance a přispívají k získání informační nadvlády. Představují souhrn koordinovaných a sladěných činností, kterými se působí na vůli, inteligenci a schopnosti protivníka (potenciálního protivníka a dalších stran). Tyto činnosti směřují zpravidla k ovlivňování rozhodování potenciálního nebo reálného protivníka, případně i obyvatelstva zemí v krizové oblasti a v ostatních angažujících se státech. Úkolem je dosažení vojenských a politických cílů působením zaměřeným na informace (prostřednictvím vědomí a znalosti cílových skupin), informační procesy a informační systémy protivníka, při současném dovedném využívání a důsledné ochraně vlastních informací, informačních procesů a systémů. Zahrnují integrované použití řady dovedností, nástrojů a technik pro dosažení specifických účinků ve prospěch operací.

Povaha NA5CRO vyzvedává rozhodující význam koordinovaných informačních aktivit. Úspěšnou koordinací informačních aktivit se lze vyhnout nebo minimalizovat potřebu provádět další vojenské aktivity. Koordinace informačních aktivit může být považována za základní nástroj pro úspěšnou operaci a měla by být použita od velmi raného období jakékoli potenciální krizové situace.

Klíčovými nástroji, které tvoří základ aktivit v rámci Info Ops, jsou psychologické operace, demonstrace síly a odstrašování, klamání, elektronický boj, operace (napadání) v počítačových sítích a činnost jednotek CIMIC.

0149. **Psychologické operace** [PsyOp(s)] jsou zpravidla nedílnou součástí informačních operací, pouze ve výjimečných případech jsou prováděny samostatně. Úkolem psychologické operace je oslabit vůli protivníka, posílit loajalitu obyvatelstva a získat podporu nezúčastněných osob. Hlavním cílem PsyOp(s) je ovlivnit myšlení, postoje a chování vybraných jednotlivců nebo skupin. Cílem ofenzivních psychologických operací je oslabit vůli jednotek protivníka nebo civilního obyvatelstva. Cílem defenzivních psychologických operací je chránit morální stav vlastního obyvatelstva a získat podporu neutrálních nebo nezúčastněných skupin.

¹² Politiku NATO v informačních operacích stanovuje MC 422/3. Problematika Info Ops je rozpracována v AJP-3.10 Spojenecká doktrína NATO pro vojenské informační operace, NSA 2009

0150. Psychologické operace zahrnují plánované psychologické činnosti (využívající komunikační a jiné prostředky), zaměřené na schválené cílové skupiny za účelem působení na jejich vnímání, postoje a chování, a tím ovlivňují dosahování politických a vojenských cílů¹³. Cílovou skupinou osob mohou být vojáci nebo civilní obyvatelstvo nepřátelských nebo neutrálních států, velitel (vůdce) protivníka a jeho štáb a také vlastní vojáci a civilní obyvatelstvo. Záměr a obsah psychologických operací se liší podle úkolu a cílové skupiny osob.

Psychologické operace vytvářejí účinky pomocí nesmrtících prostředků, využívají však rovněž psychologických účinků způsobených palebnou silou a údery vlastních vojsk.

0151. Účinné PsyOp(s) vyžadují opatření, zahrnující jazykovou přípravu, možnost grafiky, tisku, rozhlasového vysílání a ostatní mechanismy pro rozšiřování informací. Jsou proto prováděny speciálními jednotkami psychologických operací. Jejich speciální schopnosti a prostředky umožňují podporovanému veliteli pomocí prostředků masové komunikace analyzovat a přímo oslovit cílové skupiny osob.

0152. **Humanitární a podpůrné operace.** Vojenské síly lze použít i při operacích NA5CRO, které nespádají do kategorie mírových operací. Tyto operace zahrnujeme do kategorie „Ostatní operace a úkoly k řešení krizových situací mimo článek 5 WS“. Často je provádějí vojenské síly dané země na vlastním území, ale síly Aliance mohou být požádány o pomoc. Severoatlantická rada (North Atlantic Council – NAC) může tyto operace schválit a řídit nebo mohou probíhat v bilaterálním nebo mnohonárodním kontextu. Zapojení vojenských sil do těchto operací může být v rozsahu od zajišťování humanitárních operací nebo záchranné operace v případě katastrof až k uplatnění sankcí nebo embarga. Z tohoto hlediska dělíme tyto operace na humanitární a podpůrné. Na území ČR jsou tyto operace prováděny v souladu se zákony formou tzv. asistenční operace na podporu (ve prospěch) Policie ČR nebo v rámci činnosti základních složek rozvinutého integrovaného záchranného systému ČR¹⁴.

¹³ AJP 3.10.1(A) *Spojenecká doktrína pro psychologické operace*, NSA 2007

¹⁴ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

0153. **Humanitární operace** je prováděna ke zmírnění lidského utrpení, zvláště tam, kde místní odpovědní civilní představitelé nejsou schopni nebo ochotni odpovídajícím způsobem pomoci obyvatelstvu. Při operaci pod velením NATO mohou alianční síly převzít úkoly k zajištění humanitární operace, ale bylo by to výjimečně a na vyžádání. Tyto úkoly mohou předcházet nebo doprovázet humanitární činnost poskytovanou specializovanými civilními organizacemi. Tyto operace mohou reagovat na živelní katastrofy, např. zemětřesení, povodně apod., nebo antropogenní katastrofy způsobené v důsledku lidské činnosti, jako je např. radioaktivní, biologické nebo chemické zamoření apod. Mohou být rovněž důsledkem války nebo únikem před politickým, náboženským nebo etnickým pronásledováním. Protože humanitární činnost je v zásadě civilní úkol, mělo by zapojení vojenských sil hlavně zahrnovat úkoly, které tyto organizace nemohou v požadovaném množství zajistit. V konfliktech, kde jedna strana záměrně brání dodávkám zásob svému protivníkovi, je nutno zvážit žádost o vojenskou ochranu, jako je např. doprovod konvojů k zajištění bezpečné dopravy pomoci, vzhledem k nebezpečí zasahování a zpolitizování takové pomoci. Dvě hlavní dílčí kategorie humanitární operace jsou:

- a. **Pomoc interně vysídleným osobám a uprchlíkům** v důsledku konfliktu nebo při úniku před politickým, náboženským nebo etnickým pronásledováním. Účelem pomoci interně vysídleným osobám a uprchlíkům je zajistit hlavní prostředky pro přežití (vodu a hygienu, jídlo, přístřeší, palivo a zdravotní péči, včetně porodní péče a dětské péče) velkým skupinám lidí, kteří z přinucení nebo z vlastní vůle opustili své domovy nebo místa pobytu. O tuto pomoc lze požádat z důvodu katastrofy nebo konfliktní situace. Formálně se dělá rozdíl mezi vysídlenými osobami a mezi uprchlíky.
- b. **Řešení následků živelních katastrof**, jako jsou např. zemětřesení, povodně apod., nebo katastrof způsobených lidskou činností, jako je např. radioaktivní, biologické nebo chemické znečištění. Účelem pomoci je rovněž zajištění prostředků na přežití obyvatelstva.

0154. Humanitární operace lze provádět na žádost OSN, v rámci PSO nebo jako samostatný úkol a může doplňovat činnost specializovaných civilních humanitárních organizací. Vojenské složky NATO mohou pomáhat při plnění krátkodobých úkolů, jako jsou např. ochrana lidských životů, obnovení spojení, řízení zásob určených na pomoc při katastrofě, zajišťování nouzové zdravotní péče, odminování a dodávky zásob s vysokou prioritou k poskytnutí pomoci při katastrofě. Pokud se situace

vyvine tak, že civilní humanitární operace budou vyžadovat rozsáhlou ochranu, mohou zvláštní úkoly zahrnovat ochranu konvojů, skladišť, techniky a pracovníků, kteří za jejich chod odpovídají.

0155. **Podpůrné operace** souvisí s humanitárními operacemi, mají však některá specifika a omezení. Do kategorie podpůrných operací řadíme:

- a. **Zapojení se do záchranných operací v případě katastrof.**¹⁵ Pomoc v nouzové situaci spočívá v poskytnutí prostředků k ochraně lidských životů a vyžaduje velice rychlou reakci, zvláště v případech, kdy je nutno čelit nepříznivým klimatickým poměrům nebo extrémním hydrometeorologickým podmínkám. Z důvodu nutnosti rychle jednat je pravděpodobné, že pomoc budou poskytovat zejména ozbrojené síly jednotlivých zemí, v nichž ke katastrofě došlo. Záchraná operace sil NATO se z důvodu požadované doby reakce bude pravděpodobně provádět pouze v souvislosti s probíhajícími jinými operacemi NA5CRO a méně pravděpodobně jako samostatná operace. Při záchranných operacích v případě katastrof je na úrovni velitelství NATO zřízeno Euroatlantické koordinační středisko pro řešení situace při katastrofách (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre – EADRCC). EADRCC řídí ředitel odboru civilního nouzového plánování (Civil Emergency Planning Directorate) se štábem složeným z určitého počtu zainteresovaných zemí NATO a PpP a ze zástupců vojenských orgánů NATO. Na činnosti EADRCC se mohou podílet i zástupci OSN. EADRCC odpovídá za koordinaci pomoci země rady euro-atlantického partnerství (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC) při katastrofě v dané zeměpisné oblasti EAPC, při níž úzce spolupracuje s Úřadem OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí. EADRCC může vytvořit základ týmu pro vyhodnocování katastrofy a úzce spolupracovat s agenturou pro řízení pomoci v nouzové situaci postižené země a s koordinátorem pomoci OSN v dané oblasti shromažďovat požadavky na mezinárodní pomoc. Za řízení záchranných operací v případě katastrof odpovídají především místní civilní orgány a mohou jim poskytovat pomoc mezinárodní organizace a nevládní organizace. Z vojenského hlediska má však každá fáze své vlastní charakteristiky a požadavky na lidské zdroje a vojenskou techniku.

¹⁵ Zásady NATO pro poskytování vojenské pomoci při operacích v případě katastrof jsou uvedeny v MC 343 Použití vojenských sil a prostředků NATO při mezinárodních záchranných operacích v případě katastrof (Military Assistance to International Disaster Relief Operation – IDRO)

- b. **Pátrání a záchrana** (Search and Rescue – SAR) je „použití letadel, plavidel, ponorek, specializovaných záchranných týmů a zařízení pro vyhledávání a záchranu osob v nesnázích na souši nebo na moři“¹⁶. Za operační aspekty této povinnosti odpovídají jednotlivé země, přičemž každá země odpovídá za SAR v oblasti nebo určitém počtu oblastí, které se nazývají regiony pro pátrání a záchranu (Search and Rescue Region – SRR), v nichž jsou operace SAR řízeny koordinačními středisky záchranné služby (Rescue Coordination Centre – RCC). V době konfliktu by se měla i nadále využívat stávající organizace SAR, je-li to možné. Velitelé NATO odpovídají za plánování a provádění místního pátrání a záchranu pro síly pod svým velením. Tyto operace SAR by se měly provádět v součinnosti s místními RCC podle doktrinárních pokynů uvedených ve Spojenecké taktické publikaci ATP-10¹⁷ (STANAG 3552). Místní postupy při SAR by měly také zohledňovat faktory jako např. geografické a hydrometeorologické podmínky, dolet/výkon prostředků SAR, hrozbu pro vlastní síly, kontakt se zachránci, dostupnost letadel taktické podpory a stanovené národní postupy a prostředky pro SRR, podle nichž se operace provádějí.
- c. **Zabezpečení evakuace nekombatantů.** Evakuace nekombatantů (Non-combatant evacuation operation – NEO) představuje diplomatickou iniciativu, kdy síly Aliance mají pomocnou úlohu. NEO lze popsat jako činnost k přemístění (na bezpečné místo) nekombatantů, kteří jsou ohroženi v cizí zemi. Obvykle by měly být síly určené k evakuaci nekombatantů schopné zajistit bezpečnost, řízení proudu nekombatantů v případě nutnosti, příjem a kontrolu, přesun a nouzovou zdravotní pomoc pro civilisty a neozbrojené vojenské osoby, které mají být evakuovány. Obvykle by měly síly Aliance pomáhat při NEO pouze v rámci operace pod velením NATO a tato pomoc by neměla zahrnovat evakuaci příslušníků vlastní země, která zůstává v národní odpovědnosti. Jednotlivé země by však mohly provádět NEO pro příslušníky vlastní země na mnohonárodní nebo dvojstranné bázi podle doktríny NATO.
- d. **Operace ke stažení sil.** Stahování lze popsat jako úkoly, při nichž síly pod velením NATO kryjí nebo pomáhají při stahování mise OSN nebo jiné vojenské mise z krizové oblasti. Síly přidělené ke stahování by měly mít podobné schopnosti, jaké se požadují pro síly působící

¹⁶ AAP-6 *Terminologický slovník pojmů a definic NATO*, NSA 2010

¹⁷ ATP-10(D) *Pátrání a záchrana*, NSA 2009

k zajištění NEO. Měly by zahrnovat nutné síly a prostředky pro přepravu osob, které mají být staženy. Stahování se bude pravděpodobně provádět v nejistém a nepřátelském prostředí. Obecně jsou tyto podmínky podobné jako v případě NEO. V nepřátelském prostředí by mohlo dojít ke ztrátě souhlasu s přítomností mise OSN nebo jiné mise, nebo by vláda hostitelské země (Host Nation – HN) nemusela mít účinnou kontrolu nad dotyčným územím. Za těchto okolností musí plány předpokládat, že by mohla vzniknout potřeba sil NATO ke stahování. V minulosti NATO zřídilo dočasné síly ke stažení sil z nepřátelského území, aby zvýšilo bezpečnost mezinárodních misí.

e. **Vojenská pomoc civilním orgánům** zahrnuje všechny vojenské aktivity, které zajišťují civilním orgánům dočasnou pomoc, umožňují-li to zákony, a které se obvykle provádějí za mimořádných okolností, nebo když nouzová situace překračuje možnosti civilních orgánů. Patří sem:

- » pomoc civilním orgánům. Realizace civilního plánu na řešení krizové situace může záviset na armádě, aby k jeho realizaci zajistila stabilní a bezpečné prostředí. Pomoc může zahrnovat zajišťování bezpečnosti při volbách a dohled nad přechodem na demokraticky zvolenou státní správu, výcvik místní policie a bezpečnostních sil, odminování a odstraňování nevybuchlé munice a výcvik místního obyvatelstva, udržování veřejných služeb, pomoc státní správě při koordinaci humanitární operace nebo zajišťování bezpečnosti pro jednotlivce, obyvatelstvo nebo zařízení;
- » vojenské zapojení k zabezpečení veřejného pořádku. Vojenské síly NATO mohou být požádány, aby za mimořádných okolností a v rámci mandátu pro větší misi přispěly k plnění úkolů spojených s bezpečností veřejnosti, za něž nesou odpovědnost pověřené civilní orgány, organizace nebo agentury. Konkrétně bude vojenská pomoc k zabezpečení veřejného pořádku záviset na druhu úkolu, na funkčnosti místní policie a soudních orgánů a může vyžadovat zapojení do zajištění veřejného pořádku, včetně operací k udržování místních zákonů a pořádku při počátečním stadiu operace, dokud příslušné civilní orgány nepřevzou své úkoly. Tuto pomoc budou obvykle zajišťovat speciální mnohonárodní jednotky nebo za zvláštních okolností i jiné síly;
- » ženíjní podpora. Ženíjní síly NATO se významně podílejí na mnoha NA5CRO, zvláště na humanitárních operacích

a záchranných operacích v případě katastrof. Stupeň pomoci může zahrnovat rozsah od malých, vysoce specializovaných skupin až po kompletní jednotky ženijního vojska. Malé skupiny mohou pomáhat při posuzování škod nebo odhadování rozsahu ženijních prací a mohou asistovat při specializované pomoci, např. při zajišťování a distribuci elektrické energie, opravě technické infrastruktury, úpravě vody a vrtání studní. Při rozsáhlých humanitárních operacích a záchranných operacích v případě katastrof zajišťují ženijní jednotky Aliance základní pomoc při stavebních, elektrotechnických a strojírenských pracích, včetně výstavby zařízení, oprav staveb, odstraňování trosk, nouzových oprav k obnově veřejných sítí a při výstavbě táborů pro rozmístěné síly a odsunuté civilní osoby.

- f. **Uplatňování sankcí a embarg.** Obecně mají sankce a embargo přinutit stát, aby se řídil podle mezinárodního práva nebo se podřídil rezoluci nebo mandátu. Sankce se obvykle týkají zamezení přístupu k zásobám, odeprání diplomatických, ekonomických a jiných obchodních výhod a omezení svobodného pohybu osob v prostoru uplatňování sankcí. Sankce lze použít, v kontextu PSO, jednostranně proti příslušné straně nebo nestranně v celém prostoru zahrnujícím všechny strany. Vojenským cílem je zřídit bariéru, přes kterou je možno přivážet a vyvážet jen povolené zboží. V závislosti na zeměpisné poloze zahrnuje uplatnění sankcí obvykle určitou kombinaci vzdušných, pozemních a námořních sil. Přidělené síly mají být schopné si vzájemně poskytovat podporu a být kompatibilní při spojení. Příkladem může být embargo, operace k námořní izolaci a zřízení bezletových pásem.

0156. **Civilně-vojenská spolupráce (CIMIC)**¹⁸ může být hlavní částí mise v případech, jako jsou katastrofy nebo humanitární pomoc, bude se však uplatňovat i v ostatních typech operací. Vojenské síly budou částečně odkázané na pomoc civilního obyvatelstva při zajišťování materiálních zdrojů a informací a budou se spoléhat na civilní orgány při zajišťování bezpečnosti v daných prostorech. Bez této spolupráce bude obtížné dosáhnout volnosti činnosti a pohybu.

¹⁸ *Koordinace činnosti a spolupráce mezi velitelem NATO a civilními představiteli, včetně místního obyvatelstva a místních orgánů a rovněž mezinárodních, národních i nevládních organizací a agentur ve prospěch plnění úkolu. (AAP-6). Podrobněji viz AJP-9 Doktrína NATO pro spolupráci civilních a vojenských orgánů, NSA 2003*

Cílem CIMIC je vytvořit a udržet úzkou spolupráci s civilním obyvatelstvem a institucemi za účelem vytvoření civilně-vojenských podmínek, poskytujících veliteli sil možnosti dosažení co největších morálních, materiálních, taktických výhod a využití prostředí. Z toho vyplývá, že cílem je odepřít tyto výhody protivníkovi.

0157. CIMIC jsou veškeré činnosti, které provádějí velitelé k navázání a udržení dobrých vztahů mezi spojeneckými ozbrojenými silami a vládou, civilním obyvatelstvem nebo agenturami zemí, které nejsou členy NATO, v nichž jsou tyto ozbrojené síly rozmístěny, zabezpečovány nebo zasazeny. Velitelé mohou, na základě možností a situace, využívat podporu civilního obyvatelstva v místě operace. V rámci koordinace úsilí k minimalizaci narušení vojenských operací, jako je zajištění bezpečnosti místního obyvatelstva a zásob, mohou být velitelé částečně závislí na civilních informacích a zdrojích. Tato spolupráce ovšem musí být posuzována s ohledem na její dopady, a to jak na činnost vojsk, tak i na civilní obyvatelstvo.

0158. CIMIC vyžaduje jednotné a integrované použití všech mocenských prostředků Aliance, a to jak vojenských, tak civilních, k vytvoření účinků, které podporují požadovaný výsledek. Dlouhodobým cílem CIMIC je vytvořit a udržet podmínky zabezpečující dosažení trvalého vyřešení krize.

Kromě těchto požadavků má velitel morální a právní odpovědnost vůči civilnímu obyvatelstvu na daném teritoriu. Toho lze dosáhnout pouze spoluprací s civilní vládou a s představiteli mezinárodních organizací.

1.2.9 Členění operací z hlediska použitých sil

0159. Současné národní i mnohonárodní operace jsou vedeny zpravidla operačním (strategickým) uskupením jako operace společných sil. V některých specifických případech mohou být operace vedeny samostatně jednotlivými druhy sil.

0160. **Operace společných sil.** Zahrnují operace dvou a více součástí ozbrojených sil (pozemní síly, vzdušné síly, námořnictvo, případně i speciální síly), zpravidla za řízení velitele společných sil.

AČR se bude zúčastňovat společných mnohonárodních operací zpravidla účelově vytvořeným národním kontingentem (úkolovým

uskupením) pozemních sil. Útvary vzdušných sil ČR, vyčleněné do společné operace, se mohou stát součástí tohoto kontingentu, je ale možné, že síly a prostředky vzdušných sil AČR budou působit přímo v rámci vzdušného komponentu (uskupení) společné mnohonárodní operace.

0161. **Pozemní operace.** Zahrnují operace vedené převážně pozemními silami s využitím účinků operací vedených ostatními druhy sil. Jsou vedeny k obsazení a udržení určeného prostoru, příp. k obnovení územní celistvosti státu a k dosažení konečné porážky protivníka.

Pozemní síly hrají v mnohonárodních společných operacích rozhodující roli při ovládnutí teritoria a porážce (vyřazení) protivníka. Jsou základním nástrojem, kterým Aliance vnutí protivníkovi násilně svou vůli. Jsou nejlépe uzpůsobeny pro realizaci opatření k ukončení operace a k následnému přechodu k operacím na prosazení a budování míru. Přestože jsou schopny vést samostatné pozemní operace, charakter soudobého operačního prostředí vyžaduje zapojit do jejich provedení v nezbytné míře i ostatní druhy sil (vzdušné, speciální, případně i námořní), zejména na operačním stupni.

Charakter pozemních operací odráží různorodost a komplexnost prostředí. Četnost a rozličnost účastníků, komбатantů a nekomбатantů, pozorovatelů (např. média) a dalších zájmových stran, frakcí a agentur vytváří potenciální podmínky pro omyly, zmatek a rozpory. Toto riziko je největší právě u pozemních operací ve srovnání s jinými druhy operací. Komplexnost požadavků na chápání těchto operací klade důraz na decentralizaci velení, volnost činnosti, tempo a iniciativu za účelem vyrovnání se s množstvím činností a rychle se měnících situacích.

0162. **Vzdušné operace.** Vzdušné operace jsou takové vojenské operace, při kterých jsou k dosažení stanovených cílů použity prostředky jednotek, útvarů nebo uskupení vzdušné složky¹⁹. Mohou být připravovány a prováděny jako mnohonárodní, společné nebo samostatné a zahrnují zejména vzdušné operace se strategickým účinkem, protivzdušné operace, vzdušné operace na podporu pozemních sil, vzdušné operace na podporu námořních sil a podpůrné vzdušné operace.²⁰

¹⁹ Vzdušná složka zahrnuje prostředky všech druhů sil (vzdušných, pozemních i námořních) použitelných ve vzdušných operacích

²⁰ Pub-30-33-01 Použití vzdušných sil AČR v operacích, Vyškov 2008

Vzdušné operace se strategickým účinkem mohou být plánovány a vedeny jak na strategickém, tak i na operačním stupni velení, ale mají zpravidla výrazné politické cíle. Objekty působení těchto operací jsou prvky politického a vojenského vedení, energetické zdroje, nejdůležitější objekty válečné výroby a klíčová infrastruktura.

Protivzdušné operace (Counter Air Operation – CAO) jsou vedeny s cílem dosažení potřebného stupně ovládnutí vzdušného prostoru a v konečném důsledku k vybojování nadvlády ve vzduchu. Jejich součástí je ničení leteckých jednotek protivníka.

Vzdušné operace na podporu pozemních sil (Air Power Contribution to Land Operations) jsou vedeny s cílem podpořit činnost pozemních sil pomocí cíleného působení na pozemní jednotky nebo infrastrukturu protivníka. Zahrnují:

- » vzdušnou izolaci (Air Interdiction – AI) vedenou s cílem zničit, rozvrátit, umlčet nebo zdržet pozemní vojenský potenciál protivníka (typickými cíli pro AI jsou dopravní trasy, zásobovací centra, centra velení a řízení, vojska v prostorech soustředění a na přesunu, jednotky PVO a jednotky pozemního dělostřelectva);
- » blízkou vzdušnou podporu (Close Air Support – CAS) vedenou vzdušnými silami ve prospěch pozemních sil v pozemních útočných a obranných operacích s cílem zničit, rozvrátit, potlačit, zastavit nebo zdržet pozemní síly protivníka, které jsou v bezprostřední blízkosti vlastních pozemních sil.

Vzdušné operace na podporu námořních sil (Air Power Contribution to Maritime Operations) jsou vedeny s cílem podpořit činnost námořních sil na volném moři, v přímořských a přilehlých oblastech. Zahrnují boj proti hladinovým cílům (Anti-Surface Warfare – ASUW), vedený k ničení hladinových cílů (lodí, plovoucích plošin atd.), protiponorkový boj (Anti-Submarine Warfare – ASW), vedený k ničení podmořských cílů (ponorek), a vzdušné minování (Air Mine – AM), jehož cílem je způsobení škod na nepřátelských plavidlech nebo ponorkách, bránění námořním operacím a zdržování plynulého námořního provozu přes danou oblast.

Podpůrné vzdušné operace jsou vedeny s cílem zesílit účinky vzdušných, pozemních a námořních operací. Zahrnují vzdušný průzkum a sledování, velení a řízení ze vzduchu, elektronický boj, vzdušnou přepravu, doplňování paliva za letu, pátrání a záchranu, pátrání

a záchranu v boji, monitorování geografických a hydrometeorologických podmínek a speciální vzdušné operace.

0163. **Námořní operace** zahrnují použití námořních sil. Mohou být vedeny samostatně nebo v rámci operací společných sil. Námořní operace zahrnující činnosti probíhající na hladině a pod hladinou, činnosti námořního letectva pro získání nebo využití nadvlády nad mořem, pro kontrolu nebo zabránění protivníkovi v jeho využití pro vylodění vojsk. Námořní síly se přímo zúčastňují vylodění. Mohou tak ovlivnit pozemní operace odstrašováním, přepravou sil a prostředků pozemních sil, vyloděním vojsk do operačního prostoru a zabezpečením přístupu do tohoto prostoru.
0164. **Obojživelné operace** představují činnosti prováděné v součinnosti pozemních (převážně lehkých, lehce pancéřovaných) sil s námořními silami, nevylučuje se zapojení vzdušných sil. Tyto činnosti jsou prováděny na mořských pobřežích, březích řek nebo v bažinatých terénech. Cílem je obsazení budoucích nástupních prostorů k zahájení pozemních operací. Plánují se tam, kde je předpoklad zahájení bojů ještě před vyloděním hlavních sil.
0165. **Speciální operace**²¹ představují činnosti, prováděné k tomu účelu speciálně určenými, vycvičenými a vybavenými silami, používajícími zpravidla i specifické způsoby činnosti. Jsou vedeny v problematickém, nepřátelském nebo politicky citlivém prostředí, aby byly dosaženy vojenské cíle, které mohou mít vojenské, diplomatické, informační nebo ekonomické důsledky. Tyto operace často vyžadují schopnosti vést činnost skrytě, diskrétně nebo nenápadně.

Speciální operace mohou být vedeny nezávisle nebo ve spojení s operacemi konvenčních sil a mohou zahrnovat i mnohonárodní „mezia-
genturní“ operace.

Speciální operace se odlišují od konvenčních operací stupněm fyzického a politického rizika, operačních technik, způsobem zasazení a nezávislostí na podpoře od spojenců. Úspěch závisí na podrobných operačních zpravodajských informacích a na vybavení jednotek potřebnými prostředky.

²¹ AJP-3.5 *Spojenecká společná doktrína pro speciální operace, NSA 2009*

1.2.10 Aktivitty umožňující vedení operací

0166. Kromě námořních, pozemních, vzdušných a speciálních operací vytýčují spojenecké doktríny další činnosti, které umožňují nebo zabezpečují vedení těchto operací. Jedná se zejména o následující činnosti:

- » logistiku;
- » řízení vzdušného prostoru;
- » operace vojenské policie;
- » společnou protivzdušnou obranu;
- » zpravodajství;
- » elektronický boj;
- » komunikační a informační systémy (CIS);
- » ochranu proti chemickým, biologickým, radiologickým a jaderným zbraním (CBRN);
- » civilně-vojenskou spolupráci (CIMIC) a styk s veřejností;
- » hydrometeorologické zabezpečení.

Všechny uvedené činnosti ovlivňují pozemní operace. Je proto nezbytné, aby tyto společné činnosti byly plně sladěny s pozemními operacemi.

1.2.11 Použití pozemních sil AČR v operacích²²

0167. Pozemní síly (dále jen PozS) musí být připraveny k účasti na vedení aliančních (koaličních) společných operací ve vytvářených uskupeních v souladu se zásadami pro vedení aliančních (koaličních) společných operací.²³

Musí být schopny plnit úkoly při obraně území státu, jeho celistvosti a svrchovanosti. Mohou ji zajišťovat samostatně nebo v rámci společné mnohonárodní obranné operace. V jejím rámci musí být současně schopny organizačně a materiálně zajistit přesuny a manévry spojeneckých vojsk (součástí mnohonárodního operačního uskupe-

²² Podrobněji *Doktrína AČR, 2. vydání, Vyškov 2010*

²³ *Doktrína AČR v mnohonárodních operacích, Vyškov 2008*

ní) na území státu.²⁴ Musí být schopny zabezpečit činnost vyčleněného národního kontingentu (uskupení) sil a prostředků, působícího v rámci společného mnohonárodního uskupení na území státu i mimo něj.

Současně musí být PozS schopny vést na území státu i samostatné národní operace v duchu vládou stanovených zásad a pravidel.²⁵

1.3 Charakter soudobého pozemního boje

1.3.1 Definice boje

0168. Boj představuje použití ozbrojené síly proti aktivnímu protivníkovi. Jde o organizované ozbrojené střetnutí jednotek, útvarů a svazků bojujících stran vedené s cílem fyzicky zničit, dočasně vyřadit nebo zajmout živou sílu, bojovou techniku a výzbroj protivníka, udržet prostory, objekty nebo čáry důležité k realizaci politických cílů a zájmů státu (kolic) nebo se jich zmocnit. Ve válce (v ozbrojeném konfliktu) lze jen bojem odrazit, zničit nebo zajmout protivníka, zbavit ho schopnosti k odporu a dosáhnout tak očekávaného úspěchu.
0169. Soudobý boj je vševojskovým bojem společných sil. Vševojskový charakter mu vtiskuje účast různých druhů vojsk a výzbroje pozemních a vzdušných sil, často se zapojením námořních sil a kosmických prostředků. Činnost sil a prostředků účastníků se boje musí být vzájemně koordinována tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle. Hlavní tíha pozemního boje obvykle spočívá na mechanizovaném vojsku.
0170. Při boji vytvářejí pozemní síly specifické prostředí, které je značně složité, dynamické a nepřátelské. K boji dochází mezi lidskými organizacemi, které jsou samy o sobě složité a je proto těžké předvídat s jistotou jeho výsledek. Kromě toho mají bojové činnosti tendenci se vyvíjet – ozbrojené síly se učí z předešlých zkušeností a poražený má tendenci se poučit nejvíce.

²⁴ Zabezpečení hostitelským státem (Host Nation Support – HNS)

²⁵ Doktrína AČR v operacích na území ČR pod národním velením, Vyškov 2007

1.3.2 Nové aspekty soudobého boje

0171. Při vedení soudobého boje je třeba brát v úvahu následující aspekty:

- » mnohonárodní (koaliční) charakter operací;
- » nárůst rozsahu zapojení ozbrojených sil do nebojových aktivit, které v minulosti nepatřily do obsahu činnosti vojsk (ozbrojených sil) nebo mezi ně patřily jen okrajově;
- » plánování a vedení boje a operace souběžně v celé hloubce válčiště, ve všech jeho prostorových dimenzích a na všech stupních velení a řízení;
- » růst významu činnosti jednotlivce a malých jednotek ve vztahu k celkovému výsledku boje a operace a v řadě případů (stále častěji) i relativní pokles významu velkých operačních uskupení;
- » rostoucí význam pružnosti rozhodování a modularity (sestavitelnosti, propojitelnosti) organizačních struktur druhů vojsk i druhů sil, vyvolaný nepředvídatelností soudobého i budoucího operačního prostředí, operačních úkolů a charakteru činnosti i cílů potenciálního protivníka;
- » nárůst významu vlivu veřejného mínění a sdělovacích prostředků na činnost vojsk po celou dobu přípravy a vedení vojenských operací i po jejich skončení;
- » globalizace (rozšiřování působnosti) bezpečnostních rizik a hrozeb, rozšiřování rozsahu asymetrických hrozeb a rozsahu vedení asymetrických operací;
- » používání nových technologií, zejména elektronizace zbraňových systémů, systémů velení a řízení i činnosti vojsk na bojišti a další vlivy.

1.3.3 Trvalé aspekty soudobého boje

0172. **Nejistota a chaos.** Protože se jedná o lidskou činnost, je boj neurčitý a chaotický. Neúplné, nepřesné nebo rozporné informace vytvářejí nepřehlednou válečnou situaci, která omezuje vnímání a způsobuje zmatek. Protivník se může úmyslně pokoušet klamat a znemožňovat poznání svých záměrů a činností, což značně zvyšuje stav chaosu na bojišti. Velitel by měl využít chaosu tím, že jej vyvolá u protivníka

a navede pořádek do svých plánů dříve, než tak učiní protivník. Pochopení charakteru protivníka, způsobu jeho myšlení, jednání a chování je nutnou podmínkou pro získání výhody.

Nejistotu mohou snížit zpravodajské informace a operace se mohou naplánovat tak, aby tuto nejistotu vyvážily. Bez ohledu na to, kolik úsilí je věnováno získání zpravodajských informací, budou velitelé muset stále přijímat rozhodnutí založená na nekompletní, nepřesné nebo protichůdné informaci. Toto je takzvaný „válečný chaos“. Čím více informací o protivníkovi je k dispozici, tím více dochází ke snížení rizika, ale zároveň i k jeho zhoršení nepříznivými následky náhody.

Příznivými následky náhod naopak dochází k vytváření příležitostí. Takové příležitosti by měly být důsledně využity při úsilí o splnění úkolu mise. Včasné a účinné rozhodování, iniciativa a volnost jednání jsou klíčem k využití nejistoty, což je zvláště důležité pro prostředí pozemních sil.

0173. **Násilí a nebezpečí.** Použití síly nebo hrozba silou je prostředek, kterým velitel donutí protivníka dělat to, co chce on. Je to prostředek, kterým je protivníkovi vnucena vůle proti němu stojících sil. Násilí ústí v krveprolití, ničení a lidské utrpení. Použití síly nebo její hrozby přináší šok, překvapení, nebezpečí a strach. Všichni muži a ženy cítí do určité míry strach, odvaha je silou potřebnou k jeho překonání. Někteří nacházejí tuto odvahu vnitřně, i když většina potřebuje pomoc z vnějšku. Touto pomocí může být sdílená víra v dobrou věc, morální soudržnost skupiny a silné vůdcovství.

Velitel musí hrát důležitou roli při poskytování pomoci svým podřízeným, aby měli nezbytnou odvahu k překonání svého strachu a tím byl zajištěn úspěch v boji.

0174. **Napětí** je síla, která maří činnost a vytváří neshody, jež následně znemožňují veškeré jednání. Může způsobit, že jednoduché věci se stanou složitými a složité věci zdánlivě nemožnými.

Napětí může být mentální (myšlenkové), jehož projevem je například nerozhodnost a váhavost co dělat dál. Nebo může být fyzické, jako důsledek působení intenzivní nepřátelské palby nebo únavy způsobené externími vlivy, činností protivníka nebo počasím. Může existovat i při absenci protivníka, může být vyvoláno samo od sebe, například chybným plánem, nedorozuměním mezi spojenci nebo střetem osobností.

Prostředkem k překonání napětí je odhodlání a zkušenost. Překonat napětí pomáhá vysoký morální stav, pevná organizace, účinný systém velení a dobře prováděný výcvik.

0175. **Lidský stres.** Boj je stresující činnost. Pokud jsou účinky nebezpečí, strachu, vyčerpání, osamělosti, strádání různého stupně a síla vůle všech účastníků správně řízeny, může být stres katalyzátorem pro lepší výkon.

K vojenské porážce protivníka je nezbytné narušit vůli k boji u sil protivníka a udržet morálku a vůli k boji u vlastních sil. Ačkoli technologie změnila boj, přítomnost násilí a důsledky jeho působení na člověka se nezměnily. Účinky nebezpečí, strachu, vyčerpání, samoty a strádání nepříznivě ovlivňují vůli bojovat u všech účastníků boje. Z tohoto důvodu je odhodlání velitelů a vojáků splnit úkol navzdory všem okolnostem základním principem bojové schopnosti jednotek. Nahodlání vůle k boji u vojáků protivníka nebo jejich velitelů je často prapůvodem jejich porážky. Úspěch na bojišti často záleží na individuálním a kolektivním odhodlání (rozhodnosti) sil bojujících stran.

0176. **Složitost** pozemního boje pramení z velkého počtu vojáků a zbraňových systémů podílejících se na vedení boje a z důsledků jejich vzájemného působení s protivníkem, prostředím a nekombatanty. Pozemní operace jsou tak zásadně odlišné od námořních a vzdušných operací a kladou vyšší nároky na velení a organizaci boje.

Tato složitost není nová a termín „složitost moderní války“ je zavádějící. K větším komplikacím došlo v boji i v minulosti často, když jednotlivým vojákům byly stanoveny na bojišti specifické úkoly, než když všichni příslušníci praporu nebo roty plnili úkol stejným způsobem. Složitost je dána vševojskovým charakterem pozemního boje, tj. vzájemným působením a společnou podporou různých druhů zbraní a složek armády. Složitost vyplývá rovněž z komplikovanějšího operačního prostředí.

0177. **Symetrie a asymetrie.** Pozemní boj je zřídka symetrický. Protivníci se obvykle v řadě ohledů liší a někdy podstatně. V soudobém ozbrojeném konfliktu proti sobě stále častěji vystupují (působí) vzájemně nesouměřitelné subjekty, národní státy i občanská (politická aj.) hnutí, disponující výrazně rozdílnými bojovými prostředky.

Tato asymetrie může být vyjádřena rozdíly v záměru, v metodě, ve složení sil, v kultuře, v technologii a ve velikosti sil. Protivníci se snaží vyvinout prostředky, které jim umožňují využívat vlastních výhod

a oslabují přednosti protivníka. Dá se očekávat snaha o získání převahy v technologiích, využití záludnosti při vedení bojové činnosti a širší škála prvků klamání.

0178. Případný protivník sil NATO se zřídka postaví proti vojenské převaze v souladu se stanovenými pravidly (viz válka v Zálivu, operace v Iráku a Afghánistánu). Používáním nekonvenčních prostředků a způsobů vedení boje, nepravidelných (polovojenských) a nevojenských sil, které jsou v rozporu s mezinárodním válečným právem, bude hledat cesty eliminace převahy a bude se snažit podkopat alianční soudržnost, její vůli a věrohodnost. Vývoj taktiky protivládních sil v Iráku a Afghánistánu ukazuje, jak se protivník učí využít zranitelnosti pravidelných jednotek.

Hrozba, kterou takový protivník znamená jak pro vojenské síly, tak pro civilní společnost států Aliance, je nazývána asymetrickou, protože není možné, aby Aliance této hrozbě čelila stejným způsobem nebo stejnými metodami.

0179. Asymetrickou hrozbu tvoří zejména tyto aspekty:

- » charakter samotného protivníka, kterého může být složité rozpoznat, rozlišovat, identifikovat jako cíl nebo s ním dokonce jednat;
- » charakter ideálů, kultury anebo cílů protivníka, které jsou v rozporu s vlastními hodnotami členů Aliance, jejich vírou, prioritami, právními a morálními omezeními;
- » nekonvenční metody, které může protivník používat, aby čelil kvalitativní a kvantitativní převaze.

0180. Asymetrický boj má zpravidla charakter střetnutí pravidelných ozbrojených sil jedné strany s nepravidelnými (polovojenskými) silami druhé strany, jejichž způsoby boje (bojové činnosti), používané metody a prostředky se liší od způsobů vedení boje pravidelnými ozbrojenými silami a zpravidla mají charakter specifického, převážně partizánského (guerillového) způsobu boje. Mezi současné příklady možných reakcí na nasazení konvenčních sil patří použití nekonvenčních sil, prostředků nenáročných na technologii (domácká výroba) nebo například chemických, biologických, radiologických a jaderných zbraní, čemuž se v souhrnu také říká „asymetrické bojové činnosti”.

K eliminaci (potlačení) činnosti nepravidelných sil protivníka bude zpravidla nutno využívat široké spektrum taktických činností (způsobů vedení boje) pozemních i vzdušných sil v závislosti na silách a taktice protivníka, na prostředí, v němž se asymetrický konflikt (boj) bude odehrávat, a na dalších okolnostech.

0181. **Riziko.** Při koncentraci bojové síly do prostoru hlavního úsilí je třeba riskovat. Není možné být silný všude a určení hlavního úsilí pro boj, bojovou podporu a logistické zabezpečení boje umožňuje koncentraci síly. Plánování zajištění nepřetržitého průběhu operace by mělo posoudit, kde se dá pro dosažení rychlosti riskovat a zvýšit tak volnost manévrování. Velitel musí zvažovat dostupné možnosti a porovnávat je s omezeními vyplývajícími z působení a možností protivníka. Nemělo by dojít k přílišné sebedůvěře, ale ani k vyhýbání se rizikům.
0182. **Změny situace a způsobů vedení bojové činnosti** mohou být vyvolány podstatnými změnami stavu a bojových možností jedné z bojujících stran, k nimž může docházet v důsledku provedení překvapivých a vysoce účinných ničivých úderů na rozhodující uskupení (objekty) protivníka nebo provedením překvapivého a účinného manévru silami a prostředky. Dochází k výrazné změně poměru sil v daném prostoru, případně i rychlé a překvapivé změně způsobu vedení bojové činnosti a přechodu od jednoho druhu boje k jinému. Způsob vedení bojové činnosti se musí přizpůsobit reálné bojové (operační) situaci a možnostem vlastních vojsk i protivníka.
0183. **Přítomnost nekombatantů.** Přítomnost civilního obyvatelstva v prostoru operace a nutnost respektovat ženevské konvence mezinárodního humanitárního práva ve vztahu k významným kulturním i církevním objektům a k ochraně životního prostředí může komplikovat vedení bojové činnosti, zejména probíhá-li v hustě zastavěném prostoru a v situaci, kdy neproběhla evakuace obyvatelstva.
- Přítomnost zástupců hromadných sdělovacích prostředků a pracovníků mezinárodních a nevládních organizací v prostoru bojiště může na jedné straně přispět k zmírnění následků bojové činnosti na život civilního obyvatelstva, na straně druhé může výrazně ztížit utajení záměru vedení bojové činnosti a skutečné situace vlastních vojsk před protivníkem.

0184. **Informační převaha**, ve spojení s širokým a především dovedným využíváním moderních informačních a komunikačních technologií, umožňuje velitelům připravovat, plánovat a řídit použití vlastních vojsk ve výhodnějších podmínkách, než má protivník. Současné operace se vedou v jednotném situačním digitalizovaném (integrovaném informačním) prostředí²⁶ a jsou uskutečňovány s využitím informací, získávaných a analyzovaných v čase blízkém času reálnému. Informační a komunikační systémy tak umožňují dosažení úspěchu v operacích, ale jsou současně i velmi zranitelné, takže velitelé a štáby musí být schopni plánovat a řídit bojovou činnost (operaci) i bez jejich podpory.

1.3.4 Závěry vyplývající z charakteru soudobého pozemního boje

0185. Negativní jevy vyplývající z charakteristiky soudobého pozemního boje lze částečně eliminovat následujícími opatřeními.

- a. **Řídit se principy a ne nařízením.** Na pozemní boj by neměl existovat recept, kromě základů výcviku (definování požadavků na připravenost jednotek) a ověřených operačních postupů. Z tohoto důvodu je doktrína pozemního boje koncipována jako návod a souhrn principů s cílem dosažení porozumění, ne jako závazné předpisy a pravidla.
- b. **Pochopit a překonat složitost.** Velitelé by měli usilovat o dosažení úspěchu ve složitém a zdánlivě chaotickém prostředí, ve kterém činnosti s jistotou nevedou k předpokládaným cílům. Tyto faktory ovlivňují jak povahu pozemního boje, tak povolání vojáka. Složitost se dá zvládnout přijetím jednoduchých plánů, které se soustřeďují jen na to nejpodstatnější.
- c. **Nést vypočitatelná (pravděpodobná) rizika.** Protože napětí a nebezpečí patří k pozemnímu boji, je třeba nést vypočitatelná rizika. Navíc historie ukazuje, že velkého úspěchu se zřídka dosahuje bez přijetí rizik. Riziko se dá redukovat a mělo by se zvládnout. I když mohou být někdy jeho důsledky předvídatelné a dá se jim přizpůsobit, nemůže jim být vždy zabráněno.

²⁶ Viz též „Network Enabled Capability – NEC“ (schopnost působit v integrovaném informačním prostředí)

- d. **Pragmatické jednání.** Nepředvídatelnost boje naznačuje, že některé postupy budou fungovat, ale některé jednoduše ne. K dosažení skutečných výsledků ve složitých a nepředvídatelných situacích je vyžadován pragmatismus, spojený se zkušenostmi a zdravým úsudkem.

1.4 Rozsah vojenských činností

0186. I přes zásadní změny charakteru vedení soudobého pozemního boje a rozsahu sil a prostředků, zapojených do vedení bojové činnosti na bojišti (v prostoru operace), se nic nemění na jeho podstatě a cílech. Boj proto může být, v závislosti na cílech boje, vymezené době na jejich splnění, na prostředí, v němž probíhá, a na způsobu a rozsahu použití prostředků ozbrojeného střetnutí, veden různými druhy bojových činností, příp. v jejich rámci i různými kombinacemi těchto činností a různou intenzitou.
0187. Vojenské síly provádějí v rámci operací řadu různorodých činností (obr. 2). Vyváženost mezi rozdílnými druhy činností v operacích se v průběhu času mění. Zatímco v počátečních fázích operace je kladen důraz na ofenzivní činnosti, bude v její určité fázi potřeba stabilizovat prostory, které byly zajištěny, a to dokonce i v bojích většího rozsahu.
0188. Rozsah vojenských činností popisuje širokou škálu vojenských činností, využitelných pro plánování a provádění operací. Alianční doktrína pozemních sil rozlišuje²⁷:
- » ofenzivní (útočné) činnosti;
 - » defenzivní (obránné) činnosti;
 - » stabilizační činnosti;
 - » jiné taktické (podpůrné) činnosti.

²⁷ *Základní charakteristika těchto činností je řešena v kapitole 3*

Útočné činnosti	Obranné činnosti	Stabilizační činnosti
Útok Přepad Rozvíjení úspěchu Pronásledování Klamný útok Průzkum bojem Demonstrace síly Léčka Vyjití z obklíčení	Obrana Boj na zdrženou	Bezpečnost a kontrola Podpora reformy bezpečnostního sektoru Počáteční obnova služeb a zařízení Dočasné řídicí (prozatímní vládní) úkoly
Jiné činnosti		
Průzkum Bezpečnost Postup k navázání dotyku s protivníkem	Střetný boj Navázání styku Pomoc obklíčeným silám Vystřídání jednotek v boji	Ústup/záměrný odchod Pochod Překonávání překážek

Obr. 2 Druhy vojenských činností

0189. Všechny druhy vojenských činností mohou být vedeny souběžně. I když jedna může následovat jinou, např. útok může být následován obranou, v praxi k mnohým dochází souběžně. Například v rámci tažení vedeného jako válka se v jednom prostoru mohou vést útočné operace, ve druhém prostoru obranné operace a ve třetím jsou plněny úkoly v rámci humanitární pomoci. Útočné operace v prostoru operace mohou být posíleny stabilizačními operacemi vedenými přímo bojovými silami nebo jinými vyčleněnými silami. Během jedné konkrétní fáze operace, jejímž hlavním zaměřením je podpora míru, a skládající se proto převážně ze stabilizačních operací, může být realizován i požadavek na zaútočení na ozbrojené protivládní součásti (útočná operace) nebo na zajištění bloku budov (obránná operace).

Z pohledu použití pozemních sil hraje důležitou roli rovnováha mezi druhy vojenských činností, která udává hlavní charakter tažení (operací). Tažení se zaměřením na válku se může převážně skládat z útočných operací, zatímco protipovstalecké operace se skládají ze všech čtyř druhů taktických činností.

0190. Podstatou tohoto konceptu je i myšlenka neustálého vyhodnocování a včasného rozpoznání změn, které by mohly naznačovat přechod od jednoho druhu operace k druhé nebo vyžadovat přesun úsilí mezi jednotlivými, aktuálně probíhajícími druhy činností. Toto zhodnocení by mělo zahrnovat účinky probíhajících operací, pravidel vedení bojových činností a mělo by zohlednit skutečnost, že charakter podpory ze strany dalších komponentů, zabezpečovacích složek velení a podporujících orgánů se zpravidla mění podle toho, jakým způsobem se mění charakter tažení. Obvykle k takovým změnám dochází v jednotlivých fázích operace v rámci jednoho tažení. Proto je důležitá stálá připravenost, plánování a koordinace činnosti k zachování a udržení nezbytné podpory.

KAPITOLA 2

ZPŮSOBY VEDENÍ POZEMNÍCH OPERACÍ

2.1 Změny ve vedení pozemních operací

0201. Způsoby vedení vojenských operací se mění v závislosti na změnách bezpečnostního a operačního prostředí. NATO reaguje na tyto změny vypracováním nových (případně aktualizací stávajících) doktrín. Poslední „Spojenecká společná doktrína pro pozemní operace“ (AJP-3.2 Allied Joint Doctrine for Land Operations) reaguje na změny ve způsobu vedení operací NATO pro nejbližší období. Změny se následně promítají i do taktiky (viz ATP-3.2.1 Allied Land Tactics – „Taktika spojeneckých pozemních sil“).
0202. Určující změnou pro vedení spojeneckých operací je ta skutečnost, že koncept sil reakce NATO (koncept NATO Response Forces – NRF) vede k vytváření řady menších mnohonárodních uskupení a tím i k nutnosti vytvářet mnohonárodní vztahy na nižších úrovních než dříve.
0203. Druhou určující změnou je změna povahy operací. Do pozadí ustupuje možnost vedení bojových operací velkého rozsahu (tyto však nelze zcela vyloučit). Zpravidla se také nevytváří velká operační uskupení se souvislou čarou dotyku (frontou) bojujících stran. Pro nedávné současné operace je typický boj malého rozsahu (útočné operace zpravidla nepřesahující úroveň praporu) s vyčleněním podstatné části vojenského úsilí na podporu (zabezpečení) bezpečnosti a humanitárních operací. Narůstají rovněž požadavky na expediční schopnosti vojsk při expedičních operacích vedených ve značné vzdálenosti od domovských základů. Svazky (útvary, jednotky nebo úkolová uskupení) mechanizovaného vojska musí být schopny vést relativně dlouhodobou samostatnou manévrovou činnost na velkém prostoru, často i bez bezprostředního styku (dotyku) a součinnosti se sousedy.
0204. Všechny pozemní síly, na jakékoli úrovni, musí předpokládat vedení činnosti v úzké součinnosti s nevojenskými účastníky operace (vládní

i nevládní organizace, humanitární organizace apod.). Doktrína spojeneckých pozemních operací připouští, že strategických a operačních cílů nelze dosáhnout pouze použitím vojenské síly. Spolupráce mezi vojenskou a nevojenskou částí musí být samozřejmostí při vedení operací od strategického až po taktický stupeň.

0205. Pozemní síly nebudou v soudobých operacích plnit úkoly samy. Operace budou téměř s jistotou společné a mnohonárodní a důležitá bude koordinace prostředků zajišťujících nepřetržitý průběh operace napříč silami. Hospodárné využití prostředků zajišťujících dlouhodobou činnost maximalizuje dostupnost prostředků a optimalizuje činnosti nezbytné pro zajištění nepřetržitého průběhu operace. Společná a mnohonárodní doktrína zlepšuje interoperabilitu a zvyšuje operační účinnost. Cílem je společná, meziagenturní a mnohonárodní součinnost, při jejímž dosažení je celkové zabezpečení větší než dílčí, poskytnuté jednotlivými součástmi působícími izolovaně²⁸.

2.1.1 Filozofie komplexního řešení

0206. Změny v bezpečnostním a operačním prostředí vyvolávají potřebu komplexního řešení současných složitých krizí. Filozofie komplexního řešení spočívá v navazování spolupráce pozemních sil se všemi nevojenskými účastníky, kteří mohou přispět k řešení krize a kteří mají svojí činností vliv na konečný výsledek operace. Součástí plánování operace proto musí být důsledné hodnocení operačního prostředí a stanovení odpovědnosti za udržování spojení a spolupráce s ostatními vládními prvky, mezinárodními organizacemi, nevládními organizacemi, hostitelskou zemí, sdělovacími prostředky, představiteli místního průmyslu apod. Mnohé z těchto organizací budou svými představiteli zastoupeny ve štábech již na taktických stupních velení a budou sehrávat významnou úlohu při zhodnocení prostředí.
0207. Strategického úspěchu může být obvykle dosaženo jen úzkou součinností všech nástrojů národního vlivu (diplomatického, informačního, vojenského a ekonomického). Tyto nástroje by měly působit ve shodě na všech úrovních ozbrojeného konfliktu. Nevojenské prostředky jsou zastoupeny dalšími vládními, mezinárodními organizacemi

²⁸ *Mnohonárodní logistika je vysvětlena v AJP-4(B) Spojenecká společná logistická doktrína, NSA 2006*

a nevládními organizacemi. Často je vojenským úkolem vytvořit a udržovat podmínky, vyžadované těmito subjekty k dosažení politického, sociálního a ekonomického rozvoje, nutného pro trvalý mír. Na vojenskou činnost může být proto často nahlíženo jako na pomocné úsilí, dokonce i v obdobích intenzivních bojů.

0208. Formální vládní státní aparát může existovat na národní strategické úrovni pro mezirezortní součinnost, ale na operačních úrovních a taktických stupních jsou spojenecké nebo koaliční mezirezortní struktury méně formální, opírající se spíše o vzájemné porozumění a spolupráci. Protože na taktickém stupni je to prvek pozemních sil, který většinou jedná s ostatními subjekty na zemi, je v rámci komplexního řešení důležité, aby velitelé na všech úrovních v rámci pozemních sil měli důkladné znalosti o mezirezortních souvislostech a obzvláště o postavení pozemních sil v operaci.

2.1.2 Změny v oblasti operačního umění

0209. Uvedené charakteristiky strategického a operačního prostředí a zkušenosti z operací vedených silami NATO a EU ovlivňují vojenskou vědu. Pro operační umění z toho vyplývají následující hlavní závěry:
- a. Velitelé na taktické úrovni musí rozumět operačním (i strategickým) cílům, kterých má být dosaženo (skloubení vedení taktických činností s operačními cíli). Při plánování a vedení těchto činností musí zvažovat jejich možné vedlejší účinky (např. dopady na civilní obyvatelstvo, infrastrukturu apod.) a snažit se je eliminovat. Musí prostřednictvím správně volených a vedených činností dojít k žádoucím účinkům vedoucím k naplnění celkových cílů operace.
 - b. Pro celkový úspěch operace je důležité mít na své straně veřejné mínění, a to jak na místní, národní, tak i mezinárodní úrovni. Nej důležitější je v tomto směru získat důvěru místního obyvatelstva, vyhýbat se incidentům, které podkopávají legitimitu danou mandátem pro danou operaci.
 - c. Od velitelů a jednotek se neočekává pouze porážka protivníka (ofenzivní a defenzivní činnosti), ale i řešení příčin vzniku konfliktů (krizí) a vedení činností směřujících k nastolení požadovaného a dlouhodobě udržitelného stavu po odchodu vojenských sil (stabilizační činnosti).

- d. Armádní taktické aktivity budou zahrnovat okruhy fyzikálního (zahrnující prostředky k ničení protivníka) a psychologického (narušení jeho morálky a soudržnosti) působení, které se budou často kombinovat (kombinace manévru silami, palby, CIMIC, PsyOp).
- e. Prioritou je celkový cíl operace, tomu musí být podřízeno vedení činností na taktickém stupni. Případný krátkodobý taktický úspěch musí být obětován, pokud nepřispívá ke splnění konečného cíle nebo jej přímo ohrožuje. Velitelé na taktickém stupni musí při vedení taktických činností docenovat operační souvislosti. Musí být schopni pro dosažení cíle kombinovat armádní aktivity s činnostmi ostatních subjektů působících v daném operačním prostředí (vládní a nevládní agentury apod.).
- f. Zkušenosti z vedení operací NATO a EU v posledních zhruba dvaceti letech přinesly změny do pojetí vedení operací. Koaliční charakter vedení operací se přenáší na nejnižší taktické stupně, vojska působí v široké škále prostředí a čelí novým druhům hrozeb a protivníků.
- g. Alianční síly sice musí nadále udržovat schopnost porazit konvenční nepřátelské síly, ale kromě toho vyvstal požadavek na vedení širokého spektra dalších činností vedoucích k dosažení konečného cíle operace.
- h. Operační prostředí již nezahrnuje pouze vlastní vojska a konvenčního nebo nekonvenčního protivníka, ale i široký okruh jiných aktérů, jejichž činnost je nutná pro dosažení cílů operace a dlouhodobý úspěch.

0210. Příprava i řízení operací na operační úrovni jsou nejen vědou, ale současně také uměním a dovedností aplikovat poznatky teorie do konkrétní operační situace. Operační umění proto vyžaduje, mimo vysoké úrovně odborné připravenosti, také široký rozhled a schopnost předvídat možné varianty vývoje situace. Jeho uplatnění v praxi velitelů vyžaduje více než jen použití postupů a způsobů, založených na znalosti doktrín, předpisů a manuálů. Předpokládá dovedné a účelné využití širokých a hlubokých znalostí i hluboké pochopení vzájemného vztahu mezi rozsahem a způsobem použití prostředků všech druhů vojsk a sil a jimi dosažených výsledků ve společné operaci.

0211. Úspěšné uplatnění zásad operačního umění vyžaduje také pochopení vzájemných vztahů mezi faktory, jež mají vliv na plánování a provedení vojenské operace (použitelné síly, prostor, čas a informace).

Důležitou roli hraje schopnost odhalit to podstatné (těžiště) v operaci, respektovat a v praxi uplatnit efektivní součinnost všech do operace nasazených sil a prostředků jako jednu ze základních podmínek pro úspěšné a efektivní dosažení stanovených cílů operace.

2.1.3 Změny v oblasti taktiky

0212. Komplikovanost operačního prostředí vyžaduje upravit taktiku vedení pozemních operací a připravovat vojska na nový průběh bojových operací současnosti a nejbližší budoucnosti. Tyto operace budou charakterizovány následujícími aspekty:
- a. V operacích se budou prolínat (nebo i souběžně probíhat) ofenzivní, defenzivní a stabilizační činnosti.
 - b. Vedení armádní operace přinese časem změny do operačního prostředí.
 - c. Operace vedené v jedné fázi konfliktu budou přímo ovlivňovat další fáze konfliktu, v jednotlivých fázích konfliktu je třeba respektovat konečný cíl, kterým je ustanovení trvalého míru.
 - d. Hlavní operace nebudou vedeny pouze s cílem porazit protivníka, ale také s cílem nastolit trvalé řešení. V tomto směru hraje armáda významnou roli, dokonce i ve fázi, kdy skončí hlavní bojové operace. Nastolení trvalého míru je těžší a časově náročnější než vlastní porážka nepřátelských sil.
 - e. Taktika, technika a postupy v konfliktech, dokonce ani v jednotlivých operacích nebudou neměnné, musí neustále reagovat na změny operačního prostředí. Proto je nezbytné zabezpečit sběr a analýzu poznatků a zkušeností z konkrétních typů konfliktů a operací a tyto aplikovat v systému přípravy velitelů, štábů a vojsk.

2.2 Principy uplatňované při vedení pozemních operací

0213. Pro vedení pozemních operací je důležité pochopení a znalost hlavních principů (zásad) společných mnohonárodních operací, které se osvědčily v minulých konfliktech.²⁹ Tyto principy nemají absolutní platnost

²⁹ Viz AJP-01(D) RD 2 *Spojenecká společná doktrína, NSA 2010 a AJP-3(A) Spojenecká doktrína pro společné operace, NSA 2007*

a státy mohou klást na různé z nich různý důraz. Je však obecná shoda o jejich důležitosti a významu. Pouhé uplatnění těchto základních principů však není zárukou vítězství, důležitou roli hraje zdravý rozum a vyvážený úsudek velitele. Okolnosti diktují relativní důležitost každého z nich a v některých případech nemůže velitel plně lpět na jednom principu bez toho, aby zanedbal jiný. Úkolem velitele je znát, kam položit důraz v daném okamžiku. Proto tyto obecné principy nejsou neměnné zákony, ale jsou obecným návodem na jednání. Operační situace může vyžadovat větší důraz jen na některé principy, například principy překvapení a soustředění sil mohou mít jiný význam v mírových operacích než v bojových operacích velkého rozsahu.

0214. **Umění vést.** Velitelé na všech úrovních musí mít požadované schopnosti a musí být rozhodnutí splnit úkol. Stejně tak musí být schopni inspirovat své podřízené velitele a mužstvo. Velitelé by měli svému velení vtisknout identitu, podporovat hrdost podřízených, podporovat je pocitem společného cíle a jednoty úsilí a dát jim dosažitelné cíle. Dobré vedení lidí a péče o svěřené osoby přispívá k vytváření vysoké morálky, vštěpuje podřízeným odvahu, energii a odhodlanost.

Důležitost vedoucího postavení a obtížnost provádění efektivního vedení vzrůstá na moderním bojišti vzhledem k charakteru boje, který musí být veden 24 hodin denně.

0215. **Udržování morálního stavu.** Morální stav je pravděpodobně nejdůležitější z jednotlivých faktorů při vedení operace. Vysoký morální stav posiluje agresivního ducha a často rozhoduje o výsledku bitvy.

Vysoký morální stav je vlastnost, která nutí velitele i mužstvo k aktivitě i za nejtěžších podmínek, nebo nutí prokazovat mimořádnou odvahu v době únavy a nebezpečí. Je založen na sebevědomí, disciplíně, profesionálních dovednostech, fyzické kondici a sebeúctě. Tyto vlastnosti mohou být vštěpovány realistickým a náročným výcvikem a správným vedením podřízených. Morální stav je upevňován především kamarádstvím a vytvářením smyslu pro týmovou loajalitu. Nejjistější cestou k dosažení vysokého morálního stavu mužstva je úspěch v boji a osobní příklad velitele.

0216. **Úspěch a konečný stav.** Společné mnohonárodní operace musejí být vedeny směrem k jasně stanoveným a obecně chápaným cílům, které přispívají k dosažení požadovaného konečného stavu. Úkol a cíle by

měly být definovány naprosto jasně, ještě před zahájením operace. Především to musí být cíl dosažitelný silami, které má velitel k dispozici. Když byl cíl označen jako „hlavní úsilí“, všechny společné činnosti by měly být zaměřeny na jeho dosažení. Cíl musí být dán na vědomí do takové míry, jakou pravidla utajení dovolí, a tak, aby byl pro podřízené ústředním bodem jejich plánování. Nesmí být pochyb o tom, čeho mají vojenské síly dosáhnout.

0217. Úspěch dosažený v rámci plnění cílů vojenské operace by měl být definovatelný a měl by být změřitelný v rámci cílů operace. Toho je dosažováno vymezením cílového stavu, definovaného jako „politická a/nebo vojenská situace, které je třeba dosáhnout při ukončení operace, a z níž lze vyvodit, že cíle bylo dosaženo“³⁰.

Výraz „vítězství“ nemusí vždy přesně vyjadřovat požadovaný výsledek operace. Úspěch bude možná muset být definován i jinými pojmy, jakými jsou usmíření, stabilizace nebo přijetí mírového plánu. V situaci, kdy je přijetí takového plánu zdlouhavé nebo se musí protistraně v konfliktu vnutit, lze připustit déletrvající angažovanost v konfliktu.

0218. Úspěch vojenské operace bude obvykle hodnocen podle konkrétních účinků na fyzické prostředky protivníka a také podle účinků na jeho chápání, vůli a soudržnost (tyto jsou často předem nedefinovatelné). Fyzické ničení prvků bojové síly protivníka je pouze jediným z mnoha způsobů, kterým lze protivníka porazit. O porážce lze mluvit v souvislosti se snížením schopnosti bojovníka aktivně působit do takové míry, že není schopen zabránit protivníkovi v dosažení jeho cílového stavu. V takovém pojetí není porážka absolutním stavem, ale spíše záležitostí míry. Pozemní boj představuje lidské snažení a pouze lidé rozhodnou, ať už racionálně nebo neracionálně, kdy jsou poraženi. Porážka nepřátelských sil nebyla téměř nikdy v historii dosažena se stoprocentní ztrátou poraženého. Obvykle k ní dojde dříve v závislosti na vůli a soudržnosti poraženého. Jakmile protivník cítí, že je poražen, stáhne se z bitvy nebo ze střetnutí. Stažení sil ale nemusí být úplné, částečný ústup nebo kapitulace je však třeba vždy využít. Pokud se tato šance využije, může vést k porážce na vyšší úrovni nebo dokonce k úspěšnému zakončení celé operace.

³⁰ AAP-6 *Terminologický slovník pojmů a definic NATO, NSA 2010*

0219. Někdy bude protivník odolávat a bojovat, i když jeho zničení, porážka nebo zajetí jsou nevyhnutelné. Místní taktický neúspěch totiž může připravit podmínky pro operační nebo strategický úspěch někde jinde.

Vzhledem k pravděpodobnosti silného odporu potenciálního protivníka by měly být spojenecké pozemní síly připraveny na déletrvající a z hlediska možných (lidských) ztrát třeba i nákladný boj na taktickém stupni, což ale může být jediná možnost k dosažení úspěchu na operační úrovni.

0220. **Společné jednotné úsilí.** Operace závisí na spolupráci a koordinaci všech činností k dosažení co největšího mnohonárodního úsilí. Vojenské síly toho v zásadě dosahují prostřednictvím jednoty velení, která zajišťuje nezbytnou soudržnost pro plánování a vedení operací. Jednota velení je dosahována udělením pravomoci (stanovením přímé odpovědnosti) k řízení a koordinaci všech sil a vojenských prostředků jedinému veliteli.

0221. Ve složitém operačním prostředí velitel organizuje součinnost s ostatními nástroji moci (silovými nástroji). Jednota úsilí vyžaduje koordinaci a součinnost všech sil, i když nejsou součástí stejné velitelské struktury. V průběhu mnohonárodních operací a koordinace činnosti vládních a nevládních agentur nemusí být vždy dosaženo jednoty velení, prvořadým požadavkem však zůstává jednota úsilí, tj. koordinace prostřednictvím součinnosti a společných zájmů. Jednota úsilí vychází ze společného cíle, jednoznačného a schváleného rozdělení odpovědností a znalosti schopností a omezení jiných součástí.

0222. **Soustředění hlavního úsilí.** Vojenský úspěch je výsledkem soustředění převahy bojové síly v rozhodujícím čase a prostoru. To bude často umožněno jen snížením bojové síly jinde. Tento princip tak vyjadřuje skutečnost, že velitel na každém stupni velení musí efektivně využívat vlastní a jemu přidělené prostředky s ohledem na aktuální bojové schopnosti a možnosti vlastních sil i protivníka. V každé fázi operace (boje) musí stanovit, kam zaměřit z hlediska prostoru i času hlavní úsilí. Převaha sil není jen záležitostí množství, ale také bojových dovedností, soudržnosti, morálky, načasování, volby cílů a nasazení moderní technologie.

0223. Možnost a schopnost dosažení nezbytného a rychlého soustředění sil závisí nejen na jejich pohyblivosti (mobilitě), ale i na pružném

a odolném systému velení, zabezpečujícím nepřetržitost jejich řízení v průběhu operace. Realizace principu vyžaduje vzájemně sladit faktory síly, času a prostoru, protože vztah mezi nimi se v průběhu operace v závislosti na vývoji situace neustále mění. To vyžaduje od velitelů schopnost včas rozpoznávat kvalitativní změny situace, přijímat odpovídající rozhodnutí a cílevědomě je v průběhu operace prosazovat.

0224. **Hospodárnost využití sil.** Tento princip úzce souvisí s principem soustředění hlavního úsilí. K vedení operací zpravidla nikdy nebude dostatek velitelem požadovaných sil a prostředků. V podmínkách omezených zdrojů proto bude nezbytné akceptovat rizika v prostorech, na které není soustředěno hlavní úsilí. Princip hospodárnosti využití sil znamená, že má-li být použita rozhodující síla v prostoru, kde bude mít největší účinek, pak dosažení hlavních cílů nemůže být sníženo rozptýlením úsilí do prostorů s nižší prioritou. Hospodárnost využití sil znamená použití zdrojů takovým způsobem, který umožňuje dosažení hlavních cílů velitele.

0225. Není možné být silný všude. Výhody poskytované terénem by se měly použít k úspoře úsilí tam, kde terén omezuje činnost protivníka. Velitel proto musí včas a jednoznačně stanovit, kdy, kde a jakým způsobem bude koncentrovat úsilí svých sil a prostředků k dosažení úspěchu, což mu současně umožní (po zvážení možných rizik) vzít na vědomí i vlastní slabá místa a na plnění vedlejších úkolů vyčlenit jen minimální potřebnou sílu.

K hospodárnému využití sil přispívá i vzájemně koordinovaná činnost s ostatními druhy sil, případně i se spojenci a civilními organizacemi, působícími v prostoru operace.

0226. **Volnost jednání** je určena (definována) kompetencemi, které jsou veliteli operace i jemu podřízeným velitelům vymezeny Strategickou směrnicí Vojenského výboru NATO, případně pravidly vedení bojové činnosti (v mírových operacích pravidly pro použití síly) – ROE, při velení jednotlivým národním kontingentům, a které vymezují rozsah oprávnění konat nezávisle v rámci stanoveného úkolu. Velitel potřebuje pravomoc k tomu, aby mohl energicky a neohroženě využít příležitosti a příhodné situace na bojišti. Musí mít volnost jednat nezávisle v rámci svého úkolu a záměru vyššího velitele. Současně představuje pro každého velitele možnost realizovat svou odpovědnost, ovlivňnou množstvím sil a prostředků, které má k dispozici, a pravomocemi,

delegovanými nadřízeným velitelem na nižší stupně velení. Princip volnosti jednání současně vyjadřuje požadavek usilovat v průběhu plnění úkolů o uchování trvalé schopnosti přijímat rozhodnutí, nepřetržitě řídit vojska, mít stále k dispozici potřebné množství volných sil a možnost s nimi svobodně, na základě své vůle, disponovat.

Volnost jednání má vzrůstající důležitost, protože spojení s nadřízeným velitelem může být v boji omezeno okolnostmi nebo činností protivníka. Někdy bývá jen přerušované a v rozhodující době nemusí být žádné spojení.

0227. **Udržitelnost** představuje schopnost vojsk (útvarů, svazků) zachovat si potřebnou úroveň své bojové síly po celou dobu nezbytnou ke splnění úkolu. Současné operace se často vedou dlouhodobě a ve velkých vzdálenostech od teritoria národního státu a jsou proto spojeny s mimořádnými nároky na logistickou podporu, lékařské, zdravotnické, geografické, hydrometeorologické, finanční a další zabezpečení, doplňování osob, včetně nutnosti zajištění periodického střídání vojsk. Úspěšnost dosažení cíle operace proto bude mj. záviset i na tom, zda si vyslané jednotky udrží nezbytnou míru akceschopnosti (bojeschopnosti) po celou dobu plnění úkolů v mnohonárodní operaci. Plánování udržitelnosti zahrnuje strategii, taktiku a rovněž všechna administrativní opatření nezbytná pro úspěšnou realizaci plánu operace, včetně logistické a personální podpory. Logistika bude často jedním z nejdůležitějších (limitujících) faktorů při tvorbě a výběru variant činnosti v procesu plánování operace.

0228. **Udržování bojeschopnosti vojsk.** Velitel musí vyvinout veškeré úsilí k udržení bojeschopnosti svých vojsk a musí se snažit dosáhnout svého cíle s minimem ztrát. Těžké boje po dlouhou dobu, v obtížných geografických, klimatických a hydrometeorologických podmínkách, rychle sníží bojeschopnost jednotky. Musí se také předpokládat, že vojska v dotyku a zálohy mohou být odříznuty a dočasně izolovány nebo že zásobování může být dočasně přerušeno. Pro obnovu bojeschopnosti je důležité včasné vystřídání bojem unavených jednotek, doplnění mužstva a materiálu.

0229. **Spolupráce.** Úspěšné vojenské operace vyžadují úzkou spolupráci a styk mezi jednotlivými druhy sil a službami, mezi ozbrojenými silami a civilními úřady a mezi spojeneckými silami a zeměmi, ve kterých jsou vojska umístěna nebo působí. Efektivní spolupráce může být

dosaženo, jestliže existuje dobrá vůle a ochota spolupracovat na všech úrovních. Je založena na týmovém duchu a výcviku a vyžaduje koordinaci všech činností tak, aby se dosáhlo maximálního kombinovaného úsilí všech jako celku.

0230. **Pružnost (flexibilita).** V rámci operačního plánu (Operation Plan – OPLAN) a omezení pravidly použití sil (Rules of Engagement – ROE) by měl mít velitel společných sil (Joint Force Commander – dále jen JFC) dānu maximální operační pružnost. Síly NATO potřebují být vzhledem k různým typům operací vyvážené a nezávislé z hlediska dovedností, schopností, vybavení a logistiky.

Plány by měly být dostatečně pružné, aby umožnily čelit neočekávaným situacím, a aby umožnily veliteli volnost jednání a reakci na měnící se situaci. Velitel na jakékoli úrovni musí mít pružné myšlení a musí být schopen se rychle rozhodnout. Jestliže nemá tyto vlastnosti, brzy přenechá iniciativu protivníkovi a pravděpodobně prohraje bitvu.

0231. Síly by měly být schopné přizpůsobit se a být rychle připravené přecházet z jedné činnosti do druhé s minimální pomocí z vnějších zdrojů. To vyžaduje znalost záměru nadřízeného velitele, pružnost myšlení, rychlé rozhodování, dobré organizační a komunikační schopnosti. Pružnost často vyžaduje fyzickou mobilitu, která umožní rychlé soustředění sil v rozhodujícím čase a místě. Pružnost se vztahuje na jednotlivce a na pozemní síly jako celek. Individuální pružnost představuje do značné míry duševní záležitost, vyžadující samostatný způsob myšlení, schopnost zvažovat varianty a uplatňovat taktiku orientovanou na úkoly. Je výsledkem obsáhlého vzdělávání a je oceňována jak u velitelů, tak i u štábních důstojníků. Fyzická pružnost představuje schopnost vojsk přecházet z jedné činnosti na druhou. Měla by se rozvíjet náročným výcvikem a správným bojovým vedením. Vyžaduje systémy řízení, které například umožňují rychlé a pohotové soustředění vojsk a přenesení nepřímé palby. Je závislá na rychlém a účinném rozhodování a na dobré práci štābu. Pružnosti vojsk je dosahováno spojením intelektu a představitosti velitele, kvalitní práce štābu a dobře vycvičených jednotek.

0232. **Iniciativa a rozhodnost.** Vyjadřuje skutečnost, že smyslem (podstatou a cílem) jednání velitelů musí být snaha i schopnost reagovat v každé situaci jako první a vnutit svou vůli protivníkovi nebo zúčastněným stranám konfliktu. Schopnost udržet iniciativu a rozhodně ji projevat proto podstatným způsobem ovlivňuje průběh operace.

0233. Iniciativa jednotlivce v průběhu plnění úkolu, spojená s rozhodnou akcí, je rozhodujícím požadavkem pro úspěch v operaci. Iniciativa může být rozvíjena a posilována důvěrou, vzájemným porozuměním a výcvikem. Jde o poznání a uchopení příležitostí a řešení problémů originálním způsobem. Pro rozvoj iniciativy je důležitá volnost iniciativního jednání, kterou by měl mít velitel a ten by pak měl podporovat projevování iniciativy u svých podřízených.
0234. **Jednoduchost.** Složitost konfliktu vyžaduje co nejsrozumitelnější vojenské plány. Jednoduché plány a jednoznačné rozkazy minimalizují možnost nedorozumění a zmatku. Plány by měly být navrhovány tak, aby podřízení mohli i v nejasných situacích jednat rozhodně a co nejpružněji tak, aby se plán mohl přizpůsobit měnícím se podmínkám. Velitelé by se měli snažit přijmout jednoduché záměry. Ty jsou často méně náchylné k neshodám než plány složité, s mnoha provázanými prvky, a lehce se pamatují.
0235. Existují dva návody pro vytváření jednoduchých plánů:
- » na dokončení předchozí akce by mělo záviset co nejméně akcí následujících. Úspěšné zakončení předešlé akce vedené v kontaktu s protivníkem nemůže být zaručeno, a proto u následných operací může být zvýšeno riziko jejich selhání;
 - » kdykoli je to jen možné, k úspěchu by mělo vést více možností. Proto by směr hlavního úsilí měl být jednou z několika souběžně prováděných činností. Tímto způsobem lze jednoduchou změnou hlavního úsilí rychle nalézt jinou cestu k úspěchu, pokud je hlavní úsilí protivníkem blokováno.
0236. Oba aspekty upřednostňují, pokud to taktická situace dovolí, spíše plánování pro souběžné činnosti než pro činnosti po sobě následující. Jednoduchost vyjadřuje zkušenost, že co nejjednodušší, ale současně rychlá a energická činnost je nejjistější cestou k dosažení cíle. Složité plány a z nich vyplývající složité a na koordinaci náročné činnosti zvyšují pravděpodobnost jejich narušení činností protivníka a z toho vyplývající hrozbu neúspěchu v boji (operaci).
0237. **Překvapení** je účinný a mocný faktor při činnosti vojsk. Může vytvořit prostor pro iniciativu, ohrozit morálku protivníka, snížit vlastní ztráty a často přinést materiální výhody obdobné vyššímu stupni soustředění

bojové síly. Jestliže jiné faktory jsou nepříznivé, úspěch může záviset téměř zcela na překvapení. Překvapení lze dosáhnout na všech úrovních využitím nového vybavení či metod. Překvapení je založeno na rychlosti, utajení a klamání a je rozhodující pro narušení soudržnosti protivníka a pro dosažení výsledků, které jsou větší než vynaložené úsilí.

0238. **Velení a řízení.** Vedení soudobých operací (zejména NA5CRO) staví před síly pod vedením NATO početné výzvy v oblasti velení a řízení. Organizační struktury jednotek a štábů budou v mnoha případech vytvářeny podle potřeb konkrétní operace, což klade zvýšené nároky na jejich přípravu a stmelení. Plánování v oblasti velení a řízení musí navíc brát v úvahu potřebu spojení se vzdálenými vyššími velitelskými a vládami a spojení pro koordinaci s rozmanitými vojenskými a nevojenskými organizacemi nebo aktivními účastníky v prostoru společných operací (Joint Operations Area – JOA). Dosažení jednoty úsilí bude vyžadovat stálou koordinaci, pružnost a analýzy jak během plánování, tak během provádění operací.

0239. Pro plánování, vedení a udržení úspěšných operací budou nezbytné komunikační a informační systémy v prostorech operací. Plány proto musí zahrnovat procedury k dosažení schopností efektivní spolupráce mezi účastníky komunikace.

Pro vedení komunikace představitelů sil úkolových uskupení NATO (EU) v operačním prostoru s představiteli místních nevojenských organizací se stanovuje přímá komunikace. Podle druhů operací a významnosti sdělovaných informací může být komunikace zprostředkována po pronajatých komunikačních okruzích místních poskytovatelů, případně mohou být využívány služby GSM místních operátorů.

Komunikační prostředí pro vedení utajovaných a služebních informací musí být zprostředkováno komunikačními systémy stupně utajení určeného pro danou operaci.

0240. Jedním z nejeфекtivnějších způsobů pro ustanovení komunikace, koordinace a spolupráce je nasazení styčných týmů (Liaison Teams). Základní funkcí těchto týmů je ustanovit osobní kontakt s dalšími velícími HQ, úřady a navázání styku s civilními organizacemi. Styčné týmy by měly plně obsáhnout běžnou mezivojenskou výměnu a stejně tak i výměnu informací s organizacemi s mezinárodním mandátem, vládami a nevládními organizacemi. K uspokojení těchto požadavků

musí síly NATO disponovat vyškolenými a vycvičenými styčnými týmy z různých úrovní.

0241. **Zpravodajské zabezpečení.** Velitelé všech stupňů musí považovat zpravodajské zabezpečení za neoddělitelnou součást operací, neboť zajišťuje životně důležitou část podkladů pro rozhodování, plánování a vedení operace. Zpravodajské zabezpečení poskytuje odpovědi na otázky týkající se informací o prostoru zpravodajské odpovědnosti, s důrazem na situaci protivníka a záměr jeho činnosti. Ke shromažďování informací a šíření zpravodajských informací je třeba využít celého spektra globálního informačního prostředí.
0242. **Bojová podpora.** Efektivní bojová podpora násobí účinnost a ničivou sílu bojových jednotek. Správné použití všech prvků bojové podpory je proto zásadní pro úspěšné splnění cílů operace a kvalitní plnění dílčích úkolů ostatními prvky sestavy uskupení. Síly bojové podpory mají schopnosti letálního i neletálního, především výběrového působení na protivníka, na jeho objekty a systémy, případně i na další aktéry nacházející se v prostoru operace. Získávají nezbytné informace o protivníkovi, o dalších aktérech, o prostředí činnosti vlastních vojsk ve prospěch rozhodovacího procesu velitelů a ve prospěch navádění prostředků působení, vytvářejí podmínky pro účinný manévr a pro činnost vlastních vojsk a mohou zásadně ztížit činnost sil protivníka.
0243. **Logistické zabezpečení boje a zabezpečení hostitelským státem.** Žádný operační plán nemá naději na úspěch, pokud nevěnuje patřičnou pozornost logistickému zabezpečení boje (CSS). To musí být flexibilní a plánováno tak, aby měl velitel maximální volnost jednání. Jde o schopnost nejlepšího a nejvčasnějšího užití prostředků, které jsou k dispozici. CSS je nedílnou součástí operací a je často rozhodujícím faktorem při hodnocení proveditelnosti operace nebo dosažitelnosti cíle. Velitel musí jasně porozumět administrativním faktorům, které mohou ovlivnit jeho aktivity. Ve shodě s národními koncepcemi a omezeními by měl mít nejvyšší možný stupeň kontroly nad plánem CSS tak, aby mohl plnit své operační povinnosti. Stejně důležité je, aby velitelé jednotek CSS a jejich štáby plně pochopili povahu operací a z toho vyplývající potřebu zabezpečení.
0244. Státy a NATO mají kolektivní odpovědnost za logistiku, nicméně jednotlivé státy nakonec nesou odpovědnost za logistickou podporu

jejich sil. JFC stanovuje logistické požadavky, dohled a koordinaci udržitelnosti sil přidělených podle dohodnutých smluvních podmínek.³¹ Efektivita logistické podpory může být zlepšena organizací mnohonárodní společné logistické struktury pro koordinaci anebo řízení zabezpečení logistické podpory. Přijetí mnohonárodního řešení logistické podpory, například logistické zabezpečení vedoucím státem, zabezpečení logistických funkcí specializovanými státy a mnohonárodními integrovanými logistickými jednotkami, by mělo být ve shodě s AJP-4.9 „Způsoby mnohonárodní logistické podpory“. Faktor operačního rizika by měl umožnit dodavatelskou podporu operací, která může být cenově přístupným řešením podpory ve shodě s C-M(2007) 0004 „Postupy pro dodavatele podpory operací NATO“. Zabezpečení hostitelským státem, které může zjednodušit a snížit vstupy logistické podpory, bude poskytováno na základě národního zákonodárství, priorit a omezení.³²

0245. **Bezpečnost, odolnost a ochrana sil.** Bezpečnost (utajení) zvyšuje volnost činnosti a omezuje zranitelnost vůči nepřátelským aktivitám nebo hrozbám. Aktivní a pasivní bezpečnostní opatření napomáhají zamezení úniku informací důležitých pro protivníka.
0246. **Odolnost a ochrana sil** patří mezi základní principy vedení mnohonárodních operací. Velitel musí provést veškeré kroky k tomu, aby zabezpečil a chránil svá vojska tak, aby splnil svůj úkol. Odolnosti sil se dosahuje omezením zranitelnosti vlastních vojsk před působením protivníka. Spočívá ve schopnosti efektivně čelit účinkům ZHN, úderům taktického letectva a dělostřelectva protivníka, ztečím tanků a pěchoty, vysazení a činnosti vzdušných výsadek, vysoce přesným zbráním, intenzivnímu působení prostředků elektronického boje a kybernetickému působení a nekonvenčním způsobům útoku v podmínkách asymetrického boje.
0247. **Mnohonárodnost.** NATO je aliance států, jeho síly a velitelské struktury se proto považují za mnohonárodní. Síly NATO mohou vést operace také v koalici s ozbrojenými silami států mimo Alianci. Takto složené mnohonárodní jednotky vyžadují, aby velitelé a štáby byli připraveni

³¹ Viz MC 319/2 NATO Principy a politiky pro logistiku a AJP-4(B) Spojenecká společná logistická doktrína, NSA 2006

³² Více o HNS viz MC 0334/2 Principy a politiky NATO pro poskytování podpory hostitelským státem (HNS) a AJP-4.5 Společná spojenecká doktrína a postupy pro zabezpečení poskytované hostitelskou zemí, NSA 2005

vzájemně spolupracovat a byli schopni chápat různá národní hlediska (specifika) a cíle, které se spojily za společným účelem.

0248. Základem pro činnost v mnohonárodním prostředí je vzájemná důvěra. Tato důvěra vychází z následujících prvků:

- a. **Vztahy.** Služebně vyšší důstojníci by měli usilovat o vzájemné vztahy a porozumění mezi sebou. Osobní vztahy mezi vojenskými veliteli ovlivní všechny aspekty mnohonárodních operací.
- b. **Úcta.** Vzájemná úcta k profesionální zdatnosti, kultuře, historii, náboženství, zvykům a hodnotám účastníků napomůže upevňování vztahů.
- c. **Znalost partnerů.** V mnohonárodních operacích je důležité znát spojenecké síly, stejně tak jako protivníka. Čas věnovaný poznání doktríny, možnostem a snahám partnerů se vrátí během společné operace.
- d. **Trpělivost.** Vytvořit účinnou spolupráci vyžaduje čas. Rozdíly v názorech a chápání situace vyžadují trpělivost pro dosažení jednotného přístupu.
- e. **Interoperabilita.** Složitost operace rozhoduje o složení sil a o standardech pro interoperabilitu, které je nutné použít. Nedostatek interoperability v oblastech doktríny, organizace, výcviku, materiálního a technického zabezpečení, vedení, personalistiky a ochrany sil bude mít pravděpodobně negativní vliv na soudržnost a schopnost vojenských sil.

0249. **Informování veřejnosti.** Operace budou vedeny pod přímým dohledem mezinárodních a místních médií a veřejnosti. Rychlost a schopnosti sdílení zpráv, zpravodajství a globální informace se vyvinuly v okamžité zpravodajství, pokrývající vojenské operace a aktivity v reálném čase. Zvláště informace o NA5CRO by měla být uvolněna rychle, aby pomohla zmírnit působení klamného zpravodajství a tvrzení. Mediální zobrazení a terminologie mohou mít silný účinek na politická rozhodnutí na nejvyšší úrovni a mají vliv i na veřejnou podporu, chování a postoje místního obyvatelstva. Proto je nezbytné do všech úrovní operačního plánovacího procesu včlenit poradce pro veřejné záležitosti (Public Affairs Adviser – PAA), aby se mohly budovat úspěšné mediální vztahy a uspořádat zasazení mluvčích.

2.2.1 Specifické principy pro operace k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS

0250. Vedle výše uvedených principů, které se uplatňují u všech typů operací a jsou tedy aplikovatelné i na vedení NA5CRO, se v případě tažení, u kterého převažuje vedení mírových operací³³, vyžaduje zvážení také dalších principů.³⁴

0251. **Nestrannost.** Operace na podporu míru (PSO)³⁵ by měly být vedeny nestranně, v souladu s mandátem a bez nadržování nebo předsudků k jakékoli straně. Kde to umožňuje charakter úkolu, měla by být operace vedena objektivně bez projevů zvýhodňování či podjatosti vůči jakékoli straně. Klíčem k udržení stejného přístupu k oběma stranám je účinná komunikace a transparentnost operace.

0252. **Shoda.** Prosazování spolupráce a shody mezi stranami je předpokladem pro mnoho operací NA5CRO. Před jakoukoli činností vojenských sil, která může skončit ztrátou souhlasu, by se měla tato činnost pečlivě zvážet a porovnat s dlouhodobými cíli operace. Toho lze dosáhnout pečlivým sladěním programů jednotlivých zemí, zintenzivněním konzultací a vyšší mírou spolupráce.

Pro vedení mírových operací je také důležitá míra souhlasu s přítomností sil, které je vedou. Shoda se může lišit horizontálně v čase a místě u obyvatelstva a vertikálně v rámci stran zapojených do konfliktu.

0253. **Omezení použití síly.** Velitelé a jejich podřízené jednotky používají přiměřenou sílu, dostatečnou k dosažení konkrétních cílů. Omezení, okolnosti použití sil a způsoby a prostředky, kterými mohou být síly použity, mohou být stanoveny mandátem a rovněž mezinárodním právem, právem státu, který síly vysílá, a za určitých okolností i právem hostitelské země. Potenciální použití síly ovlivňuje každý aspekt úkolu a vyžaduje průběžné prověřování, aby mohl být úkol splněn. Síly však musí být vždy použity v souladu s ustanoveními mezinárodního

³³ Platí i pro protipovstalecké operace

³⁴ Podrobnější objasnění viz AJP 3.4.1 Mírové operace, NSA 2001

³⁵ Operace, při kterých jsou nestranně používány diplomatické, civilní a vojenské prostředky, zpravidla podle zásad a principů Charty OSN, za účelem obnovení nebo udržení míru. Tyto operace mohou zahrnovat předcházení konfliktům, vytváření míru, prosazování míru, udržování míru, budování míru a humanitární operace. (AAP-6)

práva, včetně mezinárodního humanitárního práva, a podle politicky schválených rozšiřujících pokynů, které jsou přílohou k ROE³⁶.

Za účelem maximalizace účinnosti vojenských aktivit je důležité, aby mnohonárodní síly pod velením NATO operovaly podle možností pod stejnými ROE. Nicméně, to musí umožňovat, aby národy mohly mít kromě ROE NATO jejich vlastní, více omezující instrukce. Státy by měly informovat NAC, pokud jsou taková omezení v platnosti, a o těchto dalších národních omezeních musí být informován i JFC, aby mohl co nejvíce využít schopností všech přidělených a připojených sil.

S ohledem na splnění úkolu nesmí být stupeň použité síly vyšší, než je nezbytné. Použitá síla musí odpovídat stupni, intenzitě a době nutné k dosažení cíle. Velitelé a jejich podřízení musí být vybaveni jednoznačným souborem norem, který definuje jejich práva a závazky při používání vojenských sil, a dodržovat jej.

0254. ROE neomezují základní právo na sebeobranu. Sebeobrana je použití nezbytné a přiměřené síly, včetně smrtící, k vlastní obraně proti útoku nebo proti hrozícímu útoku. MC 362/1 definuje tyto pojmy následovně:

- » nezbytnost znamená, že použití síly je nezbytné pro zajištění sebeobran;
- » přiměřenost znamená reakci úměrnou úrovni hrozby. Jakékoli použití síly musí být omezeno mírou, intenzitou a dobou nezbytnou pro sebeobranu;
- » bezprostřední ohrožení znamená, že potřeba obrany je zjevná, naléhavá a naprostá;
- » útok je použití síly proti silám NATO, silám pod vedením NATO, personálu NATO nebo státům NATO.

0255. **Vytrvalost a dlouhodobá perspektiva.** Dosažení politického konečného stavu v PSO bude vyžadovat trpělivost, pevné a vytrvalé úsilí o dosažení cílů. Rozhodující není krátkodobý vojenský úspěch, ale dlouhodobé společenské, hospodářské, ekologické a politické výsledky.

0256. **Legitimita.** Legitimitnost operace bude rozhodujícím faktorem k získání podpory veřejnosti v rámci mezinárodního společenství, v zemích

³⁶ *Procedury pro vyžadování, schvalování a realizaci ROE jsou obsaženy v MC 362/1 NATO Pravidla použití síly*

poskytujících kontingent vojsk, v ostatních zúčastněných zemích, včetně podpory civilního obyvatelstva v operačním prostoru. Účast partnerských a jiných zemí, nečlenů NATO v operaci pod velením NATO může rozšířit základ mezinárodní spolupráce. Je proto nutné, aby NA5CRO byly prováděny v souladu se všemi mezinárodními právy, včetně zásad Charty OSN. Obvinění proti vojenským silám, které by ohrozilo jejich právní postavení, lze mnohem snadněji vyvrátit, budou-li pro mezinárodní společenství a zúčastněné strany záměry a činnost sil zřetelné a transparentní.

0257. **Důvěryhodnost.** Aby PSO byla efektivní, měla by být věrohodná a jako taková vnímaná všemi stranami. Síly pod velením NATO musí být důvěryhodné. Na incidenty musí profesionálně a bez zaváhání reagovat a účinně zasáhnout. Jedním z prvků, jak důvěryhodnost získat, bude koordinovaný plán informačních operací. Pokud existuje shoda, neměly by se ozbrojené síly prezentovat tak, že představují přímou hrozbu, ale nikdo nesmí pochybovat o tom, že jsou plně schopné splnit své povinnosti a mají vůli moc použít, budou-li k tomu vyzvány.
0258. **Vzájemný respekt.** Respekt, který požívá PSO, bude přímým důsledkem jejího profesionálního vedení a způsobu, jakým velení operace jedná se stranami a obyvatelstvem v oblasti konfliktu. Prostřednictvím mandátu Spojených národů, dohod o statutu sil nebo jiných zvláštních dohod mohou vojenské síly v souvislosti se svými povinnostmi požívat určitou imunitu. Příslušníci těchto sil však musí dodržovat zákony a zvyklosti hostitelské země. Je třeba také zajistit, aby stejné principy uznávaly a respektovaly různé národní, kulturní a etnické skupiny v rámci sestav, z nichž se ozbrojené síly skládají. Všichni příslušníci musí v době služby i mimo ni svým profesionálním chováním důsledně demonstrovat nejvyšší normy kázně.
0259. **Transparentnost.** Úkoly mírových sil a koncepce operace by měly být srozumitelné a zřejmé všem stranám. Neúspěch ve vzájemném porozumění může vést k podezírání, nedůvěře nebo dokonce k nepřátelství. Ke shromažďování a předávání informací se mají používat otevřené zdroje, kdykoli je to možné. Zatímco transparentnost operace, včetně možnosti přístupu pro sdělovací prostředky, by měla být obecným pravidlem, je nutno zvážit rovnováhu mezi transparentností a nutností zajistit bezpečnost mise a jejích členů.

0260. **Volnost pohybu.** Volnost pohybu je podstatná pro úspěšné uskutečnění jakékoli operace. Mírové síly by měly mít možnost kdykoli vykonávat svoje povinnosti v celém vymezeném operačním prostoru. Zkušenosti ukazují, že různé frakce se budou často snažit zavést místní omezení volnosti pohybu. Tato omezení musí být jasně a rychle vyřešena ihned na počátku cestou jednání, v případě nutnosti i pomocí důraznější a rezolutnější akce za použití síly.
0261. **Ochrana sil.** Ochranu sil je nutno zohlednit při plánování velikosti a složení sil a při sestavování vojenských plánů, nařízení a pravidel použití sil. V počáteční směrnicí Severoatlantické rady (North Atlantic Council – NAC) může velitel společných sil dostat za úkol povinnost chránit určité civilní agentury zapojené do akcí v prostoru společných operací.
0262. **Bezpečnost veřejnosti.** Rozsah a komplexnost vojenské podpory bezpečnosti veřejnosti (Public Security) bude záviset na úkolu a zbylé místní policejní a soudní způsobilosti v JOA. Síly NATO mohou čelit situacím, které sahají od jednorázového navedení klidu a pořádku až po nejhorší případ, kdy se celá policejní a soudní struktura a podporující normy a mechanismy udržování pořádku zhroutily. Civilní vynucení právního řádu není funkcí NATO, prostředí (životní podmínky) však mohou vyžadovat vojenskou účast při plnění úkolů prosazení veřejného pořádku a zákonnosti, včetně operací k udržení místního právního pořádku během počátečních období operace do doby, kdy příslušné civilní úřady budou moci pokračovat samostatně v plnění svých úkolů. Hlediska vojenské podpory úkolů místního právního stavu by měla být stanovena během plánování operace. Je třeba určit zákonné činitele a národní omezení, potřebu prostředků určených pro potlačování nepokojů, včetně vhodných zbraní bez smrtících účinků. Když je to vhodné, mělo by NATO hledat podporu ostatních mezinárodních organizací (jako OSN, EU nebo OBSE), které mají mandát, zdroje a zkušenosti vztahující se k účasti a zapojení se do zjišťování bezpečnosti veřejnosti.
0263. **Politická kontrola.** OSN a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) jsou organizace, které mají politické, ekonomické, kulturní nebo vojenské vztahy s členskými zeměmi NATO. NATO nabízí, v souladu se svými postupy, podporu psychologickým a jiným operacím pod pravomocí OSN nebo v odpovědnosti OBSE, včetně poskytnutí zdrojů a odborných znalostí Aliance. NA5CRO budou

prováděny pouze pod politickým a strategickým řízením NAC. To vyžaduje úzkou spolupráci a koordinaci nejvyšších politických a vojenských orgánů v rámci Aliance a důkladné konzultace s partnerskými zeměmi, které se na operaci podílejí.

0264. **Kulturní způsobilost.** Trvalá citlivost vůči místní historii, náboženství, zvykům, způsobům chování, kultuře a způsobu života je zásadním důležitým hlediskem pro všechny operace. V politicky citlivém prostředí může mít bezohledné porušení místních zákonů nebo zvyků negativní dopad na místní a oblastní vnímání aliančních operací a vytváří tak vysoce nepříznivé zpravodajské události a vážně podkopává šance na úspěch sil pod vedením NATO. Armáda si musí osvojit bezvadné porozumění místní historii, náboženství, kultuře, zvykům a zákonům. Výcvik a vzdělání by měly zdůrazňovat význam kulturního povědomí a dát silám NATO lepší představu o těchto citlivých oblastech spojených s každou jedinečnou operací.
0265. **Zákonná hlediska.** Plánování a provedení operací musí být podle platného mezinárodního práva, přičemž se berou v úvahu jednotlivé národní zákony členů NATO. Právní rámec pro NA5CRO může také zahrnout směs ostatních opatření a zákonů, například dohody o statutu ozbrojených sil (Status of Forces Agreement – SOFA), tranzitní dohody nebo platné místní národní zákony. Veliteli a jeho štábu radí v těchto záležitostech právnícký personál.
0266. **Součinnost (Interoperabilita).** Součinnost je nedílná součást plánování a přípravy operace. Efektivita spojeneckých sil v míru, za krize nebo v konfliktu závisí na schopnosti poskytnutých sil operovat společně efektivně a účinně. Kvůli kombinaci politické prospěšnosti, snaze vylepšit legitimitu nasazení sil a požadavku zvětšit velikost a schopnosti sil pod vedením NATO dochází ke stále většímu zapojování jednotek nečlenských států NATO, které se stále více stávají součástí operací vedených NATO. Od dalších přiřazených sil se očekává, že budou v maximálně možném rozsahu používat odsouhlasené standardní doktríny, taktiky, techniky a procedury NATO. Pro dosažení tohoto stavu je nezbytné přizpůsobit vzdělání velitelů a výcvik těchto jednotek. Jedním z prvotních úkolů JFC je zjistit stupeň vzájemné funkceschopnosti mezi vybavením a procedurami Aliance a dalších sil a přijmout nezbytná opatření pro plně sjednocení úsilí všech účastníků se jednotek.

2.3 Metoda manévrování

0267. Pro vedení pozemních operací v rámci NATO je jako základní metoda využívána tzv. metoda manévrování³⁷.

2.3.1 Podstata metody manévrování

0268. Metoda manévrování je založena na následujících aspektech:

- » klade důraz na porážku a zničení protivníka spíše než (například) na zabírání území. Je závislá na přesném (konkrétním) použití síly proti zjištěným slabým místům;
- » usiluje o porážku vůle protivníka a touhy pokračovat v boji získáním iniciativy a stálým a neočekávaným tlakem na místech a v časech, které protivník předpokládá co nejméně.

0269. Metoda manévrování představuje takový postup, u kterého je důležitější napadení vůle a rozbití celkové soudržnosti (morálky) protivníka a omezení jeho schopnosti bojovat než jeho rozbití fyzické. Jde o nepřímý přístup, který zdůrazňuje zaměření na morální složku bojové síly protivníka spíše než na složku fyzickou. Zahrnuje kombinaci smrtících a nesmrtících prostředků k dosažení účinků, které těžce naruší myšlení protivníka a rozloží jeho soudržnost. Jejím cílem je použití síly proti zjištěným zranitelným místům.

Může být obtížné určit způsob napadení soudržnosti nestandardních vojenských sil, jako jsou rozptýlené skupiny povstalců. Přesto je nutné hledat a najít formu organizace těchto skupin, jakkoli se mohou jevit jako neorganizované nebo rozptýlené. Pochopení organizace takových skupin a způsobu jejich existence (přežití) je klíčem k napadení jejich soudržnosti.

0270. Metoda manévrování zahrnuje kombinaci násilných a nenásilných prostředků k dosažení cílů, tj. k působení na uvědomění protivníka, podkopání jeho vůle a rozbití soudržnosti. Důležitými prvky jsou pohyblivost (hybnost), tempo a rozhodnost, které v kombinaci vedou k šoku a překvapení protivníka. To si vyžaduje způsob myšlení, ve kterém se provádění neočekávaného uplatnění iniciativy a snahy o originalitu kombinuje s vytrvalou odhodlaností uspět.

³⁷AJP-3.2 *Doktrína spojeneckých pozemních operací, NSA 2009 a ATP-3.2.1 Spojenecká taktika pozemních sil, NSA 2009*

2.3.2 Charakteristika metody manévrování

0271. Metoda manévrování je charakterizována následujícími skutečnostmi:

- » operace je vedena s maximální dynamikou a má širší rámec, než je pouhé vedení vlastní bojové činnosti a porážka protivníka;
- » je třeba nalézt a využít slabé stránky protivníka;
- » vyhnout se (pokud je to možné) přímému střetu s protivníkem, udeřit na jeho slabá místa a v první řadě vyřadit komunikační osy, spojovací systémy, místa velení, týlové prostory a zálohy;
- » výsledek taktické bitvy není důležitý sám o sobě, vždy je třeba vidět širší operační souvislosti a těm podříditi svoji činnost.

0272. Uplatňování metody manévrování v sobě neustále zahrnuje prvky pohybu, palebné síly a poziční obrany. Téměř vždy bude potřeba poutat protivníka, odepřít mu přístup ke komunikacím a k jeho cílům a zajistit velmi důležité území a klíčové body. Přesto by na takové obranné opatření mělo být nahlíženo jako na součást prostředků vedoucích k cíli, jímž je porážka protivníka. Pro metodu manévrování by se měly využívat vševojenské síly.

Vztah poziční a manévrové bojové činnosti vyjadřuje skutečnost, že během statického pozičního (obránného) boje je protivník zpravidla ničen (vyřazován) soustředěným účinkem (využitím) palebné síly, zatímco při manévrovém (útočném) boji je ničen (vyřazován) narušením struktury jeho sestavy (vojsk) na nejslabším místě, což umožňuje rozhodnout boj relativně rychleji. Vzhledem k omezeným zdrojům sil a prostředků je proto nutné dovedně kombinovat poziční a manévrovou bojovou činnost tak, aby bylo dosaženo cíle operace s co nejmenším úsilím vojsk a spotřebou lidských a materiálních zdrojů.

0273. Myšlení uplatňující metodu manévrování klade velký důraz na pochopení a manipulaci s lidskou povahou, staví proti sobě sílu a slabost, volí nepřímé a originální postupy a minimalizuje ztráty.

0274. Metoda manévrování je použitelná u všech druhů vojenských operací v celém spektru konfliktů. Může být použita pro celou škálu vojenských činností a nabízí šanci na rychlý výsledek nebo na výsledek nepoměrně větší, než by použité síly a prostředky dosáhly při klasickém nasazení.

Je využitelná pro méně početné síly, ale lze ji využít i při dostatku sil, kdy lze s její pomocí minimalizovat vlastní nasazené síly a prostředky.

2.3.3 Principy uplatňované při realizaci metody manévrování

0275. Pro uplatnění metody manévrování jsou nejdůležitější následující principy:

- a. **Soustředění pozornosti na zranitelnost protivníka** (cílem není obsadit území, ale porazit protivníka, narušit jeho bojeschopnost a soudržnost).
- b. **Cílovost** (použití vojenské síly v operacích vždy směřuje k dosažení reálného a co nejpřesněji vymezeného cíle). Na politicko-strategické úrovni velení a řízení je cílovost zpravidla vyjádřena popisem cílového (požadovaného) stavu, který má být jako výsledek vojenské operace dosažen, a záměrem, jak tohoto stavu dosáhnout. Tento cílový stav musí být znám velitelům všech stupňů. Na taktickém stupni realizace tohoto principu předpokládá co nejpřesnější pochopení a přijetí opatření ke splnění záměru nadřízeného velitele.
- c. **Uplatňování zásady Mission-type Orders** (decentralizované řízení, ponechání co možná nejvíce prostoru pro rozhodování na nejnižších možných úrovních velení). Pokud se má v boji uspět, metoda manévrování by měla být podepřena principem centrálního velení a decentralizovaného provádění, což podporuje volnost jednání a iniciativu na taktickém stupni. Smyslem je dát velitelům maximum volnosti pro reakce na vzniklé situace a jejich řešení dle jejich uvážení, při respektování záměru nadřízeného a konečného cíle operace.
- d. **Pohyblivost** (být rychlejší než protivník, předejít ho v manévru, měnit situaci na bojišti rychleji, než protivník předvidá a než může reagovat). Velitelé musí být schopni rychle reagovat na situaci s využitím fyzikálních aktivit (bojové činnosti) a při vytvoření podmínek ihned využít i prvky psychologického působení (Info Ops a PsyOp). Pohyblivost získají vojska v rámci výcviku při nácviku standardních postupů.
- e. **Soustředění se na hlavní úsilí** (maximální využití nasazených sil a zdrojů na dosažení stanovaného cíle operace). Soustředění se na hlavní úsilí umožňuje jednotkám působit nezávisle, bez neustálých

korekcí a upřesňování úkolů ze strany nadřízeného. Činnost jednotek je sjednocována právě na principu soustředění se na hlavní úsilí.

- f. **Využití taktických příležitostí** (přízpůsobení vlastní činnosti rozkrytému záměru protivníka). Například pokud existuje jiná varianta řešení, než je přímý kontakt se silným protivníkem, znamenající značné ztráty, je třeba hledat cesty jak se tomuto prvnímu kontaktu vyhnout a využít slabých stránek v sestavě protivníka. Velitel by měl být připraven využívat příležitosti k dosažení lepšího postavení, v porovnání se současnou situací nebo s protivníkem. To zahrnuje zjištění nebo vytvoření příležitostí, disponování příslušnými prostředky (správně zvolenou bojovou sestavou, rozmístěním záloh a zásob), vůli k jejich využití a dosažení většího tempa než protivník. Schopnost využít příležitostí spočívá v nepřetržitém plánování, včetně analýzy a řízení rizik. Je třeba provést analýzu jak subjektivních, tak objektivních rizik, při které musí mít hlavní úlohu intuice. Velitel by měl podporovat přístup, který si je vědom rizik, spíše než přístup, který má averzi k riziku. Tento přístup vyžaduje, aby velitelé na všech úrovních byli schopni určit oblasti, kde jsou značná rizika, a pak se rozhodnout zda je příjmovou, zda se jim vyhnou anebo budou proti nim působit. Velitel, který analyzuje, hodnotí a aktivně řídí rizika, je obvykle schopen chopit se příležitostí a přijmout odvázná rozhodnutí.
- g. **Rozhodné a odvážné jednání** (akceptace přijatelné míry rizika). Odvaha a vynalézavost umožní vyrovnat se s nejistotou, orientovat se v nepřehledných situacích a naopak vnášet zmatek do řad protivníka. Ve všech bojových operacích, dokonce i v těch, ve kterých má zpočátku protivník volnost jednání, musejí velitelé na všech úrovních využít každé příležitosti k udržení či získání iniciativy a úderu na protivníka. V konečném hodnocení úspěch v bitvě přímo závisí na individuálním i kolektivním odhodlání vojsk srazit se s protivníkem a zlomit jeho vůli bojovat. Často budou příležitosti k vítězství v bitvě postaveny na využití příležitostí vytvořených podřízenými veliteli, kteří rozpoznají a využijí příhodné situace. Tento princip však nesmí být uplatňován na úkor záměru nadřízeného velitele a snaha získat dílčí taktický úspěch nesmí ohrozit cíle operace.
- h. **Integrovaný přístup.** Pozemní boj je složitý, dynamický a nepředvídatelný. Je veden mezi nepřátelskými a ne vždy symetrickými silami, které jsou složité samy o sobě. Hodnocení situace na bojišti ovlivňuje vůli protivníka. Pokud si protivník myslí, že prohrává, má tendenci

být demoralizován. Taktická činnost demoralizuje nižší nepřátelské velitele, redukuje jejich efektivnost a snižuje tak celkovou soudržnost sil. Stejný demoralizující účinek má i útok na fyzickou soudržnost protivníka, např. zničením klíčového prvku. Protože tyto činnosti jsou úzce spjaté, je vyžadován a preferován integrovaný přístup k působení na všechny činitele snižující výkonnost protivníka.

- i. **Pochopení (přesvědčení).** Pochopení má dva hlavní aspekty. Za prvé je to všeobecné pochopení povahy konfliktu a obzvláště konfliktu současného. Za druhé je to porozumění současné situaci, včetně prostředí, vlastních sil, protivníka a způsobu vnímání situace protivníkem. Usměrnování vnímání protivníka může zahrnovat jakýkoli z těchto aspektů. Protože různé společnosti vnímají totožné záležitosti rozdílně, je chápání ovlivňováno také sociálními a kulturními hledisky.
- j. **Vůle.** Na vůli se dá nahlížet jako na odhodlanost odolávat nepřízní osudu. Má dva aspekty: záměr a odhodlání. Obojí může být napadeno a podkopáno. Záměr velitele protivníka je zmařen, jakmile si uvědomí, že nemá význam pokračovat v odporu, a ustoupí ze svého záměru. Odhodlání je projevem síly jeho vůle, která je překonána, je-li demoralizován.
- k. **Soudržnost.** Soudržnost přímo souvisí s bojeschopností a spojuje morální, smyslovou a fyzickou složku. Morální soudržnost je základem lidským předpokladem. Vojska, mající morální soudržnost, drží při sobě, pokračují v boji i přes nepřízeň osudu a místní neúspěchy. Vyplývá to z několika faktorů, včetně vysoké kázně, správného vedení lidí, jednotného ducha a víry v dobrou věc. Přispívá k tomu také realistický výcvik a bojové zkušenosti společně s osobním odhodláním velitele a silou jeho charakteru. Fyzická soudržnost vyplývá z velké části z dobré taktiky a vyrovnané organizace. Na taktickém stupni vyplývá z takových opatření, jakými jsou zajištění letecké a dělostřelecké podpory, vzájemná podpora mezi útvary a jednotkami a úzká spolupráce uvnitř jednotek.
- l. **Rovnováha mezi jednoduchostí a pružností.** Zvětšování počtu plánovaných variant v rámci jedné operace podkopává (narušuje) jednoduchost. Pozornost štábu a velitele je rozdrobena a varianty jsou při nedostatku času plánovány povrchněji. Naopak jednoduchá změna hlavního úsilí by neměla vyžadovat mnoho plánování. Značný význam proto má rozhodování, kolik variant by mělo být

plánováno detailně. Čím vyšší úroveň velitelství, tím lépe toto velitelství bude schopno se vyrovnat s více variantami současně. Na nižších úrovních s menším počtem plánovačů vícenásobné možnosti v rámci jednoho plánu zvyšují složitost a cílevědomé jednání je složitější. Předání takového plánu podřízeným může být kontraproduktivní.

0276. Základem metody manévrování je usilovat, s využitím výše uvedených principů, o napadání vnímání, vůle a soudržnosti protivníka. Aby útoky byly cíleny účinně a efektivně, je vyžadováno porozumění protivníkovi, jeho systému vedení boje a jeho motivaci. Velitel by měl systematicky útočit na protivníka, kdekoli je to jen možné. To zneškodní protivníkovi přijímat adekvátní účinné odezvy na vývoj situace.

KAPITOLA 3

ZÁKLADY DOKTRÍNY POZEMNÍCH SIL

3.1 Základní prvky boje

0301. Základní prvky boje zahrnují velení a řízení, získávání informací o protivníkovi, geografických a hydrometeorologických podmínkách, manévry pohybem a palbu, palebnou sílu, ochranu, bojovou podporu a zabezpečení a informování veřejnosti.

Základní prvky boje jsou analytickým nástrojem, který pomáhá velitelům organizovat boj. Tvoří součást běžného vojenského slovníku pro pozemní operace.

0302. Schopnost uplatnění manévrového přístupu k operaci závisí na uplatnění vhodné filozofie velení, na informacích a zpravodajských informacích, na způsobu použití palebné podpory a manévru, na ochraně vlastních vojsk a na zajištění bojového zabezpečení v boji. Přehled základních prvků boje velitelé zabezpečuje, že jak při plánování, tak i při provádění operace nic nebude opomenuto. Poskytují široký a kompletní popis činností na bojišti, který není omezen úvahou o zbrani nebo druhu vojska.

0303. I když se relativní důležitost jednotlivých základních prvků boje může lišit v závislosti na účelu operace, společně vytváří sladěný celek a základ vyvážených schopností vojsk. Pokud se k tomu přidá rozumový a morální prvek, výsledkem je bojová síla – tzn. schopnost boje.

Rozhodujícím pro úspěch a dosažení cílů v jednotlivých bojových činnostech je zvládnutí manévru vojsky, provedení překvapivých úderů a zabezpečení spolehlivého velení a řízení.

Podrobně jsou základní prvky boje popsány v Pub-31-10-02 „Taktika pozemních sil“.

3.2 Základní fáze boje (operace)

0304. K praktickému uplatnění manévrové metody na operačním a taktickém stupni je důležité znát základní fáze boje. Základními fázemi boje jsou získání informací o protivníkovi, zabránění protivníkovi ve volnosti jeho jednání, útok (úder) na protivníka a rozvinutí úspěchu.

Pro zjednodušení můžeme říci, že existují dvě stěžejní fáze, tj. zabránit protivníkovi ve volnosti jednání a zaútočit. Nutnost zjištění protivníka a připravenost využít výsledků útoku je skrytě obsažena v obou. Zatímco zjištění protivníka a příprava útoku vytvářejí předpoklady pro úspěch, útok a rozvinutí jeho úspěchu mají rozhodující potenciál. Zabránění protivníkovi ve volnosti jednání se v žádném případě netýká jen obranných činností a ochrany vlastních vojsk. Tato činnost musí zahrnovat i aktivní prvky zahrnující zmaření záměru protivníka (naručení přesunů, napadání záloh, klamání apod.).

0305. Operační zkušenosti naznačují, že zjištění protivníka, zabránění mu ve volnosti jednání, útok a následné využití jeho výsledků by měly být vedeny současně nebo alespoň nepřetržitě, tzn. s nepřerušeným přechodem z jedné činnosti do druhé.

3.2.1 Získávání informací o protivníkovi

0306. Získávání informací o protivníkovi je základní činnost, která probíhá po celou dobu operace. Zahrnuje zjištění, identifikaci, sledování a hodnocení protivníka. Bojová činnost může být také vedena pouze s cílem získání potřebných informací, zejména v zahajovacích fázích operace (průzkum bojem). Ať už informace pochází z jakéhokoli zdroje, je jen málokdy zcela hodnověrná. Je proto nezbytné tuto informaci ověřit a porovnat s jinými zdroji. Příliš mnoho informací však představuje problém, který může komplikovat proces rozhodování.

0307. Velitel má větší šance k úspěchu, pokud zná organizaci a sílu protivníka, jeho záměry, způsob boje, jeho možné reakce na jednání vlastních vojsk apod., než když zná pouze postavení protivníka. Je stejně důležité zjistit, kde protivník není, a určit, co pravděpodobně nebude dělat v danou dobu, neboť to může poskytnout příležitosti pro jeho překvapení a následné využití tohoto úspěchu.

0308. Získávání informací o protivníkovi a prostředí také zahrnuje zhodnocení fyzického, etnického a politického prostředí. To umožňuje veliteli pochopit souvislosti a motivy činností protivníka. Přijetí informací z různých zdrojů přispívá ke kvalitě zpravodajského přehledu o situaci, který pomáhá veliteli utvářet jeho plán. Vytváří se společný operační obraz (Common Operational Picture – COP), který veliteli napomáhá vizuálně prezentovat nebezpečí, o kterém informují zpravodajské zdroje. Přehled o situaci je průběžně aktualizovaný přehled, který zahrnuje informace o vlastních, nepřátelských a neutrálních silách, o prostředí, situaci a využití prostředků.
0309. K poskytnutí informací o síle protivníka, jeho složení, bojové sestavě a jeho umístění by měla být použita široká škála systémů pro shromažďování informací. K vyhodnocení pravděpodobných záměrů protivníka jsou však stále nezbytné zkušenosti velitele a štábu a jejich schopnost správně analyzovat získané informace.
0310. Při návrhu plánu průzkumu (plánu zjištění protivníka) by měly být zohledněny tři faktory:
- a. **Shromažďování informací.** Velitel by měl mít přiděleny dostatečné síly a prostředky k vedení průzkumu, sledování a zjišťování cílů (ISR)³⁸ ve prospěch jeho úkolu a měly by mu také být poskytnuty zpravodajské informace z jiných velitelských úrovní. K získání celkového přehledu o situaci by měly být použity různé druhy detektorů a systémů odolných vůči nepřátelským klamným činnostem.
 - b. **Priority.** Velitel nemůže vědět vše. Moderní systémy ISR poskytují tolik informací, že mohou příliš zatížit velitele nebo analytika, který se jich snaží vstřebat příliš mnoho. Tyto problémy mohou být zvládnuty stanovením jasných a stručných priorit pro shromažďování informací a odpovídajícím řízením součástí ISR.
 - c. **Zpracování a distribuce.** Zpracováním informací jsou vytvářeny zpravodajské informace. Tento proces zahrnuje vyhodnocení informací, zpracování zpravodajských informací a jejich distribuci uživatelům.

³⁸ ISR (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) – „Systém zpravodajství, sledování a průzkumu“

3.2.2 Zabránění protivníkovi ve volnosti jednání

0311. Zabránit protivníkovi ve volnosti jednání znamená odeprít mu možnost dosažení jeho záměru, odvést jeho pozornost na plnění vedlejších úkolů a tím získat vlastní volnost jednání. Protivník se bude snažit vyhnout se útoku a své porážce, dokud jeho volnost jednání nebude omezena. Je obtížné efektivně zaútočit na protivníka, pokud mu není znemožněna volnost jednání. Protivník zbavený volnosti jednání nemůže navíc určovat průběh taktických událostí a ztratí iniciativu.
0312. Zbavení protivníka jeho volnosti jednání má fyzické i mentální aspekty. Fyzicky může být jeho síla blokována nebo zatarasena překážkou. Mentálně je poután, jestliže si je vědom toho, že nemá svou volnost jednání, jestliže se cítí být nucen něco udělat, nebo jestliže si je vědom toho, že by měl vytrvat v nějaké činnosti, která v konečném důsledku stejně nebude mít úspěch. Hlavní úlohu při mentálním poutání může mít klamání protivníka nebo odvedení jeho pozornosti.
0313. Nejjednodušším způsobem, jak zabránit protivníkovi ve volnosti jednání, je útok na něco, co musí bránit, což oslabuje jeho vlastní síly. Rovněž klamání ho může poutat do té doby, než toto klamání odhalí, což pro něj může být už příliš pozdě k znovuzískání iniciativy.
0314. **Odepření protivníkovi možnosti dosáhnout jeho cílů.** Vojska mohou dosáhnout volnosti svého jednání tím, že zabrání protivníkovi dosáhnout jeho cílů a přivedou ho do stavu negativního duševního rozpoložení. Cílem je vyvést protivníka z rovnováhy a základními prostředky k dosažení tohoto cíle jsou překvapení a klamání. Je-li protivník překvapen, je ve svých reakcích nejistý, a pak je na jeho reakci příliš pozdě. Je-li klamán, může si být jistý ve svých akcích, ale jeho rozhodnutí budou špatná. Použití překvapení a klamání proto může nalákat protivníka k jednání, které bude pro něj zranitelné.
0315. **Odvedení pozornosti protivníka.** Klamání protivníka může být dosaženo odvedením jeho pozornosti a tím i snížením jeho schopnosti zasahovat do operace. Oklamáný protivník, který je nejistý záměry druhé strany, bude mít snahu pokrýt všechny možnosti, v důsledku čehož vyplývá své síly a je vyveden ze svého záměru. Naopak, není-li zmaten a jeho pozornost není vyvedena z míry, je schopen pokračovat v usku-tečňování svého plánu udržovat zálohy a způsobit škody. Měřítkem

úspěchu klamání je např. podíl bojové síly protivníka vyčleněné k ochraně jeho důležitých strategických objektů. Taktika vzbouření, který očividně útočí nahodile, může být příkladem toho, jak relativně malá síla dokáže odvést pozornost mnohem většího bojového uskupení.

0316. **Zbavení protivníka volnosti jednání.** Protivník může být také poután kombinací opatření, která mu znemožní přístup k informacím, znemožní mu předávat rozkazy a jejich provádění. Informační zdroje protivníka a jeho systém velení jsou tím nejdůležitějším pro jeho schopnost koncentrovat sílu. Obojí často závisí na používání elektromagnetického spektra, takže jeho ovládnutí a využití může také napomoci k poutání protivníka. Protivník, který nevyužívá moderní technologie, nebo ten, který používá decentralizovaný systém velení, bude méně zranitelný.
0317. Zmatení a poutání protivníka je také dosaženo jeho zapojením (poutáním) v nevýznamných akcích, které ho odkloní z jeho hlavního zámeru. Měl by být také omezen v možnostech pohybu. Znemožnění volnosti jednání může také vyžadovat použití palebné síly nebo boje zblízka. Taková činnost může spotřebovat velkou část vlastní bojové síly. Proto musí být rozsah omezení protivníka v jeho volnosti jednání pečlivě uvážen a realizován v závislosti na množství sil, které jsou pro tuto činnost k dispozici. Typickými činnostmi, vedoucími k zabránění volného pohybu protivníka v mírových a protipovstaleckých operacích, jsou hlídkování, kontrola vozidel, pátrání a pozorování.

3.2.3 Útok na protivníka

0318. Podstatou útoku je manévrování a následné provedení přímé ofenzivní akce k dosažení cíle útoku.
0319. **Manévrování** představuje úsilí o získání výhodného postavení vzhledem k protivníkovi, od kterého hrozí použití síly. Manévr znamená více než jen pohyb v kombinaci s palbou. Umožňuje koncentrovat palebnou sílu k dosažení jejího většího efektu, vyhnout se přednostem protivníka a využít jeho slabin³⁹. V boji je třeba existující slabá mís-

³⁹ *Toto pojetí může pomoci pochopit představa vody, tekoucí po povrchu s trhlinami. Voda tekoucí po povrchu (to je síla vlastních vojsk) a vsakující se trhlinami (ty představují slabá místa protivníka, odčerpávající jeho sílu). (AJP-3.2.)*

ta protivníka využívat, kdykoli se naskytne příležitost, a je také nutné o jejich vytvoření aktivně usilovat.

Působí zde obvykle faktor času. Využití časově omezených příležitostí vyžaduje rychlost, předvídavost a decentralizovaný rozhodovací proces. To klade velký důraz na průzkum a na předsunuté velitelské stanoviště, které svým umístěním umožňuje navádět palebnou sílu zejména na slabá místa protivníka. To otevírá možnosti k útoku, které, jsou-li využity, vystaví protivníka četným hrozbám, jimž není schopen účinně čelit.

0320. **Ofenzivní akce.** Cílem ofenzivní akce je zmocnění se objektů nebo zničení sil protivníka. Palebná síla a pohyb jsou v jejím průběhu soustředěny k dosažení šoku a překvapení a k nalomení vůle a soudržnosti protivníka. Požadovaného výsledku se dosahuje koordinací palby a pohybu a koncentrací síly na vybraném místě. Přitom také působí vliv času. Všeobecně se upřednostňuje použití koncentrované síly k dosažení vítězství s minimálními náklady. Avšak omezení si mohou vynutit déletrvající přístupy bez možnosti okamžitého rozhodnutí. Za takových okolností by k dosažení kumulativního účinku na protivníka měly operace následovat jedna za druhou. Kdykoli je k útoku použito síly, měla by být k dosažení šoku použita náhle a koncentrovaně. Jestliže plnění úkolu vyžaduje jiný způsob jednání, než je použití letální síly, např. zatýkání nebo zabránění narušení dodávek humanitární pomoci, i zde by se měl vzít v úvahu efekt možné součinnosti jednotlivých akcí a tempo jejich provedení. Cílem by mělo být dosažení šoku u protivníka při zabránění nepříznivého šokujícího vlivu na obyvatelstvo.

3.2.4 Rozvíjení úspěchu

0321. Rozvíjení úspěchu představuje chopení se příležitosti provést neplánované činnosti, směřující k dosažení cíle nadřízeného velitele nebo ke splnění části jeho záměru. Vyžaduje samostatné jednání a plnění úkolů nad rámec původního plánu operace a původního úkolu daného rozkazy. Příležitosti se naskýtají kdykoli v průběhu vyhledávání, poutání protivníka nebo útoku na něj. Velitel by měl tyto příležitosti cíleně vyhledávat, a jakmile se naskytnou, bez váhání je využít.

Tíha rozvíjení úspěchu bude vždy ležet na podřízených. Této skutečnosti si musí být velitel neustále vědom a za tímto účelem vytvářet podřízeným podmínky a přijímat rozhodná a adekvátní nařízení a opatření.

0322. Na taktickém stupni má využití úspěchu konkrétní fyzické rozměry. Obvykle vyžaduje použití manévru, palby nebo obojího. Využití úspěchu umožňuje rozvinutí nečekaných taktických výhod do operačního úspěchu, je klíčovým mechanismem pro převedení lokálně omezeného úspěchu na vítězství v operaci.

Využití úspěchu počítá s útočným jednáním, překvapením a pružností. To vyžaduje velitele s iniciativou, tvrdostí a připraveností provést neočekávané kroky a vojska, schopná reagovat rychle na neočekávané příležitosti.

Aktivní rozvinutí úspěchu může být prováděno na všech úrovních. Pokud velitel rozkryje postavení protivníka, jeho silné a slabé stránky, může plynule využít efektu náhlého použití koncentrované síly (moment překvapení). Toto může být realizováno již na úrovni čtyř nebo i její části.

3.3 Druhy taktických pozemních činností

0323. Vojenské síly provádějí v rámci operací řadu různorodých činností. Vyváženost mezi rozdílnými druhy činností v operacích se v průběhu času mění. Zatímco v počátečních fázích operace je kladen důraz na ofenzivní činnosti, bude v její určité fázi potřeba stabilizovat prostory, které byly zajištěny, a to dokonce i v bojích většího rozsahu.

0324. Taktické pozemní činnosti jsou rozlišovány jako útočné, obranné a stabilizační⁴⁰. Každý druh činnosti má zvláštní charakteristické rysy a principy. Všechny tyto činnosti se mohou uskutečnit v kontaktu s protivníkem a budou pravděpodobně prováděny současně rozdílnými silami v rámci operačního uskupení. I samostatná součást uskupení však může přecházet z jedné činnosti do jiné bez přerušení, například z obranné činnosti k činnosti útočné.

Další skupinou činností jsou činnosti, které se nikdy neprovádějí v izolaci a jejich cílem je umožnění jiných činností. Tyto jsou charakterizovány jako jiné činnosti (podpůrné činnosti)⁴¹, které napomáhají zajistit plynulost operací, např. když se síly odpoutávají od protivníka nebo se snaží znovu navázat dotyk s protivníkem.

⁴⁰ V souladu s českou vojenskou terminologií lze pojem „ofenzivní“ a „defenzivní“ činnosti nahradit pojmem „útočné“ a „obranné“ činnosti

⁴¹ V některých doktrínách je používán pojem „umožňující“ činnosti

3.3.1 Ofenzivní činnosti

0325. Zásadního úspěchu v boji se dosahuje ofenzivní (útočnou) činností. Dokonce i při vedení defenzivních činností (např. v obraně) musí velitel využít každé příležitosti k převzetí iniciativy a napadat protivníka. Ofenzivní činnosti, zejména útočné operace, jsou rozhodujícími pro úspěch v soudobých válkách.

0326. Ofenzivní činnosti jsou charakterizovány jako vojenské činnosti vedené proti sobě stojícími stranami konfliktu, snažícími se dosáhnout svých cílů aktivní, zpravidla útočnou činností.

Hlavním účelem ofenzivních (útočných) činností je ve většině případů poražení protivníka vnucením mu vlastní vůle hrozbou a použitím síly. Druhotným účelem je provedení preventivní akce k získání iniciativy, narušení ofenzivní akce protivníka, klamání a odvedení pozornosti od hlavního úsilí, zmocnění se území, upoutání protivníka na vedlejší směr a znemožnění nasazení takto poutaných sil a záloh dle záměru protivníka. Útočník se snaží vytvořit si podmínky pro volnost svého jednání a manévru, narušit soudržnost protivníka a výběrově porazit jeho síly.

Spojenecká doktrína definuje devět druhů ofenzivních činností.⁴²

0327. **Útok** (Attack) je základním, a současně rozhodujícím druhem ofenzivních činností, protože pouze jeho prostřednictvím lze v průběhu vedení operace převzít a udržet iniciativu, porazit (zničit) protivníka, obklíčit nebo pronásledovat jeho vojska, ovládnout stanovený prostor a dosáhnout konečného vítězství.

a. **Plánovaný útok** (útok s úplnou přípravou). Účelem plánovaného útoku je porazit protivníka, přičemž důležitější je soustředění vlastní bojové síly na úkor času.

b. **Útok z chodu** (útok se zkrácenou přípravou). Účelem útoku z chodu je porazit protivníka, přičemž pro dosažení momentu překvapení je důležitější čas než velikost nasazených sil.

c. **Protiútok a předstihující útok**. Účelem protiútku je porážka protivníka, který se stal zranitelným (nechráněným) v důsledku provádění své ofenzivní akce. Předstihující úder (útok pro narušení)

⁴² Podrobně jsou popsány v Pub-31-10-02 *Taktika pozemních sil*

je podobně namířen na ofenzivní činnosti protivníka, ale s omezenými cíli jejich narušení. Smyslem je udeřit na protivníka ve chvíli, kdy je nejzranitelnější, kdy se přesunuje nebo rozvinuje předtím, než překročí svou výchozí čáru.

0328. **Přepad (Raid)** je činností, obvykle malého rozsahu, zahrnující rychlé vniknutí na nepřátelské území za účelem zjištění informace nebo ke zničení (zmocnění se) jeho zařízení. Širším účelem přepadu je rozvrátit (zmást) protivníka. Končí plánovaným návratem do výchozího postavení po splnění daného úkolu.

Přepad je založen na podrobných zpravodajských informacích, zahrnuje rychlý přesun do nepřátelského území a končí plánovaným stažením sil. Zpravidla jsou přepady natolik časově a prostorově omezené, že lze vézt jen omezené množství zásob a provádět pouze drobnou údržbu. K podpoře přepadu je požadována palebná podpora, aby se zmenšila schopnost protivníka reagovat. Pro tuto činnost jsou velmi vhodné výsadkové síly, zvláště pokud jsou podporovány bitevními vrtulníky.

0329. **Rozvíjení úspěchu.** Účelem rozvíjení úspěchu (Exploitation of Success), které obvykle následuje po úspěšném útoku, je dezorganizace protivníka v hloubce. Je to tedy sladěný souhrn opatření směřovaných k využití úspěchu vojsk dosaženého v útoku nebo na určitých směrech útoku k co nejrychlejšímu ovládnutí důležitých objektů a prostorů v hloubce sestavy protivníka a k dokončení jeho obklíčení nebo porážky.

0330. **Pronásledování.** Účelem pronásledování (Pursuit) je dostižení a odříznutí vojsk protivníka, která se pokoušejí uniknout, s cílem zničit je. Pronásledování se může vyvinout z úspěšného rozvíjení úspěchu. Může k němu dojít, jsou-li nepřátelské síly demoralizovány a začínají se pod tlakem rozpadat nebo k němu může dojít v průběhu operace, ve které protivník ztrácí schopnost efektivně působit a snaží se z operace stáhnout.

0331. **Klamný útok.** Účelem klamného útoku (Deception Attack) je rozptýlit pozornost protivníka snahou vejít s ním do boje. Klamný útok musí mít dostatečnou sílu a složení, aby vyvolal požadovanou reakci ze strany protivníka. Klamná akce je nejúčinnější, naplňuje-li protivníkovu očekávání, jeví-li se protivníkovi jako zásadní hrozba a musí-li protivník zasadit velké zálohy předčasně nebo je-li před protivníka postaveno několik věrohodných variant průběhu činnosti útočníka.

0332. **Průzkum bojem** (Reconnaissance in Force) je ofenzivní bojová činnost vedená s cílem zjistit nebo ověřit sílu protivníka v dotyku a získat další důležité informace, pokud je nelze získat jiným způsobem. Je organizován štábem svazku a prováděn vševojskovými útvary a jednotkami.
0333. Průzkum bojem je zpravidla prováděn jako útok s omezeným cílem ke zjištění uskupení sil a prostředků protivníka na vybraných směrech a k odhalení slabých míst v jeho bojové sestavě. Při průzkumu bojem musí velitel využít každou příležitost k rozvíjení taktického úspěchu. Průzkum bojem je zaměřen především na získání přehledu o situaci protivníka, a proto velitelé musí zvážit rizika, která obsahuje. To předpokládá předběžně přijmout variantní rozhodnutí k vyvedení jednotek z boje nebo k rozvíjení úspěchu. V pásmu vedení průzkumu bojem se organizuje a provádí intenzivní pozorování.
0334. K zjištění požadovaných informací jsou vyčleňovány do systému pozorování na předním okraji obrany vlastních vojsk průzkumné orgány bojového průzkumu. Kromě toho mohou být vyčleněny do sestavy útočících jednotek přepadové hlídky k získání zajatců.
0335. **Demonstrace síly.** Účelem demonstrace síly (Demonstration) je odvést pozornost protivníka bez vyhledávání boje. Síly provádějící demonstrační činnost užívají palbu, manévr silami, zadýmování, prostředky EB a spojovací techniky. Demonstrační činnost může přispět i k použití protivníka.
0336. **Léčka.** Účel léčky (Ambush) spočívá ve včasném a skrytém rozmístění jednotky (mechanizované, tankové, výsadkové a průzkumné) na pravděpodobném směru postupu protivníka s cílem jej překvapivě napadnout a zničit, zmocnit se zajatců, dokumentů, vzorků výzbroje a materiálu.
0337. **Vyjítí z obklíčení.** Účelem vyjití z obklíčení (Breakout of Encircled Forces) je zpravidla násilně prolomit obklíčovací frontu, rychle a spořádaně vyvést obklíčená vojska takto vytvořenou mezerou v sestavě protivníka nebo obklíčovací frontou skrytě proniknout (prosakováním) a spojit se s vlastními vojsky. Vyjití z obklíčení by mělo protivníka překvapit a je velkou výhodou, jestliže se obklíčené síly pokusí o vyjití z obklíčení při nejbližší příležitosti.

3.3.2 Defenzivní činnosti

0338. Defenzivní činnosti představují základní, ale zpravidla vynucený a dočasný druh boje, vedeného pozemními silami v úzké součinnosti s ostatními silami společných sil, s cílem zastavit útok protivníka, udržet životně důležité prostory a vytvořit podmínky k provedení útočné operace nebo k ukončení konfliktu.

Defenzivní činnosti jsou všeobecně určeny pro vytvoření podmínek k ofenzivní akci. Samotné defenzivní činnosti všeobecně nevedou k naplnění rozhodujících cílů operace, kterých je často dosahováno ofenzivními operacemi. Přesto byly v minulosti obranné činnosti ve vojenských operacích často rozhodujícími činnostmi.

Spojenecká doktrína definuje dva druhy defenzivních činností.⁴³

0339. **Obrana** (Defence) je druhem defenzivní činnosti, jejímž vedením lze způsobit protivníkovi ztráty a zabránit mu v dosažení úspěchu, udržet prostor, získat čas a vytvořit podmínky k vlastní aktivní činnosti, ale nelze jejím prostřednictvím zvítězit v boji a ve válce.

Cílem obrany je odražení útoku protivníka, zabránění mu v dosažení jeho cílů nebo udržení bráněného území. Hlavním cílem obrany je postupné získání iniciativy, kterou má zpočátku útočník díky své schopnosti určit kde a kdy zaútočit. Efektivní obrana je proto zřídka pasivní a je žádoucí do ní včlenit agresivní ofenzivní činnosti, zabírat volné prostory, předejít nebo přerušit činnosti útočníka, kdykoli to je možné. Ofenzivní činnost je proto základem úspěšnosti obrany. Obrana by měla být tvořivá, měla by využít každou příležitost k uchopení iniciativy a k narušení soudržnosti protivníka.

Obrana umožňuje získat čas a šetřit síly. K jejímu vedení se často vyčleňují jen nezbytně nutné síly a prostředky. Ušetřené síly pak mohou být použity k aktivním útočným činnostem na jiných důležitějších směrech nebo k získání iniciativy v prostoru operace, v němž se obrana vede.

- a. **Manévrová obrana** (mobilní obrana) je vedena s cílem vyčerpat protivníka, způsobit mu ztráty, vnutit mu svůj způsob činnosti, vyhnout se rozhodujícímu střetnutí, získat čas a uchovat vlastní síly. Podstatou jejího vedení je dovedná kombinace obrany na předem připravených postaveních (čarách) s protiútoky s omezeným cílem, léčkami,

⁴³ Podrobně jsou popsány v Pub-31-10-02 Taktika pozemních sil

zátarasy, odchodem bojem a bojem na zdrženou na předem určených směrech a prostorech. Manévrová obrana se soustřeďuje na zničení útočící síly tím, že jí dovolí postoupit do postavení, která ji vystavují protiútok a obchvatu pohyblivou zálohou. Důraz je kladen spíše na porážku protivníka než na udržení či znovudobytí území.

- b. **Poziční obrana** (obrana prostoru) je vedena zpravidla tehdy, je-li nutno udržet stanovený prostor, případně v terénu neumožňujícím provádění manévru druhými sledy (zálohami) v hloubce bojové (operační) sestavy (prostoru obrany). Může být vedena rovněž v situaci, kdy velitel operačního uskupení nedisponuje svazky (útvary) s údernou (palebnou) silou a manévrovacími schopnostmi, nezbytnými pro vedení manévrové činnosti v hloubce jím bráněného prostoru. Tato obrana se soustřeďuje na udržení terénu blokováním protivníka vzájemně propojenými řadami postavení, ze kterých může být ve velké míře ničen palbou. Většina bránících se sil je rozmístěna v obranných postaveních, jsou vyčleněny pouze malé pohyblivé zálohy. Obrana prostoru na rozdíl od mobilní obrany nemusí nutně vést ke zničení protivníka. Předpokládá jinou současně probíhající nebo následnou činnost k dosažení porážky protivníka. Na rozdíl od manévrové obrany, pro kterou je hloubka velmi důležitá, může se obrana prostoru vyznačovat různou hloubkou v závislosti na úkolu, disponibilních silách a povaze terénu.

0340. V průběhu defenzivní operace mohou síly, které ji provádějí, obě formy obrany vhodně kombinovat. Základní rozdíl mezi těmito dvěma druhy obrany je v cílech, jichž má být dosaženo:

- » cílem manévrové obrany je zmařit útok protivníka destrukcí uvnitř;
- » cílem obrany prostoru je zmařit útok protivníka udržením prostoru.

0341. **Boj na zdrženou** (Delay) je činností, při níž se vlastní síly, které jsou pod tlakem protivníka, vědomě vzdávají předem určeného prostoru, zpomalují rychlost postupu protivníka, oslabují jeho palebnou sílu, sbírají informace o jeho záměrech a způsobují mu maximální ztráty bez toho, aby usilovaly o rozhodující střetnutí s protivníkem.

Boj na zdrženou se vede k zabránění obklíčení a zničení vlastních vojsk protivníkem, který je ve značné převaze. Umožňuje veliteli získat čas k obnově vlastní bojeschopnosti, připravit si bojiště a vytvořit si

tak podmínky pro následnou úspěšnou činnost vlastních vojsk (zaujetí a budování obrany v hloubce bráněného prostoru, zastavení útoku protivníka v předem zaujaté a vybudované obraně nebo přechod do útoku).

3.3.3 Stabilizační činnosti

0342. Stabilizační činnosti jsou vedeny zpravidla v rámci operací k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS a nejsou prováděny odtržené od jiných taktických činností. Budou zpravidla zahájeny současně s ofenzivními, defenzivními a jinými taktickými činnostmi a jejich váha bude postupně vystupovat do popředí v závislosti na vývoji konfliktu. Podle vývoje konfliktu bude narůstat i důležitost jednotlivých typů stabilizačních činností. Zatímco v počáteční fázi půjde zejména o nastolení bezpečnosti a vytvoření stabilního bezpečnostního prostředí, v dalších fázích bude narůstat důležitost ostatních typů těchto stabilizačních aktivit.
0343. Charakteristickým znakem stabilizačních činností je to, že ryze armádní aktivity pouze stabilizují situaci a nastavují podmínky pro normální občanské aktivity a převzetí kontroly místní vládou. Důležitou roli v realizaci stabilizačních činností sehrávají nevojenské struktury, které je třeba začlenit do řídicích složek operace. To klade zvýšené nároky na navázání spolupráce a součinnosti se všemi nevojenskými strukturami.
0344. Stabilizační činnosti slouží k obnově a vytváření bezpečného prostředí, které umožní fungování státní správy, mocenských a bezpečnostních složek státu a návrat společnosti k normálnímu mírovému životu. Existuje řada stabilizačních činností, které se liší svými záměry. Důležitost stabilizačních činností se někdy podceňuje kvůli nízké úrovni, na níž se jednotky do nich zapojují. Plánovaný útok nebo postup k navázání dotyku s protivníkem může být proveden na jakékoli úrovni vedení. Naopak činnosti, jakými jsou např. kontrola pohybu, vyhledávání a záchrana osob a rozptýlení davu, jsou prováděny na nižší úrovni, ale výsledky jsou využity na vyšších úrovních jako součást stabilizačních činností. Některé z těchto rutinních činností a postupů jsou také běžné i u jiných druhů taktických činností. Pochopení různých druhů stabilizačních činností poskytuje návod k tomu, jak by příslušné rutinní činnosti měly být koordinovány a které z nich asi budou vhodné k využití.

Spojenecká doktrína AJP-3.2 definuje čtyři druhy stabilizačních činností.⁴⁴

⁴⁴ Podrobně jsou popsány v Pub-31-10-02 *Taktika pozemních sil*

0345. **Bezpečnost a kontrola.** Vedení operací v celém spektru konfliktů by mělo být zaměřeno k zajištění bezpečnosti a získání kontroly nad prostorem operace (Security and Control – SC). K dosažení tohoto cíle jsou použity odpovídající taktické činnosti. Úroveň hrozby bude určovat rovnováhu mezi druhy operací, vedených nátlakovými útočnými činnostmi a obrannými opatřeními k ochraně sil. Základním předpokladem k zajištění účinné kontroly (zejména určení klíčových bodů, partnerů, civilní infrastruktury atd.) je získání správného přehledu o situaci, což umožní operativně reagovat na situaci a nasazovat vojska k plnění úkolů.
0346. K zajištění prostředí, které umožní volnou činnost dalším agenturám, musí být dosaženo stabilní bezpečnostní situace. V nejhorším případě lze dosažení takového prostředí zabezpečit vojenskými silami bez asistence místních bezpečnostních sil. Okamžik vstupu do spektra konfliktů a analýza hrozby budou určovat následně prováděné činnosti. Za předpokladu, že místní pomoc není dostupná, počáteční snahou by mělo být omezení nepokojů a násilí na přijatelnou úroveň. To si může vyžádat i vyhlášení mimořádného stavu, zákazu vycházení, zákazu shromažďování, omezení pohybu a dalších omezení.
0347. **Podpora reformy bezpečnostního sektoru.** Reforma v oblasti bezpečnosti (Security Sector Reform – SSR) závisí na strategickém řízení a musí být ve shodě s přáním hostitelského státu. Zahrnuje nejenom budoucí ozbrojené síly, ale také policejní služby a soudnictví a s nimi spojenou infrastrukturu.
0348. V narušeném státě nemusí existovat žádná z bezpečnostních složek a v počátcích intervence mohou, kvůli úrovni hrozby, tuto roli plnit pouze ozbrojené síly. V takové situaci bude hlavním účelem operací nastolení bezpečnosti. Vojenské síly budou pravděpodobně muset, kromě svého hlavního zaměření, převzít i řídicí úkoly, což vyžaduje dostupnost právníků, vojenské policie, vyškolených osob pro civilně-vojenskou spolupráci atd.
- Přitom je třeba počítat s nejhorším možným případem, kdy situace vyžaduje, aby vojenské síly převzaly všechny úkoly v bezpečnostní oblasti a počáteční odpovědnost za vytvoření funkčního rámce. Následně je třeba vyhodnotit použitelnost existujícího bezpečnostního aparátu a tento co nejdříve využít k minimalizaci vojenského zapojení. Vojenské zapojení při zabezpečení reformy v oblasti bezpečnosti by mělo být uplatněno ve specifických oblastech, v rámci zapojení více agentur a s předem plánovaným procesem předání odpovědnosti.

0349. **Počáteční obnova služeb a zařízení** (infrastruktury). Počáteční obnova základních služeb a zařízení (Initial Restoration of Essentials Services and Facilities – IROESF) je zejména doménou ženijního vojska a zdravotnické služby, které musí být schopny zmírnit dopad bojových činností na podmínky života civilního obyvatelstva během války, ale i bezprostředně po ní.

0350. Některé úkoly mohou být prováděny vlastními vojsky, v rámci zajištění jejich mobility a zabezpečení, například oprava cest a letišť, zajištění pouličního osvětlení potřebného k udržování bezpečnosti v noci a zajištění lékařské péče rozvinutím polních nemocnic.

Vlastní vojska také mohou plnit úkoly související s dosažením prospěšného „účinku“ na místní obyvatelstvo a jiné organizace. Tyto úkoly mohou zahrnovat získávání podpory obyvatelstva, například zajištěním pitné vody v určených oblastech, obnovou dodávky elektrické energie, minimalizací politických problémů a zabráněním humanitárním katastrofám. Úkoly mohou dále zahrnovat zabezpečení a střežení citlivých národních zařízení, životně důležitých pro ekonomiku státu a přípravu infrastrukturálních plánů pro případ nouze. Tato činnost podporuje počáteční vojenské cíle, jejich eventuelní přínos však přispěje také k dosažení dlouhodobých cílů operace a umožní státu dosáhnout návratu do původního stavu.

0351. Často bude od vojenských sil vyžadována i obnova a řízení veřejných služeb a společností poskytujících služby, zejména tam, kde se rozpadly místní úřady kvůli ztrátě klíčových osob nebo pracovníků. Jakmile to bezpečnostní situace dovolí, měly by být dovednosti a znalosti místních pracovníků znovu maximálně využity k obnově a chodu místní infrastruktury, aby se ulehčilo vojenským silám a aby byl zabezpečen rozvoj místní ekonomiky. Využití vojenské asistence pro rozvoj infrastruktury musí být:

- » v rámci prostředků a ne na úkor vojenských sil;
- » plánováno od začátku ve shodě s místními úřady, které nakonec převzou odpovědnost;
- » plánováno s předáním řízení všech veřejných služeb zpět místním úřadům, aby nedošlo k vzniku jejich závislosti na pomoci vojenskými silami.

0352. **Dočasné řídicí (prozatímní vládní) úkoly.** Vzhledem k povaze vojenské schopnosti působit v netolerantním prostředí, zaručit bezpečnost, poskytnout pomoc při plánování, uplatnit velení a řízení, komunikační prostředky a zdroje jako součást komplexního řešení k obnově vlády státu (Interim Governance Tasks – IGT) je pravděpodobné, že vojenské síly a prostředky mohou být vyžadovány na zabezpečení různých činností. Je těžké kategorizovat tento druh stabilizační činnosti, rozsah bude záviset na situaci a požadavcích. Jakmile se bezpečnostní situace zlepšuje a stabilizuje, je žádoucí vliv vojenské síly utlumovat a prostředky použít pro zabezpečení jiných stabilizačních činností.

3.3.4 Jiné taktické činnosti (podpůrné činnosti)

0353. **Podpůrné činnosti (Enabling Activities)** propojují jednotlivé hlavní činnosti. Zahrnují činnosti k obnovení nebo přerušení dotyku s protivníkem a činnosti prováděné mimo dotyk s ním.

Spojenecká doktrína AJP-3.2 definuje jedenáct druhů⁴⁵ jiných taktických podpůrných činností⁴⁶.

0354. **Průzkum (Reconnaissance)** je cílevědomá činnost, zaměřená na získávání informací o protivníkovi, geografických a hydrometeorologických podmínkách určených ke zpravodajskému hodnocení situace a zjišťování cílů pro jejich ničení vlastními palebnými prostředky a pro elektro-nické působení. Představuje aktivní činnost průzkumných orgánů.

0355. **Bezpečnost.** Aktivita vedené v oblasti bezpečnosti (Security) umožňují poskytnout včasné a přesné varování o nepřátelských operacích. Poskytují silám čas pro účinnou reakci na protivníka. Třemi charakteristickými bezpečnostními úkoly jsou prověřování, střežení a krytí.

0356. **Postup k navázání dotyku s protivníkem.** Cílem tohoto postupu (Advance to Contact) je navázat dotyk s protivníkem za co nejpříznivějších podmínek. K jeho navázání mohou být vojenské síly nasazeny jak v bezpečnostní, tak průzkumné akci. Postup k navázání dotyku je obvykle prováděn při přípravě na následnou ofenzivní operaci, a proto končí, jsou-li hlavní síly v postavení pro útok.

⁴⁵ V Pub-31-10-01 jsou ústup a záměrný odchod popsány jako dvě varianty jedné činnosti

⁴⁶ Podrobně jsou popsány v Pub-31-10-02 Taktika pozemních sil

0357. **Střetný boj** (Meeting Engagement) představuje akci mezi dvěma útočícími uskupeními. Střetný boj může být na obou stranách vyvolán zámerně nebo náhodně. Střetný boj je specifický tím, že žádná ze stran není připravena na obranu a obě jsou v pohybu proti sobě. Na obou stranách proto výrazně působí prvek překvapení a schopnost velitelů měnit plány při této neočekávané události.
0358. **Navázání styku.** Cílem je navázání styku (Link-up) mezi dvěma nebo více vlastními jednotkami nebo útvary, které mohou mít společný nebo i odlišný úkol. K těmto činnostem zpravidla dochází na území kontrolovaném protivníkem a mohou se na nich podílet různé druhy sil. Typickým příkladem je navázání kontaktu mezi pozemními a vzdušnými manévrovými silami, ve kterých pozemní síly vystřídají vzdušné manévrové síly.
0359. **Pomoc obklíčeným silám.** Smyslem pomoci obklíčeným silám (Relief of Encircled Force) je prolomit nepřátelské postavení, dostat se k obklíčeným silám a obnovit tak jejich volnost jednání.
0360. **Vystřídání jednotek v boji** (Relief in Place) se provádí, mají-li být bojové činnosti jedné jednotky převzaty jinou jednotkou. Existují tři druhy vystřídání. Prvním je vystřídání přímo v postaveních, kdy celá jednotka nebo její část je vystřídána ve stejném operačním prostoru (Area of Operations – AOO) nově příchozí jednotkou. Druhým je překročení (průchod liniemi vpřed), při kterém jednotka prochází přes bojovou sestavu jiné jednotky, například jednotky bránící předmostí nebo přes útočící jednotku, která je v kontaktu s protivníkem. Třetím druhem je průchod liniemi přes jednotku při ústupu, kdy jednotka prochází přes bojovou sestavu jiné jednotky v obraně směrem do týlu.
0361. **Ústup/záměrný odchod** (Withdrawal) je prováděn tehdy, jestliže se chce velitel odpoutat od protivníka. Dotyk může být udržován nepřímou palbou, průzkumem nebo pozorováním. K ústupu by mělo dojít v situaci, kdy je možno minimalizovat zasahování protivníka a uchovat si palebnou sílu. V průběhu provádění ústupu by měla být vždy udržena schopnost ustupujících sil rychle přejít do útoku či obrany. Druhou variantou je ústup bez nátlaku protivníka (Retirement – záměrný odchod). Je to pohyb jednotky směrem od protivníka, se kterým není jednotka při zahájení ústupu v dotyku.

0362. **Pochod** (March) se provádí k přemístění vojenských sil na místo jejich taktického nasazení. Jednotky by měly být v jeho průběhu připraveny na střetnutí s protivníkem, i když ho neočekávají. Pochod je odlišný od taktického přesunu, ve kterém se jednotky přesunují v bojových sestavách a jsou buď v přímém dotyku s protivníkem, nebo ho brzo očekávají. Pochod se může uskutečnit po silnici, železnici nebo pěšky. Pokud je účinně naplánován a proveden, zrychluje tempo operací⁴⁷.
0363. **Překonávání překážek.** K překonávání překážek a zátarasů (Obstacle Reaching/Crossing) obvykle dochází v průběhu ofenzivních činností, ale může být nezbytné překonat překážky i během defenzivních nebo pomocných činností, např. v průběhu ústupu. Potřeba překonat překážky může nastat ve všech částech bojiště, včetně týlu.

⁴⁷ V aliančních doktrínách je pro přesuny používán pojem „March“, což v doslovném překladu znamená pochod (postup). V AČR je zaužíván pojem přesun, termín „pochod“ je užíván pro označení pěšího přesunu

KAPITOLA 4

VELENÍ POZEMNÍM SILÁM

4.1 Charakter velení

0401. Charakter velení se odvíjí od charakteru soudobých operací. Podstatou koalice NATO (EU) je společenství států. Jeho síly a velitelská struktura jsou mnohonárodní. Síly NATO (EU) mohou také působit v koalici se silami států, které nejsou členy NATO (EU). Většina soudobých operací je vedena společnými silami, což klade další nároky na koordinaci a vymezení jasných vazeb a principů velení v operacích.
0402. Velení a řízení pozemních sil představuje nejvýznamnější součást činnosti řídicích struktur v průběhu plnění operačního úkolu ve vojenských (mnohonárodních, společných) operacích. Je charakterizováno potřebou koordinované činnosti v rámci řady velitelství, majících vzájemný vztah. Mnohá z nich jsou navzájem geograficky vzdálená, což klade velký důraz na jednotu úsilí, společné porozumění a jednotný záměr napříč společnými silami. Mnohonárodní společné síly vyžadují velitele schopného chápat odlišné postoje států a cíle, které má sjednotit ke společnému účelu, a zároveň schopného využít potenciál společných sil. Ve většině koaličních operací vedených společnými silami bude tímto velitelem zpravidla velitel pozemních sil.

4.1.1 Součásti systému velení a řízení

0403. Systém velení a řízení zahrnuje:
- » organizaci velení a řízení (orgány velení, místa velení);
 - » procesy velení a řízení;
 - » prostředky velení a řízení.
0404. **Orgány velení** (Tasking Authority) je souhrnné označení pro velitelství, štáby a jejich součásti a pro jiné stálé i dočasně vytvářené orgány v systému velení a řízení u pozemních sil, které jsou předurčeny

k výkonu funkcí velení vojskům a jejich řízení na různých stupních velení. K výkonu svých pravomocí mají přesně stanovené působnosti, povinnosti a potřebná zmocnění. Nejdůležitější a nenahraditelné místo v tomto systému má velitel. Aby mohl plnit úkoly a povinnosti vyplývající z jeho funkce, musí splňovat řadu odborných předpokladů a mít potřebné osobní vlastnosti, například rozhodnost, statečnost, schopnost čelit stresu a nejistotám v průběhu operace, musí umět formulovat stručnou a jasnou koncepci velení, udržovat si nadhled nad situací a být si vědom problémů, které musí překonat. Jeho hlavním poradním a pracovním orgánem k řízení vojsk je štáb.

0405. **Místa velení** (Command Posts) jsou základním prvkem velitelství úkolového uskupení (svazku, útvaru a jednotky), odkud je realizováno velení silám a jejich řízení v operacích (boji). Většina funkcí zajišťovaných místy velení je přímo spjata s vyhodnocováním a řízením činností v právě probíhající operaci, plánováním následných činností nebo operací a poskytováním podpory velení. K tomuto účelu jsou vybavena odpovídajícími prostředky velení a řízení. Místa velení jsou organizována modulárním způsobem tak, aby se mohla přizpůsobit změněné situaci a požadavkům vyplývajícím z konkrétní operace nebo úkolu. Orgány velení na nich realizují procesy velení a řízení.
0406. **Procesy velení a řízení** (Processes of Command and Control) zahrnují opatření a postupy používané při plánování, vydávání rozkazů, koordinaci a řízení sil v operacích. Typy procesů obecně závisí na určení systému a jeho cílech – např. výcvikový, logistický proces apod. Z hlediska využití procedurálního řízení a jeho vlivu na činnost ozbrojených sil jsou důležité řídicí (např. rozhodovací, informační) a podpůrné (např. personální či logistické zabezpečení) procesy. Obsahem rozhodovacích procesů při přípravě i v průběhu operace je rozhodovací činnost velitele a štábu v době od získání informace (úkolu od nadřízeného velitele) až po přijetí rozhodnutí.
0407. **Prostředky velení a řízení** (Facilities of Command and Control) jsou určeny především k zajištění základních úkolů informačního managementu (sběr, zpracování, uložení, zobrazení a šíření informací), předávání informací k provedení činnosti (pronikání rozkazů, povelů, nařízení), signálů, hlášení a dalších dokumentů mezi jednotlivými orgány a stupni velení a řízení. Plnění těchto úkolů je úzce svázáno s komunikačními a informačními systémy. Moderní komunikační a informační systémy

umožňují rychlejší a dokonalejší zpracování dat a přiřazují jim tak větší význam při vytváření společného operačního obrazu situace, například větší reálnost a aktuálnost, sdílení informací k lepšímu vzájemnému pochopení situace, což podporuje jednotu úsilí. Efektivní použití těchto systémů minimalizuje čas a úsilí velitele při získávání znalostí o situaci a umožní mu získat převahu nad protivníkem.

4.1.2 Principy mnohonárodního společného velení

0408. Principy uplatňované v procesu velení jsou obecně platné na strategické, operační i taktické úrovni velení. Jedná se o následující principy.

0409. **Nedílná odpovědnost.** Nedílné odpovědnosti se dosahuje svěřením pravomoci pro řízení a koordinaci činnosti všech vojenských sil a prostředků jednomu veliteli. Vzájemné vztahy v systému velení a řízení, kterými je tato pravomoc realizována, jsou ustaveny při tvorbě společných sil. Tyto vztahy budou brát v úvahu omezení, která mohou být zavedena pro použití národních složek sil a prostředků zabezpečení a dále pro rozsah vojenských činností jiných organizací ve stanoveném společném operačním prostoru.

0410. **Jednota velení.** Zajišťuje nezbytnou soudržnost pro plánování a vedení operací. Tento princip byl dříve označován jako jednotu úsilí, jakožto významný princip vedení operací. Nezbytnou podmínkou dosažení úspěchu je jednotu v myšlení, v přístupech a v realizaci plánů na všech úrovních velení a řízení. Této jednoty se dosahuje jasně stanovenými cíli a záměry operace, přesně vymezenými vztahy a pravomocemi jednotlivých stupňů velení a osobní odpovědností velitelů za splnění reálně stanovených úkolů. Podmínkou pro dosažení jednoty velení je i vzájemná propojitelnost komunikačních a informačních systémů. Základním jednotčícím prvkem v systému velení a řízení je velitel.

Velitel společných sil by obvykle měl mít k zajištění jednoty velení alespoň operační řízení (Operational Control – OPCON) všech sil NATO nebo všech přidělených sil v prostoru společných operací. Když nelze dosáhnout plně jednoty velení (v případě sil nebo organizací, které nepatří do společných sil), měla by být zajištěna jednotu úsilí prostřednictvím jednoznačných součinnostních ujednání.

0411. **Kontinuita velení (nepřetržitost velení).** Jednota velení je dále posilována kontinuitou velení po dobu trvání operace. V zásadě „ten, kdo plánuje, by měl i provádět“. To však okolnosti nemusí dovolovat a nadřízený velitelský orgán by měl, po konzultaci s velitelem společných sil, dohodnout poslušnost velení. K udržení kontinuity velení se zřizují záložní místa velení.

Velitel a štáb řídí činnost podřízených vojsk nepřetržitě, což spočívá především:

- » v neustálém porovnávání předpokládaného vývoje bojové situace (operace) s jeho skutečným průběhem;
- » v usměrňování činnosti vojsk v takových situacích, v nichž vývoj bojové situace (operace) přestává odpovídat stanovenému plánu;
- » ve vydávání rozkazů, povelů, nařízení a signálů;
- » ve stanovování takových opatření, jimiž velitel reaguje na měnící se podmínky a vývoj situace jako takové a koordinuje činnost podřízených tak, aby bylo dosaženo stanoveného cíle operace.

0412. **Jasně uspořádání velení.** Struktura systému velení a řízení je hierarchická a měla by být vymezena a chápána všemi úrovněmi velení a řízení tak, aby na každé úrovni existovalo plné pochopení odpovědnosti nadřízených a podřízených úrovní velení a řízení. Nařízení a rozkazy pro podřízeného velitele mohou v případě potřeby zahrnovat úkoly pro speciální části sil, podléhající různým omezením ze strany některých států.

0413. **Integrace velení.** Struktura velení a řízení by měla zajistit, aby síly a prostředky jednotlivých států nebo několika států byly použity tím nejúčinnějším způsobem. Velení složek, do nichž národní kontingenty přispívají, musí svoji obvyklou bojovou organizaci velení a řízení upravit tak, aby byla vhodná pro konkrétní operaci. Integrace mezi velitelstvími je posilována jasnou strukturou velení a řízení. Jsou-li potřeba samostatná velitelství národních kontingentů, je nutno je zřídit tak, aby doplňovala strukturu velení a řízení společných sil. Nezbytnou součástí struktury velení a řízení je efektivní a komplexní struktura styčného spojení mezi velitelstvím společných sil a všemi součástmi sil a dále s ostatními vládními, nevládními a mezinárodními organizacemi.

0414. **Manévrový přístup** se opírá o centralizované plánování a decentralizované provedení, které podporuje volnost činnosti a iniciativu. Podrobně je tento princip popsán v podkapitole 2.3.
0415. **Úkolové velení** (Mission Command) vychází z principů uplatňovaných v rámci manévrového přístupu k vedení bojových činností (operací). Podstatou je delegování pravomoci na podřízené, kteří zodpovídají za to, že budou jednat v souladu se záměry nadřízeného velitele. Pomocí úkolového velení vytvářejí velitelé svým podřízeným podmínky k volnosti jednání, aby v případě nepředpokládaného vývoje mohli jednat účelně a využívat výhodné příležitosti. Úkolové velení podněcuje využívání iniciativy a podporuje včasné rozhodování. Velitelé, kteří delegují pravomoc na své podřízené velitele, musí jasně stanovit své záměry, působnost, omezení, stanovit cíle, které mají být dosaženy, a zajistit síly, zdroje a pravomoci potřebné ke splnění úkolů. Úkolové velení vyžaduje prostředí důvěry a vzájemného pochopení a je postaveno na záměru velitele, bojových nařízeních, rozdělení zdrojů a iniciativě podřízených. Cílem úkolového velení je zajistit silný systém velení a řízení napříč celou vojenskou organizací tak, aby byla zajištěna jednota úsilí na všech úrovních.
0416. Úspěšné úkolové velení se opírá o následující čtyři základní prvky.
- a. **Záměr velitele** (Commander's intent). Je to jasné a stručné osobní vyjádření toho, co musí být silami dosaženo, a podmínek, které musí být silami splněny, aby uspěly nad protivníkem. Všichni podřízení velitelé musí záměr nadřízeného jasně pochopit při přípravě svých vlastních rozkazů.
 - b. **Iniciativa podřízených** (Subordinate initiative) je předpokladem zodpovědného přijetí vlastních rozhodnutí a zahájení samostatných akcí v rámci záměru nadřízeného velitele, když jeho záměr boje (operace) nebo rozkaz již nelze realizovat, nebo když vyvstala neočekávaná příležitost, umožňující efektivnější splnění záměru velitele. Podřízení rozhodují o tom jak dosáhnout splnění uložených bojových (operačních) úkolů v rámci delegované volnosti jednání, prokazují iniciativu během plnění operačního (bojového) úkolu, ale mají přitom stále odpovědnost za splnění záměru nadřízeného velitele.
 - c. **Operační (bojová) nařízení** (Mission orders) jsou technikou pro splnění bojových rozkazů. Tato nařízení by měla podřízeným poskytovat volnost při plánování a vedení činnosti, ponechat na

podřízených, „jak“ bude operační (bojový) úkol splněn. Nařízení stanoví:

- » úkolovou organizační strukturu;
- » záměr velitele a záměr boje (operace);
- » bojový (operační) úkol jednotky;
- » bojové (operační) úkoly podřízených;
- » základní pokyny pro součinnost (koordinaci).

- d. **Velitelé přidělují podřízeným zdroje** (Resource allocation) ke splnění jejich bojových (operačních) úkolů. Za zdroj, srovnatelný s tradičními zdroji, jako jsou např. síly a prostředky, se v úkolovém velení považují i informace.

4.1.3 Úrovně odpovědnosti (pravomoci) v operacích

0417. Vzájemné chápání úrovně odpovědnosti je nezbytným předpokladem pro účinnou spolupráci ve vojenské velitelské struktuře NATO. Uspořádání velení se musí přizpůsobit před a po předání pravomoci (Transfer of Authority – TOA).

Aby velitel (mnohonárodního) úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky) pozemních sil mohl účinně uplatňovat velení a řízení, musí si být vědom vzájemných vztahů mezi velením a řízením (musí si být vědom typu velení a vztahu velení), které existují mezi ním a silami, které mu byly přiděleny pro splnění úkolu. Tyto vztahy mají řadu specifik, která jsou určována velitelem, jsou ovlivněna organizační strukturou bojových (operačních) sil a závisí na typu boje (operace), plněných úkolech, podmínkách vedení operace, mandátu velitele operace a dalších okolnostech.

0418. Při velení a řízení úkolových uskupení, svazků, útvarů a jednotek pozemních sil nebo při jejich předání do podřízenosti jinému úkolovému uskupení (svazku, útvaru, jednotce) bude použita některá z následujících forem vztahů velení a řízení (obr. 3):

- a. **Plná velitelská pravomoc** (FULLCOM) je vojenská pravomoc a odpovědnost nadřízeného vydávat rozkazy podřízeným. Zahrnuje všechny aspekty vojenských operací, administrativy a uskutečňuje se pouze v rámci jednotlivých států. Síly, vyčleněné z jednotlivých

států pro operace NATO, zůstávají v jejich plné velitelské pravomoci. Z všeobecného hlediska FULLCOM nepřísluší určenému veliteli NATO a používá se pouze u sil jednotlivých států.

- b. **Operační velení** (OPCOM) je pravomoc delegovaná veliteli k přidělování bojových nebo jiných úkolů podřízeným velitelům. Zahrnuje oprávnění rozhodnout o bojovém nasazení a rozmístění jednotek, provést přerozdělení sil a podle svého uvážení si podržet nebo delegovat operační nebo taktické řízení, pokud to velitel považuje za nutné. Operační velení tedy může zahrnovat například i dočasné přidělení určitých jednotek podřízeným velitelům. V aliančním pojetí OPCOM nezahrnuje funkce administrativního řízení (personalistika, finance, logistika atd.).
- c. **Taktické velení** (TACOM) je pravomoc svěřená veliteli pro vydávání úkolů vojskům pod jeho velením za účelem splnění bojového úkolu (mise) stanovené nadřízeným.
- d. **Operační řízení** (OPCON) je pravomoc svěřená veliteli řídit podřízená vojska tak, aby mohl plnit specifická posláná nebo úkoly, které jsou obvykle omezeny činností, časem nebo místem, rozvinout příslušné jednotky, ponechat nebo stanovit taktické řízení těmto jednotkám. Operační řízení však nezahrnuje pravomoc provádět bojové nasazení přidělených jednotek odděleně ke zvláštním činnostem.
- e. **Taktické řízení** (TACON) obvykle zahrnuje přímé řízení a kontrolu přesunů nebo manévřů nezbytných ke splnění nařízených úkolů. Často bývá prostorově omezené a velitel v jeho rámci řídí podřízené jednotky ke splnění specifických bojových úkolů, přidělených nadřízeným.
- f. **Administrativní řízení** (ADMINCON) je uplatňování nadřízenosti nebo řízení podřízených a jiných složek v administrativních záležitostech, jako je např. personalistika, zásobování, služby a další, které nejsou zahrnuty v operačních úkolech podřízených a jiných organizací.
- g. **Řízení logistiky** (LOGCON) je pravomoc udělená aliančnímu nebo koaličnímu veliteli sladit, určovat priority a sjednocovat logistické úkoly a činnosti logistických jednotek a organizovat je v operačním prostoru ke splnění operačního úkolu. Nezahrnuje pravomoc disponovat s národními zdroji udržovanými u národního prvku zabezpečení (National Support Element – NSE), s výjimkou případů, kdy toto neodporuje delegování pravomoci nebo je to v souladu s přijatými principy a procedurami.

- h. **Pravomoc ke koordinaci nebo povolení přímého styku** (Direct Liaison Authorized – DIRLAUTH) je pravomoc svěřená veliteli nebo individuálně stanovená odpovědnost pro koordinaci specifických činností, zahrnující 2 a více států nebo velitelství, 2 nebo více druhů ozbrojených sil nebo 2 a více druhů vojsk z druhu ozbrojených sil. Jde o pravomoc k vyžadování konzultací mezi zúčastněnými agenturami nebo jejich zástupci, ale nejedná se o pravomoc k vynucení dohody (souhlasu). V případě nesouhlasu mezi zúčastněnými agenturami by se měl velitel pokusit dosáhnout nezbytného souhlasu jednáním.

State of Command / Velitelský status	Anglický význam	Popis
FULLCOM	Full Command	Plné velení, týkající se všech aspektů vojenských operací a administrativy, ve většině případů vyhrazeno pouze pro národní velení
OPCOM	Operational Command	Nejvyšší stupeň delegace velení, umožňuje přidělovat mise, úkoly, dělit dále jednotky, delegovat dále velení. Nezahrnuje odpovědnost za administrativu
TACOM	Tactical Command	Pouze vydávání úkolů silám pod velením velitele, přidělení úkolu a koordinace
OPCON	Operational Control	Umožňuje velení obdobně jako OPCOM, nelze však dělit jednotky na menší elementy
TACON	Tactical Control	Pouze místní koordinace, zejména pohybu nebo činnosti v prostoru odpovědnosti
ADMINCON	Administrative Control	Ponechávána národům, jedná se zejména o evidenci, tresty apod. – oblasti podléhající národnímu právu
LOGCON	Logistic Control	Otázky spojené se zabezpečením materiálem, výstrojí a výzbrojí
DIRLAUTH	Direkt Liaison Authority	Zahrnuje pravomoci požadovat konzultace mezi zainteresovanými silami ke koordinaci, hledání cest k dosažení dohod

Obr. 3 Typy velení a řízení

4.1.4 Působnost národních prvků velení a řízení v mnohonárodních operacích

0419. V rámci NATO existují tři základní modely organizace sil a velení a řízení ve vojenských operacích, které se liší stupněm mnohonárodního zastoupení.

- a. **Model plně integrovaných sil a velitelství** (Fully Integrated). Je založen na proporcionálním (úměrném) podílu jednotlivých států na složení mnohonárodních sil a plně integrovaného velitelství. Těmto silám velí velitel, jenž je zpravidla ustanoven na rotačním principu. Velitelství nebude používat žádné zvláštní národní štábní postupy nebo filozofie velení, ale bude si v zájmu vojenské efektivity vytvářet společné operační postupy a jednotné metodiky. Na práci těchto sil a velitelství se podílí i personál AČR, jenž je dlouhodobě zařazen na funkcích daných tabulkami počtů nebo pracuje formou posílení (Augmentees).
- b. **Model sil zastřešovaných jedním státem** (model nosného státu – Framework Nation). Je založen na silách a prostředcích jednoho státu, doplněných silami (personálem) a prostředky ostatních spojenců (koaličních partnerů). I když se zpravidla používají alianční doktríny a procedury, může být používán národní jazyk, informační systémy a některé zvláštní štábní postupy nosného státu, přesto velení a štábní práce budou společné. Řízením těchto sil je zpravidla pověřeno strategické velitelství NATO. Síly a prostředky AČR, vyčleněné pro operace řízené podle tohoto modelu, se musí přizpůsobit specifickým požadavkům ve všech etapách přípravy a vedení operace.
- c. **Model vedoucí země** (Lead Nation). Vychází z politického rozhodnutí, že přípravu, plánování a vedení operace (nebo části operace, např. v konkrétním sektoru, a to i na omezenou dobu) řídí pověřená země. Používají se plně systémy a postupy velení a řízení a logistický systém vedoucí země. Ostatní koaliční partneři mohou v operaci pomáhat této zemi svými silami a prostředky nebo obsazením některých funkcí ve štábech, na základě bilaterálních dohod. Řízení těchto sil zpravidla vychází z rozhodnutí politických struktur NATO.

Všechny tři modely vyžadují, aby nadřízené velitelství zabezpečilo spojení k nižšímu stupni velení. Nosný stát může v tomto modelu také rozvinout svůj vlastní automatizovaný komunikační systém velení a řízení. Naopak, automatizovaný komunikační systém velení a řízení ve skutečně mnohonárodním uskupení může být dodán všemi

nebo pouze některým státem a tento systém musí být interoperabilní se spojovacími prostředky bez ohledu na to, který stát tyto spojovací prostředky poskytne.

0420. **Velitel národního kontingentu** by zpravidla neměl být organickým velitelem součástí (jednotek) kontingentu AČR, ale ani příslušníkem mnohonárodního velitelství, jemuž je kontingent AČR podřízen, protože v rámci velitelství společných sil (Joint Force Command – JFC) reprezentuje národní zájmy. Zajišťuje informování příslušných národních orgánů o situaci a o požadavcích velitele společných sil a zároveň zajišťuje nezbytnou součinnost s ostatními veliteli kontingentů k dosažení vzájemné informovanosti a rozvoje vzájemných dobrých vztahů. Mezi jeho povinnosti patří:

- » spolupracovat a zajišťovat součinnost s veliteli složek sil a veliteli ostatních národních kontingentů s cílem zajistit jednotu úsilí a vzájemnou informovanost;
- » zajišťovat pro kontingent administrativní, personální, logistické, zdravotnické, geografické, hydrometeorologické a jiné zabezpečení;
- » předkládat veliteli společných sil návrhy na využití specifických schopností národních sil a informovat jej o závažných omezeních jejich operačního použití;
- » zajišťovat nezbytnou součinnost mezi druhy sil národního kontingentu a v rámci složek velitelství mnohonárodních sil;
- » udržovat součinnost s představiteli společného štábu, zjišťovat jejich požadavky a informovat je o odborných záležitostech, vyplývajících z národních zájmů;
- » předkládat nadřízeným národním orgánům informace o situaci a jejím vývoji pokud dochází ke změně původního záměru operace nebo vzniknou-li nové požadavky na vyčlenění dodatečných sil, zdrojů, materiálu nebo požadavky na podporu národních kontingentů jiných zemí (spojenců nebo koaličních partnerů);
- » organizačně zajistit sdílení zpravodajských informací s velitelstvím společných sil v souladu s omezeními uvedenými v pravidlech nasazení sil vydanými národním stupněm řízení;
- » v rámci svého postavení a možností zajišťovat realizaci mediální politiky velitele JFC.

0421. **Velitel součásti (jednotky) kontingentu AČR**, začleněné do mnohonárodního uskupení, je přímým podřízeným velitele mnohonárodního uskupení a podle delegované pravomoci plní úkoly stanovené operačním plánem. Jeho povinností je zejména:

- » plánovat a řídit operaci (boj) podle stanovených operačních plánů a v rámci jemu delegované pravomoci přijímat opatření ke splnění úkolu;
- » vykonávat činnosti spojené s komplexním zabezpečením podřízených, důsledně trvat na legálnosti všech prováděných činností, vyplývajících z úkolu a dbát na dodržování pravidel použití síly;
- » zajišťovat činnosti spojené s personálním, technickým a materiálem zabezpečením činnosti jednotky v rámci operačního úkolu;
- » pracovat s informacemi od nadřízeného, analyzovat je a řídit se jeho rozkazy a nařízeními. Pokud jsou v rozporu se stanovenými národními zájmy či omezeními, informovat velitele národního kontingentu;
- » aktivně získávat informace z prostoru činnosti a předávat je nadřízenému a zároveň národním zpravodajským orgánům.

0422. **Styční důstojníci** (Liaison Officers – LO) jsou určeni k podpoře procesů velení a řízení. Jejich úkolem je přenášet rozkazy a nařízení a další informace od jednotky, ke které byli vysláni, k vlastním jednotkám a naopak. Informace převádí do požadované formy a v případě jazykové bariéry garantují správnost jejich obsahu. Styčné důstojníky si vyměňují jednotky na všech stupních a platí zásada, že přicházející – hostující jednotka vysílá styčného důstojníka k nadřízenému velitelství. Při vstupu jednotky do prostoru nadřízené jednotky v operačním prostoru ji v určeném místě zpravidla očekává styčný důstojník nadřízeného velitelství a vykonává funkci styčného důstojníka do doby, než vstupující jednotka naváže spojení prostřednictvím vlastního styčného důstojníka.

4.1.5 Předání pravomoci

0423. V určitém momentě přecházejí součásti národních kontingentů pod řízení stanoveného mnohonárodního velitele. Tento proces, známý jako předání pravomoci (TOA), musí být splněn v co nejkratší době. Časový

rozvrh předání pravomoci musí být součástí počátečních jednání, která upravují způsob, jakým se koalice vytvoří. Plánovači musí určit, kde a jak se předání pravomoci a následné začlenění jednotek a velitelství uskuteční. Včasné předání pravomoci umožní mnohonárodnímu veliteli naplánovat a provést stmelovací sečvičení mnohonárodních sil.

0424. Způsoby předání pravomoci:

- a. **Předání pravomoci mnohonárodnímu veliteli ve stálé posádce** jednotky ještě před rozvinutím. Velitelé pak mohou řídit pořadí příjezdu sil do prostoru operace tak, jak to nejlépe vyhovuje operačním požadavkům a usnadnit tak činnost v prostoru přijetí. Tato možnost předpokládá jednoznačnou politickou shodu, včasné rozhodnutí o národní účasti a dostatečný předstih pro plánování a sestavení velitelství mnohonárodních sil.
- b. **Předání pravomoci v dočasném prostoru soustředění na ose** přesunu do prostoru bojové činnosti. Síly se soustřeďují v zabezpečeném prostoru a rozvinou se, až když jsou zcela připravené a zorganizované v pořadí a lhůtách, požadovaných koaličními silami.
- c. **Předání pravomoci poté, co síly zaujmou prostor operace.** Tato volba ponechává každé zemi odpovědnost za rozvinutí svého kontingentu a jeho přípravu na operaci. Neumožňuje bezprostřední řízení rozvinutí mnohonárodních sil do prostoru operace a není úplně optimálním řešením, pokud je pravděpodobné rychlé zahájení bojové činnosti.

4.1.6 Velitelské vazby v rámci úkolových uskupení

0425. Z hlediska velitelských vazeb uvnitř úkolových uskupení (svazků, útvarů, jednotek) pozemních sil se síly rozlišují na:

- a. **Organické**, které mají stálé místo v organizační struktuře a velitel vůči nim uplatňuje taktické velení a taktické řízení.
- b. **Přidělené** (vyčleněné) dočasně do organizační struktury jiného úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky) pozemních sil a velitel vůči nim uplatňuje taktické řízení.

0426. Ve výjimečných případech mohou být úkolová uskupení (svazky, útvary, jednotky) pozemních sil předány do operační podřízenosti za uplatňování operačního řízení, a to za účelem splnění určitého konkrétního úkolu.

Operační podřízenost bude použita jen v případě, kdy není zabezpečeno velení takto řízené síly jejím organickým místem velení.

0427. V případě, že to situace vyžaduje a je to účelné, je možno podpořit činnost úkolových uskupení, útvarů a jednotek podporujícími jednotkami. Splnění úkolu velitele úkolového uskupení (svazku, útvaru) v daném prostoru pak bude zajištěno součinností prvků podporovaných a podporujících.

Velitel podporované jednotky (Supported Commander) je velitel, který má hlavní odpovědnost za všechny aspekty úkolu uloženého vyšším orgánem a který přijímá jednotky a jiné formy podpory od jednoho nebo více zabezpečujících velitelů.

Velitel podporující jednotky (Supporting Commander) je velitel, který poskytuje podporovanému veliteli vojenskou pomoc nebo jiný druh podpory nebo zpracovává plán této podpory. Rozsah podpory jednotce stanoví nadřízený velitele podporující jednotky.

0428. **Podpora** (Support) je činnost vojsk pozemních sil (vzdušných, námořních, speciálních sil) nebo jejich součástí, při které pomáhají plnit úkol (hlavní úkol), chrání další součásti těchto sil a doplňují nebo vytvářejí podmínky pro plnění úkolu jiným součástí pozemních sil (vzdušných, námořních, speciálních sil).

Druhy podpory řeší specifické vztahy a odpovědnosti mezi podporujícími a podporovanými. Ve všech případech je pro zajištění efektivní činnosti podporujícího úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky) nutné zajistit úzkou koordinaci mezi veliteli a štáby podporovaného a podporujícího a vyžaduje-li to vývoj situace, i činnosti zcela nezávislé na podporované jednotce.

0429. Z hlediska potřeby úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky) se využívají následující druhy podpory:

- a. **Přímá podpora** (Direct Support – DS) je poskytována podporující jednotkou pozemních sil přímo konkrétně určené jednotce (útvaru, svazku úkolovému uskupení). Tyto síly zajišťují obranu určitého prvku bojové sestavy nebo objektu (prostoru), který zpravidla nemá ve své organizační struktuře žádnou organickou jednotku pozemních sil k zabezpečení vlastní obrany. Podporující součást při plnění úkolu koordinuje vlastní činnost v souladu se záměrem

velitele bráněné (podporované) jednotky (útvary). Její logistické zabezpečení se řeší zpravidla prostřednictvím podporované jednotky (útvary) a jejího nadřízeného stupně.

- b. **Všeobecná podpora** (General Support – GS) se používá pro zabezpečení obrany operačního (zájmového) prostoru. Podporující jednotka (útvary) pozemních sil nemá žádnou vazbu na konkrétně určené úkolové uskupení nebo objekt bráněných sil, zůstává v podřízenosti svého nadřízeného velitele a je rozmístována svým velitelem. V tomto případě mohou jednotky (útvary) pozemních sil rychle reagovat na změnu situace, manévr jednotek či nárůst nebezpečí na určitém směru. Tento druh podpory se běžně používá pro obranu prostředků na úrovni vyšších taktických a operačních celků.
- c. **Posílení** (Reinforcing – R) se používá pro palebné přikrytí jiné jednotky (útvary) nebo pro posílení protivzdušné obrany v určitém operačním prostoru nebo směru. Posilující jednotka se rozmisťuje k obraně jedné nebo více podporovaných jednotek podle priorit určených velitelem podporované jednotky (útvary).
- d. **Všeobecná podpora s posílením** (General Support-Reinforcing – GS-R) představuje spojení všeobecné podpory a posílení úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky), jehož účelem je podpora sil jako celku a sekundárně také zlepšení podpory zajišťované jinou jednotkou (útvarem) pozemních sil. Prvořadým úkolem pozemních sil při všeobecné podpoře s posílením je zajištění podpory sil jako celku v určitém operačním prostoru, přičemž musí být koordinováno posílení jednotky, jednotek nebo útvarů pozemních sil nacházejících se v daném operačním prostoru.

0430. **Druhy přidělení úkolových uskupení** (svazků, útvarů, jednotek) pozemních sil řeší vzájemné vazby pro začlenění sil do organizační struktury jiného útvaru (svazku, úkolového uskupení) pro plnění úkolu v operaci. Používají se následující formy přidělení do přímé podřízenosti:

- a. **Přidělení** (Assignment) je relativně stálé a dlouhodobé. Znamená takový způsob zařazení částí úkolových uskupení (svazků, útvarů, jednotek) pozemních sil do organizační struktury jiného úkolového uskupení, které tyto přidělené síly řídí a spravuje, včetně logistické a administrativní podpory.
- b. **Dočasné přiřazení** (Attachment) je krátkodobé přiřazení do přímé podřízenosti a znamená zařazení osob, jednotek (útvarů)

pozemních sil nebo jejich části do organizační struktury jiného úkolového uskupení (svazku, útvaru, jednotky). Odpovědnost za logistické a administrativní zabezpečení posilující jednotky/útvary nebo živé síly musí být předem jednoznačně stanovena v rozkaze velitele nařizujícího přidělení (přechodné přiřazení).

4.2 Postavení velitele a funkce štábu

0431. Velení se zabývá plánovacím a rozhodovacím procesem.⁴⁸ Tento proces musí být jak dynamický, tak i mnohotvárný, musí umožňovat přijetí rozhodnutí pro probíhající operace a současně musí umožňovat rozhodování a plánování budoucích operací. Čas a informace jsou v tomto procesu nejdůležitějšími faktory a vždy je třeba předstihnout protivníka v přijetí rozhodnutí, má-li být získána nebo udržena iniciativa. Velitelé a štáby proto musí během cyklu rozhodování protivníka jednat operativně. Pevné velení bude narušeno, bude-li chybět některá ze tří základních složek, tj. informace, řízení a spojení. Jednoduše řečeno, velitel využívá informace proto, aby se mohl rozhodnout, řízení, aby mohl koordinovat a sledovat činnost sil a prostředků a spojení, aby mohl přijmout a předávat informace. To vše umožňuje veliteli pokračovat v přijetí a plnění rozhodnutí pro splnění stanoveného úkolu.

4.2.1 Postavení velitele

0432. Velitel má pravomoc a odpovědnost. Velení je pravomoc, kterou jednotlivec dostane k řízení, koordinaci a kontrole vojenských sil. Velitel uplatňuje tuto pravomoc vůči svým podřízeným na základě své funkce. Tato pravomoc je odvozena ze zákona a z vojenských nařízení. Své povinnosti nemůže velitel přenášet na někoho jiného.

Velitel vydává nařízení, rozkazy a pokyny jak před, tak i v průběhu vedení bojové činnosti (během operací). Tam, kde je to možné, by měly být rozkazy předávány osobně a často budou také potvrzovány písemně. Jakmile je boj (operace) zahájen, je normální, že velitel bude činit nezbytná opatření a úpravy svého plánu krátkými, jasnými rozkazy předávanými rádiem nebo jinými prostředky, včetně elektronického zpracování dat.

⁴⁸ *Plánovací a rozhodovací proces je podrobně popsán v Pub-53-01-2 a Pub-53-01-3 Štábní práce v operacích (část 1., 2.), Vyškov, 2007 a 2008*

0433. Úloha velitele je vyjádřena rozsahem práv a povinností, které má plnit, přičemž jednotlivá práva a povinnosti se mohou měnit v závislosti na stupni velení a řízení a silách, které má k dispozici. Jedná se zejména o následující povinnosti:

- » znalost záměrů nadřízeného velitele;
- » hodnocení situace;
- » přijímání rozhodnutí;
- » stanovování a kontrola úkolů;
- » přidělování prostředků;
- » velení řízení sil;
- » udržování a ochrana sil;
- » motivování sil;
- » vedení lidí.

0434. Pro naplňování těchto práv a povinností musí velitel plnit následující úkoly:

- » znát osobní vlastnosti a odborné kvality podřízených velitelů a vytvářet jim prostor pro úkolové velení;
- » znát situaci, předpokládané možnosti a pravděpodobný záměr protivníka, stav a bojové možnosti vlastních sil a mít přehled o situaci sousedů;
- » včas rozhodovat, vydávat úkoly podřízeným, koordinovat jejich činnost a všestranně je zabezpečovat;
- » řídit boj (operaci) a podle vývoje situace upřesňovat svá rozhodnutí;
- » informovat nadřízeného o situaci, o svých zásadních rozhodnutích a předkládat mu požadavky na podporu a zabezpečení činnosti při plnění úkolu.

Tyto úkoly vyžadují, aby velitel znal charakter soudobých operací a zásady jejich vedení, uměl je aplikovat v konkrétních podmínkách a vedl své podřízené ke splnění bojových (operačních) úkolů. Dočasná ztráta spojení s nadřízeným jej nezbavuje odpovědnosti za splnění úkolu ani povinnosti se rozhodovat a velet podřízeným.

4.2.2 Postavení zástupce velitele

0435. Zástupce velitele (dále jen ZV) je na všech úrovních pozemních sil nejdůležitějším pomocníkem velitele. Působnost svého zástupce, jeho povinnosti, vztah s náčelníkem štábu, štábem a s veliteli podřízených jednotek stanoví velitel. Zástupce velitele nemá obvykle k dispozici koordinační ani jiné prvky a musí proto poskytnutí pomoci od štábu vyžadovat cestou velitele. S jeho souhlasem pak může ve stanoveném rozsahu úkolovat náčelníka štábu (štáb). Příslušníci štábu nepracují pro zástupce velitele, pokud to velitel nenařídí.

Úloha zástupce velitele vystupuje do popředí za určitých okolností, například při:

- » dočasné nepřítomnosti velitele;
- » zastupování vyplývajícím z pořadí v hierarchii velení;
- » delegování pravomoci.

4.2.3 Postavení náčelníka štábu

0436. Náčelník štábu (dále jen NŠ) je pro velitele nejdůležitější štábní důstojník. Řídí štáb při plnění úkolů, koordinuje jeho práci a zajišťuje účinnou a rychlou reakci štábu. Udržuje nepřetržité velení, organizuje přípravu a práci štábu a jednotek zabezpečujících velení, řídí oblast průzkumu a elektronického boje, bezpečnosti informací a zabezpečení činnosti vojsk.

Náčelník štábu odpovídá za dohled nad štábními funkcemi na velitelství (hlavním místě velení) a řídí štáb tak, aby se ujistil, že činnosti a výsledky těchto činností jsou správně koordinované, seřazené podle důležitosti, synchronizované a splněné včas, přesně a stručně podle požadavků velitele.

Pokud jde o výkonné řízení práce štábu, velitel obvykle deleguje pravomoc na náčelníka štábu.

0437. Pro naplňování své působnosti musí náčelník štábu plnit následující úkoly:

- » vždy znát situaci a předvídat její vývoj;
- » znát záměr velitele, rozkazy a nařízení, které vydal, a kontrolovat jejich plnění;

- » mít přehled o stavu doplnění útvarů (jednotek) osobami, zbraněmi, bojovou a jinou technikou;
- » řídit činnost štábu a osobně se podílet na zpracování nejdůležitějších dokumentů.

NŠ organizuje a řídí přípravu podkladů, doporučení a návrhů pro velitele a přípravu a doručení nařízení podřízeným velitelům. Úkoly vydává na základě pokynů velitele.

4.2.4 Postavení štábu

0438. Štáb je hlavním poradním a pracovním orgánem, který je určen k podpoře velitele při přijímání a realizaci rozhodnutí.

Úkolem štábu je poskytnout veliteli informace, pomoc a zajistit podporu podřízeným velitelům. Štáb sám o sobě nemá žádnou pravomoc, odvozuje ji od velitele a vykonává ji jeho jménem.

0439. Posláním štábu je řídit a jeho dvě hlavní funkce spočívají v monitorování a koordinování. Použitá řídicí opatření by neměla být na překážku volnosti jednání podřízených velitelů. Koordinováním se rozumí, že štáb pro velitele shromažďuje, předává a zpracovává informace způsobem, kterým pomáhá veliteli zvolit vhodnou variantu činnosti. To znamená, že štáb je odpovědný za podrobnou přípravu a předání informací o řídicích opatřeních obvykle vyhlášených formou nařízení a rozkazů. Při monitorování zajišťuje štáb zpětnou vazbu, která je nezbytná pro přijetí včasných rozhodnutí.

0440. Konkrétní funkce štábu jsou tyto:

- » shromažďovat informace a údaje (management informací);
- » vyhodnocovat plnění úkolů;
- » předvídat vývoj situace;
- » informovat;
- » předkládat návrhy a doporučení;
- » vydávat nařízení a pokyny jménem velitele;
- » kontrolovat plnění úkolů;

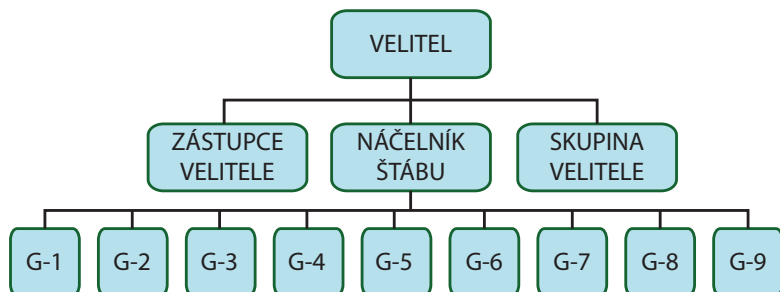
- » koordinovat činnost podřízených a součinnostních složek;
- » vést písemnou štábní agendu.

0441. Organizace štábu a jeho pracovní postupy jsou navrženy tak, aby naplňovaly tři důležité funkce:

- » podporu velitele;
- » pomoc podřízeným;
- » zajištění aktuální informovanosti nadřízeného, sousedních, podporovaných a podporujících velitelství.

0442. Na každém stupni velení a řízení má štáb jinou organizační strukturu, nicméně všechny štáby mají určité shodné rysy. Základní model všech štábních organizačních struktur zahrnuje náčelníka štábu (NŠ), personální, operační (koordinační) a odborné prvky druhů vojsk a služeb (pracoviště, skupiny, oddělení, odbory). Počty v jednotlivých prvcích štábu budou na různých stupních velení a řízení různé. Funkce ve štábu jsou rozděleny tak, aby složení štábu z hlediska zastoupení a vlivu jednotlivých druhů vojsk odpovídalo složení sil a charakteru předpokládaných operací (obr. 4).

Kromě vojenských struktur mohou ve štábech působit i civilní odborníci se zaměřením na místní region, jeho politiku, ekonomiku, kulturu a náboženství.

Obr. 4 Typizovaná struktura štábu⁴⁹

⁴⁹ Konkrétní označení složky písmenem se liší podle stupně velení a druhu sil – např. u velitelství společných sil se používá písmeno „J“ (Joint), u pozemních sil „G“ (Ground), u vzdušných sil „A“ (Air)

0443. Velitelství je rozděleno na řadu štábních součástí, z nichž každá má jasnou funkci a odpovědnost. Nemohou však jednat samostatně. Jejich činnost musí být koordinována tak, aby velitel včas obdržel všechny informace a vstupní údaje potřebné k přijetí rozhodnutí. Konkrétní prioritní úkoly složek štábu jsou následující:

» **G1** – Personální záležitosti a správa včetně:

- personálního managementu,
- managementu lidských zdrojů (včetně záloh a doplňování),
- vyřizování záležitostí válečných zajatců,
- managementu ztrát (ranění, nemocní, padlí, válečné hroby apod.);

» **G2** – Zpravodajské zabezpečení zahrnující:

- plnění důležitých úkolů ve vztahu k protivníkovi (shromažďování a hodnocení informací, tvorba zpravodajských informací, realizace a koordinace zpravodajské přípravy bojiště, hodnocení protivníka, určení nejpravděpodobnější varianty činnosti protivníka),
- plnění důležitých úkolů ve vztahu k operačnímu prostředí a jeho vlivu na vlastní vojska (poskytování výstupů zpravodajské přípravy bojiště pro plánování štábu, rozhodovací proces velitele),
- plánování, řízení a koordinace průzkumu a EB,
- plnění úkolů při řízení operace (účast na procesu určování cílů, koordinace pozemního, leteckého průzkumu a sledování s ostatními prostředky sběru informací, koordinace aktivit a distribuce informací technického průzkumu),
- plnění součinnostních úkolů s ostatními složkami štábu (hodnocení prostoru operace, možnosti použití ZHN protivníkem, maskování, klamání, informační operace),
- výslech válečných zajatců, civilních internovaných osob a vlastních osob, které se vrátily z nepřátelského zajetí, zaznamenávání a hodnocení shromážděných poznatků,

- plnění úkolů geografického a hydrometeorologického zabezpečení a jejich řízení;
- » **G3** – Operační záležitosti a koordinace práce všech složek štábu. Zpravidla se dělí na samostatné skupiny, které se zabývají následujícími úkoly:
- řízení probíhajících bojů (operací), sledování průběhu boje (operace, bojové činnosti), revize bojových (operačních) plánů, koordinace bojové podpory, vydávání rozkazů a upřesnění úkolů,
 - bojové (operační) zabezpečení (maskování, klamání, PsyOp, ROE, pátrání a záchrana, ochrana sil, přesuny, přemísťování míst velení a řízení),
 - informační zabezpečení, hlášení, souhrnná hlášení, vedení výkazové dokumentace o průběhu boje (operace);
- » **G4** – Logistická podpora a zdravotnické zabezpečení zahrnující:
- logistickou podporu boje (plánování, zásobování, odsuny a opravy techniky),
 - zdravotnické zabezpečení boje (operace),
 - koordinaci logistického zabezpečení poskytovaného hostitelskou zemí (HNS, pokud je nezajišťuje národní HQ nebo velitelství společných sil);
- » **G5** – Dlouhodobé plánování, zahrnující:
- operační plánování a zhodnocení situace,
 - dlouhodobé plánování a koordinaci,
 - plány pro nepředvídané události,
 - operační analýzu;
- » **G6** – Komunikační a informační zabezpečení, zahrnující:
- plánování a řízení sil a prostředků rozmístitelné a mobilní infrastruktury komunikačních a informačních systémů

(zabezpečení služeb a schopností KIS SVŘ na rozvíjených místech velení v operačním prostoru ve své působnosti),

- plánování a řízení provozu operačně-taktických systémů velení a řízení (zabezpečení služeb uživatelům, správa systému, dat),
 - řízení kmitočtového spektra (využití rádiového spektra v operačním prostoru),
 - plánování a řízení sil a prostředků bezpečnosti KIS (bezpečnostní správa KIS, kryptografická ochrana utajovaných informací),
 - řízení polního poštovního spojení (doručování služebních a soukromých zásilek cestou stanic polního poštovního spojení a národní pošty);
- » **G7** – Doktríny a výcvik (obvykle je to součástí mírového velitelství a nemusí být nutně součástí operačně rozvinutých velitelství), zahrnující:
- management doktrín,
 - plánování cvičení, podporu výcviku,
 - získávání zkušeností (Lesson Learned);
- » **G8** – Zdroje a finance, zahrnující:
- zajišťování zdrojů pro průběh operace,
 - zajišťování finanční služby (pro vojáky, civilní zaměstnance, cizí státy, hostitelskou zemi, civilní zadržené osoby, válečné zajatce a různé platby),
 - kontraktační činnost v prostoru operace nebo v jeho okolí;
- » **G9** – Civilně-vojenská spolupráce a PsyOp, zahrnující:
- koordinaci a provádění civilně-vojenské spolupráce,
 - koordinaci s civilním nouzovým plánováním jednotlivých zemí,
 - vyhodnocení místního civilního prostředí,

- součinnost při plánování a řízení psychologického působení a vyhodnocování jeho účinků,
 - výrobu a šíření produktů psychologického působení;
- » **Druhy vojsk a služeb** – většina druhů vojsk a služeb bude vstupní údaje poskytovat prostřednictvím příslušné složky štábu (např. logistické služby prostřednictvím G4). Následující druhy vojsk však své vstupy poskytují přímo veliteli:
- dělostřelectvo,
 - ženijní vojsko,
 - letectvo,
 - pozemní protivzdušná obrana,
 - vojenská policie,
 - služby (právní, psychologická, duchovní).

0444. Výše uvedené základní úkoly se v rámci specifické funkční odpovědnosti prvků a součástí štábů budou měnit (bude jich přibývat nebo jich naopak bude méně) podle charakteru operace a podle organizačního stupně (čím vyšší štáb, tím větší rozsah odpovědnosti a více úkolů). Seskupování příbuzných a souvisejících úkolů a činností umožňuje větší efektivitu řízení a jednotu úsilí a velitel (i jeho štáb) má možnost zefektivnit složité nebo časově náročné postupy (například začlenění G-5 do G-3). Podrobně jsou možné úkoly jednotlivých složek štábu popsány v Pub-53-01-1 „Velení a řízení v operacích“ a Pub-53-01-2 „Štábní práce v operacích“ (část 1.).

4.2.5 Vztahy velitele a jeho štábu

0445. Úkolem štábu, na jakékoli úrovni, je pomáhat veliteli při přijímání rozhodnutí. K tomu štáb získává, analyzuje a koordinuje informace a podstatné informace a doporučení předkládá veliteli, aby ten mohl přijmout to nejlepší rozhodnutí.

Vztah mezi velitelem a štábem musí být založen na loajalitě, respektu a iniciativě. Štáb poskytuje veliteli před přijetím jeho rozhodnutí různé rozvahy, úvahy a návrhy, které musí být bez ohledu na loajalitu a respekt vždy nezávislé, objektivní a reálné. Po zahájení operace zajišťuje

štáb veliteli přesný společný operační obraz situace, porovnává zjištěný stav s původním plánem a navrhuje případné korekce původního rozhodnutí velitele.

0446. Síla osobnosti velitele, jeho styl velení a celkové chování bude mít přímý vliv na morálku, smysl pro orientaci a výkon jeho štábu. Velitelé by proto měli:

- » stanovit zásady činnosti štábu a mít ujasněno, co od štábu očekávají;
- » vytvořit a udržovat atmosféru, která podněcuje nezávislé myšlení a iniciativu podřízených. Podporovat včasné jednání (přijímání opatření). Zajistit, aby příslušníci štábu pochopili, že pracují pro podřízené;
- » vytvořit atmosféru vzájemné loajlnosti a respektu spíše než atmosféru podlézavosti a slepé poslušnosti, podporovat loajlní opozici;
- » posilovat smysl pro zapojení do rozhodovacího procesu a sdílení povinností. Zvláštní pozornost věnovat delegování pravomoci a odpovědnosti mezi hlavními funkcionáři (náčelník štábu, zástupce náčelníka štábu, politický poradce, právní poradce, poradce pro informování veřejnosti a zástupce velitele, je-li ustaven).

4.2.6 Reach-Back⁵⁰

0447. Nedílnou součástí schopnosti vedení operace expedičními silami pozemních sil v integrovaném informačním prostředí⁵¹ je i koncept Reach-Back. Koncept umožňuje veliteli a štábu v operaci přístup k veškerým potřebným informacím ze stacionárních částí operačního uskupení (na dálku, z libovolné vzdálenosti). Velení a řízení tak není záležitostí pouze přímé účasti orgánů velení a řízení v prostoru vedení bojových činností (operace).

0448. Zasazování úkolových uskupení vyžaduje zabezpečení podpory velení a řízení od stacionárních míst velení v republice. Štáb zpravidla bude rozdělen na předsunutý (rozvinovaný) prvek a stacionární prvek.

⁵⁰ *Koncepce míst velení (Rozpracování koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace OS ČR přepracované na změněný zdrojový rámec pro oblast míst velení organizačních prvků AČR), Praha 2008*

⁵¹ *Schopnosti ozbrojených sil působit v integrovaném informačním prostředí – Network Enabled Capability – NEC*

Obě části velitelství daného uskupení vzájemně komunikují, reagují na vzniklé situace a spolupracují při jejich řešení tak, jako by byly nasazené v jednom celku.

0449. Realizace konceptu Reach-Back umožní přenést část plánovacího a rozhodovacího procesu na prvky, které nebudou fyzicky přítomny v operaci a budou tak mít lepší podmínky ke kvalitnímu a rychlému provedení některých úkonů (např. provedení analýz, simulace nebo válečné hry).

Tento princip umožňuje významné snížení počtů osob na velitelstvích v prostoru bojů (operace), nákladů na logistické zabezpečení (snížení objemu přepravovaných osob a zařízení) a zároveň zvýšení dostupnosti (kvality i kvantity) informací pro velitele a štáby, při souběžném snížení jejich zpoždění na cestě ke koncovému uživateli.

4.3 Podpora a zabezpečení velení

4.3.1 Podpora velení

0450. Podpora velení poskytuje tři základní funkce:

- » vytváří a udržuje společný operační obraz situace (Common Operational Picture – COP);
- » podporuje rozhodovací proces tým, že ho urychluje a zpřesňuje;
- » připravuje a doručuje nařízení.

0451. Je tvořena jednotlivými složkami, které jsou na všech stupních velení začleněny do jednoho integrovaného systému za účelem řízení zdrojů a získávání informací. Podpora velení zahrnuje personál (příslušníky štábů), informační management, standardní postupy, vybavení, zařízení a doktríny.

Podpora velení začíná u lidí. Velitel zaměřuje úsilí svého velení a řízení na lidský faktor, který upřednostňuje před materiálním vybavením nebo postupy, protože úkoly plní především lidé.

Informační management představuje soubor popsanych způsobů získávání informací a jejich využívání, včetně databází důležitých informací v prostředí tvořeném komunikačními a informačními systémy.

Procedury jsou standardní a podrobné popisy postupů vedoucích ke splnění úkolů. Procedury určují provádění akcí směřujících ke zvýšení efektivnosti a účinnosti velení a řízení. Stanovené procedury značně omezují vznik organizačních zmatků, nepochopení a nerozhodnost.

Vybavení a zařízení poskytuje životní a pracovní prostředí pro ostatní prvky podpory velení. Vybavením a zařízením se rozumí veškeré prostředky, které nejsou součástí systémů velení a řízení. Musí splňovat řadu požadavků na zabezpečení kvalitního pracovního prostředí a uspokojení fyziologických potřeb personálu (ukrytí, hygienu, odpočinek a stravování). Navíc musí zajišťovat vnitřní komunikaci, světlo, zdroje energie a obecně musí být vysoce mobilní.

Doktríny tvoří obsahový rámec pro soustavu návazných vnitřních předpisů, služebních pomůcek a publikací určených pro přípravu a vedení vojenských operací (bojů).

0452. Podpora velení v sobě nezahrnuje pouze vybavení, ale také všechny použité zdroje. Při jejím organizování musí být zdroje přiděleny v takovém množství, aby zároveň zajistily správnou funkci dalších systémů. Z hlediska odolnosti systému velení a řízení je nutná určitá míra duplicity (zálohování) důležitých činností a systémů. Podpora velení však nesmí těmito zdroji při zajištění duplicity plynout.

4.3.2 Místa velení

0453. Místa velení (dále jen MV) jsou organizačně, funkčně a technicky uspořádaná a propojená pracoviště velitele a štábu v daném prostoru boje (operace) k zabezpečení velení a řízení podřízeným silám a prostředkům. Na místě velení pracuje velitel, jeho štáb a jednotky, které zajišťují podporu velení. V operaci (boji) se MV svazku, útvaru a jednotky nebo MV jejich součástí často dále člení.⁵²
0454. Místa velení jsou základním prvkem velitelství úkolového uskupení, svazku, útvaru a jednotky pozemních sil, odkud je realizováno velení silám v operaci (boji) a jejich řízení v operacích. Většina funkcí zajišťovaných MV je přímo spjata s vyhodnocováním a řízením činností v právě probíhající operaci, plánováním následných činností nebo operací a poskytováním podpory velení. K tomuto účelu jsou vybavena

⁵² Podrobně jsou místa velení popsána v Pub-53-01-2 Štábní práce v operacích (část 1.), Vyškov 2007

odpovídajícími prostředky velení a řízení. Jsou organizována pružným (modulárním) způsobem tak, aby se mohla přizpůsobit změně situace a požadavkům vyplývajícím z konkrétní operace nebo úkolu.

0455. Velitelství si může udržet nepřetržité velení a řízení pomocí členění MV a jejich rozmístění. Členění prvků velení a řízení vyžaduje minimum zdrojů na zajištění předsunutých míst velení a současně udržuje komplexnější zařízení dále od detekčních a útočných prostředků protivníka. Členění zajišťuje zároveň i zálohování prostředků velení a řízení. Dobře zvolené rozmístění zvyšuje šance na přežití MV, protože jsou hůře zjistitelná i napadnutelná.
0456. V závislosti na situaci, úrovni velení a řízení a požadavku na mobilnost mohou být místa velení zřizována (budována) jako:
- a. **Stacionární místa velení.** Představují utajované a zpravidla předem v míru vybudované objekty, odolné vůči úderům vysoce přesných zbraní a umožňující i dlouhodobější pobyt nezbytnému počtu osob. U pozemních sil jsou budována zpravidla jako operační základny pro výjimečné situace (Contingency Operation Base – COB) nebo jako předsunuté operační základny (Forward Operation Base – FOB).
 - b. **Mobilní místa velení** (dále jen MMV). Jsou vytvářena pro operování a taktickou úroveň velení a řízení. Jejich základem jsou mobilní velitelско-štábní pracoviště a síly a prostředky rozmístitelné a mobilní infrastruktury KIS. Struktura MMV musí odpovídat principu modulárního uspořádání. Místa velení pozemních sil musí být možné rozvinout jako kompletní celek (např. začleněním jednotlivých pracovišť do operačního centra představovaného stanovým modulem), nebo je budovat rozděleně po modulech v závislosti na úkolu a podmínkách (terénu, vlastní bojové sestavě, protivníkovi a času, který je k dispozici), ale vždy tak, aby jejich funkčnost nebyla narušena. Také prostředky velení a řízení musí být modulární, se schopností zabezpečit veliteli možnost velet podřízeným vojskům z více míst velení v různých prostorech.
0457. Pro zabezpečení velení vojskům a jejich řízení při vedení bojové činnosti (v operacích) se mohou zřizovat následující místa velení.
- a. **Hlavní místo velení** (Main Command Post – MCP, dále jen HMV). Je zřizováno na operační a taktické úrovni velení a řízení až do stupně prapor. Je to místo, na kterém má stálé pracoviště velitel s většinou

svých hlavních orgánů velení a větší částí štábu. Činnost na něm řídí náčelník štábu. Uskutečňuje se z něj velení podřízeným vojskům při přípravě, provedení a ukončení operace. V jeho prostoru se rovněž rozmisťují styčné skupiny (důstojníci) od nadřízeného, podřízených, sousedů a spolupůsobících vojsk. Každý velitel velí svým silám, řídí a kontroluje je prostřednictvím HMOV bez ohledu na to, kde se zrovna nachází. Proto musí být z hlavního místa velení zabezpečeno spolehlivé spojení k nadřízenému, podřízeným, spolupůsobícím vojskům, sousedům a k ostatním místům velení vlastního stupně. Rozmísťuje se zpravidla za bojovou sestavou sil prvního sledu v takové vzdálenosti, aby bylo zabezpečeno spolehlivé velení a řízení vojsk. Podle situace a pro zabezpečení dynamiky řízení v boji může být z HMOV na nezbytně nutnou dobu vyčleněno a zřízeno taktické místo velení.

- b. **Záložní místo velení** (Reserve Command Post – RCP, dále jen ZMV). Je zřizováno na operační a taktické úrovni velení a řízení do stupně brigádní úkolové uskupení (brigáda). Vytváří se ke zvýšení odolnosti systému velení a řízení. Pracuje na něm vyčleněná část štábu a je předurčeno pro převzetí velení v případě přemísťování nebo vyřazení hlavního místa velení.
- c. **Centrum podpory** (dále jen CPod). Je zřizováno na operační a taktické úrovni velení a řízení do stupně brigádní úkolové uskupení (brigáda). Je stálým místem velení v systému velení a řízení, které je určeno k monitorování bojové činnosti v hloubce a v dotyku a k plánování a řízení bojové činnosti v týlovém prostoru. Jeho součástí mohou být styčné týmy prvků zabezpečení (např. od brigády logistiky, polní nemocnice). Ve výjimečných případech může z centra podpory velet velitel nebo jeho zástupce.
- d. **Taktické místo velení** (Tactical Command Post – TAC CP, dále jen TMV). Je dočasným místem velení.⁵³ Je tvořeno skupinou vozidel (úkolové uskupení, brigáda, prapor) nebo bojovým vozidlem (rota, četa), z kterého velitel v operaci (boji) velí svým jednotkám, řídí a kontroluje jejich činnost. Zaujímá takové místo, které poskytuje co nejlepší podmínky pro pozorování bojiště, činnosti protivníka, vlastních jednotek a sousedů a rovněž nepřetržité velení.

⁵³ Dočasná místa velení jsou budována pouze na omezenou dobu pro zabezpečení velení a řízení vojsk při plnění specifických úkolů, pokud to je podle rozhodnutí velitele nutné. Činnost na nich řídí zpravidla osobně velitel. Technické prostředky pro dočasná místa velení jsou vyčleňovány z hlavního místa velení

4.3.3 Zabezpečení velení

0458. Velitelé všech jednotek, kromě těch nejmenších, potřebují pro účinné uplatňování velení nezbytné zabezpečení. To je poskytováno součástmi zabezpečení velení, které pomáhají veliteli v procesu rozhodování a řízení. Zahrnují štáb, zástupce druhů vojsk, styčné důstojníky, provozní, dopravní a spojovací jednotky. Tyto součásti poskytují požadované informační a komunikační služby, vytvářejí pracovní prostředí, včetně ochrany, a nastavují standardní postupy pro integraci štábního úsilí v rámci velitelství, ale i mezi velitelstvími.
0459. Každá etapa boje (operace) má rozdílné požadavky na zabezpečení velení. Velitelství musí být často reorganizována tak, aby odpovídala potřebám velitele a druhu boje (operace). Součásti zabezpečení velení by měly být modulární, aby takové změny struktury umožnily. Změny mohou být vyžadovány kvůli požadavkům na doplnění štábními specialisty, potřebě předsunutého velení, poskytnutí možnosti velení z budov, z mobilních míst velení nebo za pohybu. Modulární forma také pomáhá udržet velitelství malé, což je důležité pro jeho účinnost a schopnost přežít. Společná forma míst velení a štábních postupů zajišťuje rychlé začlenění součástí zabezpečení velení. Protože žádné dvě operace nebudou identické, požadavky na štábní a velitelské funkce se budou v operacích lišit. Proto by měl velitel co nejdříve, jakmile bude informován o operaci, definovat své požadavky na štábní a velitelské funkce. Zvláštní pozornost by měla být věnována zabránění zbytečného nárůstu velikosti štábu (v rámci rozumných mezí je velikost štábu v obráceném vztahu k jeho účinnosti).
0460. Prostředky zabezpečení velení by měly mít úroveň strategické, operační a taktické mobility, podobné té, kterou mají síly, jež zabezpečují, a k tomu odpovídající ochranu. Místa velení a prostředky velení a řízení jsou pro protivníka cíle s vysokou prioritou. Měly by proto být chráněny soustavou organizačních a technických opatření bezpečnosti KIS, ochranou v počítačových sítích, elektronickými ochrannými prostředky, fyzickým a elektronickým utajením, rozptýlením, mobilitou, balistickou ochranou a silami přímé obrany.

KAPITOLA 5

SOUČÁSTI A TYPY POZEMNÍCH SIL

5.1 Obecné dělení sil

0501. V nové struktuře sil NATO jsou síly rozděleny pouze do dvou základních typů sil (Types of Forces). Jsou to síly označované jako „rozmístitelné“⁵⁴ (Deployable Forces) a „místní“ nebo „teritoriální“ (In-Place Forces). V nejnovějších dokumentech je používán termín síly „nasaditelné“ a „nenasaditelné“.
0502. Veškeré síly členského státu Aliance, a zejména pak síly deklarované pro NATO, by měly být rozděleny do třech pohotovostních úrovní (Readiness Level):
- » síly vysoké pohotovosti – High Readiness Forces (H) – s pohotovostí do 90 dnů;
 - » síly nižší pohotovosti – Forces of Lower Readiness (F) – s pohotovostí do 365 dnů;
 - » síly dlouhodobě vytvářené – Long Term Build up Forces (L) – s pohotovostí do 365 a více dnů.
0503. **Nasaditelné síly**⁵⁵ jsou vysoce mobilní síly, určené k plnění všech druhů předpokládaných typů operací, činností a úkolů, které mohou být před Aliancí postaveny. Musí být schopny operačního zasazení v celém prostoru NATO i mimo něj (AČR všude, mimo arktické oblasti). Charakteristická je jejich schopnost rychlého přesunu do velmi

⁵⁴ Rozmístitelnost představuje schopnost daného organického celku (svazku, útvaru, operačního uskupení) se přesunout a organizovaně a ve stanovené lhůtě zaujmout určený prostor rozmístění a rozmístit v něm jednotlivé prvky sestavy vojsk tak, aby byly připraveny a schopny plnit další (bojový, operační) úkol. (Česká vojenská encyklopedie)

⁵⁵ Nasaditelnost je schopnost daného organického celku (velitelství, jednotky, úkolového uskupení) být nasazen do prostoru operace a v něm plnit zadané úkoly, bojovou i nebojovou činnost, samostatně nebo v součinnosti s ostatními druhy sil nebo ostatními aktéry působícími v prostoru odpovědnosti s cílem splnit jemu stanovené operační (bojové) úkoly. (Česká vojenská encyklopedie)

vzdálených operačních prostorů, nejlépe prostředky strategické vzdušné přepravy, a působit v nich dlouhodobě bez přímé vazby na logistickou strukturu armády vysílajícího státu.

Jejich zabezpečení se řeší nejen národními silami a možnostmi, ale především prostřednictvím dohod a smluv s hostitelským státem (v rámci – HNS) a s národními i mnohonárodními logistickými strukturami spojenců.

Tyto síly představují potenciál pro rychlou odezvu a posílení místních/teritoriálních sil, pro případ jakékoli operace podle čl. 5 WS v rámci společné obrany teritoria NATO, stejně tak jako potenciál pro rychlou reakci a zasazení do operací, prováděných v rámci odezvy na nějakou krizi mimo čl. 5 WS.

Jsou složeny většinou z mnohonárodních velitelství a sil, které jsou udržované v příslušné úrovni pohotovosti a odpovídající připravenosti. Deklarované prvky nasaditelných sil tvoří společný soubor sil, tzv. „Pool of Deployable Forces“, ze kterého operační plánovači NATO provádějí výběr k vytvoření uskupení vojsk, které je vhodné pro řešení dané konkrétní situace.

0504. **Nenasaditelné síly** jsou určeny především pro kolektivní obranu území státu. Jsou tvořeny převážně jednotkami jednotlivých států. Jejich část, deklarovaná v silách vysoké pohotovosti, zajišťuje počáteční reakci a obranu vlastního území v rámci Aliance. Jejich úkolem bude především přehrazení zvláště nebezpečných směrů a vytvoření podmínek pro zasazení posilových spojeneckých nasaditelných sil.

Prvky nenasaditelných sil mohou být zařazeny do všech úrovní pohotovosti a i u nich je požadována vysoká taktická mobilnost, tzn. schopnost provádět rychlé manévry v prostoru operačního nasazení. V omezeném rozsahu se mohou zapojit do operací k řešení krizí, pokud tyto probíhají v blízkém okolí daného státu. Je pro ně charakteristická nutnost napojení na národní systém podpory.

Podle zásad Směrnice vojenského výboru NATO (MC-317/1) mohou být použity k zajištění úhrad ztrát nasaditelných sil, k jejich střídání v systému rotací pro zajištění požadované udržitelnosti (Sustainability), tedy udržení bojeschopnosti sil po celou dobu nasazení do operací NATO.

5.2 Součásti pozemních sil

0505. Síly jsou vybírány a sestavovány tak, aby vytvářely soudržný a vyvážený celek, který může efektivně a účinně operovat. Z hlediska úlohy, plněné v průběhu boje, lze v rámci pozemních sil rozlišovat bojové jednotky, jednotky bojové podpory, jednotky bojového zabezpečení a jednotky zabezpečení velení.⁵⁶ Pokud jsou tyto schopnosti kumulovány v jednom celku, hovoříme o vševojskovém uskupení.

0506. **Bojové jednotky** (manoeuvring/combat units) zahrnují jednotky (útvary) druhů vojsk, které bezprostředně plní bojové úkoly a působí přitom na protivníka přímou palbou a účinky své organické výzbroje (zbraňových systémů). Jejich prvořadým úkolem je tedy vedení boje.

Zahrnují obrněné (mechanizované, tankové), pěší (motorizované), aeromobilní, výsadkové a některé další speciální jednotky. Doktrína NATO zařazuje do této kategorie rovněž ženijní bojové jednotky a úderné vrtulníky.

0507. **Jednotky bojové podpory.** Součásti bojové podpory (Combat Support – CS) zahrnují ty druhy vojsk, které se ničením protivníka podílejí přímo na plnění bojových úkolů a které bojovým silám poskytují v průběhu boje zejména palebnou a jinou podporu, přičemž nemusí být přímo (bezprostředně) v dotyku s pozemním protivníkem.

Součástí bojové podpory jsou jednotky (útvary) palebné podpory (dělostřelectvo, vojskové letectvo), pozemní protivzdušné obrany, průzkumu a elektronického boje, ženijního vojska, taktického letectva, vojenské policie, chemické jednotky (ochrana proti ZHN), CIMIC/PsyOp, případně i některé další síly a prostředky. Bojová podpora zahrnuje rovněž zpravodajskou činnost.

0508. **Jednotky bojového zabezpečení.** Součásti bojového zabezpečení (Combat Service Support – CSS) zahrnují ty druhy vojsk a služeb, které svou činností vytvářejí bojovým jednotkám a jednotkám a prostředkům bojové podpory materiální a jiné podmínky pro plnění úkolu (vedení bojové činnosti). Patří mezi ně především jednotky (útvary) logistiky, zdravotnického a veterinárního zabezpečení, geografické,

⁵⁶ AJP-3.2 Doktrína spojeneckých pozemních operací, NSA 2009, příloha 1A
a ATP-3.2.1 Spojenecká taktika pozemních sil, NSA 2009, kapitola 3

hydrometeorologické služby a dalších odborných služeb. Doktrína NATO zařazuje do této kategorie rovněž ženijní stavební jednotky.

0509. **Jednotky zabezpečení velení.** Součástí zabezpečení velení (Command Support Elements – CSE) pomáhají velitelům při zabezpečování velení. Zahrnují zejména spojovací, dopravní a jiné jednotky (útvary, svazky), zabezpečující služby a schopnosti mobilních a rozmístitelných KIS pro podporu SVŘ, systémů řízení palby a SVŘ dalších druhů vojsk a služeb v prostorech operací. Zahrnují rovněž štáby všech stupňů a prvky ochrany a zabezpečení pohybu (přemístění) velitele a štábu (míst velení).
0510. **Vševojskové celky.** Pod pojmem vševojskové celky chápeme vševojskové útvary (svazky) a úkolová uskupení.
0511. **Vševojskové útvary (svazky)** kumulují v jednom funkčním celku všechny výše uvedené schopnosti. Je zřejmé, že zbraně a jednotky mají mnohem vyšší účinek, pokud působí společně než jednotlivě. Tato jednotka je pak schopna působit po určitou dobu samostatně v závislosti na výši zásob. Vševojskové jednotky, pokud jsou vhodně použity, poskytují doplňující rozsah schopností, které umožňují porazit méně vyvážené síly. V praxi jsou u většiny armád budovány jednotypové jednotky a uvedených vševojskových schopností je dosahováno tvorbou úkolových uskupení (základem je modularita). Jde o pružnou bojovou sílu, která musí být schopna provádět všechny bojové činnosti a přechodové operace v různých podmínkách a prostředí.
0512. **Úkolová uskupení** se vytváří kombinací bojových jednotek, jednotek bojové podpory a jednotek bojového zabezpečení. Jádrem vševojskového uskupení tvoří obrněné prostředky, pěchota a vrtulníky. Základní výhodou úkolového uskupení je součinnost zabezpečovaná v rámci vševojskového uskupení, vytvořeného k plnění specifického úkolu. Útvary a jednotky by se měly obvykle organizovat a cvičit ve vševojskových skupinách, aby se omezilo přeskupování během operací.

5.3 Typy taktických pozemních sil

0513. V závislosti na převažujících bojových prostředcích, stupni ochrany živé síly a zásadách použití bojové síly pro dosažení stanovených cílů rozlišujeme čtyři všeobecné typy pozemních sil.

0514. **Těžké síly** (Heavy Forces).⁵⁷ Umožňují spojit mobilitu, značnou palebnou sílu a požadovaný stupeň ochrany živé síly. K tomu využívají především tanků a obrněných bojových vozidel. Základem pro jejich použití je soustředěná palebná síla v kombinaci s rychlým manévrem, tvoří proto hlavní součást pozemních sil především při operacích v otevřeném terénu. Velká pohyblivost a palebná síla, ve spojení s velkou ochranou proti nepřátelské palbě, z nich činí vynikající zbraňové systémy pro pronikání obranou protivníka. Lze je plně užít v útočných operacích k pronikání do hloubky obrany protivníka a k pronásledování odcházejících sil protivníka. Obrněné jednotky také mohou otupit útoky protivníka a provádět protiútok jako součást obranných operací. Tanky mohou ničit nepřátelská obrněná vozidla, jednotky pěchoty, protitankové jednotky a za určitých podmínek napadat vrtulníky během letu.

Tanky a obrněná vozidla však mohou být zranitelná zejména na malé vzdálenosti, a proto by jejich využití ve složitých terénních podmínkách mělo být zvažováno. Navíc jejich mobilnost a strategické nasazení jsou omezeny jejich hmotností a logistickými faktory. Vyžadují rozsáhlé logistické zabezpečení.

0515. **Střední síly** (Medium Forces).⁵⁸ Jde o síly nasazované v obrněných kolových (pásových) vozidlech s určitou schopností mobility a ochrany. Tvoří je mechanizované jednotky. Střední síly využívají k operační pohyblivosti (aktivitě) především vysokou mobilitu ve spojení s částečnou ochranou živé síly (v závislosti na konstrukci vozidla). Obrněná vozidla jsou schopna provádět přímou palebnou podporu sesednutých jednotek. Střední síly mohou být nasazeny v různých prostředích.

Taktické úkoly zahrnují zajištění bezpečnosti, průzkumu a protitankovou palebnou podporu neobrněným nebo aeromobilním jednotkám. Lehce obrněné jednotky mohou provádět standardní obrněné operace, včetně ničení nepřátelských sil, v součinnosti s ostatními vojsky, ale to, že jim chybí palebná síla nebo ochrana, může bránit efektivnímu a potřebnému zabezpečení pěchoty a zničení těžce obrněných prostředků protivníka.

Tyto síly tvoří důležitý mezičlánek mezi těžkými a lehkými silami. Mají více operační a strategické mobility než těžké síly, ale méně ochrany

⁵⁷ V minulosti označované jako obrněné síly

⁵⁸ V minulosti označované jako lehké obrněné síly

a palebné síly. Mají větší taktickou a operační mobilitu než lehké síly, ale méně strategické mobility.

0516. **Lehké síly** (Light Forces). Lehké (neobrněné) síly disponují vysokou strategickou mobilitou, mohou být lehce přepravovány vzduchem kamkoli na světě. Tvoří je pěchota (horská pěchota) a motorizované jednotky. Často jsou jedinou silou, která je cvičena pro operace ve specifickém prostředí (hory, arktické oblasti nebo džungle) a ve složitém terénu. V případě, že mají dostatek prostředků, zabezpečení a výcvik, mohou být nasazovány i jako aeromobilní síly.

Pěší jednotky mohou operovat v každém terénu, za všech hydrometeorologických podmínek a jsou schopny plnit řadu úkolů v rámci různých konfliktů, zvláště v operacích jiných než válka. Díky možnostem jejich rychlého nasazení mohou být rozhodujícím druhem vojska v rychle se měnících operacích. V takových případech mohou rychle převzít iniciativu, zmocnit se a držet území a soustředit palbu k zastavení protivníka ve vymezeném terénu. Pěchota operuje převážně v noci nebo při snížené atmosférické dohlednosti. Tyto jednotky jsou vhodné zejména pro operace v náročném terénu, popř. v obydlených nebo zastavěných prostorech. Mohou rychle pronikat do týlu protivníka a plnit tam speciální úkoly nebo se připojit k obrněným silám. Pěchota s využitím organických prostředků a podpůrných zbraňových systémů dosahuje výrazných výsledků.

Tyto síly však postrádají komplexní palebnou sílu a ochranu živé síly. Jejich zranitelnost může být do určité míry snížena rozptýlením, utajením nebo opevněním. Jejich nedostatečná palebná síla může být určitým způsobem vyvážena přednostním vyžádáním nepřímé palby dělostřelectva a blízké vzdušné podpory.

0517. **Speciální síly**. Mezi speciální síly patří aeromobilní síly, vzdušné přepadové síly, výsadkové síly, obojživelné síly a síly prostředky průzkumu.

a. **Aeromobilní, vzdušné přepadové a výsadkové síly** využívají k dosažení akčního rádiusu a své pohyblivosti letadel. Tyto síly zahrnují vrtulníky bojové podpory, průzkumné vrtulníky, síly vzdušného manévru a součásti bojové podpory a bojového zabezpečení. Aeromobilní síly mají největší mobilitu na taktické a operační úrovni. Jejich schopnost k rychlému zasazení a vybavení protitankovými prostředky umožňuje jejich rychlé nasazení v mimořádných operacích a proti obrněným silám protivníka. Cvičí a bojují jako uskupení

společně s aeromobilním dělostřelectvem a taktickým a dopravním letectvem. Jsou schopny proniknout hluboko na území protivníka, narušit systém spojení, obsadit letiště, ničit místa velení, blokovat zálohy protivníka nebo obsadit klíčové prostory. Podobně jako lehké síly, mají nedostatečnou celkovou palebnou sílu a ochranu. Operace těchto jednotek by měly být úzce integrovány s blízkou vzdušnou podporou, vzdušnou izolací prostoru bojové činnosti a jinými útočnými nebo průzkumnými letadly, která snižují úroveň jejich zranitelnosti. Nasazení těchto sil je však mnohdy limitováno výskytem nepříznivých meteorologických podmínek omezujících nebo znemožňujících provedení vlastních letových nebo výsadkových činností.

- b. **Obojživelné síly** plní úkoly v operacích na pobřeží nebo v oblastech kolem řek, kde se vylodí a jsou podporovány (alespoň zpočátku) z lodí. Pozemní složku obojživelných sil obvykle tvoří lehké síly nebo kombinace lehkých a středních sil.
- c. **Síly a prostředky průzkumu** operují buď jako bojové součásti, nebo jako prvky bojové podpory. Vždy jsou nedílnou součástí každé ze čtyř výše uvedených sil. Základním úkolem průzkumných jednotek je průzkum, bezpečnost a efektivní využití sil. Průzkumné jednotky jsou schopny zjistit protivníka, sledovat jeho situaci a tím veliteli umožnit, aby mohl reagovat včas a bezpečně na danou situaci. Průzkumné jednotky mohou zdržovat útočícího protivníka a rovněž mohou napomáhat při odchodu (stažení) sil. Jejich hlavním úkolem je především získávat informace o protivníkovi, geografických a hydrometeorologických podmínkách. Zabezpečují sběr dané informace a zpravodajskou činnost. Součásti sil prostředků průzkumu zpravidla při získání informací nebojují, ale některé z nich, například síly strážního zajištění nebo síly bočního zajištění, mohou mít bojovou funkci. Funkce bojové podpory se týká součástí sil a prostředků průzkumu, jejichž hlavním úkolem je poskytnutí informace o bojišti, a průzkumných prvků, jejichž úkolem je střežení boku jiného prvku. Takové síly by měly mít odpovídající palebnou a vzdušnou podporu.

5.4 Struktura pozemních sil

0518. Pozemní síly jsou hierarchicky strukturovány do svazků, útvarů a jednotek. Obvyklá hierarchie pro pozemní síly Aliance je armádní skupina – sbor – svazek (divize, brigáda) – útvar (pluk, prapor/oddíl) – jednotka (prapor/oddíl, rota/baterie, četa, družstvo/obsluha), i když v současné době několik států má i jinou hierarchii. Svazky, útvary a jednotky jsou organizovány dle organizačních tabulek, které jsou použity k zajištění lidské síly, zařízení, infrastruktury kasáren, platů a podobných záležitostí.
0519. **Struktura pro operace.** Pozemní síly často přeskupují své síly pro specifické operace a někdy i pro jednotlivé etapy operace. Přeskupení sil pro specifické operace a etapy v rámci operací je charakterizováno organizací podle úkolu. Podstatou organizace podle úkolu je přidělování jednotek z různých složek ozbrojených sil k jiným tak, aby vytvářely vševojskové bojové skupiny.
0520. **Úkolové uskupení.** Složení sil z důvodu specifických operací a etap v rámci těchto operací charakterizuje pojem úkolové uskupení. Útvary jsou zpravidla uskupeny tak, aby vytvořily vševojsková bojová uskupení. Výraz „bojová skupina“ má specifický význam, je to vševojsková skupina založená na velitelství obrněné jednotky, jednotky průzkumu a EB, jednotky pěchoty nebo letecké jednotky. Obecnější výraz pro síly vytvořené přidělováním prvků jiných složek ozbrojených sil od svých mateřských svazků, útvaru nebo jednotek k jiným složkám je „úkolové uskupení“. Úkolové uskupení (rotní, praporní, brigádní, divizní) je tvořeno mechanizovanou jednotkou (útvarem, svazkem) daného stupně, doplněnou (posílenou) rozhodnutím nadřízeného dalšími jednotkami (útvary, svazky) druhů vojsk tak, aby bylo schopno splnit bojový (operační) úkol. Vytváří se dočasně pro plnění daného konkrétního úkolu a jeho velitel má vůči podřízeným (posilovým) prostředkům pravomoci v rozsahu taktického velení.

II. ÚLOHA DRUHŮ SIL, DRUHŮ VOJSK A SLUŽEB V OPERACÍCH

KAPITOLA 6

ALIANČNÍ ČLENĚNÍ SIL

6.1 Druhy sil Aliance

0601. Druhy sil představují hlavní součásti ozbrojených sil a tvoří jejich hlavní bojový potenciál. Tvoří je svazky a útvary pozemních, vzdušných a námořních sil.⁵⁹

6.1.1 Pozemní síly

0602. Pozemní síly (Land Forces) tvoří hlavní součást ozbrojených sil (společných sil) a představují rozhodující síly pro obranu zájmů Aliance. Úkolem pozemních sil v operaci je držení prostoru, ničení sil protivníka, obsazení teritoria, znovuzískání ztracených území a zajištění stabilizace na těchto územích. Musí být schopny vést činnost v plném spektru současných operací, dosáhnout rozhodujících úspěchů a vytvořit podmínky pro následné operace. Nedílnou součástí pozemních sil je vojskové letectvo (vrtulníky).⁶⁰

0603. **Pozemní síly plní v operacích zpravidla následující úkoly:**

- » působí v celém spektru vojenských operací;
- » jsou rozhodující složkou společných sil v mnohonárodních operacích;
- » podílejí se na vedení všech druhů boje i nebojových (mírových, stabilizačních) činnostech;
- » podle charakteru operace vedou bojovou činnost v úzké součinnosti se vzdušnými silami, případně i s dalšími druhy sil;

⁵⁹ Ve vojenských doktrínách NATO pro vedení společných operací se pro označení druhů sil používá pojmů pozemní složka, vzdušná složka, námořní složka

⁶⁰ V podmínkách AČR je vojskové letectvo mírově zahrnuto pod vzdušné síly a je používán název vrtulníkové letectvo. Jeho prvky jsou předurčeny pro tvorbu úkolových uskupení

- » vedou bojovou činnost ve dne i v noci, za všech geografických a klimatických poměrů nebo hydrometeorologických podmínek;
- » čelí silám protivníka, obzvláště jeho obrněným a nízkoletícím prostředkům, ničí nebo umlčují jeho dělostřelectvo a ostatní palebné (zbraňové) systémy a prostředky;
- » podílí se na vedení informačních, psychologických a případně i na speciálních nebo klamných operacích.

0604. **Požadované schopnosti pozemních sil:**

- a. **Porazit jiné pozemní síly.** I když vzdušné, speciální a námořní síly mohou způsobit pozemním silám protivníka velké ztráty, může přízpůsobivý protivník nalézt způsoby k přežití jejich útoků. Pro dosažení celkové porážky protivníka je obvykle třeba nasadit pozemní síly a provést pozemní operaci.
- b. **Obsadit a ovládnout pozemní cíle.** Na dálku aplikovaná palebná síla, dokonce ani ve velkém měřítku, zpravidla nestačí k přinucení jednotek protivníka opustit postavení strategického nebo operačního významu a jejich fyzické ovládnutí pozemními silami je jediným jistým prostředkem k dosažení dlouhotrvající bezpečnosti v dané oblasti. To platí zejména pro městské oblasti a pro boj v horském prostředí.
- c. **Obsadit a ovládnout jiné pozemní strategické cíle.** Aby byly bojové operace ukončeny co nejrychleji, musí pozemní síly obsadit a ovládnout nepřátelskou strukturu velení a řízení, systémy ZHN a vojenskou infrastrukturu (letišť, sklady apod.).
- d. **Získat na svoji stranu civilní obyvatelstvo.** Vzájemné působení lidí je nejjistější metodou vytváření vlivu, který je základem pro dlouhotrvající stabilitu. Dobře vycvičení, vzdělaní a s místními poměry seznámení vojáci, rozmístění mezi obyvatelstvem, mohou mít výrazný vliv na toto obyvatelstvo.
- e. **Umožnit činnost jiným organizacím.** Dlouhodobá stabilita bude pravděpodobně záviset na činnosti jiných vládních a nevládních organizací, zabývajících se rekonstrukcí, řešením humanitárních katastrof a napětí (neshod) uvnitř společnosti. Tyto organizace mohou pracovat pouze v prostředí, ve kterém se pozemním silám podařilo vytvořit rámec bezpečnosti. Tato schopnost je využívána např. v konceptu provinčních rekonstrukčních týmů.

- f. **Zabezpečit odstrašující efekt společných sil.** Tento efekt je výsledkem výše uvedených požadovaných schopností, které, znásobené zjevnou připraveností použít ozbrojenou sílu, vytvářejí přesvědčivou donucovací schopnost.

6.1.2 Vzdušné síly

0605. Vzdušné síly (Air Forces)⁶¹ jsou druhem ozbrojených sil, který je určen k vedení vzdušných operací (ve složení Air Force – letectvo, Air Defence – protivzdušná obrana).

Naproti tomu vojskové letectvo (Army Aviation) je možno obecně definovat jako prvek pozemních sil, který je určen k podpoře pozemních operací ze vzduchu.⁶² Obdobně je možno definovat i námořní letectvo.

Pojem „vzdušné síly“ se dnes používá především na národní úrovni. Pro použití ve společných a mnohonárodních operacích všech druhů sil se používá pojem vzdušná složka společných sil (Joint Force Air Component). Vzdušná složka (Air Component) je ta složka společných sil (Joint Force), která je určena k vedení vzdušných operací.⁶³

0606. Vzdušné síly jsou určeny k zajištění vzdušné nadvlády, k ničení (vybraných) pozemních cílů, k vzdušné podpoře bojové činnosti (boje) pozemních sil, k vedení vzdušného průzkumu a ke vzdušné přepravě. Mohou být použity v celém spektru vojenských operací, koordinovaně s pozemními operacemi nebo samostatně.

0607. Pružnost, dosah a schopnost soustředění úsilí umožňují vzdušným silám podporovat současně různé operační směry, působit proti různým cílům a na různých úrovních konfliktu. Kromě toho mohou být jejich součásti převedeny od jednoho úkolu nebo cíle na jiný v rámci válčiště nebo mezi válčišti, a to beze změny základny. Proto může být vzdušná síla rychle a poměrně snadno přizpůsobena ke splnění měnících se

⁶¹ Kategorie vzdušné síly (prostředky) zahrnuje pilotovaná a bezpilotní letadla a jejich zbraňové systémy a protiletadlové systémy země-vzduch. Kategorie kosmické síly zahrnuje družice a kosmické nosiče používané pro podporu při použití vojenské síly

⁶² V AČR není toto dělení letectva realizováno, veškeré letectvo je součástí vzdušných sil

⁶³ V současných společných a mnohonárodních vojenských operacích však žádná složka nepůsobí zpravidla samostatně a velitelé jednotlivých složek (pozemní, vzdušné, námořní) se navzájem podporují v závislosti na prioritě jejich úkolu, stanoveného velitelem společných sil

operačních požadavků, což umožňuje operačnímu veliteli měnit zaměření úsilí podle potřeby nebo zařadit operační přestávku na jiných operačních směrech, a to bez zmenšení tlaku na protivníka.

Při plánování použití vzdušných sil se musí brát v úvahu možnosti jednotlivých typů vzdušných a pozemních prostředků. Při vhodné koordinaci a dovedném využívání vzdušných prostředků v operaci lze dosáhnout takového soustředění palebné síly, že to může mít vzhledem k ničivosti a přesnosti soudobé munice vzdušných sil rozhodující účinek. Je však třeba brát v úvahu, že nasazení těchto sil a prostředků je mnohdy limitováno výskytem nepříznivých meteorologických podmínek, omezujících nebo znemožňujících provádění vlastních bojových činností.

Síly a prostředky vzdušných sil mohou být v případě potřeby (zejména při realizaci aeromobilních operací) dočasně organizačně začleněny ve struktuře pozemních sil nebo mohou plnit úkoly v jejich prospěch.

0608. Vzdušné síly podporují pozemní síly při dosahování cílů operací plněním zejména následujících úkolů:

- » vybojováním a udržením vzdušné nadvlády;
- » vzdušnou izolací prostoru vedení bojové činnosti pozemních sil;
- » poskytováním (zajišťováním) přímé vzdušné podpory;
- » vedením vzdušného elektronického boje;
- » vedením vzdušného průzkumu;
- » zabezpečením provádění aeromobilních operací pozemních sil;
- » zajišťováním vzdušné přepravy atd.

0609. Síly a prostředky pozemní PVO (PozPVO),⁶⁴ začleněné do sestavy vzdušných sil společných sil, se budou podílet na aktivní protivzdušné obraně v rámci obranných protivzdušných operací ve společném prostoru operace (JOA).⁶⁵ Podporují pozemní složku a podílejí se na celkovém

⁶⁴ *Pozemní protivzdušná obrana (PozPVO) v terminologii NATO – GBAD (Ground Based Air Defence) zahrnuje zbraňové protiletadlové raketové systémy, protiletadlové dělostřelectvo a přenosné protiletadlové systémy, působící na pevnině, a také příslušné systémy velení a řízení palby a podpůrné prostředky*

⁶⁵ *Podrobně viz vojenská publikace Pub-30-33-01 Použití vzdušných sil AČR v operacích, Vyškov 2008*

úsilí operace zabezpečováním protivzdušné obrany stanovených důležitých pozemních objektů, zařízení a sil. V případě odpovídajících schopností použitých zbraňových systémů země-vzduch mohou tyto zajišťovat protiraketovou obranu jednotlivých důležitých objektů.⁶⁶

6.1.3 Námořní síly

0610. Síly vojenského námořnictva⁶⁷ jsou určeny pro získání nadvlády nad mořem, pro kontrolu nebo zabránění protivníkovi v jeho využití a pro zabezpečení vylodění vojsk. Hlídkováním v pobřežních vodách mohou zamezit protivníkovi v přístupu na moře. Vojenská plavidla mohou působit jako základna pro součást velení a řízení ve společných operacích.

0611. **Námořní síly plní v operacích zpravidla následující úkoly:**

- » dozor nad námořní přepravou, ochrana námořních tras;
- » blokády nebo embarga vůči vojenské nebo civilní námořní přepravě a přehrazení námořních tras;
- » zjištění, roztrídění a monitorování směru pohybu námořních plavidel, ponorek a letadel a v případě potřeby rovněž použití síly proti těmto prostředkům;
- » vylodovací operace;
- » palebnou i jinou podporu boje (operace) pozemních sil v dosahu svých prostředků;
- » údery taktickými, operačními i strategickými prostředky na vybrané (stanovené) cíle.

6.2 Součinnost druhů sil a druhů vojsk v operacích

0612. Vojenskou operaci nevedou jednotlivé druhy sil nebo druhy vojsk samostatně, ale zpravidla společně s ostatními druhy vojsk, případně i druhy sil (společné operace). Pro vedení operací je proto klíčovou oblastí součinnost jednotlivých druhů sil a druhů vojsk. V rámci Aliance je tato součinnost založena na principu velitele jednotky podporované a velitele jednotky podporující.

⁶⁶ Podrobnosti jsou uvedeny ve vojenské publikaci Pub-31-24-01 Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích, Vyškov 2007

⁶⁷ Viz podrobně AJP-3.1 Spojenecké společné námořní operace, NSA 2004

Tento princip, kdy jedna součást by měla pomáhat, chránit, doplňovat nebo zabezpečovat jiné síly, je základním principem operací společných sil. Je základním prostředkem, kterým velitel společných sil (JFC) určuje vzájemnou podporu mezi složkami a ujasňuje priority svých sil a prostředků (v celém procesu přidělování úkolů). Úspěšné využívání tohoto principu umožní veliteli společných sil přesunovat úsilí podpory a zabezpečení pro určitou fázi nebo část operace a udržet tak tempo operace. Velitel pozemní složky (Land Component Commander – LCC) může souběžně působit jako velitel podporované jednotky i jednotky podporující. Podřízení velitelé mohou být podporováni a současně podporu poskytovat.

0613. Vztah podporovaný/podporující není velitelským, ale součinnostním vztahem, usměrňovaným velitelem společných sil. Vztahy podporovaný/podporující jsou dvoucestné. Velitel podporované jednotky musí jasně definovat požadavky a musí být schopen aktivně vstupovat do přípravy plánu podpory. Pro velitele podpůrné jednotky je důležitá kompletní znalost poslání, úkolů a záměrů velitele podporované jednotky, aby se pružně přizpůsobil. Velmi důležitá je oboustranná znalost možností podpůrné a podporované jednotky.

0614. **Velitel podporované jednotky** má hlavní odpovědnost za splnění vojenských úkolů stanovených velitelem společných sil a má proto příslušné pravomoci k řízení přijímané podpory. Velitel podporované jednotky by však měl poskytovat veliteli podpůrné jednotky volnost při plánování a provádění jeho činnosti. Velitel podporované jednotky stanoví priority, čas a účinnost podpory vedené v rámci stanoveného operačního prostoru nebo prostoru činnosti.

0615. **Velitelé podporujících jednotek** plánují a vykonávají své činnosti v souladu se záměrem velitele podporované jednotky⁶⁸ a odpovídají za splnění úkolů vydaných velitelem této jednotky. Velitel podpůrné jednotky plní ve vztahu k podporovanému veliteli následující úkoly:

- » poskytuje podporu podle nařízení nadřízeného stupně;
- » poskytuje informace o možnostech a omezeních svých prostředků;

⁶⁸ Více podrobností ke vztahu podporovaný/podporující viz AJP-3(A) Spojenecká doktrína pro společné operace, NSA 2007

- » poskytuje informace o prioritách pro splnění úkolů podpory;
- » poskytuje včasné informace o změnách v dostupnosti a možnostech podpory (s vyhodnocením potenciálních dopadů na operaci);
- » zvažuje a v případě potřeby vyžádá od nadřízeného dodatečnou podporu.

0616. Společný koordinační orgán (Joint Coordination Board – JCB) odpovídá za distribuci informací o společných prioritách JFC, hlavních cílech a odpovědnostech velitelů podporovaných jednotek i za specifikaci jejich podporovaných/podporujících vztahů včetně řešení jakýchkoli konfliktů, které v těchto vztazích mohou nastat.

Princip velitele jednotky podporované a velitele jednotky podporující je obdobně používán i na nižších úrovních velení.

KAPITOLA 7

ÚLOHA DRUHŮ SIL, DRUHŮ VOJSK A SLUŽEB AČR V OPERACÍCH

7.1 Druhy sil, druhy vojsk a služeb AČR

0701. Ozbrojené síly ČR jsou budovány jako síly s expedičními schopnostmi a podle svého předurčení a dimenze, ve které plní své úkoly, jsou rozděleny na pozemní síly, vzdušné síly, speciální síly a další druhy vojsk a služeb. Mírově jsou tyto síly organizačně začleněny do struktury společných sil, sil podpory, vojenského zpravodajství, vojenské policie a do přímo podřízených svazků, útvarů a zařízení ministerstva obrany. V míru a za krizových stavů státu plní AČR i další úkoly uvedené v zákoně⁶⁹. Do operací ke střežení objektů důležitých pro obranu státu a operací na podporu integrovaného záchranného systému mohou být nasazeny peší jednotky tvořené vojáky aktivní zálohy⁷⁰.
0702. Pojem „vojsko“ představuje obecné označení součásti druhu sil, v množném čísle (vojska) je používán pro souhrnné (obecné) označení svazků, útvarů, štábů a zařízení ozbrojených sil nebo ozbrojených sil jako celku.
0703. Druhy vojsk a služeb AČR tvoří jednotlivé součásti druhů sil, vyzbrojené určitým (převažujícím) druhem výzbroje a určené k vedení bojové činnosti (operace) nebo k podpoře či k zabezpečení činnosti spolupůsobících druhů vojsk.

7.1.1 Pozemní síly

0704. Pozemní síly AČR se mohou v mnohonárodních operacích podílet na plnění rozhodujících úkolů při ovládnutí teritoria a eliminaci protivníka. Jsou nejlépe uzpůsobeny pro nasazení k realizaci závěrečných opatření ukončení operace a k přechodu k operacím na prosazení míru. Pozemní síly AČR jsou schopny vést (až brigádním úkolovým

⁶⁹ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁰ Zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon

uskupením) samostatné pozemní operace omezeného rozsahu a trvání. Jsou schopny vedení obranné a útočné činnosti a nasazení k ochraně komunikací, objektů a prostorů mimo oblast přímé bojové činnosti, monitorování situace v přiděleném prostoru, udržování klidu a pořádku a k ochraně civilního obyvatelstva.

0705. **Pozemní síly AČR** zahrnují tyto druhy vojsk:

- » mechanizované vojsko;
- » dělostřelectvo;
- » ženijní vojsko;
- » chemické vojsko;
- » jednotky průzkumu a elektronického boje;
- » nasaditelnou (mobilní) logistiku;
- » spojovací vojsko;
- » CIMIC/PsyOp.

7.1.2 Vzdušné síly

0706. Vzdušné síly AČR jsou schopny se zapojit do mnohonárodních operací v omezené míře, a to plněním úkolů vzdušné přepravy, naváděním na vzdušné a pozemní cíle a plněním úkolů pozemní protivzdušné obrany. Systém velení a řízení vzdušných sil (VzS) AČR je schopen plnit, v souladu s požadovanými schopnostmi definovanými aliančními dokumenty, úkoly v omezeném rozsahu a pouze na taktickém stupni.

0707. **Vzdušné síly AČR** zahrnují⁷¹:

- » taktické letectvo;
- » vrtulníkové letectvo;
- » dopravní letectvo;
- » vojsko pozemní protivzdušné obrany;
- » radiotechnické vojsko.

⁷¹ Začlenění vrtulníkového letectva a pozemní PVO do struktury vzdušných sil AČR neodpovídá obvyklým standardům v armádách NATO. Podle těchto standardů jsou tyto druhy vojsk zpravidla součástí pozemních sil

7.1.3 Další složky OS a druhy služeb

0708. Ve prospěch druhů sil a druhů vojsk působí další složky ozbrojených sil ČR, tj. vojenské zpravodajství, vojenská policie a dále druhy služeb, zahrnující stacionární logistiku, zdravotnickou a veterinární, geografickou, hydrometeorologickou, právní, duchovní, psychologickou a finanční službu. Nedílnou součástí systému služeb je rovněž doplňování jednotek personálem.

7.2 Úkoly druhů vojsk a služeb AČR a ostatních součástí OS ČR v operacích

7.2.1 Mechanizované vojsko

0709. Mechanizované vojsko tvoří základ bojových sil a je nejpočetnější součástí pozemních sil. Je určeno k vedení pozemních obranných a útočných operací a podle vzniklé situace a potřeb se může podílet i na vedení jiných operací a taktických činností. Je schopno nasazení v rámci širokého úsilí mezinárodního společenství v operacích vedených NATO, EU, OSN nebo ad hoc uskupeními. Nejpravděpodobnější formou nasazení bude jeho aktivní účast v operacích mimo území členských států NATO a EU, v nichž budou souběžně plněny úkoly k vynucení míru, udržování míru i humanitární asistence civilnímu obyvatelstvu. Úkoly může plnit pod národním velením nebo v sestavě spojeneckých sil.
0710. Mechanizované vojsko se vyznačuje velkou palebnou silou, mobilitou, značnou odolností proti působení účinků zbraňových systémů protivníka, schopností vést boj v každé roční a denní době a v každém terénu.
- V útočné operaci může rychle pronikat do hloubky obrany protivníka, obchvacovat, obcházet a obkličovat jeho síly či jinak narušovat soudržnost jeho obrany, blokovat zálohy, odrážet protizteče a protiúder, pronásledovat ustupujícího protivníka, z chodu překonávat vodní překážky a plnit další úkoly. V rámci útočné operace může mechanizované vojsko vést také útočnou činnost s omezeným cílem (průzkum bojem, výpad, klamný útok, demonstrační útok, předstihující útok).

V obranné operaci může na sebe vázat tanky a další obrněné síly protivníka, úporně bránit zaujaté prostory (čáry, objekty), aktivně vedenou manévrovou obranou nebo bojem na zdrženou vyčerpávat a zpomalovat útočícího protivníka, vmanévrovat síly protivníka do prostorů, v nichž budou zranitelné, rozhodnými protiztečemi a protiúderem ničit síly protivníka, které pronikly do hloubky obrany a plnit další úkoly. Dalšími úkoly mechanizovaného vojska v obranné operaci je udržení strategicky, operačně nebo takticky důležitých prostorů a objektů, získání času k přísunu záloh nebo k provedení přeskupení sil a prostředků, úspora sil a prostředků na určitém směru tak, aby na jiném mohla být vytvořena převaha sil a prostředků nebo zabezpečení boků uskupení vedoucího útoku.

0711. V rámci stabilizačních operací bude činnost mechanizovaného vojska zaměřena na zajištění bezpečného prostředí pro působení nevojenských aktérů, s cílem co nejrychleji zajistit podmínky pro úspěšný přechod do mírového života. Zároveň se budou zvyšovat požadavky na schopnost vést výcvik místních ozbrojených sil, s cílem připravit je co nejrychleji k převzetí odpovědnosti za zajišťování obrany.

7.2.2 Dělostřelectvo

0712. Je určeno k přímé a všeobecné palebné podpoře boje mechanizovaného vojska a k vedení boje s dělostřelectvem protivníka (protibatérijní činnost). Podílí se i na plnění jiných úkolů palebného působení na protivníka. Speciální municí zabezpečuje plnění úkolů zaminování, osvětlování a zadýmování terénu.

Dělostřelectvo je schopno poskytnout palebnou podporu svazkům, útvarům a jednotkám AČR, NATO i EU ve všech druzích operací. Je schopno se zapojit do systému ochrany vojsk v oblasti ochrany proti raketovým, dělostřeleckým a minometným palbám (Counter-Rockets Artillery and Mortar – C-RAM). Ve prospěch podporovaných jednotek je schopno vyčlenit průzkumné prostředky (Forward Observer – FO) k vedení nepřetržitého průzkumu sloužícího k identifikaci, určení polohy a charakteru protivníka.

Činnost dělostřelectva je nedílnou součástí boje a jedním z předpokladů dosažení úspěchu v boji (operaci). Dělostřelecká podpora je součástí palebné podpory boje vševojskových svazků, útvarů a jednotek.

0713. Minometné jednotky jsou tvořeny jednotkami samohybných a vezených minometů střední ráže a četami minometů malé ráže. Jednotky minometů střední ráže jsou určeny k přímé palebné podpoře boje jednotek mechanizovaných útvarů. Čety minometů malé ráže jsou určeny k přímé palebné podpoře boje jednotek výsadkových mechanizovaných útvarů. S využitím speciální munice mohou minometné jednotky provádět také zadýmování a osvětlování terénu.

7.2.3 Ženíjní vojsko

0714. Je určeno k poskytování ženijní podpory ostatním druhům vojsk. Svou činností vytváří podmínky pro splnění cílů boje.

Jednotky ženijního vojska jsou schopny plnit úkoly bojové a všeobecné ženijní podpory ve prospěch jednotek a úkolových uskupení AČR, NATO i EU. Ve všech druzích operací jsou schopny plnit úkoly v rámci ženijních opatření k podpoře pohybu, k uchování bojeschopnosti a k omezení činnosti protivníka. Dále mohou plnit opatření všeobecné ženijní podpory, s důrazem na EOD podporu a opatření proti improvizovaným výbušným zařízením a úkoly ženijního průzkumu a prohledávání (Route Reconnaissance and Clearance – RRC).

0715. V závislosti na úrovni velení a druhu podporované činnosti se z organických a přidělených jednotek ženijního vojska vytvářejí odřady (skupiny) k zabezpečení pohybu, zatarasovací odřady (skupiny), opevňovací odřady (skupiny), ženijní zálohy, případně další prvky operační (bojové) sestavy vševojskového svazku (útvaru). Jednotky ženijního vojska mohou plnit úkoly ženijní podpory i mimo vytvářené odřady a skupiny.

Vedle plnění úkolů ženijní podpory bojové činnosti vojsk mohou být síly a prostředky ženijního vojska nasazeny k samostatnému plnění úkolů i v nebojových operacích.

7.2.4 Chemické vojsko

0716. Je určeno k chemickému zabezpečení svazků, útvarů a zařízení. V oblasti ochrany proti biologickým zbraním provádí nespecifický biologický průzkum.

Jednotky radiační, chemické a biologické ochrany jsou schopny plnit nejsložitější a specifické úkoly ochrany proti ZHN a PNL (CBRN

Defense – CBRNDef), chemického zabezpečení (Chemical Support) a podpory ve prospěch jednotek a úkolových uskupení AČR, NATO i EU ve všech druzích operací. Jsou schopny plnit úkoly informační podpory v oblasti OPZHN – NATO CBRN Reach-Back, úkoly při odstraňování následků napadení ZHN a PNL, při podpoře EOD a při ochraně svazků, útvarů a zařízení v prostorech kontaminovaných radioaktivními, bojovými chemickými a bojovými biologickými látkami a PNL. Vyčleňování specialisté chemického vojska jsou schopni plnit odborné úkoly ve štábech a společných poradních týmech.

Na území ČR jsou schopny v případě radiačních a chemických havárií, živelních pohrom a jiných mimořádných událostí plnit, v součinnosti s integrovaným záchranným systémem, úkoly spojené s odstraňováním následků těchto událostí. K monitorování radiační situace se využívají síly a prostředky vojenských útvarů a zařízení, které jsou začleněny do Armádní radiační monitorovací sítě (ARMS)⁷².

7.2.5 Jednotky průzkumu a elektronického boje

0717. Jednotky průzkumu a elektronického boje jsou schopny plnit úkoly vedení nepřetržitého průzkumu s cílem získávat přesné a aktuální informace o protivníkovi, geografických a hydrometeorologických podmínkách v prostoru operace a předávat je ke zpracování a využití zpravodajským štábům. Ve všech druzích operací přispívají k odhalení silných a slabých stránek protivníka, zjištěnými informacemi přispívají k jeho ničení nebo narušování jeho činnosti a rovněž k potlačení jeho vůle bojovat. Hrají významnou roli i v udržování tempa operace a společně s ostatními jednotkami prioritně zabezpečují získání informací potřebných pro rozhodování velitele.

0718. Průzkumné útvary a jednotky jsou určeny k získávání informací o protivníkovi a prostředí bojiště vedením různých druhů pozemního i vzdušného průzkumu. Vyznačují se vysokou odolností, specifickým využitím a schopností přežití ve složitých podmínkách i v prostoru činnosti nepřítelů. Zahrnují jednotky bojového a hloubkového průzkumu, bezpilotních průzkumných prostředků a zpravodajství z lidských zdrojů.

Bojový průzkum je prováděn silami a prostředky průzkumu průzkumných útvarů a jednotek, jednotek mechanizovaného vojska a jednotek

⁷² Viz předpis Chem-1-4 Monitorování radiační situace v míru silami a prostředky AČR

druhů vojsk. Je určen k získávání informací pro hodnocení situace protivníka a zjišťování cílů na taktickém stupni velení.

Hloubkový průzkum je prováděn jednotkami hloubkového průzkumu. Je určen k získávání informací o důležitých objektech v hloubce bojové sestavy protivníka.

Bezpilotní průzkum je prováděn silami a prostředky průzkumných útvarů. Je určen k získávání informací pro hodnocení situace nepřítelů a zjišťování cílů.

Jednotky zpravodajství z lidských zdrojů jsou určeny k shromažďování a zpracování informací získaných od osob. Jejich trvalým úkolem je získávání informací od vlastních, spojeneckých, nepřátelských nebo neutrálních osob v prostoru plnění úkolu.

0719. Útvary a jednotky elektronického boje (EB) jsou určeny k plnění úkolů v oblasti elektronické ochrany, elektronické podpory a elektronického působení. Jejich trvalým úkolem je provádět průzkum elektromagnetického spektra, jehož výsledky jsou využívány jako zdroj informací pro zjišťování cílů, řízení elektronického rušení, klamání a zajištění elektronické ochrany vojsk. V průběhu přípravy a vedení boje ruší určené rádiové spoje pozemních sil, řízení a navedení letectva protivníka, případně i jiné, podílejí se na provádění elektronického klamání a předávají výstrahy o jimi zjištěném ohrožení vlastních vojsk. Sledováním činnosti protivníka a včasným varováním před jeho nepředvídanou činností poskytují rovněž ochranu bojovým jednotkám.

7.2.6 Nasaditelná logistika

0720. Síly a prostředky nasaditelné logistiky jsou určeny k přímé podpoře bojové činnosti úkolových uskupení (ÚU). Organizačně jsou součástí útvarů a svazků (vytvářených ÚU).

Z operačního hlediska je logistika modulární součástí bojového zabezpečení. Nezbytnou podmínkou pro fungování nasaditelné logistiky je vytváření a fungování národních podpůrných prvků (NSE) v prostoru operace.

Na operační úrovni zabezpečují síly a prostředky nasaditelné logistiky opravy a odsuny vojenské techniky, výzbroje a nepotřebného vojenského materiálu. Podílejí se na činnosti dopravně-zásobovacího systému.

Na taktické úrovni realizují úkoly spojené s výstavbou základny logistiky, zabezpečením dopravního zásobovacího systému (dále jen DZS) ve prospěch vyčleněných sil, udržováním předepsaných zásob, doplňováním spotřebovaného nebo úhradou poškozeného VM a ostatního majetku, prováděním předepsané úrovně údržby, včetně oprav, zabezpečením personálu a infrastruktury.

7.2.7 Spojovací vojsko

0721. Je určeno k zasazení mobilních a rozmístitelných KIS v prostorech nasazení úkolových uskupení AČR a k zabezpečení služeb a schopností KIS velitelům a štábům na všech úrovních velení a řízení vojsk v prostoru operace. Zahrnuje prostředky KIS organických spojovacích jednotek útvarů a svazků, spojovacího útvaru a prostředky základny KIS.

Spojovací jednotky jsou schopny zabezpečit informační podporu procesů velení a řízení vojsk prostřednictvím sil a prostředků rozmístitelné a mobilní infrastruktury KIS, která je vytvářena z ručních a přenosných prostředků, mobilních komunikačních provozoven a pracovišť, z komunikačních a informačních technologií v bojových a dopravních prostředcích a v rozmístitelných kontejnerech. Jsou schopny posilovat všechny druhy úkolových uskupení adekvátním modulem KIS.

7.2.8 CIMIC/PsyOp(s)

0722. Jednotky civilně-vojenské spolupráce a psychologických operací AČR jsou schopny zabezpečovat v prostoru nasazení AČR spolupráci s místními orgány státní správy, obyvateli a vládními a nevládními organizacemi. Jsou schopny plnit úkoly plánování, vedení, řízení a vyhodnocování plnění úkolů operací civilně-vojenské spolupráce a psychologických operací. Ve spolupráci s orgány informování veřejnosti jsou schopny vést mediální kampaně ve prospěch nasazeného úkolového uskupení, hodnotit slabá místa cílových skupin, vyrábět a distribuovat produkty psychologického působení.

0723. Civilně-vojenská spolupráce je plánována a vedena zpravidla silami a prostředky CIMIC. V případě, že vojenská jednotka (ÚU) nemá ve své organizační struktuře síly a prostředky CIMIC, je velitelem jednotky (ÚU) určen prvek z jeho stávající organizační struktury, který

se bude podílet na plnění úkolů CIMIC. K plnění některých úkolů CIMIC budou nasazovány i jiné druhy vojsk, jejichž schopností je možné využít pro specifické úkoly.

0724. Jednotky PsyOp(s) jsou určeny k provádění psychologických operací. Jejich speciální schopnosti a vybavení (grafické a tiskové prostředky, rozhlasové vysílání a ostatní mechanismy pro rozšiřování informací) umožňují podporovanému veliteli pomocí prostředků masové komunikace analyzovat a přímo oslovit cílové skupiny osob.

7.2.9 Taktické letectvo

0725. Taktické letectvo je schopno provádět ochranu vzdušného prostoru ČR v době míru (Air Policing) a může být využito při Air Policing ve vzdušném prostoru členských zemí Aliance. Je schopno přijímat posilové prostředky vzdušných sil NATO a provádět jejich podporu v rámci zabezpečení poskytovaného hostitelským státem. Bojové protivzdušné operace a vzdušné operace proti pozemním cílům bude schopno provádět v případě potřeby, po období přípravy, jen z území ČR.

7.2.10 Vrtulníkové letectvo

0726. Vrtulníkové letectvo⁷³ je schopno provádět taktickou vzdušnou přepravu osob a materiálu, včetně zabezpečení aeromobilních operací. Palebnou podporu pozemních jednotek je schopno provádět v omezené míře, dané možnostmi zrakového vyhledávání cílů a možnostmi výzbroje. Plní úkoly pátrání a záchrany osob (Search and Rescue – SAR).

V operacích působí zpravidla jako součást pozemních sil. Plní úkoly palebné podpory, zajišťuje vzdušnou přepravu, prostředky pro vzdušná místa velení a řízení, realizuje některá opatření elektronického boje, zabezpečuje záchranu osob v nouzi v boji a zaminování terénu.

7.2.11 Dopravní letectvo

0727. Dopravní letectvo je schopno plnit úkoly strategické vzdušné přepravy osob a taktické přepravy osob a materiálu včetně vzdušného

⁷³ Podrobněji viz vojenská publikace Pub-31-21-00 Použití vrtulníků v pozemních operacích, Vyškov 2007

zdravotnického odsunu (Medical Evacuation – MEDEVAC). Prioritně plní úkoly vzdušné přepravy osob a materiálu. Dále může plnit úkoly radiotechnického a radiačního vzdušného průzkumu, vzdušného fotografování a pozorování, vysazování vzdušných výsadků a speciálních skupin, případně i jiné důležité úkoly v závislosti na konkrétní situaci (např. evakuace raněných).

7.2.12 Vojsko pozemní protivzdušné obrany

0728. Je rozhodujícím prvkem, realizujícím aktivní opatření protivzdušné obrany v pozemních silách ve všech druzích boje. Provádí průzkum a sledování vzdušného prostoru, informuje vojska o vzdušné situaci a možném vzdušném ohrožení, realizuje přímou protivzdušnou obranu svazků, útvarů a jednotek v operacích, obranu důležitých objektů PozS proti prostředkům vzdušného napadení a vzdušného průzkumu protivníka a podílí se na ničení jeho vzdušných výsadků.

0729. Úkolem pozemní PVO je způsobit vzdušnému protivníkovi maximální ztráty, zabránit mu v provádění vzdušného průzkumu a úderů na bráněná uskupení vojsk a objekty nebo podstatně snížit účinnost působení jeho prostředků vzdušného napadení, a tím vytvářet příznivé podmínky pro úspěšné plnění bojových úkolů vlastních sil.

Boj se vzdušným a ve specifických případech i s pozemním protivníkem vede v závislosti na bojových možnostech kompletů (zbraní), jimiž je vyzbrojeno. Prostředky vzdušného napadení ničí protiletadlovými řízenými střelami a palbou protiletadlových kanonů.

7.2.13 Radiotechnické vojsko

0730. Je určeno k vedení nepřetržitého průzkumu vzdušného prostoru a k distribuci informací o vzdušné situaci. Zabezpečuje místa velení, palebné prostředky a ostatní uživatele informacemi o vzdušné situaci. V případě použití jaderných zbraní se podílí na sledování a zjišťování (monitorování) parametrů jaderných výbuchů.

0731. Pozemní prostředky systému pro sledování a řízení vzdušného prostoru AČR (Air Surveillance And Control System – ASACS) jsou schopny sledovat vzdušný prostor ČR, vytvářet rozpoznávaný obraz vzdušné situace (Recognised Air Picture – RAP) a zabezpečit včasnou výstrahu

a informace pro použití aktivních vzdušných prostředků a prostředků pozemní PVO v rámci protivzdušných operací nad územím ČR, s omezením daným technickými možnostmi. S omezenou kapacitou jsou schopny navádění letadel v rámci operací blízké vzdušné podpory.

7.2.14 Stacionární logistika

0732. Je podpůrnou složkou sil Armády České republiky, která není bezprostředně spojena s vedením bojové činnosti, ale má na ni podstatný vliv.

Síly a prostředky stacionární logistiky jsou určeny k zabezpečení vývoje, výroby, zásobování majetkem, poskytování a nebo zajišťování služeb, provádění údržby, včetně oprav, metrologie a státního odborného dozoru a zajišťování dopravy pro všechny druhy OS ČR. Jsou budovány tak, aby byly schopny realizovat úkoly logistické podpory od běžného výcviku jednotek, přes nasazení a podporu jednotek nasaditelné logistiky v operacích na území ČR i mimo něj, až po zabezpečení úkolů hospodářské mobilizace OS ČR.

0733. Mezi základní funkce stacionární logistiky patří:

- » zásobování majetkem (materiálem);
- » výzbrojní a technické zabezpečení;
- » zabezpečení personálu a infrastruktury (stravovací služby, zásobování vodou, stavební a ubytovací zabezpečení, zabezpečení požární ochrany a ochrany životního prostředí);
- » zabezpečení pohybu a dopravy;
- » zdravotnické zabezpečení⁷⁴;
- » speciální zabezpečení vzdušných sil;
- » zabezpečení hostitelským státem.

7.2.15 Zdravotnická a veterinární služba

0734. Je určena k organizaci a provádění komplexního zdravotnického a veterinárního zabezpečení vojsk, zahrnujícího zejména léčebnou preventivní péči, včetně léčby bojového stresu, léčebně-odsunový systém, veterinární péči a zdravotnické zásobování.

⁷⁴ V podmínkách AČR není zdravotnická služba organizačně součástí logistiky

Zdravotnické jednotky jsou schopny samostatně působit v celém spektru zdravotnického zabezpečení, zajišťovat běžný život jednotek na teritoriu ČR a plnit stanovené úkoly zdravotnického a veterinárního zabezpečení sil, v jejichž prospěch jsou v operaci nasazeny. Mají schopnost rozvinout systém léčebně-odsunového a hygienicko-protiepidemického zabezpečení a systém ochrany před bojovými biologickými prostředky vojsk. V operaci jsou schopny provádět soubor opatření k záchraně života, končetin a zraku a poskytovat krátkodobou hospitalizaci.

7.2.16 Geografická a hydrometeorologická služba

0735. Geografická a hydrometeorologická služba jsou určeny k získávání, vyhodnocování a poskytování informací v oblasti geografického a hydrometeorologického zabezpečení v etapách plánování, přípravy a vedení všech druhů operací. Věrohodné, přesné a včasné geografické a hydrometeorologické podklady, data a informace jsou nezbytné pro rozhodovací proces velitelů a štábů při vyhodnocování vlivu geografických a hydrometeorologických podmínek na veškerou činnost vojsk. Jejich včasná dostupnost, znalost a následné dovedné využití může velmi často významně zvyšovat nebo naopak snižovat účinnost nasazených bojových taktických a strategických systémů, dosažení cílů operací (vedené bojové činnosti), efektivitu logistické podpory, tělesnou kondici a zdravotní stav vojsk, ochranu osob a techniky, včetně bezpečnosti vedené bojové činnosti.
0736. Geografická služba se zabývá především studiem vojensko-geografických podmínek zájmového prostoru. Vytváří vojensko-geografické analýzy, poskytuje vojskům analogové a digitální geografické produkty nezbytné pro studium a hodnocení terénu v prostoru operace.
0737. Hydrometeorologická služba se zabývá především problematikou sledování aktuálního stavu a dalšího předpokládaného vývoje počasí, klimatickými a hydrologickými poměry v zájmových prostorech a jejich vlivy na činnost vojsk, včetně otázek vlivů kosmického počasí. Plní funkce pozorovací, měřicí a předpovědní. Zpracovávané informace poskytuje se zřetelem na plnění jednotlivých úkolů v prostoru operace.

7.2.17 Vojenská policie

0738. Je určena k plnění úkolů policejní ochrany ozbrojených sil, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního materiálu státu, s nímž přísluší hospodařit ministerstvu obrany. Při plnění úkolů se řídí zákonnými normami, mezinárodními smlouvami, vojenskými řády a předpisy a standardizačními dohodami NATO⁷⁵, spolupracuje a podílí se na koordinaci policejních činností s vojenskými policiemi NATO, s policejními a bezpečnostními složkami a nevládními organizacemi působícími v prostoru činnosti Armády České republiky.
0739. Jednotky Vojenské policie jsou v rozsahu působnosti stanovené Vojenskou policií schopny plnit úkoly policejní ochrany AČR při prevenci a odhalování trestné činnosti, dohledu nad bezpečností provozu, zabezpečování pořádku, ochraně osob, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku rezortu MO ČR, a to jak na území republiky, tak i při vyslání do zahraničí.

7.3 Asistenční činnosti

0740. Asistenční činnosti (operace) provádí AČR vyčleněnými silami a prostředky v rámci integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) a na podporu Policie České republiky (dále jen PČR) při nevojenském ohrožení státu nebo části jeho území. Podrobně je tato problematika rozpracována v „Doktríně AČR v operacích na území ČR pod národním velením“ z dubna 2007.

7.3.1 Posílení integrovaného záchranného systému

0741. Asistenční činnosti (operace) vedené AČR v rámci IZS spočívají v záchranných pracích a likvidaci následků pohromy, odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky a plnění humanitárních úkolů civilní ochrany⁷⁶.

⁷⁵ AJP 3.2.3.3 *Spojenecká společná doktrína vojenské policie, NSA 2009 a STANAG 2226 Doktrína, způsoby a metody činnosti vojenské policie – APP-12, NSA 2003*

⁷⁶ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, v platném znění

Asistenční operace vedené v rámci IZS jsou z hlediska objemu nasazených sil a prostředků (dále jen SaP) AČR a velikosti prostoru nasazení, zejména u záchranných prací, největšími operacemi AČR na území České republiky pod národním velením. Typickým znakem těchto operací je největší objem nasazených SaP AČR zpravidla v první (počáteční fázi) operace v závislosti na vývoji situace, zejména u povodní.

7.3.1.1 Záchranné práce a likvidace následků pohrom a katastrof

0742. Použití AČR (ozbrojených sil ČR) k záchranným pracím je dočasné organizované nasazení vojenských útvarů a vojenských zařízení s potřebným vojenským materiálem, ke kterému dochází tehdy, nejsou-li schopny příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy a základní složky IZS zajistit tyto práce svými silami.

0743. K zajištění těchto úkolů jsou v rámci stálých hotovostních sil vyčlenovány síly a prostředky AČR (dále jen SaP AČR). Jako první se nasazují k záchranným pracím nebo k likvidaci následků pohrom a katastrof vojenské záchranné útvary (dále jen VZÚ), další hotovostní SaP vyčleňují pozemní a vzdušné síly. Na plnění úkolů se podílejí rovněž jednotky Vojenské policie.

Disponibilní síly (další vyčleněné SaP AČR) mohou být k záchranným pracím použity v pořadí jako druhé (a další) v souladu se zpracovávajícími předběžnými operačními plány a směrnici NGŠ k nasazení SaP AČR v součinnosti se složkami IZS a k plnění úkolů PČR.

0744. Záchranné práce a likvidace následků pohromy jsou prováděny na základě rozhodnutí vlády.

7.3.1.2 Plnění humanitárních úkolů civilní ochrany

0745. Humanitární pomoc zajišťuje prostředky potřebné k bezprostřednímu zmírnění lidského utrpení. Je poskytována ve prospěch obyvatelstva určitého regionu postiženého živelní katastrofou (zemětřesení, záplavy, požáry, sesuvy půdy, sopečná činnost apod.) nebo katastrofou vyvolanou lidskou činností (radioaktivní, chemická či biologická kontaminace apod.).

0746. Použití VZÚ k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany znamená jejich dočasné nasazení k záchranným pracím, k likvidaci následků pohromy nebo k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky podle zákona⁷⁷. VZÚ se použijí k plnění těchto úkolů před nasazením ostatních vyčleněných SaP AČR.

7.3.1.3 Humanitární zabezpečení evakuovaného obyvatelstva

0747. V případě provádění evakuace obyvatelstva z ohroženého území do příjmových obcí je k ubytování evakuovaného obyvatelstva využíváno všech ubytovacích kapacit, nacházejících se v katastru příjmové obce. Ubytovaní evakuovaného obyvatelstva organizují za řízení krizových štábů krajů starostové obecních a městských úřadů příjmových obcí.
0748. Pro poskytování pomoci postiženému obyvatelstvu může být silami AČR v průběhu nebo po ukončení jejich nasazení v operacích na území ČR zabezpečováno rozvinutí materiálních základů humanitární pomoci (dále jen MZHP). MZHP je po rozvinutí zpravidla předána k provozování zástupci příslušného krajského úřadu.

7.3.2 Posílení policie

0749. Asistenční operace AČR k plnění úkolů PČR jsou svým charakterem zpravidla menšího rozsahu, zejména co do objemu nasazených SaP AČR i velikosti operačního prostoru. Samotná doba nasazení však může mít v závislosti na druhu operace i delší dobu trvání.

Tyto operace spočívají v zajištění ochrany státních hranic (dále jen SH) a plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby.

0750. Síly a prostředky AČR, vyčleněné k plnění úkolů v těchto operacích, jsou nasazeny tehdy, pokud síly a prostředky Policie České republiky nejsou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou. O nasazení rozhoduje vláda.
0751. V rámci operace na zajištění ochrany státních hranic a plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby jsou jako první nasazeny

⁷⁷ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů

předurčené jednotky a útvary společných sil, pod řízením rozvinutého SOC MO (R SOC MO). Jako další v pořadí mohou být nasazeny k těmto operacím jednotky aktivní zálohy (dále jen AZ) v souladu se zákonem⁷⁸. Vojáci Armády České republiky mají při plnění úkolů PČR práva a povinnosti jako příslušníci Policie České republiky podle zákona⁷⁹.

7.3.2.1 Asistenční operace na zajišťování ochrany státních hranic

0752. Asistenční operace na zajišťování ochrany státní hranice je vedena při vzniku migrační vlny velkého rozsahu. Nasazené SaP AČR jsou použity do smíšených hlídek s policisty cizinecké a pohraniční policie při střežení státní hranice (dále jen SH) mimo hraniční přechody a k provádění opatření na hraničních přechodech (regulace provozu, střežení osob, ochrana veřejného pořádku, kontrola ložných ploch vozidel a kontrola osobních i nákladních vlaků na železničních hraničních přechodech).

Ochrana SH se posiluje zejména při masové migraci cizího obyvatelstva a při průniku ozbrojených skupin na území ČR. Vojska se mohou nasadit po jednotkách, při větším rozsahu migrace i po útvarech. Na méně exponovaných úsecích SH mohou posilovat orgány cizinecké policie.

Vyčleněné SaP AČR budou pod vedením PČR provádět především hlídkování a pozorování, clony k přehrazení směrů a prostorů, uzavření prostorů a směrů blokováním, pročesávání prostorů a střežení zadržených osob.

0753. Rozsah operace se bude řídit velikostí migrační vlny. Požadavky PČR na vybavenost vyčleněných SaP AČR jsou standardní pro výkon hlídkové služby v terénu. Obsah dalších požadavků upravuje dohoda mezi rezorty Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra. Vyčleněné SaP AČR budou pod jednotným velením PČR. Tomuto velení bude přizpůsoben i systém služeb vyčleněných SaP AČR. Pro koordinaci postupů vyčleňuje AČR styčného důstojníka.

0754. Logistickou podporu vyčleněných SaP AČR zajišťují v plném rozsahu mateřské útvary, včetně přepravy, ubytování a stravování. Vzhledem k tomu, že se bude jednat většinou o výkon služby na SH, tedy v odlehlých místech, je pravděpodobné polní ubytování a stravování. Je zde také předpoklad, že vozidla pro přepravu vyčleněných SaP

⁷⁸ Zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon

⁷⁹ Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

AČR mohou být použita i pro hromadnou přepravu migrantů. Ostatní druhy zabezpečení budou záviset na rozsahu a době trvání operace, část z nich (např. zajištění, ochranu proti zbraním hromadného ničení apod.) budou provádět vyčleněné jednotky svými silami a prostředky.

7.3.2.2 Asistenční operace k plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby

0755. Vedení asistenčních operací k plnění úkolů služby pořádkové policie nebo ochranné služby je podmíněno zpravidla:

- » předem plánovanými akcemi velkého mezinárodního významu (např. zasedání MMF či Summit NATO apod.);
- » jako důsledek různých mimořádných událostí (dále jen MU), mimořádných situací (dále jen MS) či krizových situací (dále jen KS).

Dobu trvání, průběh a ukončení lze stanovit u plánovaných operací až v okamžiku vzniku jejich potřeby, u neplánovaných toto nelze stanovit ani předpokládat.

Rozsah a prostor operace lze stanovit u plánovaných operací až v okamžiku vzniku potřeby, u neplánovaných operací nelze toto stanovit ani předpokládat, bude to záviset na rozsahu mimořádné události, mimořádného stavu nebo krizové situace.

0756. Požadavky PČR na vybavenost příslušníků AČR jsou řešeny v rámci mezirezortních dohod. PČR vybavuje příslušníky AČR obušky, pouty a rukávovým označením s nápisem „POLICIE“.

Vyčleněné SaP AČR budou pod jednotným velením PČR v souladu s časovým harmonogramem operace, umožňujícím provádění společné instruktáže před nástupem do služby. Pro koordinaci postupů vyčleňuje AČR styčného důstojníka.

Nasazené SaP AČR budou použity pro výkon hlídkové nebo strážní služby, přičemž hlídková služba bude vždy vykonávána formou smíšených hlídek pod velením příslušníka PČR. Strážní služba může být vykonávána příslušníky AČR i samostatně.

0757. Logistickou podporu vyčleněných SaP AČR včetně ostatních druhů zabezpečení zajišťují mateřské útvary v plném rozsahu v případě, že PČR nebude schopna tyto požadavky splnit.

III. BOJOVÁ PODPORA

KAPITOLA 8

CHARAKTERISTIKA A CÍLE BOJOVÉ PODPORY

0801. Bojová podpora (Combat Support – CS) představuje souhrn činností jednotek druhů vojsk, kterými se tyto jednotky přímo podílejí, v součinnosti s bojovými jednotkami, na ničení protivníka a plnění bojového úkolu.
0802. Bojová podpora zahrnuje palebnou podporu dělostřelectvem, letectvem a bojovými vrtulníky, protivzdušnou obranu, zpravodajství, sledování, zjišťování cílů, průzkum a elektronický boj (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance – ISR), ženijní podporu, policejní zabezpečení, ochranu proti ZHN a podporu v oblasti CIMIC/PsyOp(s) a Info Ops.
0803. Součástí bojové podpory disponují schopnostmi letálního i neletálního, především výběrového působení na protivníka, na jeho objekty a systémy a případně na další aktéry nacházející se v prostoru operace. Ve prospěch rozhodovacího procesu velitelů a ve prospěch navádění prostředků působení zabezpečují získávání nezbytných informací o protivníkovi, o dalších aktérech působících v prostoru operace, o prostředí a o činnosti vlastních vojsk. Dalším úkolem těchto sil je vytvářet nezbytné podmínky pro činnost vlastních vojsk a ztěžovat činnost sil protivníka.
0804. Součástí bojové podpory jsou jednotky (útvary) palebné podpory (pozemního a námořního dělostřelectva, vojskového a taktického letectva), protivzdušné obrany, průzkumu a elektronického boje, ženijního vojska, letectva, vojenské policie, chemické jednotky⁸⁰ (CBRNDef Combat Support), CIMIC/PsyOp, případně i některé další síly a prostředky.

⁸⁰ Rozumí se účast jednotek a útvarů chemického vojska na podpoře bojových úkolů realizací opatření OPZHN a chemického zabezpečení souvisejících s přímou podporou probíhajících nebo nadcházejících operací. Podpora boje zahrnuje realizaci nejsložitějších opatření OPZHN ve prospěch činnosti vojsk spojených s udržováním sil v průběhu všech fází operace. Jednotky chemického vojska jsou při nasazení do operace mimo území ČR součástí bojové podpory

KAPITOLA 9

PRŮZKUM

9.1 Všeobecné zásady organizace a vedení průzkumu

0901. Průzkum je cílevědomá činnost, zaměřená na získávání informací o protivníkovi, terénu a počasí, určených k zpravodajskému hodnocení situace, ke zjišťování cílů pro působení vlastními palebnými prostředky a pro elektronické působení. Je to aktivní činnost průzkumných orgánů.

Pro průzkumné orgány představuje bojový úkol, plněný vizuálním pozorováním nebo jinými metodami zjišťování, s cílem získat informace o činnosti a zdrojích zpráv protivníka nebo potencionálního protivníka nebo s cílem získat údaje týkající se meteorologických, hydrologických nebo geografických charakteristik určitého prostoru. Průzkum provádějí všechny druhy vojsk a služeb. Využívají při něm všech dostupných technických prostředků. Provádí ho aktivně a nepřetržitě, za každé situace, na maximální možnou vzdálenost jejich použití, jak před sestavou vlastních vojsk, tak v týlu protivníka, ale i na bocích vlastních vojsk či v jejich sestavě.

0902. Sledování je systematické pozorování vzdušného prostoru, pozemních a podzemních prostorů, míst, osob nebo věcí vizuálními, akustickými, elektronickými, fotografickými nebo jinými prostředky. Představuje pasivní činnost průzkumných orgánů, neboť informace jsou získávány sledováním zjištěných a identifikovaných objektů (cílů) a zdrojů.

9.2 Místo průzkumu v podpoře bojové činnosti

0903. Průzkum je nejdůležitějším druhem podpory bojové činnosti. Průzkum se společně se sledováním řadí mezi prostředky pro posílení možností sil. Účinné využití těchto prostředků umožňuje velitelům využít vlastní silné stránky a maximalizovat tak účinek použití bojových sil, využít slabých míst protivníka a přijmout opatření k eliminaci jeho silných stránek. Dostupnost sil a prostředků průzkumu má zásadní vliv na úspěšné splnění bojového úkolu. Všechny síly a prostředky

předurčené k vedení průzkumu nebo sledování mají specifické vlastnosti, které umožňují plnění speciálních průzkumných úkolů.

9.3 Charakteristické rysy a omezení průzkumu

0904. Velitelé všech stupňů musí znát možnosti a omezení použití sil a prostředků průzkumu a brát je v úvahu při plánování a plnění bojových úkolů. Musí zvažovat charakter a schopnosti těchto sil a prostředků přežít v souvislosti s rizikem, kterému je chtějí při získávání informací vystavit. Mezi charakteristické rysy a omezení průzkumu zahrnujeme mobilitu, získávání informací, palebnou sílu, ochranu, pružnost, výdrž a omezení.
0905. **Mobilita.** Průzkumné orgány jsou schopny plnit své úkoly ve všech druzích terénu, především s využitím průzkumných vozidel, nebo mohou vést průzkum pěšky, případně mohou být přepravovány do prostoru plnění bojového úkolu letouny a vrtulníky. V prostoru plnění bojového úkolu mohou získávat a ověřovat informace, které nemohou být zjištěny senzory nebo jinými technickými prostředky průzkumu. Podle předurčení průzkumných orgánů musí být průzkumná vozidla schopna i přepravy vzduchem. Taktická pohyblivost průzkumných jednotek může být zvýšena přidělením podpůrných ženijních jednotek a prostředků.
0906. **Získávání informací.** Průzkumná vozidla jsou vybavena prostředky schopnými získávat informace o činnosti protivníka, cílech úderů (včetně jejich identifikace), výsledcích vlastních úderů na cíle protivníka a vést sledování v rozsahu přesahujícím možnosti lidských smyslů. Průzkumné systémy jsou schopny použití v podmínkách nízké viditelnosti, za všech povětrnostních podmínek a ve většině typů terénu. Efektivní komunikační a informační systémy zajišťují, aby získané informace byly včasné a využitelné. Tím je zabezpečeno, aby výsledky činnosti průzkumných orgánů mohly být v maximální míře použity při rozhodování velitele.
0907. **Palebná síla.** Průzkumné orgány jsou k vedení průzkumu vybaveny senzory a přístroji rychlé identifikace cílů a řízení palby na ně. Tyto senzory, společně s prostředky spojení, jsou podstatné pro včasné působení na klíčové cíle a objekty protivníka na bojišti vlastními

palebnými prostředky přímého i nepřímého ničení. K tomu musí být průzkumné orgány připravovány a vybaveny podklady z plánování, koordinace a provedení palebné podpory. Ke své vlastní ochraně musí být průzkumné orgány a jejich vozidla vybaveny palebnými prostředky k ničení lehce pancéřovaných vozidel průzkumu protivníka, obrněných transportérů, včetně prostředků pro ničení tanků.

0908. **Ochrana.** Ke své činnosti jsou průzkumné orgány vybaveny průzkumnými vozidly, která zabezpečují jejich ochranu před účinky ručních zbraní. Tato vozidla disponují dostatečnou palebnou silou, mobilitou, integrovanými průzkumnými prostředky, systémy senzorů, prostředky utajeného spojení a informačními systémy.
0909. **Pružnost.** Průzkumné orgány poskytují veliteli informace z prostorů, kde nemohou být použity jiné prostředky průzkumu a nebo jejichž použití v nich je neúčinné. Jsou schopny rovněž ověřovat informace získané z jiných zdrojů. Mohou plnit úkoly průzkumu nejen pozorováním v dotyku s protivníkem, ale také v hloubce sestavy protivníka a ve vlastním týlovém prostoru. Efektivní komunikační a informační systémy umožňují veliteli operativně řídit průzkumné orgány, rychle a efektivně měnit úsilí průzkumu s důrazem na rozhodující úkoly.
0910. **Výdrž.** Průzkumné orgány jsou schopny plnit stanovené úkoly v odloženosti od jednotky 3–5 dnů bez doplnění zásob. Při plnění úkolu v sestavě vlastních sil mohou být zásobovány neorganickými jednotkami logistiky. Vysoké požadavky na manévr, na utajení činnosti a značná vzdálenost průzkumných orgánů v průběhu plnění úkolů průzkumu vyžadují pečlivé plánování logistické podpory, včetně použití všech prostředků a způsobů přepravy.
0911. **Omezení.** Plnění úkolů průzkumu není vždy organizováno jako obvyklá bojová činnost, proto činnost průzkumných orgánů vyžaduje v některých případech speciálně přizpůsobenou podporu. Jedná se především o momenty pronikání průzkumných orgánů do sestavy protivníka, provedení výpadu se vzetím zajatce apod.

9.4 Principy průzkumu

0912. Má-li být průzkum vysoce efektivní a přitom ze strany protivníka hůře zjištělný, musí být organizován a prováděn s využitím principu utajení, nepřetržitosti, aktivity, minimalizace rizik, nepřetržitého spojení, vysoké intenzity a zachování zálohy průzkumu.

0913. **Utajení průzkumu.** Základem vedení průzkumu je utajení vlastní činnosti, to však nesmí zabraňovat splnění průzkumných úkolů. Úkoly průzkumu musí být plněny tak, aby se zabránilo odhalení průzkumných orgánů, které se musí vyhýbat rozhodnému boji. Kdykoli je to možné, musí být informace získávány utajeně. V případě, že dojde k odhalení činnosti průzkumu, musí být k sebeobraně, k odpoutání se od protivníka, případně k jeho zničení použity dostupné prostředky přímé nebo nepřímé palby.

0914. **Nepřetržitost průzkumu.** Spočívá v trvalém a systematickém sledování protivníka za každé situace, počasí, ve dne i v noci. K odhalení činnosti protivníka musí průzkumné orgány nejprve navázat a poté udržet kontakt s ním. Jednou získaný kontakt musí být neustále udržován, přičemž musí být dodržována veškerá opatření k utajení činnosti průzkumných orgánů, aby nebylo vytvářeno zbytečné riziko jejich odhalení. Průzkumné orgány mohou přerušit kontakt s protivníkem v případě jeho sledování jiným druhem průzkumu nebo pokud byl protivník zničen. Kontakt může být rovněž přerušen na rozkaz nadřízeného a nebo při zjištění objektu s vyšší prioritou.

0915. **Aktivnost průzkumu.** Velitelé na všech úrovních velení se musí iniciativně rozhodovat a operativně řešit vzniklé situace při kontaktu s protivníkem. K tomu musí použít všechny prostředky získávání informací, aby rozkryli bojovou sestavu protivníka a upřesnili jeho činnost.

Stejně tak se musí při vedení průzkumu pružně rozhodovat a rychle řešit vzniklé situace velitelé průzkumných orgánů, s cílem rozhodnou činností průzkumných orgánů splnit stanovený úkol, získat požadované informace o protivníkovi a předat je k využití.

0916. **Minimalizace rizika.** V závislosti na taktické situaci mohou být průzkumnému orgánu zadány různé úkoly, při kterých může být zvýšenou měrou ohrožena jeho bezpečnost. Vzhledem k potřebám získání informací by

měl velitel vždy stanovit míru rizika pro plnění jakýchkoli jiných úkolů a činností, které nepřispívají přímo k primární roli průzkumu, tj. získání informace. Zadávání jiných úkolů by mělo být provedeno tak, aby celková efektivita systému průzkumu nebyla významně oslabena.

0917. **Nepřetržitě spojení.** Průzkum bez bezpečného a nepřetržitého spojení ztrácí význam. Rozhodnutí velitele může být založeno na informaci, ohlášené jednotlivým průzkumným orgánem. Proto musí být hodnotná informace vždy včasná a přesná. Výměna informace mezi systémy průzkumu a průzkumnými prvky, provázanými s palebnými prostředky a prostředky elektronického působení a letectva, je rozhodující pro ničení cílů nebo jejich dočasnou eliminaci.
0918. **Intenzita průzkumu.** Intenzita průzkumu objektů protivníka je závislá na čase a silách, které jsou k dispozici, velikosti prostoru průzkumu a nařízení velitele. Musí odpovídat záměru velitele a musí být vyvážená s potřebami znalostí objektů protivníka. Průzkum může být veden s dvojí intenzitou.
- a. **Normální průzkum,** představující pouze průzkum terénu, ze kterého může protivník ovlivnit činnost vlastních sil přímou palbou.
 - b. **Podrobný průzkum,** představující celkové pokrytí veškerého terénu všemi druhy průzkumu uvnitř specifikované oblasti. Jeho provedení je velmi náročné na čas.
0919. **Zachování zálohy průzkumu.** Velitelé na všech úrovních musí udržovat zálohu průzkumu pro neočekávané úkoly. V určitých obdobích boje musí mít velitel dostatečnou zálohu průzkumu k tomu, aby udržel kontakt s protivníkem a tempo operace. V záloze průzkumu je zpravidla udržována třetina sil a prostředků určených pro průzkum.

9.5 Úkoly průzkumu

0920. Úkolem průzkumu a sledování ve všech druzích bojové činnosti je získání přesných a aktuálních informací o protivníkovi, terénu a počasí v prostoru operace, s důrazem na prostor zpravodajské odpovědnosti a zpravodajského zájmu. Tyto prostory stanovuje zpravodajskému štábu velitel (náčelník) nadřazeného stupně. Úkoly průzkumu a sledování dělíme podle zaměření na průzkum situace (prostoru), průzkum cílů a průzkum účinnosti.

0921. **Průzkum situace (prostoru)** spočívá v nepřetržitém získávání informací o situaci protivníka, potřebných pro rozhodování velitelů. Je veden na celou hloubku prostoru zpravodajské odpovědnosti daného stupně velení a je prováděn průzkumnými orgány radioelektronického, leteckého, hloubkového a bojového průzkumu.
0922. **Průzkum cílů** je zaměřen na lokalizaci a identifikaci cílů pro palebné ničení a elektronické působení. Využívá výsledků průzkumu prostoru a je prováděn především průzkumnými orgány útvarů a jednotek plnících úkoly palebného ničení a elektronického působení.
0923. **Průzkum účinnosti** zbraní a prostředků elektronického působení zjišťuje stupeň zničení (vyřazení) cílů. V závislosti na hloubce průzkumu a zjištěných cílech provádí tento úkol především průzkumné orgány předurčené k průzkumu prostoru a cílů.

9.6 Druhy průzkumu

0924. Průzkum se dělí **podle prostředí provádění** na pozemní, vzdušný, námořní a kosmický, **podle stupně velení** na taktický, operační a strategický a **podle použitých sil a prostředků** na bojový, hloubkový, radioelektronický, radiolokační, optoelektronický, dělostřelecký, ženiijní, radiační, chemický a biologický, topografický, hydrometeorologický, letecký, speciální, agenturní a další.⁸¹

9.7 Řízení průzkumu a jeho plánování (organizace)

0925. **Řízení průzkumu** představuje specifickou činnost velitelů, štábů a zpravodajských orgánů v období přípravy a v průběhu vedení bojové činnosti, zaměřenou na cílevědomé získávání informací všemi druhy průzkumu. Zahrnuje stanovení cílů a úkolů průzkumu, organizaci součinnosti, přípravu průzkumných orgánů k plnění úkolu, operativní řízení jejich činnosti a kontrolu plnění úkolů k dosažení maximální účinnosti systému průzkumu.

⁸¹ *Jednotlivé druhy průzkumu jsou popsány v odborných předpisech daných druhů vojsk a služeb*

0926. Velení a řízení průzkumu i zpravodajské činnosti je realizováno z místa velení svazku nebo útvaru. Jedním z jeho prvků je zpravodajské středisko (skupina)⁸², které je vytvářeno z příslušníků zpravodajského oddělení (skupiny) a je posilováno příslušníky jednotek a útvarů průzkumu a elektronického boje a prvků ISR⁸³. Člení se zpravidla na zpravodajskou skupinu (pracoviště) a skupinu (pracoviště) řízení průzkumu.

a. Zpravodajská skupina (pracoviště) shromažďuje a zpracovává informace a zpravodajské informace ze všech dostupných zdrojů, distribuuje zpracované zpravodajské produkty a řídí úkoly v oblasti geografické a hydrometeorologické služby. K tomu zřizuje pracoviště analýzy informací, řízení shromažďování informací a geografické a hydrometeorologické podpory.

b. **Skupina (pracoviště) řízení průzkumu**⁸⁴ je centrálním pracovištěm řízení průzkumu, shromažďování a prvotního hodnocení informací, získaných od všech druhů průzkumu daného velitelského stupně. Je řízena důstojníkem zpravodajského oddělení (skupiny) nebo důstojníkem průzkumného útvaru a její pracoviště řízení bojového průzkumu, bezpilotních prostředků a elektronického boje jsou sestaveny z příslušníků průzkumných jednotek a útvarů a útvarů elektronického boje.

0927. **Plánování průzkumu** je nepřetržitý proces, který je zpravidla zahajován po obdržení bojového rozkazu od nadřízeného štábu a v průběhu boje průběžně pokračuje. Vychází ze záměru vedení operace a rozhodujících požadavků velitele na informace. Vyžaduje sladění úkolů průzkumu s jednotlivými obdobími vedení boje, manévrem, palebnou podporou, posílením průzkumných orgánů ženijními, dělostřeleckými a ostatními specialisty. Činnost průzkumných orgánů musí být synchronizována s ostatními útvary a jednotkami v rámci válečné hry nebo samostatnou součinností.

0928. Důležitou součástí plánování průzkumu je důkladná analýza terénu v prostorech činnosti průzkumných orgánů. K tomu musí být využity

⁸² Zpravodajské středisko – od stupně brigáda; Zpravodajská skupina – na stupni prapor

⁸³ ISR (Intelligence Surveillance and Reconnaissance) – modulární prvek zpravodajství, sledování a průzkumu

⁸⁴ Skupina řízení průzkumu – od stupně brigáda; Pracoviště řízení průzkumu – na stupni prapor

podklady ze zpravodajské přípravy bojiště – analýzy terénu, zpracované nadřízeným stupněm velení.

0929. **Plán průzkumu** je základním dokumentem štábu, podle kterého štáb útvaru nebo mechanizovaného svazku řídí činnost průzkumných jednotek a orgánů. Tento plán vychází z plánu shromažďování informací a zabezpečuje soustředění úsilí průzkumu na prioritní zpravodajské požadavky definované velitelem. Jeho cílem je efektivní využití průzkumných orgánů ke zjišťování a ověření informací o terénu a o protivníkovi, který může působit v prostoru zpravodajské odpovědnosti na vlastní síly a ovlivnit tak jejich záměr činnosti.

Specifické rozkazy z plánu shromažďování informací jsou v plánu průzkumu rozpracovány do formy úkolů průzkumu. K nim jsou vybírány průzkumné jednotky (orgány), které jsou schopné vzhledem ke svým bojovým možnostem a schopnostem úkol plnit. Cílem je přidělit a zkoordinovat úkoly vydávané průzkumným jednotkám nebo orgánům, jednotkám vyčleněným pro průzkum a průzkumným jednotkám druhů vojsk. Každému průzkumnému orgánu je stanoven prostor průzkumu a čas, který má na splnění úkolu.

U mechanizovaného svazku a útvaru může být plán průzkumu součástí plánu shromažďování informací. Mezi nadřízeným a jemu podřízeným stupněm velení existuje vzájemná koordinace v plánování opatření průzkumu, která vychází z potřeby koordinace pokrytí prostorů zvláštní pozornosti v určitém čase.

0930. Za zpracování plánu průzkumu je zodpovědný zpravodajský náčelník, který rovněž zodpovídá veliteli za efektivní využití sil a prostředků průzkumu, přípravu a včasné vydání úkolů průzkumu jím přímo řízenému průzkumnému útvaru (jednotce). Za vydání úkolů průzkumu jednotkám vyčleněným pro průzkum a průzkumným jednotkám druhů vojsk zodpovídají jejich velitelé. Protože průzkum je nepřetržitý a dynamický proces, musí být průzkumné orgány seznámeny se záměrem plnění úkolu průzkumu a předpokládaným úkolem co nejdříve. Nejdůležitějším ukazatelem je získání co největšího množství času pro činnost průzkumných orgánů a získání požadovaných informací.
0931. **Přípravu průzkumných orgánů** k plnění úkolů řídí osobně jejich velitelé. V závislosti na čase, který je pro přípravu k dispozici, je příprava prováděna s využitím map velkého měřítka, schémat a plastických

stolů. Součástí přípravy může být i nácvik činností průzkumného orgánu. Štáb útvaru se podílí na jejich přípravě odbornou pomocí při přípravě technických prostředků průzkumu, techniky, spojovacích prostředků a všestranném zabezpečení. Velitel útvaru a velitelé jednotek organizují průběh přípravy a prověřují pochopení úkolu.

0932. **Průzkumné orgány pozemního průzkumu** se na taktickém stupni vytvářejí z průzkumného útvaru, průzkumných jednotek výsadkového mechanizovaného útvaru, průzkumných útvarů a jednotek dělostřelectva i dalších druhů vojsk a rovněž z jednotek, vyčleněných k provádění průzkumu od mechanizovaných a tankových útvarů.
0933. **Průzkumné orgány vzdušného průzkumu** představuje na taktickém stupni jednotka bezpilotních průzkumných prostředků. Jiné prostředky vzdušného průzkumu nejsou na taktickém stupni velení organizačně začleněny. Letecký průzkum však může být prováděn leteckými pozorovateli s využitím přidělených vzletů vrtulníků, kromě toho může být využito i výsledků vzletů průzkumných letounů.
0934. **Průzkum na taktickém stupni** je veden v prostoru zpravodajské odpovědnosti. K vedení průzkumu se vysílají a rozvinují především následující průzkumné orgány:
- a. **U divize** skupiny hloubkového průzkumu, průzkumné skupiny, rádiová pracoviště, radiotechnická pracoviště, dělostřelecké průzkumné skupiny, ženijní průzkumné a pozorovací skupiny, družstva radiačního, chemického a biologického průzkumu, pracoviště radiolokačního průzkumu, pracoviště řízení bezpilotních průzkumných prostředků a případně i další dle aktuální situace.
 - b. **U brigády** průzkumné skupiny, rádiová pracoviště, dělostřelecké průzkumné skupiny, ženijní průzkumné a pozorovací skupiny, družstva radiačního, chemického a biologického průzkumu, pracoviště řízení bezpilotních průzkumných prostředků a případně i další dle aktuální situace.

KAPITOLA 10

ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ

1001. Zpravodajské zabezpečení pozemních sil je určeno k podpoře rozhodovacího procesu orgánů velení a řízení všech úrovní velení pozemních sil a vytvářených úkolových uskupení v souladu s vojensko-politickými ambicemi ČR. Součástí zpravodajského zabezpečení je rovněž organizace a řízení průzkumu, elektronického boje, geografického a hydrometeorologického zabezpečení.
1002. **Zpravodajské zabezpečení v operacích** je neoddělitelnou součástí operací, neboť zajišťuje životně důležitou část podkladů pro rozhodování, plánování operací a vedení boje. Jeho hlavním úkolem je podpora velitele v procesu hodnocení situace a jejího možného vývoje. Cílem je poskytnout odpovědi na otázky týkající se informací o prostoru zpravodajské odpovědnosti s důrazem na situaci protivníka a záměr jeho činnosti. Současně řeší další podpůrné úlohy v přípravě a ochraně sil, v procesu určování cílů, v podpoře informačních, psychologických a zvláštních operací a dalších úkolů daného velitelského stupně či úkolového uskupení.
1003. Zpravodajské zabezpečení operace je nepřetržitý proces prováděný ve všech fázích plánování, přípravy a vedení operace. Výsledky tohoto procesu umožňují veliteli předvídat záměr činnosti protivníka, napomáhají veliteli v jeho rozhodovacím procesu a při řízení činnosti vojsk.
- Proces zpravodajského zabezpečení operací zahrnuje použití různých aktivit a metod práce při získávání informací od zdrojů, použití technických prostředků při práci s informacemi v průběhu fází zpravodajského cyklu a předávání zpravodajských informací uživatelům. Součástí zpravodajské činnosti mohou být také specifické aktivity k ovlivnění výsledku operace, řízené a prováděné zpravodajskými štáby, samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány.
1004. Funkce zpravodajského zabezpečení operací jsou realizovány velitelem s využitím informací, získaných na základě úkolování zdrojů a agentur. Těmito zdroji jsou nejen průzkumné jednotky a jednotky elektronického boje, ale obecně jakékoli jednotky na bojišti. Zpravodajský štáb nepracuje

jen s informacemi z vlastních zdrojů, ale v široké míře využívá informace získané od nadřízeného stupně, spolupůsobících vojsk a sousedů. Jednotka působící v mnohonárodní operaci může být podporována národním vojenským zpravodajstvím nebo podpůrnou vojenskou zpravodajskou složkou.

1005. Přenos informací a zpravodajských informací mezi zdroji, zpravodajským štábem a uživateli je závislý na možnostech spojovacích a informačních systémů a na jejich schopnosti provázat činnosti zpravodajství, průzkumu, sledování a určování cílů v rámci systému ISR.
1006. Organizace zpravodajského zabezpečení operace musí zajistit maximální podporu velitele při minimálních požadavcích na vlastní infrastrukturu. Úkoly, jejich množství a struktura se mohou měnit, avšak rozsah plnění úkolů je limitován schopnostmi a prostředky zpravodajského zabezpečení.
1007. **Zpravodajské štáby.** Zpravodajské zabezpečení pozemních sil je realizováno zpravodajskými štáby příslušných stupňů velení a vytvářených úkolových uskupení. Tyto zpravodajské štáby využívají informace a zpravodajské informace získané všemi dostupnými zdroji a agenturami všech zpravodajských oborů v podřízenosti příslušného velitele a ve vojenských operacích plní úkoly všezdrojového zpravodajství. Jsou organizačně začleněny ve zpravodajských střediscích (skupinách), které jsou součástí operačního centra (střediska) daného místa velení. Zpravodajské štáby vykonávají specifické funkce, které jiná část štábu nevykonává. Jde zejména o indikaci a varování, zpravodajskou přípravu operace, zjištění a vyhodnocení sestavy protivníka a pravděpodobného záměru jeho činnosti a podíl na procesu výběru cílů, včetně hodnocení účinků ničení protivníka působením vlastních prostředků (podíl na procesu targetingu).
1008. **Zpravodajská příprava operace.** Hlavní obsah práce zpravodajských štábů tvoří zpravodajská příprava operace. Zpravodajská příprava operace je kontinuální systematický proces hodnocení protivníka a vlivu prostředí ve vymezené geografické oblasti. Je svázána se zpravodajským cyklem a představuje důležitý koordinační nástroj pomáhající v rozhodovacím procesu veliteli a štábu při přípravě a řízení operace.

Zpravodajská příprava operace plní úkoly jak k podpoře již vedené operace a současně probíhajících činností, tak i k podpoře plánování

operace a dalších činností. Obsahem zpravodajské přípravy operace je zpracování všech informací získaných z prostoru zpravodajského zájmu do formy zpravodajské informace. Zpravodajská příprava operace zahrnuje dvě relativně samostatné části, a to hodnocení prostoru činnosti vojsk (hodnocení prostředí operace, vojensko-geografické vyhodnocení v prostoru zpravodajské odpovědnosti, vyhodnocení vlivu klimatických poměrů nebo hydrometeorologických podmínek na činnost vojsk) a hodnocení možností a záměru protivníka.

1009. Výsledkem zpravodajské přípravy operace je vyhodnocení záměru a možností protivníka v kontextu s hodnocením geografických a hydrometeorologických faktorů, které může být provedeno v několika variantách. Toto vyhodnocení je zpracováváno graficky a textově ve formě zpravodajské informace a je využíváno pro zpracování příspěvků do bojového rozkazu a řady dalších dokumentů sloužících velitelům pro rozhodovací proces a zpracování dalších bojových dokumentů.

KAPITOLA 11

TARGETING

11.1 Základy targetingu

1101. Targeting⁸⁵ je proces výběru a určení důležitosti cílů, určení požadovaného účinku (způsobu jejich ničení nebo působení na ně), následně přiřazení odpovídajících prostředků ničení nebo působení a ověření (vyhodnocení) výsledku ničení nebo působení. Tento proces napomáhá velitelům a štábům v jejich rozhodování.

Targeting klade důraz na identifikaci objektů (cílů), jejichž ztráta je pro protivníka nepřijatelná nebo které mu poskytují největší výhody. Důraz je kladen i na identifikaci částí těchto cílů, které musí být zjištěny a vyřazeny za účelem dosažení cílů operace.

1102. Targeting se zabývá dosahováním specifických účinků s minimálním rizikem a minimální spotřebou prostředků, jde o tzv. targeting založený na účincích (Effects Based Targeting). Účinek je fyzický, funkční, psychologický výsledek, událost nebo důsledek, který je výsledkem zvláštní vojenské nebo nevojenské činnosti. Účinky dle targetingu se mohou dělit na přímé a nepřímé:

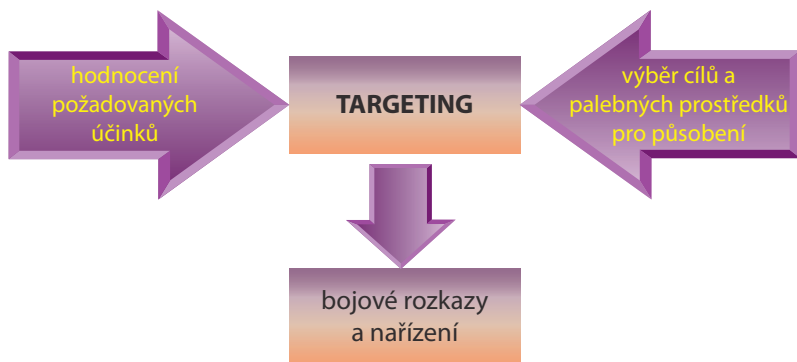
- » přímé účinky jsou okamžité, prvořadě důsledky vojenské činnosti (výsledky použití zbraní, atd.) nenahraditelné jinými intervenčními událostmi nebo mechanismy. Jsou obvykle okamžité a snadno rozeznatelné;
- » nepřímé účinky jsou zpožděné nebo co do místa následné důsledky vojenské činnosti. Pro požadovaný výsledek, který může být fyzické nebo psychologické (psychické) povahy, jsou často zvýrazněny aktuální události nebo mechanismem. Nepřímé účinky jsou často obtížně rozeznatelné kvůli změnám v chování protivníka, který může skrýt jejich rozsah.

⁸⁵ *Proces výběru a stanovení priority cílů a odpovídající reakce na ně v souladu s operačními požadavky a schopnostmi (AAP-6 Slovník termínů a definic NATO, 2010)*

1003. Pro zabezpečení splnění cílů a záměru velitele společných sil provádí targeting pracovní skupina targetingu (Joint Targeting Working Group – JTWG.), tyto pracovní skupiny se vytvářejí rovněž u jednotlivých složek společných sil (pozemní síly, vzdušné síly atd.).

11.2 Targeting u pozemních sil

1104. Targeting u pozemních sil se odlišuje od procesu u společných sil podrobným plánováním a koordinací, které se vyžadují na taktickém stupni, druhem (kategorií) cílů a potřebou přímé a rychlé reakce. Pozemní síly společných sil budou navrhopvat (vybírat) cíle pro splnění jim stanoveného úkolu, může jim však být nařízeno působit na důležité cíle stanovené velitelem společných sil.⁸⁶
1105. Targeting vyžaduje znalost situace protivníka a bojového úkolu (záměru) velitele (obr. 5). Z toho lze odvodit těžiště a rozhodující (kritická) zranitelná místa protivníka, jejichž využití povede k tomu, že protivník bude mít zamezen přístup ke zdrojům, které jsou rozhodující pro jeho schopnost vést boj. Targeting je součástí plánovacího a rozhodovacího procesu a vedení operace.

Obr. č. 5 Targeting – součást plánovacího a rozhodovacího procesu

⁸⁶ Podrobnosti k targetingu pozemních sil jsou uvedeny ve spojenecké publikaci AJP-3.9.2 Land Targeting, NSA 2006

1106. Úspěšný targeting vyžaduje od velitelů a jejich štábů:
- » pochopení funkcí spojené s procesem targetingu;
 - » znalost možností a omezení organického a přiděleného průzkumu a palebných systémů;
 - » schopnost integrovat a synchronizovat bojový operační systém (palebný systém) ve vodorovné rovině uvnitř jejich míst velení a vertikálně s nadřízeným a podřízenými jednotkami.
1107. Targeting je proces vyžadující úplnou integraci a součinnost všech zúčastněných zbraňových systémů na bojišti, kde jejich operační systémy zabezpečí, že na správný cíl je palebně působeno vhodným prostředkem a v pravý čas. Od počátku je proces targetingu navržen s cílem integrovat, synchronizovat a soustřeďovat bojovou sílu jednotek (úkolových uskupení).
1108. Na základě výsledků pracovní skupiny targetingu je podle požadavků velitele ke splnění úkolu prováděno plánování působení na tyto vybrané cíle.

KAPITOLA 12

PALEBNÁ PODPORA

12.1 Všeobecné zásady

1201. **Účel palebné podpory.** Palba je jedním ze základních prvků boje pozemních sil. Palebná síla jednotlivých útvarů a jednotek pozemních sil v pozemních operacích však nemusí být vždy dostačující pro splnění úkolu velitele pozemních sil i velitele společných sil. Při útočné, obranné i dalších činnostech pozemních sil v pozemních operacích bude velmi často nezbytné organizovat palebnou podporu. Objem a rozsah palebné podpory bude závislý na palebných možnostech podporovaných jednotek a útvarů, na požadovaném stupni vyrazení jednotlivých cílů z činnosti v závislosti na záměru velitele pozemních sil a na palebných možnostech velitelů ostatních sil (vzdušných, námořních atd.).
1202. **Definice palebné podpory.** Palebná podpora je použití palebné síly prostřednictvím palby dělostřelectva, úderů bitevních a ozbrojených víceúčelových vrtulníků, úderů vzdušných a námořních sil a elektronických úderů prostředky elektronického boje, koordinovaných s manévrem pozemních sil s cílem zničit, umlčet, odrazit protivníka nebo rozvrátit jeho úsilí. Palebná podpora je rozhodujícím faktorem bojové podpory vojsk a hlavním obsahem palebného ničení protivníka. Bez jejího kvalitního provedení nelze zajistit úspěch vševojskových sil v boji.
1203. **Palebná podpora operací v hloubce.** Operace v hloubce bude velitel zpravidla posilovat prostředky bojové podpory a také všemi dalšími silami přidělenými k plnění specifických úkolů. Palebná podpora bude zaměřena na oslabení palebné síly protivníka, narušení jeho velení a řízení a zničení jeho základů logistického zabezpečení. Úspěch spočívá ve sladění všech prostředků u všech sledů. Ničivost moderních zbraní v kombinaci s účinnými průzkumnými prostředky, schopnými přesně zjistit souřadnice cílů, umožňuje ničení protivníka a poutání jeho sil v celé hloubce jeho sestavy. Základními prostředky bojové podpory při boji v hloubce bude nepřímá palba a vzdušná izolace prostoru bojové činnosti.

1204. **Palebná podpora operací v dotyku.** Zajištění palebné podpory pro operace v dotyku vyžaduje jak přidělení prostředků podřízeným jednotkám ke zvýšení jejich vlastních možností, tak obecné zabezpečení operací v rámci celkového plánu velitele. Přidělování prostředků musí být posuzováno jak z hlediska požadavku koncentrace k dosažení maximálního účinku, tak z hlediska udržení schopnosti měnit zasazení rozhodujících prostředků v souladu se změnami vývoje operace a priorit velitele. Někdy může být výhodnější udržovat prostředky palebné podpory na vyšším stupni velení a přidělovat je striktně v souladu s těmito prioritami pouze na omezenou dobu nebo na konkrétní specifické úkoly. Takové použití umožňuje veliteli pružně reagovat na vývoj situace a ovlivňovat výsledek operací. Při boji v dotyku mohou síly palebné podpory plnit následující úkoly:

- » síly bojující v dotyku použijí prostředky palebné podpory k omezení možností protivníka provádět manévry a zasadit posily. To však neznamená, že budou upřednostňovat nepřímou palbu před přímou palbou, každá má svoji úlohu a jedna nenahrazuje druhou;
- » vojska bojující v dotyku nemusí mít vždy sousedy a v důsledku toho mohou vznikat v sestavě mezery. Není-li k dispozici dostatek sil k překrytí mezer, mohou být síly palebné podpory využity k pozorování, postřelování a ochraně těchto mezer;
- » velitelé se musí snažit mít vždy dostatečnou zálohu k nasazení pro řešení nepředvídatelných situací. Všestrannost některých prostředků palebné podpory, konkrétně jejich dosah, rychlost reakce a schopnost soustřeďovat a přesunovat palbu může být pro plnění těchto úkolů využita.

1205. **Palebná podpora operací v týlu.** Palebná podpora je důležitou součástí operací v týlu. Při operacích v týlu je nutné zvolit vhodný poměr mezi aktivními a pasivními opatřeními. Aktivní opatření zahrnují použití sil palebné podpory k umlčování nebo ničení sil protivníka schopných vést operace v hloubce a sil určených k ochraně jeho důležitých cílů. Pasivní opatření zahrnují palebnou podporu vlastních vojsk. Vyčlenění sil palebné podpory do operací v týlu bude závislé na úkolu velitele a prostředcích, které má k dispozici. Podobně jako při vedení operace v dotyku musí velitel pečlivě zvážit rozdělení sil a prostředků tak, aby byl jednak schopen soustředit maximální úsilí a na druhé straně operativně reagovat na vývoj situace.

1206. **Systém palebné podpory** se skládá ze tří prvků, které společně umožňují veliteli pozemních sil dosáhnout splnění zadaného úkolu. Jsou to:

- » podsystém velení, řízení a spojení zahrnující zařízení a personál určený k řízení všech postupů, nutných k rychlému a efektivnímu působení na cíle;
- » podsystém zjišťování cílů;
- » palebný podsystém zahrnující zbraně a munici určené k pokrytí cílů palebnou silou podle plánu velitele pozemních sil.

Rozhodující pro efektivní palebnou podporu je schopnost velitele pozemních sil použít všechny dostupné palebné prostředky koordinovaně, synchronizovat jejich použití s manévrem pozemních jednotek a zabezpečit udržitelnost palebné podpory.

12.2 Prostředky palebné podpory

1207. Ve společných mnohonárodních operacích bude mít velitel pozemních sil zpravidla k dispozici široké spektrum prostředků palebné podpory. Pro jejich efektivní využití bude nezbytné dokonale znát jejich možnosti při ničení cílů, jejich dostupnost v čase a prostoru, reakční dobu při použití a další plánovací parametry.

1208. **Dělostřelectvo.** Jednotky dělostřelectva a minometné jednotky jsou schopny přispívat jak ke zjišťování cílů, tak i k vedení paleb. Dělostřelectvo provádí přímou a všeobecnou palebnou podporu bojových jednotek, ničí a umlčuje dělostřelectvo a pozemní prostředky PVO protivníka a podle požadavků je schopno pomocí raket a střel s dlouhým doletem dopravit rozhodující palebnou sílu na nejnebezpečnější cíle protivníka v celé hloubce bojiště, včetně protivníkova týlu. Dělostřelectvo může označovat cíle pro letouny a vrtulníky vzdušné a námořní složky a pro vojskové letectvo.

1209. Palba dělostřelectva ohrožuje jednotky protivníka při jejich útoku nebo obraně, znemožňuje, zhoršuje nebo jinak zabraňuje protivníkovi zjišťovat cíle a vést na ně palbu. Podle účinnosti v cíli je palba dělostřelectva vedena s úmyslem tento cíl „umlčet“, „zničit“, „rušit“, „neutralizovat“ nebo „bořit“.

Dělostřelectvo se může rychle přesouvat z místa na místo, může vést palbu ve dne i v noci, soustřeďovat palbu v potřebném čase a prostoru. Pro úkoly palebné podpory mohou být plánovány i hlavníové prostředky pozemní PVO.

1210. Minomety jsou prostředky velitelů vševojskových jednotek (velitelů praporů a rot), kteří jejich palebné působení sladují s ostatními prostředky palebné podpory.

1211. **Letouny.** Letecké jednotky vzdušné a námořní složky jsou schopny působit na běžné i na odolné cíle. K tomu využívají široké spektrum účinné munice, jako je vysoce přesná munice, protipancéřová a průrazná munice. Umožňují působení na cíle ve velké vzdálenosti od vlastních pozemních jednotek, jsou schopny dosáhnout překvapivosti a koncentrace palebné síly a mohou působit na velké množství cílů současně. Pilotované i nepilotované letouny vzdušné a námořní složky mohou působit na cíle pružně a rychle, ne vždy ale budou pro vzdušnou podporu k dispozici v dostatečném počtu vzhledem k dalším úkolům na válčišti. Proto jejich použití pro podporu velitele pozemních sil bude vždy řízeno přísně centralizovaně velitelem vzdušné složky (včetně letounů velitele námořní složky) v souladu se záměrem nadřízeného. V důsledku toho příprava leteckých jednotek k plnění úkolů ve prospěch velitele pozemních sil vyžaduje zpravidla delší čas. Rychlá vzdušná podpora může být prováděna kdykoli i na vyžádání, její efektivita ale roste se zvětšováním počtu požadavků (je možno vybírat neefektivnější použití). Provádění vzdušné podpory je však mnohdy limitováno výskytem nepříznivých meteorologických podmínek, omezujících nebo znemožňujících letovou činnost.

1212. Vzdušná podpora pozemních sil při pozemních operacích se dělí na dvě formy, vzdušnou izolaci a blízkou vzdušnou podporu.⁸⁷

a. **Vzdušná izolace** zahrnuje vzdušné operace prováděné s cílem zničit, odklonit, narušit, zpomalit nebo oslabit vojenský potenciál protivníka, dříve než jím bude schopen účinně působit na naše síly, v takové vzdálenosti, která nevyžaduje úzkou součinnost letectva s palbou a pohybem vlastních sil. Pokud je vzdušná izolace koordinována s manévrem vlastních sil, může velitele sil protivníka

⁸⁷ Další podrobnosti ke vzdušné izolaci a blízké vzdušné podpoře jsou uvedeny ve vojenské publikaci Pub-30-33-01 Použití vzdušných sil AČR v operacích, Vyškov 2008

postavit do neřešitelné situace. Pokud provádí opatření proti manévru našich sil, je vystaven vzdušné izolaci. Pokud provádí opatření proti vzdušné izolaci, je ohrožován manévrem našich sil. Velitel pozemních sil musí vždy stanovit cíle vzdušné izolace, především na jaké cíle má být veden vzdušný úder, s jakým efektem, priority vzdušné izolace a opatření pro koordinaci působení na cíle.

- b. **Blízká vzdušná podpora** je činnost letectva proti cílům protivníka, které se nacházejí v těsné blízkosti vlastních vojsk. Vyžaduje úzkou součinnost úderů letectva s palbou a pohybem těchto vojsk. Letouny vyčleněné pro blízkou vzdušnou podporu mohou být s různou výzbrojí udržovány v různých stupních pohotovosti na letištích, palubách letadlových lodí nebo ve vzduchu, k rychlému a pružnému zajištění okamžité palebné podpory boje jednotek pozemních sil při vedení útočné i obranné činnosti. Úzká součinnost se dosahuje prostřednictvím navádění letounů na pozemní cíle kvalifikovaným předsunutým leteckým návodčím. Velitel pozemních sil stanovuje, které postupy pro blízkou vzdušnou podporu budou používány, a specifikuje postupy pro nouzové situace, kdy není k dispozici kvalifikovaný předsunutý letecký návodčí.

1213. **Vrtulníky.** Letecké vrtulníkové jednotky velitele pozemní a námořní složky mohou provádět široké spektrum úkolů, které zahrnují ničení pozemních cílů, vzdušný průzkum a ochranu jednotek pozemních sil. Jsou zpravidla rozhodujícím prostředkem pro zjišťování a identifikaci sil protivníka na bojišti a umožňují v reálném čase informovat velitele pozemních jednotek o situaci na bojišti.
1214. Bitevní a ozbrojené víceúčelové vrtulníky jsou schopny širokou škálou zbraní útočit na nepřátelské cíle a ničit je. Disponují velkou palebnou silou, schopností rychlého zasazení ve dne i v noci a za ztížených meteorologických podmínek, velkou manévrovostí a schopností ničit cíle použitím přesné munice. To umožňuje velitelům pozemních jednotek rychle ničit cíle na velkou vzdálenost, především koncentrované obrněné a další cíle velké důležitosti, zvláště pokud jsou údery vrtulníků koordinovány s úkoly blízké vzdušné podpory, palbou dělostřelectva a elektronickým bojem.
1215. **Námořní palebná podpora.** Pokud jsou pozemní operace vedeny v blízkosti mořského pobřeží, mohou být podporovány palbou námořních prostředků, především palbou kanonů velké ráže, ale i použitím

řízených balistických střel a střel s plochou dráhou letu. Koordinaci palby, určování polohy cílů a opravy paleb námořních kanonů mohou provádět pozorovatelé polního dělostřelectva nebo koordinátoři námořnictva rozmístění u pozemních jednotek.

1216. **Neusmrcující zbraně** (neletální zbraně – Non-lethal Weapon – NLW) jsou takové zbraně, které způsobí dočasnou neschopnost osob plnit stanovené úkoly nebo dočasně vyřadí zařízení z činnosti. Minimalizují usmrcení nebo trvalé poškození osob, zabráňují zničení důležitých zařízení a staveb a poškození životního prostředí. Tyto prostředky, případně jejich elementy, mohou být dopravovány na cíl palbou dělostřelectva speciální dělostřeleckou municí nebo vzdušnými silami.
1217. Pro dosažení cílů pozemní operace je možno použít prostředky elektronického boje. Koordinaci elektronického úderu s palbou může být dosaženo vyšší efektivity palebné podpory. Mezi další nesmrtící prostředky se řadí dýmy, záblesková (v noci) munice a další.

12.3 Velení a řízení při palebné podpoře

12.3.1 Systém velení a řízení palebné podpory

1218. Na všech úrovních velení pozemních sil jsou pro organizaci a koordinaci palebné podpory přidělovány do štábů prvky (Fire Support Element – FSE) a týmy (Fire Support Team – FST) palebné podpory. Velitel pozemních sil, jako podporovaný velitel, je při palebné podpoře pozemních operací odpovědný za koordinaci palebné podpory na všech podřízených stupních velení i s ostatními silami (vzdušnými, námořními atd.).
1219. Na operačním centru velitele pozemních sil se u operačního oddělení G3 vytváří koordinační středisko palebné podpory (Fire Support Coordination Centre – FSCC) pod vedením koordinátora/řídícího palebné podpory (FSC), kterému je podřízena skupina důstojníků palebné podpory (Fire Support Officer – FSO). FSCC velitele pozemních sil úzce spolupracuje s oddělením J3 velitele společných sil, které odpovídá za zpracování směrnic velitele společných sil pro TARGETING společných sil, navržení cílů a priorit palebné podpory v rámci společných sil. Rovněž koordinuje, stanovuje a rozesílá podřízeným velitelům všech složek společných sil veškerá opatření

pro koordinaci palebné podpory (Fire Support Coordination Measure – FSCM), pro řízení pohybu pozemních jednotek na bojišti a pro řízení (koordinaci) vzdušného prostoru (Airspace Control Means – ACM).

1220. Středisko koordinace palebné podpory (středisko koordinace palby) při plánování a organizaci palebné podpory podle potřeby odesílá důstojníky palebné podpory k ostatním skupinám G3 nebo ostatním oddělením operačního centra velitele pozemních sil (G2, G4, G5).

12.3.2 Systém velení a řízení palebné podpory u podřízených útvarů

1221. Na taktických stupních velení (divize, brigáda, brigádní úkolové uskupení atd.), podřízených velitelů pozemních sil, se vytváří na operačních odděleních a skupinách jednotlivých stupňů velení prvky palebné podpory (FSE) do stupně rota v to. Pro organizaci a provádění palebné podpory se vybavují spojovací a informační sítě k nadřízeným a podřízeným stupňům velení a k součinnostním prvkům ostatních složek (vzdušná, námořní atd.).

12.3.3 Součinnostní prvky velitele pozemních sil

1222. Pro součinnost při organizaci a provádění palebné podpory vytváří velitel pozemních sil na místech velení velitelů ostatních složek své součinnostní skupiny.

Na místě velení velitele vzdušných sil vytváří velitel pozemních sil koordinační skupinu (Battlefield Coordination Element – BCE). Úkolem BCE je vyměňovat zpravodajské a operační informace, předávat požadavky na podporu, koordinovat požadavky na prostředky řízení vzdušného prostoru (ACM) a na opatření pro koordinaci palebné podpory (FSCM), požadavky na taktickou vzdušnou přepravu a další informace. Není tedy pouze prostředkem palebné podpory, ale může vykonávat řadu funkcí ve prospěch palebné podpory.

Obdobně vytváří velitel pozemních sil součinnostní prvky u dalších velitelů složek (námořní, speciální síly atd.).

1223. Pro organizaci, koordinaci a provádění palebné podpory a ostatních úkolů jsou vysíláni styční důstojníci pozemních sil (Ground Liaison

Officer – GLO) i přímo k útvarům a jednotkám ostatních složek, například k leteckým křídlům, k námořním jednotkám atd.

12.3.4 Součinnostní prvky velitelů složek u velitele pozemních sil a u útvarů pozemních sil

1224. U koordinačního střediska palebné podpory (FSCC) velitele pozemních sil jsou styční důstojníci ostatních velitelů složek s příslušnou hodností, zkušenostmi, oprávněními a pravomocemi, kteří koordinují požadavky na palebnou podporu při plánování i při vedení operací.
1225. Na úrovni sboru nebo jemu odpovídajícímu stupni velení útvarů a jednotkám pozemních sil rozmisťuje velitel vzdušné složky operační středisko koordinace činností vzdušných sil (Air Operations Coordination Centre – AOCC). AOCC je základním prostředkem velitele vzdušné složky pro integraci jeho palebné síly do pozemních operací. Je přímo podřízeno místu velení velitele vzdušné složky (operační středisko vzdušných sil Air Operations Centre – AOC, mnohonárodní operační středisko vzdušných sil Combined Air Operations Centre – CAOC) a je odpovědné za řízení a koordinaci všech vzdušných operací ve prospěch pozemních operací. Zabezpečuje zejména blízkou vzdušnou podporu, taktický vzdušný průzkum, ale i pátrání a záchranu osob a umlčení prostředků pozemní PVO protivníka.
1226. Ve své podřízenosti má skupiny taktického řízení vzdušných sil (Tactical Air Control Party – TACP), styčné důstojníky vzdušných sil (Air Liaison Officer – ALO) a předsunuté letecké návodčí (Forward Air Controller – FAC), které podle potřeby vysílá k velitelstvím divizí, brigád a praporů pro zabezpečení součinnosti. AOCC odpovídá i za systém spojení, informačního zabezpečení a logistické zabezpečení podřízených TACP, ALO a FAC.
1227. Podrobnosti k systému velení a řízení jsou uvedeny ve vojenské publikaci Pub-30-33-01 „Použití vzdušných sil AČR v operacích“ a Pub-53-20-02 „Velení a řízení ve vzdušných silách AČR“.
1228. Rovněž velitelé ostatních složek (námořní, speciálních sil atd.) vytvářejí u útvarů pozemních sil systém velení a řízení pro koordinaci palebné podpory. Letouny a vrtulníky velitele námořní složky a vrtulníky velitele pozemních sil jsou však při palebné podpoře řízeny a koordinovány AOCC.

12.4 Plánování palebné podpory

12.4.1 Účel plánování palebné podpory

1229. Rozhodující pro efektivní začlenění palebné podpory do pozemních operací je důkladné a nepřetržité plánování palebné podpory, dokonalá koordinace a důsledné dodržování plánu palebné podpory. Plánování palebné podpory je nepřetržitý proces provádění analýz, rozdělování úsilí a stanovování doby a prostoru provádění. Cílem je stanovit plán palebné podpory a na jeho základě vydat rozkazy pro podřízené a přidělené útvary. Hlavní odpovědnost za integraci vlastních a přidělených prostředků palebné podpory má velitel pozemních sil, který ale musí nepřetržitě komunikovat s podřízenými veliteli a nadřízeným velitelem společných sil.
1230. Plánování palebné podpory je nepřetržitý proces, který probíhá na všech stupních velení, je však zahajován na operačním oddělení J3 velitele společných sil. Rozhodujícím dokumentem pro plánování palebné podpory je CONOPS (záměr operace/bojové činnosti, koncepce operace) velitele společných sil, který obsahuje i koncepci provádění palebné podpory. V ní velitel společných sil stanovuje, jak bude palebná podpora ovlivňovat operační prostředí při provádění manévru a přesunů útvarů pozemních sil a jak bude při těchto manévrech palebná podpora využívána.
1231. Proces plánování palebné podpory podléhá obecným zákonitostem plánování bojových operací. Základem pro rozhodnutí velitele pozemních sil je hodnocení situace. Hodnocení situace připravuje koordinátor palebné podpory a předchází mu shromažďování všech relevantních informací ze všech dostupných zdrojů. Jakmile jsou informace shromážděny a jsou známy faktory, které mohou mít vliv na plánování, jsou stanoveny priority palebné podpory. Podrobnosti k hodnocení situace jsou uvedeny ve spojenecké publikaci AArtyP-5(A) „Taktická doktrína systémů nepřímé palby NATO“.

12.4.2 Plán palebné podpory

1232. Na základě hodnocení situace a rozhodnutí velitele pozemních sil je vydáván plán palebné podpory, který je zpravidla přílohou operačního

rozkazu (OPORD). Za implementaci plánu palebné podpory odpovídá koordinátor palebné podpory, jeho štáb a podřízené orgány řízení palebné podpory.

Plán palebné podpory musí obsahovat informace nutné pro porozumění tomu, jak bude palebná podpora využita pro podporu operace. Koordinátor palebné podpory musí zabezpečit, aby plán palebné podpory dostatečně odpovídal směrnicí velitele, aby obsahoval informace pro všechny prvky palebné podpory. Podrobnosti k plánu palebné podpory jsou uvedeny ve spojenecké publikaci AArtyP-5(A).

12.5 Koordinace palebné podpory

1233. **Opatření pro koordinaci palebné podpory.** Pro zabezpečení komplexní palebné podpory je nezbytné, aby palebná podpora, prováděná různými palebnými prostředky (pozemními i vzdušnými), vycházela z jednoho operačního plánu (buď velitele společných sil, nebo velitele pozemních sil). To vyžaduje důsledné začlenění palebných prostředků ostatních prvků společných sil (zejména prostředků vzdušných sil) do jednotného plánu palebné podpory tak, aby byla zajištěna bezpečnost vlastních sil a současně umožněno rychlé působení na cíle (přehášení paleb).

1234. Opatření pro koordinaci palebné podpory (Fire Support Coordination Measure – FSCM) zahrnují, v závislosti na typu prostoru operace, určení různých typů koordinačních čar nebo vyhrazených prostorů. U souvislého i nesouvislého prostoru operací při lineárních operacích budou mít tvar převážně linií, u souvislého i nesouvislého prostoru operací při nelineárních operacích budou mít tvar převážně ohraničených prostorových útvarů.

Za stanovení FSCM odpovídá velitel pozemních sil. FSCM se dělí na neomezující a omezující. Podrobnosti k opatřením koordinace palebné podpory jsou uvedeny ve spojenecké publikaci AArtyP-5(A).

1235. **Tolerantní (permissive) opatření pro koordinaci palebné podpory** umožňují vedení palby na cíle bez potřeby jejich další koordinace. Příkladem lineárního neomezujícího opatření je koordinační čára palebné podpory (Fire Support Coordination Line – FSCL), nelineárního – prostor neomezené palby (Free-Fire Area – FFA).

1236. **Omezující (restrictive) opatření pro koordinaci palebné podpory** jsou stanovována pro konkrétní požadavky na zabezpečení koordinace před zahájením palby na cíle. Jejich účelem je zajistit bezpečnost vlastních vojsk (podporovaných i podporujících). Příkladem lineárního omezujícího opatření je čára omezující palby (Restrictive Fire Line – RFL), nelineárního – zakázaný prostor palby (No-Fire Area – NFA).
1237. **Opatření pro koordinaci vzdušného prostoru.** Při vedení společných mnohonárodních operací musí mít velitelé všech složek ve společném operačním prostoru potřebnou volnost pro použití palebných (vlastních i přidělených) prostředků ve vzdušném prostoru. Pro efektivní využívání vzdušného prostoru je nutno vytvořit pružný systém řízení vzdušného prostoru s minimálními omezeními. Za vytvoření systému řízení vzdušného prostoru je odpovědný orgán řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Authority – ACA). Funkce ACA je zpravidla delegována velitelem společných sil na velitele vzdušné složky.
1238. Opatření pro řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Means – ACM) představují plánovací čáry a linie, letové trasy a letové koridory, zóny a prostory a koordinační a přeletové hladiny. Podrobnosti k opatřením pro řízení vzdušného prostoru jsou uvedeny ve vojenské publikaci Pub-53-20-02 „Velení a řízení ve vzdušných silách AČR“ a ve spojenecké publikaci AJP-3.3.5 „Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru“.

KAPITOLA 13

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA

13.1 Všeobecné zásady

13.1.1 Místo pozemní PVO v systému protivzdušné obrany

1301. Protivzdušná obrana (Air Defence – AD) je nedílnou součástí protivzdušných operací usilující o odpovídající úroveň kontroly vzdušného prostoru a ochranu vlastních vojsk před vzdušným napadením. Toho se dosahuje soustředěním všech dostupných prostředků PVO dle požadavků velitelů složek. JFC obvykle určí velitelem PVO velitele vzdušné složky (Air Component Commander – ACC).
1302. Protivzdušné operace⁸⁸ jsou součástí vzdušných operací. Zahrnují všechny činnosti prováděné jakoukoli složkou s cílem dosažení a udržení požadovaného stupně kontroly vzdušného prostoru, aby bylo možno vést společné operace. K tomu se využívá různých integrovaných zbraňových systémů a senzorů, kterými lze čelit hrozbám zahrnujícím pilotovaná nebo bezpilotní letadla, balistické střely a střely s plochou dráhou letu. Tyto operace často umožní provádění pozemních operací. Usiluje se o dosažení následujících stupňů kontroly vzdušného prostoru:
- a. **Příznivá vzdušná situace** je stav, při kterém je rozsah úsilí vzdušných prostředků protivníka nedostatečný pro ovlivnění úspěchu pozemních, námořních a vzdušných operací vlastních sil.
 - b. **Vzdušná nadvláda** je takovým stupněm převahy jedné vojenské síly nad druhou, která umožní provádění operací dominující vojenské síle a jejím pozemním, námořním a vzdušným silám v daném čase a prostoru bez narušování činnosti protivníkem.
 - c. **Vzdušná převaha** je takový stupeň vzdušné nadvlády, kdy vzdušné síly protivníka nejsou schopny účinné bojové činnosti.

⁸⁸ Více podrobností viz vojenská publikace Pub-30-33-01 Použití vzdušných sil AČR v operacích, Vyškov 2008 a vojenská publikace Pub-31-24-01 Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích, Vyškov 2007

1303. Protivzdušné operace jsou definovány jako útočné a obranné. Jednotky a útvary pozemní PVO (dále jen PozPVO) se účastní výlučně obranných protivzdušných operací. Obranné protivzdušné operace (Defensive Counter-Air – DCA) jsou zaměřeny na obranu vlastních sil a jejich životně důležitých zájmů před vzdušnými a raketovými útoky protivníka. Jako takové jsou synonymem pro protivzdušnou obranu. Obranné protivzdušné operace zahrnují veškerou aktivní i pasivní protivzdušnou obranu.
1304. Aktivní protivzdušná obrana je prováděna prostřednictvím zjišťování, identifikace, předběžného hodnocení, stíhání a ničení vzdušných a raketových prostředků protivníka, snažících se zaútočit nebo proniknout do prostoru bojové činnosti našich sil.
1305. Pasivní protivzdušná obrana zahrnuje všechna ostatní opatření minimalizující účinnost útoků protivníka prostřednictvím včasné výstrahy, maskování, ukryvání, klamání, ochrany jednotlivců a rozptylování vlastních sil.
- Velitel protivzdušné obrany (Air Defence Commander – ADC) je zodpovědný za sjednocování všech sil, prostředků a činností protivzdušné obrany bez ohledu na systémové vazby.
- Další podrobnosti o protivzdušných operacích viz spojenecké společné publikace AJP-3.3(A) a AJP-3.3.1(B).
1306. Vzdušný prostor bojiště je stejně jako samotný terén důležitou dimenzí pro společné operace. Vzdušného prostoru se využívá k účelům zahrnujícím manévr, palebné působení, průzkum a sledování, přepravu a bojové velení. Efektivní řízení a využívání vzdušného prostoru přispívá k dosažení úspěchu v operacích. Velitelé musí při plánování a zabezpečování svých operací zohlednit vzdušný prostor a přidělené vzdušné prostředky. Velitelé musí předpokládat, že protivník jim bude při využívání vzdušného prostoru konkurovat, a musí vlastní síly chránit před pozorováním a útokem protivníka. Operace protivzdušné obrany pomáhají k získávání a udržování požadovaného stupně vzdušné nadvlády a ochrany vlastních sil.
1307. Pozemní PVO brání především nejdůležitější pozemní zařízení a síly, ale přispívá také k protivzdušné obraně celého společného operačního prostoru. Zabraňuje nebo omezuje pronikání vzdušného protivníka ve všech výškách (nebo nutí jeho letadla operovat ve výškách, které pro

ně nejsou optimální), znemožňuje nebo omezuje protivníkovi použití letadel, bezpilotních prostředků a řízených střel a přispívá k obraně podpurných vrtulníků a prostředků vzdušné přepravy stejně jako zařízení a objektů, například leteckých základen.

13.1.2 Úkoly pozemní PVO

1308. Útok ze vzduchu je jedním z nejúčinnějších prostředků pro narušování soudržnosti a volnosti činnosti sil účastnících se operace. Z tohoto důvodu jsou hlediska protivzdušné obrany životně důležitá pro velitele na všech stupních velení.
1309. **Ochrana.** Velitel pozemních sil musí zajistit, aby jeho síly byly chráněny jeho vlastními prostředky pozemní protivzdušné obrany (Ground Based Air Defence – GBAD)⁸⁹. Není-li dostupný dostatek prostředků k pokrytí celého prostoru operace, potom musí být stanoveny priority. Velitel může mít k dispozici škálu prostředků od systémů s řízenými střelami země-vzduch, protiletadlových hlavních systémů až po střelbu z pěchotních zbraní. Všechny tyto prostředky jsou v ideálním případě rozmístovány tak, aby zajišťovaly vrstvenou obranu pokrývající všechny výškové hladiny, ve kterých by protivník mohl operovat. Dostupné prostředky mohou na taktické úrovni pokrývat následující výšková rozmezí:
- » přízemní výšky, do 500 stop (152,4 m);
 - » malé výšky, 500–5 000 stop (152,4 m–1 524 m);
 - » střední výšky, 5 000–25 000 stop (1 524 m–7 620 m).
1310. **Pokrytí.** Systémy PozPVO – GBAD se mohou využívat jak při obraně prostoru, tak při obraně objektů.
- a. **Prostorová obrana** má především zajišťovat rovnoměrné pokrytí rozsáhlého prostoru, v němž se provádí přesun nebo rozvinování vojsk.
 - b. **Objektová obrana**, známá též jako bodová obrana, má zajišťovat přežití zvláštních a mimořádně důležitých prostředků. Pojem objektová obrana zahrnuje rovněž protivzdušnou obranu dopravních komunikací.

⁸⁹ *Síly a prostředky PozPVO (GBAD) v roli organické pozemní protivzdušné obrany (AOAD)*

1311. Hlavním úkolem pozemní PVO svazků a útvarů (úkolových uskupení) pozemních sil (organické protivzdušné obrany pozemních sil) je přímá protivzdušná obrana svazků, útvarů a objektů a uskupení PozS při zaujímání prostorů rozmístění a při jejich přeskupování, v zaujatých prostorech rozmístění a soustředění. Prostředky vzdušného napadení a vzdušného průzkumu protivníka a jeho vzdušné výsadky mohou být ničeny protiletadlovými řízenými střelami a palbou protiletadlových hlavních prostředků zejména v přízemních, malých a částečně i ve středních výškách. Úkoly PVO jsou plněny v součinnosti s prostředky PVO sousedních uskupení a s prostředky vzdušných sil ve všech fázích boje.
1312. Dalším úkolem, který PozPVO plní, je získávání a vyhodnocování údajů o vzdušném protivníku, jeho výzbroji a způsobech vedení bojové činnosti. Tím přispívá k ovlivňování průběhu boje a k úsilí v oblasti zpravodajské činnosti a elektronického boje. Podílí se na uvědomování vojsk o prostředcích vzdušného napadení protivníka, působících v zájmovém vzdušném prostoru. Svou činností rovněž posiluje operace v hloubce a v týlu tím, že protivníku zabráňuje provádět vzdušný průzkum a ovlivňuje velení a řízení jeho letectva.

13.1.3 Řízení vzdušného prostoru

1313. Letadla nejsou ohrožena pouze prostředky protivzdušné obrany na ně zaměřenými, ale také palbou prostředků země-země protínající jejich trať letu. Tyto systémy by proto měly být považovány za uživatele vzdušného prostoru a měly by být brány v úvahu při plánování činností ve vzdušném prostoru.

Během vojenských operací mohou ve stejném prostoru probíhat jak vojenské operace, tak civilní letecký provoz. Proto může být nezbytné odstranit konflikty mezi civilním leteckým provozem a vlastními vojenskými vzdušnými operacemi.

Je nezbytné, aby si všichni uživatelé vzdušného prostoru byli vědomi těchto skutečností a respektovali opatření přijímaná ke snížení ohrožení vlastních vzdušných prostředků. Tato opatření jsou souhrnně známá jako řízení vzdušného prostoru (Airspace Control – ASC).

1314. Cílem řízení vzdušného prostoru je maximalizovat účinnost vojenských operací zvyšováním schopností vzdušných, pozemních, námořních a speciálních sil, vést operace účinným, komplexním a pružným

způsobem s minimálním vzájemným ovlivňováním, bez nepřiměřeného omezování a ohrožování vlastních sil a ostatních nebojujících uživatelů vzdušného prostoru. Řízení vzdušného prostoru poskytuje veliteli operační pružnost k účinnému využití sil v souladu se stanovenými úkoly. Řízením vzdušného prostoru se musí sladit často protichůdné požadavky každé ze sil na provádění operací po celém jejím prostoru bojové činnosti, při minimálním omezování ostatními silami. Orgán řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Authority – ACA) určí velitel společných sil. Z důvodu vzájemného provázání vzdušných operací, protivzdušné obrany a řízení vzdušného prostoru bude orgánem řízení vzdušného prostoru obvykle určen velitel vzdušné složky. Ten musí ve shodě s veliteli ostatních složek vypracovat společný plán řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Plan – ACP), který bude po schválení velitelem společných sil vyhlášen vojskům prostřednictvím rozkazů pro řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Order – ACO). Velitelé pozemních sil musí průběžně posuzovat a aktualizovat své potřeby v oblasti řízení vzdušného prostoru a orgán řízení vzdušného prostoru musí po celou dobu operace reagovat na jejich měnící se požadavky. Nicméně, výsledné rozkazy pro řízení vzdušného prostoru budou muset často být kompromisy a velitelé budou muset respektovat jejich ustanovení.

1315. K zabezpečení ASC se používají dvě základní metody:

- a. **Jednotné řízení vzdušného prostoru.** Tato metoda řízení vzdušného prostoru je založena na jednoznačné identifikaci, sledování a stanovení kurzu letadla a řízení zbraní protivzdušné obrany ve stanoveném vzdušném prostoru orgánem s pravomocí a odpovědností v tomto prostoru. Identifikace, sledování a stanovení kurzu letadla v určitém prostoru musí být doplněno řízením zbraní protivzdušné obrany bránících tento prostor. Metoda jednotného řízení je závislá na využívání dat v reálném čase a na zařízeních, která jsou schopna s těmito daty pracovat, jako jsou radiolokátory, systémy pro rozpoznávání vlastních nebo cizích prostředků (Identification, Friend-or-Foe – IFF) a komunikační systémy nebo datové spoje.
- b. **Procedurální řízení vzdušného prostoru.** Tato metoda spočívá v kombinaci předem dohodnutých a vyhlášených rozkazů a postupů. Procedurální řízení zahrnuje postupy, jako je rozdělení vzdušného prostoru do jednotlivých částí podle prostoru a času a/nebo stanovování stavu řízení použití zbraní (Weapons Control Status – WCS). Tato metoda není závislá na elektronické komunikaci s uživateli vzdušného prostoru.

1316. Metoda jednotného řízení vzdušného prostoru je velice náročná na technické vybavení a lidské zdroje, a proto většina plánů řízení vzdušného prostoru počítá s kombinací obou metod. ACA může přidělit velitelům pozemních sil části vzdušného prostoru, v nichž mohou mít pravomoc pro řízení vzdušného prostoru v souladu s jejich operačními požadavky. Doktrína NATO pro ASC je obsažena ve spojenecké společné publikaci AJP-3.3.5(A) „Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru“.
1317. Řízení použití zbraní protivzdušné obrany je prováděno následujícími rozkazy k použití zbraní (Weapons Control Order – WCO)⁹⁰:
- a. **Použití zbraní bez omezení.** „Weapons Free“ je rozkaz nařizující stav, kdy zbraňové systémy mohou vést palbu na jakýkoli cíl, který nebyl spolehlivě rozpoznán jako vlastní.
 - b. **Řízené použití zbraní.** „Weapons Tight“ je rozkaz nařizující stav, kdy zbraňové systémy mohou vést palbu pouze na cíle spolehlivě rozpoznané jako nepřátelské.
 - c. **Omezené použití zbraní.** „Weapons Hold“ je rozkaz nařizující stav, kdy zbraňové systémy mohou vést palbu pouze v sebeobraně nebo po obdržení výslovného rozkazu. Námořní síly místo pojmu „Weapons Hold“ používají „Weapons Safe“.
1318. Pracoviště protivzdušné obrany (AD cell) na všech stupních velení odpovídají za to, že si od svých nadřízených velitelství vyžádají rozkazy pro řízení vzdušného prostoru, a že je předají podřízeným uskupením a jednotkám. Rozkazy musí být doručeny včas, aby bylo umožněno jejich zapracování až do úrovně palebné jednotky a také případné zavedení do automatizovaných systémů řízení palby.

13.1.4 Řízení zbraní pomocí prostorů⁹¹

1319. Spolu s postupy pro řízení činností ve vzdušném prostoru uvedenými v AJP-3.3.5(A) je pro řízení použití zbraní možno využít operač-

⁹⁰ Rozkaz k použití zbraní (WCO) je rozkaz, kterým je vyhlášován stav řízení použití zbraní (WCS) - viz AJP-3.3.5(A) *Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru*, NSA 2006. V praxi se český překlad jednotlivých WCO, WCS nepoužívá

⁹¹ *Area Control of Weapons*, viz AJP-3.3.1(B) *Protivzdušné operace*, NSA 2010

ní prostor protivzdušné obrany⁹² – zeměpisně vymezený prostor se stanovenými postupy pro činnost PVO nebo prostory použití zbraně (Weapon Engagement Zone – WEZ). Stanovením prostoru použití zbraně může být zvýšena efektivita použití zbraní protivzdušné obrany v této části vzdušného prostoru.

1320. Prostor použití zbraně (WEZ)⁹³ je v rámci protivzdušné obrany definován jako přesně vymezený vzdušný prostor, kde odpovědnost za vedení boje obvykle spočívá na určitém zbraňovém systému.

Prostory použití zbraně mohou být předem naplánovány a jejich možná poloha bude koordinována s orgánem řízení vzdušného prostoru (ACA). Nad zemským povrchem nejsou tyto prostory považovány za prostředky pro řízení vzdušného prostoru (Airspace Control Means – ACM)⁹⁴ a nebudou aktivovány ani deaktivovány prostřednictvím rozkazu pro řízení vzdušného prostoru (ACO). Avšak z důvodu zabezpečení informovanosti všech možných uživatelů vzdušného prostoru o naplánovaných WEZ jsou rovněž tyto prostory v rozkaze pro řízení vzdušného prostoru uváděny.

1321. WEZ mohou zahrnovat následující prostory:

- a. **Prostor použití stíhacích letounů** (Fighter Engagement Zone – FEZ). V terminologii protivzdušné obrany se tímto pojmem rozumí vzdušný prostor přesně určených rozměrů, ve kterém odpovědnost za zákrok proti vzdušnému ohrožení mají obvykle stíhací letouny.⁹⁵ Prostor použití stíhacích letounů bude stanoven v takových prostorech, kde nejsou rozmístěny účinné pozemní prostředky protivzdušné obrany.⁹⁶
- b. **Prostor použití řízených střel** (Missile Engagement Zone – MEZ). V případě pozemní protivzdušné obrany je to vzdušný prostor určených rozměrů, ve kterém jsou za palebné působení odpovědné obvyčejné systémy pozemní protivzdušné obrany. V této souvislosti MEZ není ACM.⁹⁷ Jednotky pozemní protivzdušné obrany (Surface-to-Air Missile

⁹² *Air Defence Operations Area – operační prostor PVO*

⁹³ viz AJP-3.3.1(B) *Protivzdušné operace*, NSA 2010

⁹⁴ Více podrobností viz vojenská publikace Pub-53-20-02 *Velení a řízení ve vzdušných silách AČR*, Vyškov 2007 a AJP-3.3(A) *Spojenecká společná doktrína pro vzdušné a kosmické operace*, NSA 2009

⁹⁵ AJP-3.3.5(A) *Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru*, NSA 2006

⁹⁶ AJP-3.3.1(B) *Protivzdušné operace*, NSA 2010

⁹⁷ AJP-3.3.5(A) *Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru*, NSA 2006

– SAM)⁹⁸ budou vést činnost v prostorech použití řízených střel, které by zpravidla měly být totožné s jejich prostorem účinné působnosti.⁹⁹

- c. **Prostor použití prostředků protivzdušné obrany krátkého dosahu** (Short Range Air Defence Engagement Zone – SHORADEZ). Tento prostor lze stanovit za účelem definování vzdušného prostoru, ve kterém budou prostředky SHORAD¹⁰⁰ vést svoji činnost. V praxi může být stěží možné a nebo úplně nemožné centralizovaně řídit činnost prostředků SHORAD. Proto musí být prostory SHORADEZ jasně definovány a vyhlášeny tak, aby se jim vlastní letadla mohla vyhnout. Pro případy, kdy vlastní letadla musí prolétávat aktivované prostory SHORADEZ, musí být stanovena zvláštní koordinace.¹⁰¹

13.1.5 Řízení a koordinace protivzdušné obrany

1322. Řízení protivzdušné obrany může být centralizované nebo decentralizované. Centralizované řízení je požadovaným standardem, ale v případě zahlcení systému C2 musí být zbraňové systémy protivzdušné obrany schopny provádět decentralizovanou činnost tak, aby bylo možno co nejlépe reagovat na vzdušné ohrožení.
1323. Autonomní řízení se používá v případech, kdy centralizované řízení selže, nebo když vzhledem k druhu použití prostředků není uskutečnitelné. Všechny zbraňové systémy protivzdušné obrany musí být v těchto případech schopny vést činnost autonomně. Nicméně, použití prostředků protivzdušné obrany musí být v rámci celkové protivzdušné operace koordinováno alespoň pomocí procedurálních prostředků proto, aby byl umožněn bezpečný průlet vlastních/neutrálních/civilních letadel, a zároveň aby PVO nebyla omezována více než je nutné.
1324. Důležité prostory, objekty a uskupení vojsk PozS a jejich ÚÚ budou zpravidla bráněny vysoce mobilními protiletadlovými komplety především velmi krátkého a krátkého dosahu (VSHORAD¹⁰², SHORAD).

⁹⁸ *Jednotky PLRV*

⁹⁹ *AJP-3.3.1(B) Protivzdušné operace, NSA 2010*

¹⁰⁰ *Short Range Air Defence – prostředky pozemní protivzdušné obrany krátkého dosahu*

¹⁰¹ *AJP-3.3.1(B) Protivzdušné operace, NSA 2010*

¹⁰² *Very Short Range Air Defence – prostředky pozemní protivzdušné obrany velmi krátkého dosahu*

V zájmu splnění požadavku všesměrové a vzájemné obrany by měly být vytvářeny bojové sestavy, složené zpravidla ze dvou až tří druhů protiletadlových zbraňových systémů, vzájemně doplňujících své bojové možnosti.

Všechny vojenské jednotky by měly být schopny sebeobranu proti vzdušnému útoku za použití vlastních organických zbraní. Této schopnosti může být dosaženo pouze neustálými nácviky rozpoznávání letadel a používání organických zbraní pro účely protivzdušné obrany.

1325. Všechny prostředky protivzdušné obrany v daném prostoru by měly být zahrnuty do celkového plánu protivzdušné obrany. Autonomní řízení palby prostředků SHORAD musí být v souladu s ustanoveními platných pravidel použití sil a dalších pravidel a postupů vydaných velitelem protivzdušné obrany. V tomto případě by řízení mělo být prováděno prostřednictvím rozkazů k použití zbraní ve spojení s ostatními procedurálními prostředky.
1326. Jednotky SHORAD, zařazené do organické struktury pozemních sil, budou takticky rozmisťovány podle rozhodnutí velitele pozemních sil. Tyto jednotky musí reagovat na požadavky protivzdušné obrany a na plán manévru vlastních organických sil. Měly by rovněž podle možnosti přispívat do integrované protivzdušné obrany prostoru. Pravidla a postupy vydané velitelem protivzdušné obrany jsou i pro tyto jednotky závazné. Spojení těchto jednotek a centrálního systému velení a řízení protivzdušné obrany je dosahováno prostřednictvím funkčního začlenění datových spojů (např. Link 16). Těmito spoji jsou jednotkám protivzdušné obrany pozemních sil předávány rovněž informace včasné výstrahy a informace o činnosti vlastního letectva.

13.2 Plánování protivzdušné obrany, úkolování přidělených jednotek

13.2.1 Plánování PVO

1327. V různých variantách činnosti PozS bude plnění úkolů PozPVO ovlivňováno různými specifiky prostředí, ve kterém jsou operace prováděny, a především nutností provádění manévru, které bude zapotřebí podniknout tak, aby byl splněn hlavní úkol – překrytí důležitých

bráněných objektů, prostorů, sil a prostředků PozS a jejich ÚU. Konkrétní úkoly tedy budou závislé na úkolech jednotky PozS a nebo ÚU. V závislosti na schopnostech protivníka nemusí být síly a prostředky PozPVO do struktury konkrétního ÚU vůbec zařazeny.

1328. Plánování činností PozPVO vychází z priorit a úkolů stanovených velitelem ÚU. Dalšími podklady pro plánování mohou být bojový rozkaz a směrnice od nadřízeného velitele, rekognoskační informace a také taktický rozkaz pro jednotky SAM/SHORAD (SAM/SHORAD Tactical Order – SSTO) vydávaný ze stupně mnohonárodního operačního střediska vzdušných sil – CAOC (nebo operačního střediska vzdušných sil – AOC). Pracoviště PozPVO (skupina plánování boje) provede v těsné koordinaci s přidělenou jednotkou PozPVO naplňování bojových sestav jednotlivých prostředků i celkové bojové sestavy PozPVO v prostoru činnosti daného ÚU. Výsledky plánování jsou shrnuty v příloze operačního (bojového) rozkazu – protiletadlová obrana.
1329. Problematika plánování PozPVO je popsána ve vojenské publikaci Pub-31-24-01 „Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích“ a ve vojenské publikaci Pub-53-01-3 „Štábní práce v operacích, 2. část, Hlavní zásady tvorby stálých operačních postupů, operačních (bojových) dokumentů a hlášení“. Další detaily a podrobnosti organizace a provádění jak plánování, tak i velení organickým silám PozPVO a řízení jejich bojové činnosti mohou být předmětem konkrétních SOP „šitých na míru“ dané situaci a úkolům.
1330. Na základě schválených plánů a reálného pokrytí palebnými prostředky jsou pracovištěm PozPVO vypracovány návrhy prostorů použití zbraně (WEZ). Po odstranění možných konfliktů těchto WEZ s jinými ACM na úrovni ÚU jsou tyto návrhy vznášeny formou požadavků na jednotlivé prostory použití zbraně – WEZREQ (WEZ Request) na CAOC (AOC). Na stupni CAOC (AOC) jsou vyřešeny možné rozpory WEZ s jinými ACM.¹⁰³ Po zkoordinování a schválení jsou WEZ z důvodu zabezpečení maximální informovanosti uvedeny v ACO. Zjednodušená podoba úkolu této jednotky, zároveň s koordinačními a jinými nezbytnými informacemi, je ze stejného důvodu uvede-

¹⁰³ Podrobně viz AJP-3.3(A) *Spojenecká společná doktrína pro vzdušné a kosmické operace*, NSA 2009, AJP-3.3.1(B), *Protivzdušné operace*, NSA 2010, AJP-3.3.5(A) *Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru*, NSA 2006 a vojenská publikace Pub-53-20-02 *Velení a řízení ve vzdušných silách AČR*, Výchov 2007

na rovněž v příslušném rozkaze k úkolům vzdušných sil (Air Tasking Order – ATO). Jednotlivé WEZ jsou detailně popsány také v rozkazech SSTO pro příslušné jednotky PozPVO. WEZREQ musí být doručovány na CAOC (AOC) vždy nejpozději ve stanovený čas (a nebo v případě nutnosti provedení změn) tak, aby mohly být včas zpracovány, aplikovány a následně také vyhlášeny změnou konkrétního ACO.

1331. WEZREQ, zpracované pracovištěm PozPVO, mohou být na CAOC (AOC), v závislosti na typu ÚU a jeho organizační struktury, předávány cestou styčného důstojníka letectva (Air Liaison Officer – ALO) nebo styčného důstojníka letectva u brigády (Brigade Air Liaison Officer – BALO), umístěných v rámci skupiny taktického řízení prvků vzdušných sil (Tactical Air Control Party – TACP), případně cestou střediska pro koordinaci činností vzdušných sil (Air Operations Coordination Centre – AOCC).¹⁰⁴

13.2.2 Úkolování jednotek PozPVO

1332. Přidělená jednotka PozPVO bude úkolována velitelem ÚU prostřednictvím jeho bojového rozkazu, dílčích rozkazů a bojových nařízeních. Příslušníkům dané jednotky PozPVO pak budou úkoly stanoveny prostřednictvím schváleného bojového rozkazu organického velitele. Velení a řízení této jednotky bude probíhat z místa velení (MV) vybaveného prostředkem automatizovaného systému velení a řízení palby, přístupovým uzlem VzS a nezbytnými komunikačními a informačními systémy. Řízení palby bude probíhat na základě rozkazů SSTO, obsahujících taktické instrukce s informacemi o WEZ, WCS, nařízený stav pohotovosti (RS), udání stupně velení a řízení s pravomocí nařídít zničení cíle, a doplňující informace např. o výstraze PVO, včetně času, kdy má být dosaženo stavu nařízeného daným SSTO. Na stupni jednotka se potom SSTO transformují do příslušných povelů pro podřízené velitele jednotek celé bojové sestavy.

1333. Řízení palby palebných prostředků probíhá z pracoviště řízení palby automatizovaného systému řízení palby tak, aby bylo při působení proti

¹⁰⁴ Popisy jednotlivých styčných a koordinačních prvků a vzájemné vazby viz vojenská publikace Pub-53-01-2 Štábní práce v operacích (1. část, Místa velení a orgány, procesy a prostředky velení a řízení), Vyškov 2007, vojenská publikace Pub-53-20-02 Velení a řízení ve vzdušných silách AČR, Vyškov 2007 a vojenská publikace Pub-31-24-01 Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích, Vyškov 2007

vzdušnému ohrožení maximálně využito palebných možností těchto prostředků. K elektronickému řízení nebo verbálnímu řízení bojové činnosti proti konkrétnímu cíli (Track, Target) se používají povely k řízení palby (Fire Control Order – FCO) vydávané v jednotlivých případech bez ohledu na aktuální stavy řízení použití zbraní (WCS).¹⁰⁵ Všechny činnosti jednotky PozPVO však musí být v souladu s ustanoveními platných pravidel použití sil (ROE). Hlášení o stavu a možnostech jednotky PozPVO z hlediska jejího bojového použití se provádějí formou hlášení o stavu jednotek SAM/SHORAD – SSREP (SAM/SHORAD Status Report – SSREP). Toto hlášení lze předávat utajeným faxovým spojem, automatizovaným systémem velení a řízení nebo utajeně hlasem ihned při změnách aktuálního stavu pohotovosti, v předem stanovených časech a nebo na vyžádání od nadřízeného.

1334. Pracoviště PozPVO, jako součást operačního střediska (skupiny řízení boje), se bude podílet na předávání výše uvedených SSTO a SSREP mezi přidělenou jednotkou PozPVO a prvky řízení a koordinace činností VzS s pozemními silami – AOCC, TACP.

13.3 Vedení protivzdušné obrany

1335. Protivzdušná obrana, prováděná jednotkou PozPVO zařazenou do organické struktury ÚU PozS, bude s ohledem na možnosti protivníka zaměřena především proti útokům letounů, vrtulníků, bezpilotních prostředků a řízených střel a proti provádění vzdušného průzkumu a vzdušných výsadků. Bude zabezpečována nepřetržitě a koordinovaně, bez ohledu na charakter bojových či jiných taktických činností ÚU s cílem chránit důležité bráněné objekty a prostory, hlavní prvky sestavy ÚU a živou sílu před činností vzdušného protivníka. V koordinaci s ostatními účastníky protivzdušného boje se bude podílet na vybojování vzdušné nadvlády ve stanoveném prostoru nebo sektoru a tím vytvářet příznivou vzdušnou situaci pro bojovou činnost bráněných vojsk.

Podrobně jsou zásady vedení PVO rozpracovány ve vojenské publikaci Pub-31-24-01 „Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích“.

¹⁰⁵ Viz vojenská publikace Pub-31-24-01 *Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích*, Vyškov 2007

KAPITOLA 14

ELEKTRONICKÝ BOJ

14.1 Všeobecné zásady

1401. Elektronický boj (dále jen EB) je vojenská činnost, zahrnující použití elektromagnetické a směrované energie, vedená s cílem ztížit nebo znemožnit využití elektromagnetického spektra (dále jen EMS) protivníkem a řídit činnosti k zabezpečení efektivního využití elektromagnetického spektra vlastními silami. Síly a prostředky EB jsou důležitou součástí bojové podpory bojových prvků.
1402. Úkolem elektronického boje je vybojovat a udržet elektronickou nadvládu v prostoru operace a tím získat výhody pro vlastní velitele a štáby v jejich plánovacím a rozhodovacím procesu a pro vlastní vojska při vedení jejich bojové činnosti v elektromagnetickém prostředí.
1403. Elektronický boj je rozdělen do tří základních složek, z nichž každá plní specifickou úlohu, ať již v závislosti na ostatních složkách, nebo samostatně.
1404. **Elektronická podpora** (dále jen EPo) je pasivní (není vyzařována vlastní elektromagnetická energie) součást elektronického boje, zahrnující pátrání, zachycení, identifikaci, zaměření a zjištění polohy zdroje úmyslného nebo neúmyslného vyzařování elektromagnetické energie pro účely okamžitého rozpoznání hrozeb, TARGETINGU, plánování a vedení následných operací. Poskytuje informace potřebné pro okamžitá rozhodnutí v oblasti vlastní elektronické ochrany, elektronického působení a v dalších taktických činnostech.
1405. **Elektronické působení** (dále jen EP) je aktivní (ofenzivní) součást elektronického boje, zahrnující použití elektromagnetické nebo směrované elektromagnetické energie k působení proti silám, prostředkům nebo vybavení protivníka. Kombinuje nedestruktivní způsoby použití elektromagnetické energie, jako jsou elektronické rušení a elektronické klamání, s destruktivními způsoby použití elektromagnetické

energie, představovanými zbraněmi využívajícími směrovanou energii k elektronické neutralizaci (případně ničení) elektronických zařízení protivníka.

1406. **Elektronická ochrana** (dále jen EO) je součást elektronického boje, zahrnující činnosti, zásady a opatření k zajištění ochrany vlastních sil, prostředků, komunikačních a informačních systémů (dále jen KIS) a zbraňových systémů proti působení protivníka efektivním využitím elektromagnetického spektra.

Podle nového názvosloví NATO uvedeného v MC-64 NATO EW POLICY je EB členěn na elektronické sledování (Electronic Surveillance – ES), elektronický útok (Electronic Attack – EA) a elektronickou obranu (Electronic Defence – ED). Toto členění není v obecné rovině v zásadním rozporu s výše uvedeným členěním.

14.2 Plánování elektronického boje, úkolování přidělených jednotek

1407. Příslušníci štábů všech stupňů musí zvládnout základní problematiku elektronického boje tak, aby mohli přijímat přesná a včasná rozhodnutí v kritických situacích. Nástrojem velitelů pro koordinaci elektronického boje (v případě, že disponuje vlastními prostředky EB) jsou skupiny koordinace elektronického boje (SkKEB/EWCC) nebo důstojníci elektronického boje (v případě, že nedisponuje vlastními prostředky EB a tyto jsou mu pouze přidělovány v závislosti na plnění úkolů).

1408. V případě zasazení prostředků EB v úkolových uskupeních se aktivuje, jako nedílná součást štábu, skupina koordinace elektronického boje. Zpravidla se skládá z předurčených specialistů, důstojníků součástí štábu (operační, zpravodajská/EB, KIS), doplňovaných podle plánu (potřeby) o další specialisty.

Jejím úkolem je zplánovat, koordinovat a řídit prostředky (jednotky) elektronického boje a zabezpečit využití elektromagnetického spektra vlastními elektronickými prostředky v souladu se záměrem vшевоjskového velitele a jeho prioritními požadavky na informace (Priority Intelligence Requirements – PIR).

1409. Základním dokumentem pro plánování a úkolování jednotek EB je příloha bojového rozkazu velitele.¹⁰⁶ Plánování a úkolování součástí EB je nepřetržitý proces, pružně reagující na změny situace. V podmínkách AČR a pozemních sil jsou příslušníci řešící problematiku EB součástí zpravodajských štábů všech úrovní velení.

14.3 Vedení elektronického boje

1410. Elektronický boj a především jeho aktivní složka EP (EA) je veden koordinovaně s bojovou činností vševojskových jednotek a s ostatními jednotkami palebné podpory a PVO s cílem efektivně působit na protivníka a narušit jeho systém velení a řízení. Podrobně jsou zásady vedení elektronického boje řešeny ve vojenské publikaci Pub-20-63-03 „Elektronický boj v AČR“.

¹⁰⁶ *Struktura bojového rozkazu viz STANAG 2014 Struktura rozkazů, uvádění časových údajů, názvů, míst a rozhraní, NSA 2000*

KAPITOLA 15

ŽENIJNÍ PODPORA

15.1 Všeobecné zásady

1501. Ženijní podpora je mnohooborovou činností. Je prováděna všemi druhy vojsk a násobí schopnosti vojsk napříč celým spektrem aliančních operací. Zahrnuje dodání vojenské i civilní ženijní podpory mnohonárodním a společným operacím. Požadavek na ženijní podporu společných operací roste s vývojem strategické koncepce NATO. Přesto, že ženijní podpora je převážně činností ve prospěch pozemních sil, sehrává důležitou roli v udržení a uchování společných sil jako celku.

1502. Ženijní podpora je součástí bojové podpory poskytované velitelům, štábům a vojskům úkolových uskupení. Zahrnuje celou škálu činností, od poskytování ženijních doporučení (návrhů) až po realizaci nejsložitějších ženijních opatření ve prospěch činnosti vojsk.

Charakter a rozsah ženijní podpory se bude lišit v souladu s úrovní operace, povahou konfliktu, strategickým a operačním prostředím, stupněm intenzity a rozsahu vojenských operací.

1503. Konkrétní úkoly ženijní podpory mohou být silami a prostředky ženijního vojska plněny jako předem plánované nebo neplánované. Úkoly ženijní podpory, plněné na úrovni ženijního svazku (útvaru) v rámci států NATO, jsou prováděny podle standardizačních formalizovaných protokolů, standardních operačních postupů a dohod STANAG.

15.1.1 Kategorie poskytování ženijní podpory

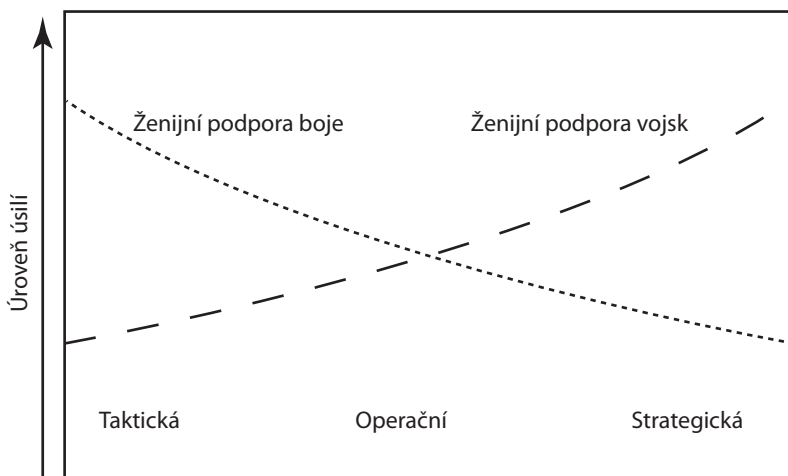
1504. Na operační a strategické úrovni jsou za hlavní kategorie ženijní podpory považovány:

- a. **Ženijní podpora boje** (Combat Support Engineering), která zahrnuje plnění těch úkolů ženijního vojska, které jsou spojené s přímou podporou probíhajících či bezprostředně nastávajících operací. Důraz je kladen obvykle na rychlost provedení, proto jsou úkoly

plněny zejména s využitím normovaných prostředků. Jsou plněny takové úkoly ženijní podpory, kterými jsou naplňovány krátkodobé taktické požadavky.

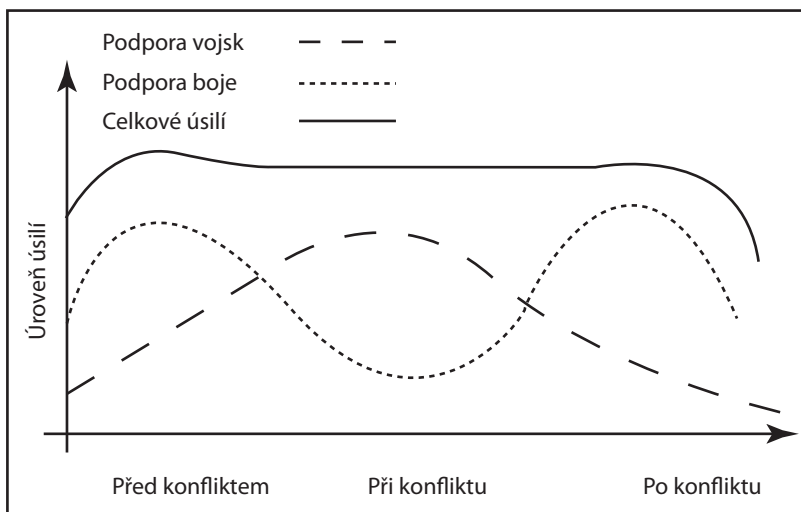
- b. **Ženijní podpora vojsk** (Force Support Engineering), která zahrnuje na delší dobu plánovanou nepřímou podporu probíhajících či budoucích operací a plnění úkolů, spojených s udržováním sil napříč všemi etapami operace. V rámci ženijní podpory vojsk jsou plněny obvykle trvalejší úkoly, s využitím účelově navrhovaných řešení. Směřují k naplňování dlouhodobých operačních požadavků.

1505. Uvedené kategorie ženijní podpory nedefinují rozdílné schopnosti nebo síly a prostředky ženijního vojska. Stejně ženijní schopnosti nebo jednotky ženijního vojska mohou být využity jak v rámci ženijní podpory boje, tak v rámci ženijní podpory vojsk.
1506. V závislosti na úrovni operace bude pravděpodobný poměr úsilí ženijní podpory boje na celkovém úsilí ženijní podpory tím vyšší, čím se bude jednat o nižší úroveň operace a opačně, se stoupající úrovní operace bude stoupat poměr úsilí ženijní podpory vojsk (obr. 6).

Obr. 6 Poměr ženijního úsilí vzhledem k úrovni operace

Rozdělení úsilí mezi uvedené kategorie ženijní podpory se bude měnit v jednotlivých fázích operace, ačkoli celková úroveň úsilí pravděpodobně zůstane zhruba konstantní (obr. 7).

Obr. 7 Rozdělení ženijního úsilí vzhledem k fázím operace

1507. Poměr ženijního úsilí se bude měnit také podle druhu operace (od bojových operací až po operace na podporu míru).

Znázorněná ubývající úroveň úsilí ve fázi po konfliktu vychází z předpokladu co nejvčasnějšího předání oblasti působení civilním agenturám.

15.1.2 Ženijní podpora na jednotlivých úrovních

1508. Na **strategické úrovni** se ženijní opatření týkají čtyř základních oblastí:

- » plánování sil pro ženijní podporu;
- » koncepce a doktrína ženijní podpory;
- » alianční infrastruktura a přidružené financování Programu bezpečnostních (obraných) investic Aliance (NATO Security Investment Programme – NSIP);
- » ženijní část plánování a provedení operace (cvičení).

1509. Strategické ženijní aktivity v operacích jsou prvořadě zaměřeny na získání prostředků a schopností pro vytvoření, zasazení, udržení a obnovu vojsk. Kritickým aspektem vytvoření podmínek pro umožnění činností a udržení zasazených sil je infrastruktura, která klade velké

požadavky na ženijní schopnosti. Posuzování ženijních záležitostí na strategické úrovni bude podstatné k zajištění stavu, ve kterém je ženijní podpoře operačních a taktických velitelů dána patřičná váha. Vojenské strategické velitelství by mělo být plně informováno o:

- » fyzickém prostředí a infrastruktuře;
- » vytváření sil;
- » strategickém rozvinutí a přeskupení;
- » strategických prioritách pro ženijní podporu;
- » ženijních hlediscích ovlivňujících společný proces výběru a přidělování cílů;
- » strategických pokynech a koncepcích pro:
 - odstraňování a likvidaci výbušného materiálu (Explosive Ordnance – EO),
 - humanitární pomoc,
 - ochranu životního prostředí,
 - standardy infrastruktury a její financování,
 - ochranu vojsk;
- » příspěvku do „Pravidel vedení bojové činnosti“ (Pravidla použití sil – ROE);
- » ženijní interoperabilitě, standardizaci a spolupráci.

1510. **Na operační úrovni** budou priority v oblasti ženijních opatření a s tím spojené přidělení zdrojů stanoveny v procesu operačního plánování (Operational Planning Process – OPP), ve kterém náčelník ženijního vojska (NŽV) společných sil (Joint Force Engineer – JFEng) a jeho štáb musí sehrát plnohodnotnou roli. NŽV je poradcem velitele společných sil v ženijních záležitostech, majících vztah k realizaci povinností operačního velitele v této oblasti tak, jak jsou uvedeny ve směrnici strategických velitelů.

1511. NŽV společných sil bude vykonávat koordinační pravomoc nad ženijními silami a prostředky všech složek společných sil. Veliteli společných sil musí poskytovat doporučení vztahující se k:

- » přípravě a přizpůsobování prostoru společné operace;
- » ženijní podpoře společného manévru;
- » ženijnímu podílu na společném výběru a přidělování cílů;
- » ženijní podpoře k uchování bojeschopnosti a ochraně vojsk;
- » ženijní podpoře k zabezpečení vojsk, včetně projektování, výstavby a údržby infrastruktury v prostoru společných operací.

1512. **Na taktické úrovni** může být větší důraz položen na ženijní podporu boje. Ženijní podpora vojsk, související s infrastrukturou, udržením bojeschopnosti a dlouhodobou udržitelností, však bude i zde nevyhnutelná ve všech složkách uskupení. Důraz bude kladen na podporu pohybu (mobility), omezení činnosti protivníka (counter-mobility), uchování bojeschopnosti (survivability) a všeobecnou ženijní podporu (general engineer support).

Na taktických stupních velení se na úrovni brigáda, prapor (nebo ekvivalentního úkolového uskupení) vytváří na operačním oddělení, resp. skupině O3, ad hoc skupina koordinace ženijní podpory. V čele skupiny stojí ženijní náčelník – koordinátor ženijní podpory, důstojník ženijní odbornosti, který je zodpovědný za trvalou koordinaci ženijní podpory a je primárním poradcem velitele dané úrovně v otázkách ženijní podpory. Skupina je přímo podřízena náčelníkovi operačního střediska. Je vytvářena zpravidla z příslušníků podřízených jednotek ženijního vojska. Pro zajištění organizace a provádění ženijní podpory a zajištění informačního toku k nadřízeným a podřízeným stupňům velení je tato skupina vybavena adekvátními spojovacími a komunikačními prostředky ze zdrojů podřízených jednotek ženijního vojska.

Ženijní podpora na taktické úrovni není pouze činností v rámci uskupení pozemních sil. Ženisté na taktické úrovni např. podporují také námořní výsadekové operace (vybudováním předmostí) a vzdušné operace (zřizováním letišť).

1513. **Ženijní podpora společných operací** zvyšuje strategickou a operační schopnost pohybu, buduje a udržuje infrastrukturu pro zasazení vojsk, chrání a udržuje společné síly a buduje prostor společných operací pro

společný manévr. Druh ženijní podpory se bude odlišovat napříč složkami uskupení. Všechny hlavní síly uskupení (pozemní, vzdušné a námořní) pravděpodobně začlení ženisty do jim přidělených sil, ale výčet a rozsah schopností daných ženijních sil a prostředků bude různý.

1514. Větší pravděpodobnost expedičního charakteru aliančních operací zvyšuje požadavky na ženijní podporu napříč společnými silami. Když je to nezbytné, měl by být k dosažení záměru velitele společných sil použit při poskytování ženijní podpory flexibilní přístup. Maximalizace účinnosti ženijních sil a prostředků, které jsou k dispozici, vyžaduje sjednocený systém koordinace jejich nasazení. Koordinace dostupných ženijních sil a prostředků k podpoře hlavního úsilí je klíčovou rolí pro NŽV společných sil nebo pro jeho ekvivalenty na ostatních úrovních velení.

15.1.3 Oblasti ženijní podpory

1515. Ženijní vojsko poskytuje ženijní podporu v těchto oblastech:

- » bojová ženijní podpora;
- » všeobecná ženijní podpora.

Součástí podpory v těchto oblastech je také ženijní podpora zpravodajské činnosti, psychologických operací [PsyOp(s)], informačních operací (Info Ops), civilně-vojenské spolupráce (CIMIC), ochrany vojsk, včetně ochrany proti IED a ochrany životního prostředí.

1516. Charakter úkolů plněných ženijním vojskem se mění podle stupně velení, fáze, druhu a intenzity boje nebo operace. V závislosti na uvedených faktorech převažuje buď plnění úkolů bojové ženijní podpory (přímé podpory bojovým silám), nebo úkolů všeobecné ženijní podpory.

15.1.3.1 Bojová ženijní podpora

1517. Bojová ženijní podpora zahrnuje:

- » ženijní opatření k zabezpečení pohybu;
- » ženijní opatření k omezení činnosti protivníka;
- » ženijní opatření k uchování bojeschopnosti vojsk.

15.1.3.2 Všeobecná ženijní podpora

1518. Úkoly plněné ženijním vojskem při realizaci opatření všeobecné ženijní podpory zahrnují:

- » podíl na nouzovém zásobování vodou;
- » výstavbu přístávacích zařízení pro letectvo;
- » opravu poškozených letišť;
- » zajištění údržby staveb a jejich technického vybavení;
- » údržbu a výstavbu hlavních zásobovacích cest;
- » likvidaci výbušných zařízení;
- » podíl na dekontaminaci od chemických, biologických, radiologických a jaderných látek;
- » podíl na nouzovém zásobování energiemi;
- » potápěčské práce v rámci zabezpečení bojových operací;
- » ženijní opatření ochrany vojsk.

15.1.3.3 Ženijní podpora průřezových činností

1519. Ženijní podpora zpravodajské činnosti zahrnuje:

- » podíl na zpravodajské přípravě bojiště (Intelligence Preparation of the Battlefield – IPB) s důrazem na:
 - analýzu terénu z hlediska mobility – průchodný (GO), průchodný s obtížemi (SLOW), neprůchodný (NO GO),
 - analýzu schopností protivníka,
 - podmínky infrastruktury,
 - vyhodnocení škod způsobených bojovou činností (Battle Damage Assessment – BDA);
- » Ověření dat z geografického informačního systému (GIS) cestou ženijního průzkumu.

Výsledky ženijní podpory zpravodajské činnosti se využívají v procesu generování sil, při hodnocení situace (terén, protivník), v procesu targetingu a v ochraně sil (schopnost protivníka využít terén, ochrana vlastních sil).

1520. **Ženijní podpora psychologických operací** je zaměřena na informace týkající se:

- » aktivit protivníka, jež mohou způsobit poškození objektů/infrastruktury (Battle Damage – BD);
- » aktivit protivníka v oblasti použití improvizovaných výbušných zařízení (Improvised Explosive Device – IED).

1521. **Ženijní podpora informačních operací** je zaměřena na informace využitelné pro tvorbu letáků, filmů a vysílání rozhlasu týkající se:

- » výstavby infrastruktury pro místní obyvatele;
- » odminovacích aktivit;
- » aktivit v oblasti likvidace výbušného materiálu (Explosive Ordnance Disposal – EOD);
- » množství proškolených lidí v rámci výcviku v minovém nebezpečí (Mine Awareness Training – MAT).

1522. **Ženijní podpora civilně-vojenské spolupráce (CIMIC)** zahrnuje:

- » činnosti v oblasti minového nebezpečí (Mine Awareness);
- » využití civilně-vojenské spolupráce k projektům výstavby infrastruktury;
- » odminovací aktivity;
- » aktivity v oblasti likvidace výbušného materiálu.

15.1.4 Zásady a formy použití ženijního vojska při plnění úkolů ženijní podpory

1523. K zásadám použití ženijního vojska při plnění úkolů ženijní podpory patří:

- » soustředění ženijních sil a prostředků na hlavním směru (prostoru) k plnění hlavních úkolů ženijní podpory a jejich včasný manévr v průběhu operace;

- » použití útvarů a jednotek ženijního vojska v souladu s jejich předurčením;
- » těsná a nepřetržitá součinnost mezi jednotkami ženijního vojska a podporovanými silami;
- » efektivní používání ženijních prostředků, především ženijní techniky a ženijní munice;
- » vytváření a neustálá obnova zálohy ženijních sil a prostředků.

1524. K plnění úkolů ženijní podpory mohou být mechanizované svazky, útvary a jednotky posilovány útvary a jednotkami ženijního vojska dle jejich předurčení. Rozlišujeme dvě formy posílení:

- a. **Přidělení.** Jednotky ženijního vojska se podřizují tomu veliteli, kterému jsou přiděleny. Úkoly ženijní podpory pak plní na základě jeho rozkazů. Jednotky ženijního vojska se mohou rovněž začleňovat do vytvářených úkolových uskupení a stávat se tak jejich součástí.
- b. **Plnění úkolů ve prospěch.** Jednotky ženijního vojska plní úkoly ve prospěch a podle požadavků příslušného velitele, jehož vojska podporují, avšak zůstávají podřízeny svému veliteli.

1525. K plnění úkolů ženijní podpory se z organických a přidělených jednotek ženijního vojska vytvářejí:

- » odřady (skupiny) zabezpečení pohybu k realizaci ženijních opatření pro zajištění pohybu (mobility) vojsk;
- » zatarasovací odřady (skupiny) k realizaci ženijních opatření k omezení činnosti protivníka;
- » opevňovací odřady (skupiny) k realizaci ženijních opatření k uchování bojeschopnosti vojsk;
- » další odřady (skupiny, týmy) k plnění konkrétních úkolů v prostoru operace, které si vyžadují ženijní podporu;
- » ženijní zálohy v závislosti na množství ženijních sil a prostředků, které jsou na daném stupni velení (v úkolovém uskupení) k dispozici.

15.2 Plánování ženijní podpory

1526. Realizace ženijních opatření je náročná na čas, lidské a materiální zdroje. Ženisté proto musí být od samého počátku zapojeni do procesů plánování a průzkumu, aby byla zabezpečena včasná identifikace požadavků na ženijní podporu. Ženijní vklad do plánovacího procesu je také vyžadován z hlediska jistoty, že jsou v plném rozsahu posouzeny ženijní faktory, jako jsou především terén a infrastruktura, jež mohou ovlivnit plánovací činnost.

Plánování v ženijních štábech na všech úrovních musí být integrováno nejenom horizontálně v rámci jejich velitelství, ale také vertikálně s ženijními štáby na nadřízeném velitelství, podřízených velitelstvích a také směrem vně s hostitelskou zemí, mezinárodními a nevládními organizacemi apod.

NŽV společných sil a ženijní štáby složek jsou zodpovědné za to, že všechny ženijní záležitosti jsou v rámci procesu operačního plánování na jejich příslušných velitelstvích náležitě posouzeny.

1527. **Na strategické úrovni** pomáhá ženijní plánování vytvářet podmínky pro následné operace. Ženisté na této úrovni vycházejí v procesu obranného plánování z ministerské směrnice, zpravodajského hodnocení a plánovaných situací. Vypracovávají návrhy cílů výstavby sil (Force Proposal – FP) pro jednotlivé země tak, aby tyto země poskytovaly ženijní síly schopné přispívat do společného fondu vojsk pro následné vytváření uskupení. Ženisté strategického stupně, společně s odborníky z jednotlivých oblastí, kteří hodnotí infrastrukturu Aliance ve vztahu k daným plánům, vytvářejí „soubory schopností/možností/kapacit“ (Capability Packages – CP).
1528. Směrnice a pokyny vydané ze strategické úrovně budou obsahovat limity a omezení pro vedení společné operace, proces výběru a ničení cílů, strategické rozvinutí vojsk, zvážení účasti zemí, které nejsou členy Aliance, zásady zatarasování, použití pozemních min a EOD činnosti, priority, limity zdrojů, tedy pro vše, co bude mít vliv na ženijní podporu v rozsahu daném přílohou plánu operace (OPLAN).
1529. **Na operační úrovni** přispívá ženijní štáb do procesu operačního plánování účastí v příslušné skupině operačního plánování, v rámci tvorby plánu operace, a vypracováním přílohy „ženijní podpora“. Je

podstatné, aby ženisté nepřispívali pouze do ujasnění úkolu, ale pracovali v těsné koordinaci se všemi ostatními složkami (oblastmi činnosti) štábu.

1530. Náčelník ženijního vojska společných sil musí svou činnost úzce koordinovat s činností ženistů na strategické a taktické úrovni. Požadavky, vznikající na operační úrovni, budou často vyžadovat reakci na strategické úrovni a obráceně, informace, které jsou potřebné na strategické úrovni, mohou být dostupné pouze v rámci prostoru společných operací. V tomto procesu musí ženisté na jednotlivých stupních velení využívat všechny možnosti usměrňovat plánování operace, urychlit její přípravu a udržovat komunikaci napříč celou hierarchií velení v rámci Aliance. Ke zpracování reálných plánů ženijní podpory je proto důležitá jak vertikální koordinace mezi štáby, tak i horizontální v rámci jednotlivých štábů.

15.2.1 Ženijní vstupy do procesu operačního plánování

1531. Rozsah plánovaných úkolů v oblasti ženijní podpory bude v průběhu procesu operačního plánování určován operačními a logistickými požadavky. Některé z těchto požadavků může částečně či zcela pokrýt ženijní podpora hostitelskou zemí. Při plánování ženijních úkolů budou limitujícími faktory dostupný čas, finance, zdroje a lidské síly. Ženijní štáby vstupují do procesu operačního plánování během níže uvedených pěti fází, které jsou stanoveny „Směrnicí pro operační plánování obou strategických velitelství“ (Bi-SC GOP).
1532. **Počáteční fáze.** Do obdržení „počáteční směrnice“ (Initial Directive – ID) budou ženijní štáby pokračovat ve své rutinní přípravě a sběru informací. Jestliže je již zřejmá nastávající změna politické situace či začátek nové krize, pak ženijní štáby musí zintenzivnit sběr informací a začít navrhopvat možný systém infrastruktury na válčišti, včetně obecných požadavků na financování. Ženijní přílohy použitelných předběžných operačních plánů (COP) musí být pečlivě posouzeny a aktualizovány. Databáze o zemích v zájmovém prostoru (Area of Interest – AOI) musí být udržovány tak, aby obsahovaly co nejvíce informací o terénu, infrastruktuře a místně dostupných komerčních schopnostech.
1533. **Fáze orientace.** Ženijní štáby budou svoji činnost koordinovat s operačními plánovacími štáby, logistickými plánovači a s aliančními

a národními agenturami pro sběr informací tak, aby mohly navrhovat možnosti ženijní podpory pro všechny možné varianty činností a navrhnout organizaci uskupení ze sil a prostředků ženijního vojska. Jestliže je to možné, měl by být proveden ženijní průzkum k získání dodatečných informací o terénu, infrastruktuře a místně dostupných komerčních schopnostech.

1534. **Fáze zpracování záměru.** Ženijní štáby se budou podílet na zpracování variant činností navrhovaných veliteli. Budou provádět analýzu variant činností z hlediska možností ženijní podpory, využití místní infrastruktury a doporučovat ty varianty činností, které umožňují optimální využití dostupných ženijních zdrojů. Pro každou variantu činností, navrhovanou veliteli, by měl být vypracován „systém infrastruktury na válčišti“. Musí být také posouzeny požadavky na obsazení a posílení ženistů k implementaci krizových tabulek (Crisis Establishment – CE) a analýza potřeby jednotek na úkoly ke zpracování specifikace požadavků (Statement of Requirements – SOR).
1535. **Fáze zpracování plánu.** Po schválení záměru velitele zahájí ženijní štáby zpracování přílohy operačního plánu „ženijní podpora“ a budou se, v součinnosti s dalšími složkami štábu, podílet na zpracování ostatních částí tohoto plánu. Bude dokončen systém infrastruktury válčiště společně se specifikací požadavků na ženijní síly a prostředky. Ženijní štáby budou připraveny přejít do vytvořených struktur dle krizových tabulek počtů. Kontrakty k ženijní podpoře budou připraveny k realizaci.
1536. **Fáze upřesňování plánu.** Ženijní štáby se budou podílet na periodickým upřesňování stávajících plánů. To bude spočívat v aktualizaci infrastruktury a komerčních schopností v prostoru společných operací.

15.2.2 Úkoly plněné složkami ženijního štábu

1537. K plánování a koordinaci účinné ženijní podpory musí ženijní štáb koordinovat svoji činnost v rámci svých pracovních skupin se všemi ostatními složkami štábu a speciálními štáby. Aby zabezpečil řádnou koordinaci ženijní podpory v celém prostoru operace, musí ženijní štáb také úzce spolupracovat s příslušnými orgány hostitelské země, se zeměmi poskytujícími vojska, s civilními organizacemi a agenturami. Na operační úrovni bude ženijní štáb přispívat do plánovacího procesu následovně.

1538. **Pracoviště geografického a hydrometeorologického zabezpečení**¹⁰⁷

zpravodajské skupiny zpravodajského střediska (J2) poskytuje geografické a hydrometeorologické informace (jak digitální, tak analogové), analýzu terénu a hydrometeorologických podmínek, včetně pomůcek pro taktické rozhodování, které jsou nezbytné pro společný operační plánovací proces. Analýza terénu a hydrometeorologických podmínek bude obsahovat:

- » zhodnocení průchodnosti terénu a zátěžových možností, silnice a pásma pro přesuny, včetně vlivu aktuálních a předpokládaných hydrometeorologických podmínek;
- » výběr vhodných míst pro pozorovací stanoviště s vyznačením hranic vizuální viditelnosti (závislé na terénu), skryté přístupy a postavení zbraní, senzorů a spojovacích prostředků;
- » příletové a odletové trasy pro vrtulníky;
- » klíčové terénní útvary a vyznačení míst možných rizik;
- » zastavěnost, půdní podmínky, přírodní zdroje.

1539. **Skupina ženijní podpory** zpravodajství podporuje ve spolupráci se zpravodajským štábem (J2) proces zpravodajské přípravy bojiště. Kromě toho je skupina odpovědná za ženijní podporu zpravodajského cyklu, který bude poskytovat informace o:

- » ženijních silách, jejich sestavě v rámci operace, schopnostech, doktríně, taktice, technice a dislokaci;
- » územně specifické informace o dostupnosti a možnosti získání stavebních materiálů a služeb a také o možnostech zásobování vodou;
- » pozemních minách, nevybuchlé munici (Unexploded Explosive Ordnance – UXO), včetně provozování odpovídajících databází;
- » existující infrastrukturu, jako jsou sklady pohonných hmot, přístavy, letiště, a o jejich možném využití pro podporu dané operace;

¹⁰⁷ V podmínkách AČR je pracoviště geografického a hydrometeorologického zabezpečení součástí zpravodajské skupiny zpravodajského střediska (J2), v armádách NATO může být součástí ženijního štábu. Z pohledu řešení problematiky není důležité zařazení tohoto pracoviště, stěžejní jsou úkoly, které plní ve prospěch plnění úkolů ženijní podpory

- » hodnocení poškození vlivem bojové činnosti;
- » vlivu složek fyzického prostředí;
- » geologických a hydrologických poměrů.

1540. **Skupina ženijních koncepcí a plánů** bude úzce spolupracovat se všemi plánovači ve skupině operačního plánování. Koordinuje činnost ostatních prvků ženijního štábu při zapracování specifických otázek do operačních plánů a přílohy „ženijní podpora“ a poskytuje jim doporučení v oblasti priorit a nezbytných požadavků k naplnění záměru velitele.
1541. **Skupina ženijních operací.** Tento prvek usměrňuje a řídí, v úzkém spojení s operačním štábem (J3), ženijní aspekty probíhajících operací, včetně monitorování sestavy a schopností ženijních sil a prostředků v operaci, zásob materiálu a časových lhůt pro dokončení všech probíhajících úkolů ženijní podpory. Z tohoto hlediska bude skupina ženijních operací podávat nejnovější informace skupině ženijních koncepcí a plánů tak, aby daný operační plán byl založen na aktuálních informacích.
1542. **Skupina ženijní infrastruktury a zdrojů** hodnotí, ve spolupráci s ostatními sekcemi štábu a pracovními skupinami, ženijní požadavky vyplývající z operačního plánu. Využívá společné fondy NATO pro ženijní práce, zejména pro financování výstavby operačně vyžadované infrastruktury, ale také pro ženijní podporu dodávanou formou kontraktů. Společně se skupinou ženijních operací vypracovává projekty ženijního vojska. Vzhledem k času, potřebnému pro schválení financí, vyžaduje skupina ženijní infrastruktury a zdrojů co nejvčasnější požadavky od ostatních prvků štábu, zejména od skupiny ženijních plánů a koncepcí.

15.2.3 Součinnost s ostatními složkami štábu

1543. Plánování operace je nepřetržitý proces, ve kterém ženisté přispívají do tvorby dílčích plánů, plánů pro nenadálé situace, následných plánů a revizí základního operačního plánu.
1544. **Zapojení do procesu výběru a ničení cílů.** Ženisté by měli být zapojeni do procesu výběru a ničení cílů, obzvláště s ohledem na přípravu bojiště. Budou poskytovat poradenství „Radě

koordinace společného výběru a ničení cílů“ (JTCB), a to jak v pracovní skupině pro společný výběr a ničení cílů (Joint Targeting Working Group – JTWG), tak i v pracovní skupině informačních operací (Info Ops Working Group – IOWG). Zapojení ženistů do procesu výběru a ničení cílů pomůže zajistit přesné sledování potenciálního nebezpečí nevybuchlé munice (UXO) jako důsledku útoků. Toto poradenství bude zahrnovat:

- » výběr cílů, které protivník nemůže snadno obejít;
- » výběr cílů a prostředků napadení tak, aby mohly být překonány vlastními ženijními prostředky;
- » výběr cílů, které napomohou operačnímu účelu bez omezení vlastních budoucích operací;
- » včasné vyhodnocení poškození, která mohou vyvolat potřebu dodatečných prostředků, jako jsou mosty, které možná budou muset být získány ze společných fondů NATO;
- » přehodnocení ženijních doporučení na základě zhodnocení poškození následkem bojové činnosti (Battle Damage Assessment – BDA).

1545. **Podíl na plánování informačních operací.** Ženijní příspěvek do informačních operací může zahrnovat poradenství, týkající se opatření klamání, podpory CIMIC a humanitární asistence. Ženisté by se měli podílet na činnosti v pracovní skupině informačních operací (IOWG).

1546. **Podíl na plánování CIMIC.** Ženisté a štáb CIMIC (J9) musí úzce spolupracovat v příslušné pracovní skupině, která se zabývá plánováním a realizací CIMIC. Společné financování NATO bude k dispozici pouze pro ty účely, které naplňují podstatu minimálních vojenských požadavků (Minimum Military Requirement – MMR) v přímé podpoře mise NATO. Ženisté ale mohou přispívat ve prospěch CIMIC v širším smyslu, jestliže je to financováno z národních prostředků nebo od dárců. Spoluprací CIMIC a ženijních štábů se dosahuje:

- » vyvarování se duplicity vynakládaného úsilí;
- » vzájemné informovanosti o plánovaných a prováděných akcích v civilní oblasti;
- » posouzení dohod o společném financování na základě konzultací s ostatními prvky štábu (CJ);

- » zapojení ženistů z vysílajících zemí do činností v oblasti CIMIC;
- » posouzení civilních služeb k posílení schopností k ženijní podpoře činnosti vojsk;
- » usměrňování rovnováhy mezi požadavky CIMIC a dostupným ženijním úsilím.

1547. **Využití podpory hostitelské země.** Přesto, že vedoucí roli ve většině aspektů podpory hostitelskou zemí má štáb logistiky (J4), existuje potenciálně řada schopností podpory hostitelské země, které jsou v přímém zájmu ženistů. Skupina ženijních plánů si musí být vědoma daného potenciálu a i limitů prostředků hostitelské země pro podporu celkového ženijního plánu. Důležité aspekty, které musí být posouzeny, zahrnují:

- » schopnosti vojsk;
- » dostupné zdroje;
- » stavební standardy;
- » záležitosti životního prostředí;
- » kontraktační postupy;
- » sociálně-ekonomické záležitosti a záležitosti ochrany vojsk.

Z ženijního hlediska je životně důležité co nejdříve vytvořit kontakt s hostitelskou zemí. Svrchovanost hostitelské země musí být respektována při plánování a realizaci ženijních prací na jejím území. Běžně bude vyžadován soulad plánovacích směrnic, ženijních standardů s právními a prováděcími kodexy hostitelské země. To znamená, že hodně ženijních činností možná bude nutné koordinovat a schvalovat orgány hostitelské země. Včas je potřebné identifikovat kritické nebo vzácné ženijní zdroje (síly a prostředky) hostitelské země a tím umožnit NŽV společných sil koordinaci jejich přidělování.

1548. **Součinnost s logistikou.** Štáb logistiky (J4) nese celkovou odpovědnost za přesuny a udržování vojsk v prostoru společných operací, koordinuje činnosti v oblasti logistiky se štábem CIMIC a ostatními prvky štábu společných sil, s hostitelskou zemí, s podpůrnými prvky zemí poskytujícími vojska a s veliteli složek. Logistika je podporována různými specialisty a složkami, z nichž ženijní vojsko je jedním z nejvýznamnějších prvků podpory v rámci prostoru společných operací.

Podobně jako ženijní vojsko podporuje operace prostřednictvím ženijní podpory boje, podporuje také logistiku svojí rolí v oblasti ženijní podpory vojsk. Naopak logistika, v rámci realizace své odpovědnosti za pohyb a udržitelnost vojsk v prostoru společných operací, slouží jako podpůrný prvek v oblasti ženijní podpory.

15.2.4 Specifické oblasti plánování ženijní podpory

1549. Ženisté musí být plně integrováni v celém plánovacím procesu vlastního velitelství. V tomto procesu však existuje množství oblastí, které jsou specifické ženistů. V těchto záležitostech musí mít ženisté vedoucí roli a koordinovat činnost s ostatními složkami štábu. Jedná se zejména o následující oblasti:

- a. **Plánování zátarasů společnými silami.** Toto může být řádně realizováno jedině tehdy, když byla definována struktura prostoru společných operací a stanovena pravidla pro vedení bojové činnosti. Příslušná hostitelská země, velitelé složek, štáb společných sil, strategické štáby a jejich pracovní skupiny budou do tohoto plánování zapojeny.
- b. **Využití ženijních zdrojů.** Rozsah vyžadované infrastruktury bude stanoven plánem velitele. Úlohou ženijního štábu je zahájit a podporovat přidělování zdrojů a financí pro realizaci operačně vyžadované infrastruktury. Základní postupy jsou formulovány ve směrnici strategických velitelství.
- c. **Kontrakty pro ženijní podporu.** Zkušenosti ukazují, že nikdy není dostatek ženijních sil a prostředků, schopných realizovat všechny úkoly ženijní podpory. Tento nedostatek může být dílčím způsobem překonán s využitím kontraktů uzavřených v oblasti ženijní podpory. Takovéto kontrakty mohou také být využívány pro ty předběžné (operační) plány, u kterých je realizace kontraktu podmíněna aktivací daného předběžného (operačního) plánu Severoatlantickou radou (NAC). Tato situace bude řešena společně skupinami ženijní infrastruktury a zdrojů a ženijních plánů.

Koordinace musí být uskutečněna mezi sekci zdrojů a ženijním štábem strategického velitelství, štáby regionálního velení/společných sil/mnohonárodního společného úkolového uskupení (RC/JF/CJTF) a příslušnými velitelstvími složek.

Pravomoc uzavírat kontrakty je jednoznačně svěřena finančnímu štábu (J8). Zkušenosti ale ukazují, že většina z celkových financí zmanipulovaných na válčišti budou finance programu bezpečnostních investic NATO (NSIP), přidělené pro implementaci (rozšíření) operačně vyžadované infrastruktury. V případě, že v operaci není nasazena společná mnohonárodní logistika, budou ženisté požadovat kontraktační organizaci předurčenou k podpoře jejich úsilí a rozmístěnou společně s nimi. A obráceně, je-li mnohonárodní logistika nasazena, příslušný kontraktační úřad bude poskytovat požadovanou podporu ženistům včetně koordinace s ostatními kontraktačními agenturami, zapojenými do realizace projektů programu bezpečnostních investic NATO (NSIP) v rámci prostoru společných operací.

- d. **Zabezpečení ženijního materiálu na válčišti.** Ženijní materiál, jako jsou např. mosty, vyžadovaný nad úroveň vybavení ženijních jednotek tímto materiálem, bude muset být buď nakoupen, přesunut z jiného prostoru společných operací, nebo doplněn z operačních (strategických) rezervních zásob. Stanovení požadavků na ženijní materiál v rámci prostoru společných operací je jedním z ženijních úkolů. Skupina ženijní infrastruktury a zdrojů bude v tomto hrát vedoucí roli v koordinaci se štáby odpovídající složky a strategického/regionálního/mnohonárodního společného velitelství (SC/RC/CJ). Stejný postup bude platit pro ostatní ženijní prostředky a jejich zásoby ve vlastnictví NATO tak, aby mohly být k dispozici pro danou misi.

15.3 Velení a řízení při realizaci ženijní podpory

15.3.1 Principy velení a řízení při realizaci ženijní podpory

- 1550. Vhodný systém velení a řízení pomáhá zajistit účelné použití a koordinaci ženijní podpory. NŽV společných sil by měl koordinovat ženijní úsilí tak, aby dosáhl optimální podpory operací daného stupně velení. K tomu přispívá kromě respektování obecných principů velení a řízení (jako jsou např. jednota velení, velení úkolem apod.) i respektování následujících principů, struktur a opatření pro účelné ženijní velení a řízení při realizaci úkolů ženijní podpory.

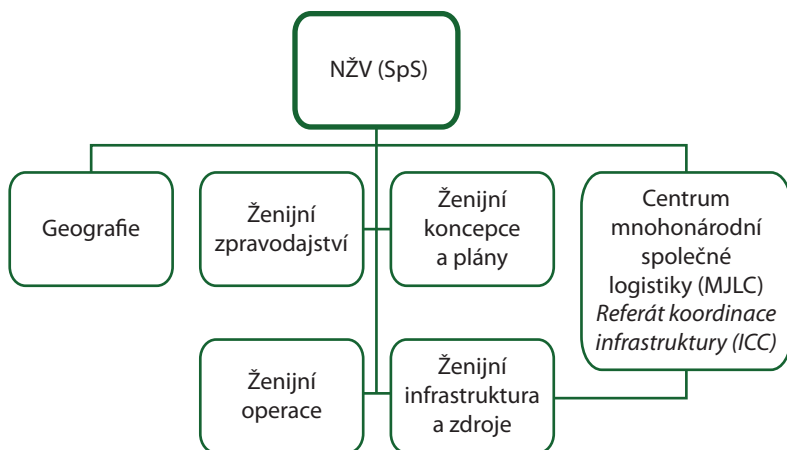
- a. **Centralizované plánování a koordinování, decentralizovaná realizace a řízení.** Aby byla zajištěna optimální efektivnost, měly by

být plánování a koordinace použití dostupných ženijních zdrojů centralizovány. Naopak řízení a realizace úkolů by měly být decentralizovány a delegovány na co nejnížší (přiměřený) stupeň velení. Centrální koordinace nasazení ženijních sil a prostředků je důležitá pro účelné využití ženijních schopností. Vždy by mělo být zvaženo ponechání řízení speciálních ženijních zdrojů na nejvyšší možné úrovni. Jestliže země poskytující vojska stanoví výhrady ohledně použití jejich speciálních ženijních sil a prostředků, důsledky těchto výhrad musí být pečlivě posouzeny z pohledu možnosti použití těchto jednotek na daném stupni velení.

- b. **Včasně varování, aktivace, průzkum a zasazení.** Úspěšné a včasné dokončení ženijních prací závisí na dostupnosti ženijních zdrojů (osob, financí, zásob a techniky). Úzká koordinace se zpravodajským a geografickým štábem zajistí potřebný sběr informací a včasný ženijní průzkum.
- c. **Koncept podporovaného/podporujícího velení.** Priorita společného ženijního úsilí bude dána pro podporovanou složku. Klíčovou roli sehrává NŽV společných sil, který bude poskytovat doporučení veliteli společných sil, týkající se dostupných ženijních sil a prostředků a koordinovat ženijní úsilí. Toto ženijní úsilí může zahrnovat úsilí hostitelských zemí, zemí poskytujících vojska (Troop-Contributing Nations – TCNs), mezinárodních organizací a agentur a ženijního vojska. Současně bude NŽV společných sil informovat o schopnostech i omezeních z hlediska zdrojů, předurčených k poskytnutí podpory. Ženijní jednotky jednotlivých složek by neměly být běžně převáděny k podpoře jiných složek. Přesto by měl NŽV společných sil poskytovat informace, kde jsou přebytné ženijní kapacity, a poskytovat doporučení, jak mohou být nejlépe využity k podpoře hlavního úsilí v rámci operace.
- d. **Centralizovaná technická autorita.** Obecná kritéria a standardy pro infrastrukturu, vyhovující minimálním vojenským požadavkům, jsou stanovovány na strategické úrovni. Nicméně ženisté, budující infrastrukturu a plnící ženijní úkoly, musí vyhovět konstrukčním specifikacím a standardům dané hostitelské země. Tam, kde nejsou standardy pevně stanoveny, je NŽV společných sil zodpovědný za stanovení takovýchto standardů v rámci prostoru společných operací.

15.3.2 Ženijní štábní struktury

1551. K poskytování ženijního poradenství veliteli je vhodné mít na všech stupních velení odpovídající, dobře organizované a dostatečně početné ženijní štáby v čele s NŽV. Efektivnost práce ženijního štábu bude záviset na těsné spolupráci a koordinaci mezi ženijními štáby na všech úrovních velení a napříč všemi složkami, v souladu s ustaveným systémem velení. Na obrázku č. 8 jsou ukázány obecně použitelné funkční oblasti ženijního štábu, které jsou nezbytné k podpoře velitelství společných sil (JF HQ). Tato struktura bude nutně podléhat úpravě, počty a odborná kvalifikovanost příslušníků v jednotlivých funkčních oblastech se budou měnit dle potřeby operace a typu mnohonárodního společného úkolového uskupení (CJTF).

Obr. 8 Typová organizace ženijního štábu společných sil

1552. **Působnost složek ženijního štábu.** Jednotlivé složky ženijního štábu plní následující úkoly:
- NŽV společných sil** je hlavní ženijní poradce velitele společných sil ohledně všech ženijních záležitostí. Přesto, že nebude působit jako velitel, musí mít koordinační a technickou pravomoc nad ženijními silami a prostředky společných sil k tomu, aby mohl zabezpečit co nejefektivnější využívání jejich schopností a zdrojů.
 - Geografická skupina** zabezpečuje dané velitelství zeměpisnými informacemi a analýzou terénu pro podporu operačního plánování.

Proto musí mít úzké spojení buď se zpravodajským (J2), nebo ženijním štábem, jestliže není jeho integrální součástí.

- c. **Skupina ženijní podpory zpravodajského zabezpečení** operace bude vytvářet a udržovat ženijní zpravodajský přehled. Bude poskytovat ženijní informace pro ženijní a zpravodajské (J2) štáby. Ženijní zpravodajský přehled zahrnuje všechny ženijní prostředky, a to jak vlastní, tak i protivníka, informace o terénu a také celkovou situaci o pozemních minách a nevybuchlé municí.
- d. **Skupina ženijních plánů a koncepcí** podporuje společný operační plánovací proces svými podklady v rámci „skupiny společného operačního plánování“ (JOPG). Zjišťuje požadavky na ženijní podporu, včetně podpory hostitelskou zemí, zpracovává a udržuje plány pro poskytnutí této podpory. Tato skupina připravuje koncepce a směrnice velitele, ženijní příspěvky do koncepcí, doktrín, organizačních struktur a do procesu výstavby sil.
- e. **Skupina ženijních operací** koordinuje v součinnosti s operačním štábem (J3) a logistikou (J4) úsilí ženijní podpory boje a ženijní podpory vojsk. Skupina vypracovává odpovídající ženijní části rozkazů, monitoruje postup, organizuje a řídí probíhající ženijní operace tak, aby zajistila, že tyto operace pokračují v souladu s požadavky velitele. Části skupiny ženijních operací může být referát EOD.
- f. **Skupina ženijní infrastruktury a zdrojů** odpovídá za poskytování doporučení a pokynů pro záležitosti infrastruktury, prostředí, ženijní podpory logistiky a zdrojů a za tvorbu a podporu prováděcích plánů. Tato skupina prověřuje požadavky na infrastrukturu a zdroje a poskytuje doporučení pro projekty v rámci programu bezpečnostních investic NATO v koordinaci se štábem společných sil a rozhodujícími pracovními skupinami.

KAPITOLA 16

POLICEJNÍ ZABEZPEČENÍ

16.1 Všeobecné zásady

1601. Policejní zabezpečení představuje komplexní využití sil a prostředků Vojenské policie (dále jen VP) při prosazování národních zájmů České republiky v oblasti objasňování protiprávního jednání a policejní ochrany jednotek ozbrojených sil ČR, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního majetku státu v operacích.
1602. Podřízenost velitelů a organizační strukturu jednotek Vojenské policie v operacích stanovuje náčelník Vojenské policie v součinnosti s vedoucími zaměstnanci organizačních útvarů Ministerstva obrany ČR, organizujících vyslání jednotek AČR do operací, přičemž při policejních zákrocích a úkonech trestního řízení musí být pro jednotky Vojenské policie vytvořeny podmínky pro samostatné a nezávislé plnění úkolů. V závislosti na charakteru plněných úkolů a organizační struktúře pozemních sil nasazených v operaci, je na národní úrovni určen velitel-příslušník Vojenské policie (Provost Marshal – PM¹⁰⁸) odborně nadřízený jednotkám a týmům Vojenské policie nasazeným v operaci. Ten je odpovědný za odborné řízení nasazených sil a prostředků Vojenské policie, za koordinaci policejních činností se složkami vojenské policie ostatních států NATO a s ostatními bezpečnostními složkami působícími v prostoru operace. Zpravidla je zařazen do štábu jednotky a podílí se na plánovacím a rozhodovacím procesu velitele nasazených sil AČR.

¹⁰⁸ Provost Marshal – důstojník-vojenský policista, který poskytuje odbornou pomoc veliteli a štábu nasazených sil v oblasti činností vojenských a civilních policií (AJP-3.2.3.3)

16.2 Úkoly vojenské policie v operacích

1603. Úkoly a činnosti vojenské policie v operacích jsou dány požadavky, zakotvenými v národních zákonných normách¹⁰⁹ a doktrínách NATO¹¹⁰. Podpora nasazených pozemních sil zahrnuje:

- a. **Podporu pohybu.** Tato podpora zahrnuje sběr informací a podíl na plánování, řízení a udržení pohybu nasazených sil v prostoru operace.
- b. **Bezpečnost.** VP navrhuje a přijímá pasivní a aktivní opatření k zabezpečení prostoru, důležitých objektů, fyzické bezpečnosti nasazeného personálu, zbraní a materiálu, osobní ochraně a bezpečnosti informací.
- c. **Zajišťovací a vězeňské operace.** Podpora v této oblasti zahrnuje poradenství a dohled nad zacházením s válečnými zajatci, zajištěnými a zadržnými osobami (dodržování mezinárodních zákonů a konvencí).
- d. **Policejní činnosti.** VP plní úkoly pořádkové a dopravní služby, prevence sociálně nežádoucích jevů v rámci nasazených sil AČR, úkoly trestního řízení, podílí se na celních operacích, na zvládání davu a na prvotním šetření válečných zločinů a porušení mezinárodního humanitárního práva ze strany příslušníků vlastních nebo spojeneckých ozbrojených sil.

¹⁰⁹ Zák. č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů

¹¹⁰ STANAG 2296 Spojenecká společná doktrína vojenské policie – AJP 3.2.3.3, NSA 2009 a STANAG 2226 Doktrína (teorie, způsoby a metody činnosti) vojenské policie NATO – APP-12, NSA 2003

IV. ZABEZPEČENÍ, SLUŽBY A OCHRANA VOJSK

KAPITOLA 17

ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI VOJSK

17.1 Charakteristika a cíle zabezpečení činnosti vojsk

1701. Úspěšné vedení a dosažení cíle boje (bojové činnosti, operace) je nemyslitelné bez účinného zabezpečení činnosti bojových jednotek.

Zabezpečení bojových jednotek (Combat Service Support – CSS) představuje souhrn opatření, vytvářejících podmínky k úspěšnému splnění úkolů bojovými silami a prostředky bojové podpory úkolových uskupení v průběhu jejich bojového (operačního) nasazení.

1702. Opatření jsou organizována a realizována v jednotlivých druzích zabezpečení, zahrnujících zejména logistickou podporu, zdravotnické a veterinární zabezpečení, chemické zabezpečení, geografické a hydro-meteorologické zabezpečení, komunikační a informační zabezpečení a světelné zabezpečení, a to buď vlastními silami a prostředky jednotlivých druhů vojsk, nebo formou odborné (specifické) činnosti k tomu určených útvarů (jednotek) druhů vojsk.¹¹¹ Součástí zabezpečení činnosti vojsk je rovněž personální a finanční zabezpečení.

1703. CSS představuje zabezpečení bojových jednotek, zejména v oblasti správy a logistiky.¹¹² Účelem zabezpečení bojových jednotek je uchovat jejich nezbytnou bojovou sílu po dobu nutnou ke splnění stanovených cílů. To znamená pořízení zásob, včetně jejich skladování, manipulace s nimi a jejich přepravy, udržování a opravy materiálu, zabezpečení zdravotní péče, léčení raněných, střídání osob, nahrazování materiálu, obnovu bojeschopnosti a poskytování nezbytných sociálních služeb. Důležité je, aby potřebné zásoby, zařízení a vybavení byly dodávány ve správném množství, ve správný čas, na správné místo a v použitelném stavu.

¹¹¹ Dřívější předpisy uváděly v kategorii zabezpečení vojsk i ženijní zabezpečení. Doktríny NATO však hovoří pouze o ženijní podpoře. Pojem „ženijní zabezpečení“ bude proto v podmínkách AČR používán pouze v souvislosti se ženijním zabezpečením obrany státu

¹¹² AAP-6 Terminologický slovník pojmů a definic NATO, NSA 2010

17.2 Logistická podpora¹¹³

1704. Logistická podpora boje je souhrn velitelských, organizačních, materiálních, technických, dopravních, zdravotnických,¹¹⁴ veterinárních, servisních opatření a opatření k zabezpečení životních (environmentálních) podmínek, jejichž cílem je včasné a komplexní zabezpečení potřeb ozbrojených sil.
1705. Logistická podpora spočívá v koordinovaném plánování, řízení a provádění všech činností a služeb souvisejících s nabýváním, skladováním a zásobováním majetkem, údržbou, vyprošťováním, evakuací, opravami a metrologií techniky (zařízení), vojenskou dopravou (VD), zabezpečením personálu a infrastruktury (včetně požární ochrany), likvidací následků bojové činnosti v prostoru boje (operace), ochranou životního prostředí, výcvikem a doplňováním personálu logistiky.
1706. Každý stát nese jednoznačnou odpovědnost za zajištění opatření logistické podpory pro své vlastní síly. Státy a představitelé zemí NATO mají kolektivní odpovědnost za logistickou podporu mnohonárodních operací NATO. To je usnadňováno standardizovaným a zaměnitelným vojenským materiálem, jako jsou zaměnitelné součástky, zbraně, vybavení, PHM a zásobovací položky ve spojení s přijetím společných postupů. Řešení společných úkolů a krizových situací v boji však může způsobit to, že bude pro spojenecké síly nutné navzájem se zabezpečovat nebo přerozdělit logistické zásoby.
1707. K úspěchu je nutné, aby plán CSS byl nedílnou součástí taktického plánu a zabezpečoval ho. Proto je důležité, aby štáb logistiky byl přizván k plánování hned zpočátku, kdy ještě může mít vliv na plán, který má být přijat.

Plánování CSS je dlouhodobý proces a musí začít ještě před zahájením jakékoli operace. Pro plánovače logistické podpory je proto nezbytné

¹¹³ Pojem „Logistická podpora“ je užíván pouze v podmínkách AČR. Pro přesné zařazení činností logistiky, v souladu se standardy NATO, je v doktrínách NATO pro vedení společných operací používán pojem „logistické zabezpečení boje“ a logistika je řazena mezi součásti bojového zabezpečení. Oficiální překlad dle slovníku termínů a definic NATO AAP-6 zní „combat service support/soutien logistique du combat/logistické zabezpečení boje, CSS“

¹¹⁴ V podmínkách AČR není zdravotnická služba součástí logistiky

s přiměřeným stupněm přesnosti předpovídat pravděpodobný průběh operace a odhadnout požadavky na lidi a materiál. Aby toho byli schopni, musí být plně a průběžně informováni o záměrech velitele, což jim pomůže lépe předcházet potížím, které mohou ovlivnit logistický plán.

Logistická podpora musí být nepřetržitá pro všechny etapy operace. Jakékoli přerušení logistické podpory může způsobit závažné narušení operace.

17.2.1 Síly a prostředky logistiky

1708. Základem systému logistické podpory jsou síly a prostředky logistiky. Podle účelu je lze rozdělit na stacionární a nasaditelné (mobilní).
- » stacionární zařízení logistiky jsou určena k zabezpečení majetku (materiálu), služeb a údržby (oprav) vojenského materiálu pro dlouhodobé působení vyčleněných sil v operacích. Zajišťují skladování potřebných zásob nebo poskytují nezbytné služby;
 - » nasaditelné síly a prostředky jsou určeny k přímému zabezpečení vyčleněných sil. Organizačně jsou součástí útvarů a svazků (vytváření úkolových uskupení).

17.2.2 Úrovně poskytovaného logistického zabezpečení

1709. **První úroveň** logistické podpory zajišťuje zásobování majetkem (materiálem), výzbrojí a technické zabezpečení, poskytování služeb a zabezpečení personálu organických jednotek. K zabezpečení první úrovně logistické podpory jsou využívány organické jednotky logistiky vyčleněných sil.
1710. **Druhá úroveň** logistické podpory zahrnuje příjem, zabezpečení přesunů a dopravy jednotek a materiálu. Dále zajišťuje využívání a rozvoj infrastruktury, zásobování, opravy a odsuny, smluvní zajištění a zabezpečení personálu v prostoru bojové činnosti (operace). Je zaměřena na organizaci manipulace s technikou a materiálem ve vykládacích místech (přístavech, letištích, železničních stanicích), zřizování a provozování výdejních míst, zabezpečení soustředování a dalšího pohybu vyčleněných sil do prostorů bojové činnosti (operace), na realizaci koncepce pořizování, rekonstrukce, oprav a údržby zařízení

infrastruktury, organizaci a zajišťování funkcí logistiky pro síly působící v prostoru bojové činnosti (operace). K zabezpečení druhé úrovně logistické podpory jsou zpravidla určeny síly a prostředky svazku logistické podpory. Tyto síly a prostředky mohou plnit úkoly samostatně nebo být dočasně přiděleny k organickým jednotkám logistiky vyčleněných sil a posílit jejich kapacitu. Za určitých podmínek může druhá úroveň logistické podpory plnit i úkoly první úrovně logistické podpory (v případě působení logistiky nesamostatných vyčleněných sil a nutnosti vyplývajících z operační situace).

1711. **Třetí úroveň** logistické podpory realizuje opatření k zabezpečení přípravy a doplňování vyčleněných sil, zdrojů pro rozmístění a udržení mobilní logistiky v operaci. Zajišťuje skladování, soustředění a distribuci potřebných zásob do cílových vykládacích míst v prostoru bojové činnosti (operace).¹¹⁵

1712. Pro zajištění logistické podpory národního kontingentu, působícího v rámci operačního uskupení mimo území ČR, se zpravidla vytváří národní podpůrný prvek (National Support Element – NSE), operačně řízený národními orgány.

Národní podpůrný prvek je rozhodujícím spojovacím a výkonným článkem mezi vyčleněnými silami a jejich domovskými základnami v oblasti logistiky, včetně zdravotnického (veterinárního) zabezpečení, personální, finanční a administrativní oblasti. Zastupuje zájmy vysílajícího státu vzhledem k NSE jiných vysílajících států, místním správním orgánům, organizacím a dodavatelům. Jeho prostřednictvím může být zajišťováno zabezpečení hostitelským státem (HNS), umožňující nákup dostupných služeb a majetku (materiálu), bez nutnosti jejich dopravy z území státu.

1713. Problematika logistiky a zásad použití jednotek logistiky v operacích je podrobně řešena v následujících publikacích:

- » Pub-40-30-01 „Použití jednotek logistiky pozemních sil ve vojenských operacích“;
- » Pub-41-00-01 „Logistika ve vojenských operacích“;
- » Pub-41-00-02 „Vojenská logistika“.

¹¹⁵ Činnosti na této úrovni může zabezpečovat mnohonárodní společná logistika, pokud je v operaci nasazena. Viz koncept JLSG (Joint Logistic Support Group)

17.3 Zdravotnické a veterinární zabezpečení

17.3.1 Principy a hlavní úkoly zdravotnického zabezpečení

1714. Zdravotnické zabezpečení AČR je realizováno v souladu s dokumenty NATO pro zdravotnické zabezpečení vojsk, viz MC 326/2, AJP-4.10(A)¹¹⁶, AJMedP 1-6, AD 85-5, AD 83-1, AD 83-2, standardizační dohody a publikace NATO.
1715. Hlavními úkoly vojenské zdravotnické služby (Health Service Support – HSS) je udržení dobrého zdravotního stavu (včetně psychického) vojáků a včasný návrat raněných a nemocných zpět k jednotkám. Schopnosti a možnosti zdravotnické služby jsou zaměřeny nejen na zmírnění následků poranění, ale rovněž i na preventivní opatření, které poškození zdraví předchází. K tomu je nutné zajistit síly a prostředky přiměřené potřebám operace (rozsahu a předpokládaným ztrátám). Pro bojující jednotky má na jejich morální stav a psychickou odolnost velký vliv vědomí toho, že zdravotní péče je na odpovídající úrovni.
1716. Každý velitel musí respektovat a dodržovat opatření vedoucí ke snížení zdravotnických ztrát. Dosažení tohoto cíle v průběhu vedení operace je založeno na následujících třech hlavních principech:
- a. **Princip udržitelnosti.** Zdravotnická služba plní úkoly v průběhu celé vojenské operace, a to bez ohledu na její délku.
 - b. **Princip pohyblivosti a manévru.** Tento princip klade vysoké nároky na plánování, načasování, provádění a sledování pohybu raněných a nemocných v léčebně-odsunovém řetězci.
 - c. **Princip ochrany.** Zahrnuje opatření vedoucí ke snížení rizik působení prostředí nebo činnosti protivníka.
1717. Vojenská zdravotnická služba AČR plní úkoly jak na území České republiky, tak i mimo něj. Zdravotnické zabezpečení jednotek můžeme obecně rozdělit do čtyř základních kategorií:
- » zdravotnické zabezpečení jednotek AČR na území republiky (mírově i válečně);

¹¹⁶ AJP-4.10(A) *Spojenecká společná doktrína zdravotnického zabezpečení*, NSA 2006

- » zdravotnické zabezpečení vlastních nebo aliančních jednotek během válečného konfliktu (podle článku 5 WS), mírové operace, humanitární pomoci (operace mimo článek 5 WS);
- » nasazení zdravotnického prvku samostatně nebo jako součásti mezinárodní zdravotnické jednotky v rámci operace NATO (EU);
- » zdravotnické zabezpečení aliančních vojsk na území republiky v rámci HNS.

17.3.2 Hlavní úkoly veterinárního zabezpečení

1718. Veterinární služba je v podmínkách AČR součástí vojenské zdravotnické služby. Úkolem veterinárního zabezpečení je vytvořit systém účinných opatření, která zabrání přenosu onemocnění ze zvířat na lidi (antropozoonózy) a vzniku onemocnění způsobených požitím závadných potravin (alimentární nákazy).

Dalšími oblastmi působení veterinární služby jsou vojenská kynologie a biologická ochrana letišť. Péče o služební psy a dravce přispívá k jejich efektivnímu využití při střežení důležitých objektů, vyhledávání výbušnin, zbraní a drog a při zabezpečení letového provozu.

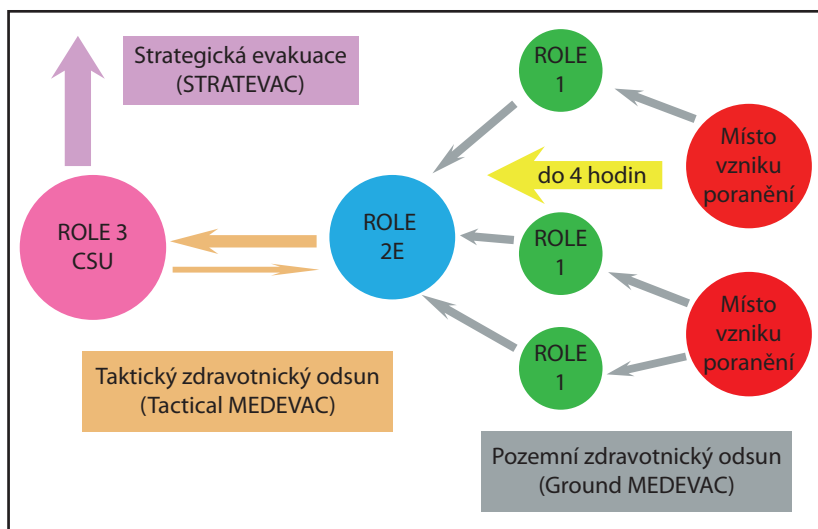
Vojenská veterinární služba v široké míře spolupracuje s orgány státní správy a vykonává stálý veterinární dozor nad potravinami určenými pro vojska.

17.3.3 Základní strukturální schéma zdravotnického zabezpečení v operaci

1719. Většina členských států NATO má vybudovaný léčebně-odsunový systém (dále jen LOS) rozdělený do čtyř úrovní, které jsou označovány ROLEs, nebo LEVELs. Státy disponující námořními silami označují tyto úrovně ECHELONS.

Jednotlivé etapy jsou na základě schopností označovány číslicemi 1 až 4. Platí zásada, že čím je číslo vyšší, tím jsou širší možnosti a schopnosti zdravotnické jednotky. Takto nastavený systém je schopen se účinně postarat o raněné a nemocné, zajistit zásobování zdravotnickým materiálem, připravit raněné a nemocné ke zdravotnickému odsunu a zabezpečit jeho provedení. V rámci léčebně-odsunového systému jsou ranění a nemocní odsouvání vždy z nižší etapy na vyšší. V průběhu

odsunu může být, v závislosti na možnostech zdravotnické služby, odsunových kapacitách a zdravotním stavu, jedna nebo i více etap vynecháno (obr. 9).

Obr. 9 Schéma možného zdravotnického zabezpečení operace

1720. Na každé zdravotnické etapě jsou garantovány určité minimální odborné schopnosti. Podle charakteru úkolu a na základě požadavku na zdravotnické zabezpečení mohou být schopnosti etapy rozšířeny (například posílení schopností ROLE 1 o stomatologickou péči nebo laboratoř).

Schopnosti vyšší etapy zahrnují schopnosti nižší etapy, vyšší etapa je připravena zásobovat nižší etapu materiálem a doplňovat personálem.

1721. **Úkoly ROLE 1.** Zdravotnické zařízení ROLE 1 poskytuje první pomoc, třídí raněné a nemocné, provádí resuscitaci a stabilizaci jejich vitálních funkcí. V rámci ROLE 1 jsou prováděny následující úkony:

- » sběr a třídění raněných a nemocných;
- » zdravotnický odsun na ROLE 1;
- » poskytnutí první pomoci;
- » lékařem provedená opatření k obnovení a stabilizaci životních funkcí tak, aby byl zraněný schopen dalšího odsunu;

- » rutinní prohlídka raněných a nemocných, ošetření drobných úrazů, léčení nezávažných onemocnění a umožnění rychlého návratu do služby;
- » vedení zdravotnické dokumentace, hodnocení zdravotního stavu raněných a nemocných a podávání hlášení.

Rozšířená kapacita ROLE 1 poskytuje kromě minimální odborné kapacity navíc (zejména při zasazení v zahraničí):

- » velmi omezenou lůžkovou kapacitu;
- » primární stomatologickou péči;
- » základní laboratorní vyšetření;
- » preventivní opatření;
- » léčbu bojového stresu.

1722. ROLE 1 je základním článkem LOS. V AČR je reprezentovaná praporem (oddílovým) obvazištěm. U koaličních partnerů se setkáváme s názvem The Dressing Station, nebo The First Aid Station. Zdravotnické zabezpečení na úrovni ROLE 1 je v národní odpovědnosti, a proto si jej každá armáda buduje od úrovně prapor samostatně. Personál praporemního obvaziště je tvořen jedním až dvěma lékaři, zdravotními sestrami, řidiči odsunových prostředků a řidičem pojízdné převazovny.

1723. **Úkoly ROLE 2.** Rozsah zdravotní péče na stupni ROLE 2 zahrnuje střední stupeň zdravotní péče v rámci příjmu a třídění zdravotnických ztrát, resuscitaci a léčení šoku na vyšší technické úrovni, než odpovídá ROLE 1.

ROLE 2 je v podmínkách AČR představována „zdravotnickou rotou“, což je mobilizačně vytvářený prvek. Mírově mají kapacity ROLE 2 polní nemocnice. ROLE 2 běžně zabezpečuje chirurgickou stabilizaci poraněných a lůžkovou kapacitu pro krátkodobou hospitalizaci raněných a nemocných do doby, než jsou schopni návratu do služby nebo odsunutí na vyšší etapu. ROLE 2 může také zahrnout stomatologickou péči, psychiatrickou nebo psychologickou péči, vyšetření zobrazovacími metodami, laboratorní diagnostiku a opatření preventivní medicíny.

Pohyblivost polní nemocnice je na rozdíl od mobilizované zdravotnické roty, nebo lehké mobilní chirurgické jednotky značně omezena.

Vybudování polní nemocnice trvá přibližně 2 týdny a její přemístění je složitý a časově náročný proces.

1724. Dnešní způsob vedení boje, používání vysokorychlostní munice, improvizovaných výbušných zařízení (IED) vede k poraněním, která neprodleně vyžadují chirurgické ošetření. Za účelem přiblížení potřebné chirurgické péče co možná nejbližší bojujícím jednotkám mohou být v rámci zdravotnického zabezpečení vytvářeny z prvků ROLE 2 lehké mobilní chirurgické jednotky (ROLE 2 Light Maneuver – LM). Jedná se zpravidla o malé logisticky nesamostatné zdravotnické jednotky, které jsou schopny být nasazeny v souladu s potřebou bojující jednotky. Rozvinutí LM je vhodné zejména v případě očekávání vyšších zdravotnických ztrát. Úkolem LM je zabezpečit chirurgické odstranění následků poškození (Damage Control Surgery – DCS). Jedná se o chirurgickou péči zaměřenou na řešení život ohrožujících stavů a stabilizaci raněných před plánovaným transportem. Na základě doporučení má být chirurgická péče dostupná do jedné hodiny od vzniku poranění a po zákroku jsou ranění transportováni na vyšší etapu. Doba, která je doporučena k dosažení ROLE 2 (ROLE 2E, ROLE 3), kde bude poskytnuta primární chirurgická péče, je u závažných poranění do 2 hodin.

1725. Dalším zdravotnickým prvkem vytvářeným v rámci polní nemocnice je oddělení (jednotka) odborné péče o zraněné (Casualty Standing Unit – CSU), která slouží ke krátkodobé hospitalizaci raněných a nemocných před provedením plánované strategické evakuace (Strategic Evacuation – STRATEVAC).

1726. **Úkoly ROLE 3.** Zdravotnická etapa ROLE 3 je určena k poskytování sekundární péče s ohledem na omezení vyplývající ze stanovené hospitalizační kapacity v oblasti vedení operací. Zdravotnické zabezpečení ROLE 3 je prováděno v rozvinuté polní nemocnici se všemi prvky nezbytnými pro její podporu.

Zdravotnická zařízení na úrovni ROLE 3 poskytují péči jako na 2. etapě, rozšířenou navíc o primární chirurgii, intenzivní a pooperační péči, péči vybraných specialistů ostatních oborů, stomatologickou péči, ošetrovatelskou péči a odpovídající diagnostiku. Zařízení na 3. etapě jsou schopna rovněž doplňovat zdravotnický personál, materiál a techniku nižším zdravotnickým etapám. Doplňování zásob a odsunových prostředků pro ROLE 2 je součástí minimální kapacity ROLE 3. Polní nemocnice

AČR mají v případě doplnění specialistů a odpovídajícího zdravotnického materiálu schopnosti ROLE 3.

Kromě lůžek vyčleněných pro velmi vážné případy mají zařízení ROLE 3 lůžkovou kapacitu postačující pro léčbu těch raněných a nemocných, u nichž se předpokládá brzký návrat do služby.

1727. V průběhu plánování operace je třeba zohlednit skutečnost, že nasazení mírových polních nemocnic je logisticky náročný proces, který vyžaduje zajištění strategické přepravy celého kompletu.

1728. **Úkoly ROLE 4.** Zdravotní péče na úrovni ROLE 4 obsahuje kompletní lékařskou péči ve všech oborech, která nemůže být poskytována v oblasti vedení operací nebo je časově příliš náročná, aby zde byla poskytována, a definitivní doléčení. Zahrnuje specializované chirurgické a lékařské postupy, rekonstrukční chirurgii a rehabilitaci.

Běžně se poskytuje v zemi původu raněných a nemocných nebo v zemi jiného člena NATO, a to ve vojenských stacionárních nemocnicích. V některých členských státech může být zdravotnické zabezpečení ROLE 4 poskytováno také v rámci systému civilního zdravotnictví.

17.3.4 Způsob plnění úkolů zdravotnického zabezpečení

1729. Prvořadá je schopnost poskytnout první pomoc v místě vzniku poranění. První pomoc zahrnuje ošetření poranění (zastavení masivního krvácení, zajištění dýchacích cest), zahájení resuscitace a objemové terapie. Okamžité ošetření a stabilizace raněných je předpokladem úspěšné evakuace na další etapu.

1730. Zdravotní péče na úrovni ROLE 1 se poskytuje již v místě vzniku poranění. Na ošetřování raněných se kromě příslušníků praporečního (oddílového) obvaziště podílejí i zdravotníci rot, vojáči s certifikovaným zdravotním kurzem (Combat Lifesavers – CLS) a všichni ostatní vojáči v rámci poskytování vzájemné pomoci.

1731. S ohledem na možnosti zdravotnické služby je v současné době kladen velký důraz na nácvik poskytování první pomoci. Cílem přípravy je, aby všichni vojáči získali potřebné dovednosti v poskytování základní první pomoci, a aby zvládli používání individuální zdravotnické

výbavy. Poskytnutí první pomoci v prvních vteřinách či minutách rozhoduje o dalším osudu raněného. První pomoc je poskytována v rámci svépomoci a vzájemné pomoci (Self Aid and Buddy Aid) – SABA.

1732. Prvním příslušníkem zdravotnické služby, který je odborně řízen náčelníkem obvodu, je zdravotník roty. Jeho činnost spočívá ve vybudování rotního hnízda raněných a v přípravě raněných k odsunu.

Dalším předpokladem úspěšného ošetření vzniklého poranění je předsunutá pokročilá léčba. Jedná se o DCS, při které je provedeno uzavření ran, stabilizace pacienta, jeho zajištění pro transport a opatření zachraňujících život, končetiny a zrak.

1733. Dalším stupněm péče o raněné a nemocné, která se odehrává v místě plnění úkolu, je modulární nemocnice s chirurgickou schopností, která zajistí návrat raněných a nemocných do služby, nebo je připraví na další evakuaci k definitivní léčbě.

Definitivní péče probíhá na domácí půdě. K dosažení této péče je nutné zajištění STRATEVAC. Zahrnuje finální léčbu, rehabilitaci a rekonvalescenci.

1734. V průběhu celého léčebně-odsunového řetězce musí být zachována schopnost poskytování zdravotní péče během zdravotnické evakuace. Evakuaci lze provádět pozemními odsunovými prostředky, vzdušnými odsunovými prostředky a po moři. Za zdravotnický odsun považujeme MEDEVAC (Medical Evacuation). U tohoto typu odsunu lze pacientovi poskytovat zdravotní péči i v průběhu transportu. Evakuaci raněných a nemocných (Casualty Evacuation – CASEVAC) nepovažujeme za zdravotnickou evakuaci. Není zde zachována základní podmínka vybavenosti odsunového prostředku a přítomnosti zdravotnického personálu.

17.3.5 Zásady zdravotnického zabezpečení při různých druzích operací a v různém prostředí

1735. Součástí plánování operace je navržení vhodného systému zdravotnického zabezpečení na základě předpokládaného úkolu. Plán musí být navržen s ohledem na udržení dobrého zdravotního stavu (včetně psychického) nasazených jednotek. Musí brát v úvahu specifika prostředí, v němž bude operace probíhat, možnosti místního zdravotnického

systému, vzdálenost mezi jednotlivými zdravotnickými etapami a možnosti zdravotnického odsunu (pozemního i vzdušného).

1736. O skutečných počtech, organizační struktuře a vybavení nasazovaných zdravotnických jednotek se rozhodne na základě úkolu. Léčebně-odsunový systém je budován modulárně a konečné sestavení je provedeno na základě požadovaných schopností.

Zdravotnické jednotky typu ROLE 2 mohou v operaci působit samostatně nebo v rámci úkolových uskupení. Praporní obvaziště (ROLE 1) není logisticky samostatnou jednotkou, a proto k jeho nasazení dochází společně s jednotkou od úrovně rotního úkolového uskupení.

17.4 Chemické zabezpečení

1737. Chemické zabezpečení (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Support) tvoří souhrn opatření, jejichž cílem je vytvořit svazkům, útvarům, jednotkám a zařízením potřebné podmínky ke splnění jejich úkolů při kontaminaci radioaktivními, bojovými chemickými, bojovými biologickými a průmyslovými nebezpečnými látkami a pořídit se na jejich ochraně.

1738. Chemické zabezpečení zahrnuje:

- » monitorování radiační, chemické a biologické situace;
- » ochranu osob a techniky svazků, útvarů, jednotek (objektů) proti účinkům radioaktivních, bojových chemických, bojových biologických a průmyslových nebezpečných látek;
- » dekontaminaci osob, vojenského materiálu a prostředků ochrany vojsk svazků, útvarů a jednotek (zařízení), terénu, cest a objektů.

1739. Opatření chemického zabezpečení plánují a připravují velitelé a štáby jako součást plánu operace a zpravidla je uskutečňují jednotky a útvary vlastními silami. Nejsložitější a specifická opatření chemického zabezpečení, vyžadující zvláštní přípravu osob a použití speciální techniky, realizují svazky (útvary, jednotky) chemického vojska. Opatření chemického zabezpečení se realizují podle situace, zejména v závislosti na nebezpečí použití ZHN protivníkem nebo hrozí-li nebezpečí vzniku radiačních a chemických havárií ze zařízení infrastruktury teritoria.

1740. Úspěchu při realizaci opatření chemického zabezpečení se dosahuje:

- » připraveností a pohotovostí svazků (útvárů, jednotek) k plnění úkolů;
- » stálou pohotovostí systému monitorování radiační, chemické a biologické situace AČR a jeho podsystémů ve svazcích (útvarech, jednotkách);
- » včasným zjištěním příprav protivníka k použití ZHN, zjištěním jejich použití, zjištěním ohnisek úniků průmyslových nebezpečných látek (PNL) a prostorů radiačních a chemických havárií, vzniklých v důsledku činnosti protivníka;
- » stálou technickou pohotovostí vojenských prostředků chemického zabezpečení, speciální vojenské techniky a jiného materiálu útvarů a jednotek chemického vojska a pružnou logistickou podporou činnosti těchto útvarů a jednotek;
- » vytvářením stálé zálohy sil a prostředků chemického vojska a jejím případným včasným použitím na rozhodujícím směru, ve prospěch nejdůležitějších prvků operační (bojové) sestavy vojsk;
- » nepřetržitou znalostí situace, spolehlivostí, odolností, efektivností, pružností a utajením nepřetržitého velení silám a prostředkům chemického zabezpečení;
- » důsledným sladěním opatření chemického zabezpečení s opatřeními ochrany vojsk a ostatních druhů zabezpečení činnosti vojsk.

1741. Problematiku chemického zabezpečení v podmínkách AČR podrobněji rozpracovává předpis Vševojsk-2-6 „Chemické zabezpečení v AČR“. Tento předpis řeší rozsah a zásady provádění jednotlivých opatření chemického zabezpečení.

17.5 Geografické a hydrometeorologické zabezpečení

1742. Geografická a hydrometeorologická služba v rámci plánování, přípravy a vedení operací získává, zpracovává a poskytuje produkty, data a informace o aktuálním stavu geografického prostředí, klimatických poměrech, aktuálním stavu a předpokládaném vývoji hydrometeorologických podmínek a vlivu počasí v prostoru operace.

1743. Činnosti geografické a hydrometeorologické služby jsou organizovány, řízeny a koordinovány prostřednictvím štábních důstojníků-specialistů služeb, zařazovaných do sestav štábů příslušných velitelství, zpravidla na stupni praporního uskupení a výše. Pro organizování, řízení a koordinaci geografického a hydrometeorologického zabezpečení v prostoru operace je, jako nedílná součást příslušných operačních plánů a operačních rozkazů, vytvářena příslušná příloha. Zahrnuje definování prostoru a období zabezpečení, způsob provádění geografického a hydrometeorologického zabezpečení, množství a druhy produktů, vojensko-geografických a hydrometeorologických dokumentů, dat a informací, způsob jejich uložení a organizaci jejich sběru a distribuce.
1744. Produkty, data a informace poskytované ve prospěch systémů C2 a zbraňových systémů jsou využívány pro vyhodnocení vlivu stávajících a předpokládaných geografických a hydrometeorologických podmínek na vedení ofenzivních, defenzivních, stabilizačních, asistenčních a jiných taktických činností a rovněž pro vedení bojové a logistické podpory, činnost služeb, bezpečnost a ochranu vojsk, zdravotní a tělesnou kondici osob.
1745. Geografická služba vytváří v prostoru operace systém pro plnění úkolů geografického zabezpečení, s hlavním úkolem poskytovat vojensko-geografické podklady, data a informace ve prospěch rozhodovacího procesu velitele. Je odpovědná za poskytování digitálních geoprostorových dat pro podporu systému velení a řízení. Určuje rozsah odborných úkolů, rozpočet sil, prostředků a času potřebných ke splnění plánovaných úkolů. Organizuje součinnost se štábem uskupení a nasazenými subjekty geografické služby k plnění opatření geografického zabezpečení operace. Základními požadavky na geografické zabezpečení, zejména v průběhu operace, jsou jeho důvěryhodnost, flexibilita, přesnost, přehlednost a včasnost.
1746. Hydrometeorologická služba vytváří v prostoru operace základní systém hydrometeorologického průzkumu prostředí, prováděný formou přízemních a výškových měření a pozorování. Ke své činnosti rovněž využívá informační podporu od odborně nadřízených nebo pověřených hydrometeorologických center. Při získávání zpřesňujících a doplňujících informací z prostoru operace rovněž úzce spolupracuje s dalšími orgány, zejména pozemního a vzdušného průzkumu.

Na základě těchto zdrojů vytváří příslušné analytické a předpovědní informace. Poskytování hydrometeorologických dat a informací ve prospěch uživatelů je realizováno prostřednictvím standardizovaných meteorologických zpráv, grafických a textových informací. Zároveň je organizován a realizován nepřetržitý informační tok ve prospěch všech hydrometeorologických jednotek v prostoru operace a rovněž pro odborně nadřízená nebo určená hydrometeorologická centra.

17.6 Komunikační a informační zabezpečení

1747. Komunikační a informační zabezpečení (dále jen KIZ) tvoří souhrn opatření k zabezpečení procesů velení a řízení všech úrovní velení pozemních sil a vytvářených úkolových uskupení v souladu s vojensko-politickými ambicemi ČR. Hlavním cílem je vytvořit podmínky pro činnost orgánů velení a zajistit jim sdílenou funkcionalitu operačně-taktických systémů velení a řízení pozemních sil (OTS VŘ PozS) a zabezpečení služeb a schopností KIS ve všech operačních činnostech v prostoru operace. KIZ je prováděné organickými silami a prostředky spojovacích jednotek útvarů a svazků, jednotkami spojovacího praporu a základnou KIS.

V operacích je požadována úplná propojitelnost KIS k zabezpečení informační podpory procesů velení a řízení a ke koordinaci povelů (rozkazů) v operačním prostoru. KIZ musí zajišťovat systém velení a řízení (dále jen SVŘ) v operacích na místech velení, interoperabilní propojení KIS se spojenci a stacionární infrastrukturou KIS rezortu MO.

1748. KIZ pro informační integraci míst velení, operujících jednotek a útvarů, senzorových a zbraňových systémů PozS a vybraných jednotlivců v rámci OTS VŘ PozS zajišťují dvě procesní složky – komunikační infrastrukturu a informační podporu systému velení a řízení v celé struktuře operace.

1749. Komunikační infrastruktura je vytvářena ručními a přenosnými prostředky, typovými mobilními komunikačními provozovny a pracovišti brigádní, praporní a rotní úrovně, účelovými sestavami komunikačních a informačních technologií, které jsou zabudovány v dopravních prostředcích (bojová vozidla, vozidla, vrtulníky, letouny atd.) a v rozmístitelných kontejnerech nebo přenosných kompaktních blocích.

Úkolem komunikační infrastruktury v operaci je zabezpečit výměnu včasných, úplných, nezměněných a utajených informací mezi místy velení a přenos dat mezi prvky informačních systémů. Komunikační infrastruktura v prostoru operace je realizována systémem taktických rádiových komunikací (STRK) pro mobilní strukturu operace a operačně-taktickým komunikačním systémem (OTKS) pro rozmístitelnou strukturu míst velení.

1750. Informační podpora procesů velení a řízení v operacích zahrnuje efektivní nástroje pro podporu všech operačních činností v prostorech nasazení. V bojových VKV (UKV) rádiových sítích STRK je zajištěno vedení bezpečných interpersonálních velitelských hovorových komunikací a současně je zajištěn datový provoz pro činnost vozidlového informačního systému (BVIS).

Sítě LAN OTKS v rozmístitelné struktuře míst velení v operaci zajišťují velitelům a štábům informační podporu procesů velení a řízení, např. společný obraz situace, podporu plánování, podporu rozhodování, sledování polohy vlastních sil, sledování zásob, tvorbu a využití formalizovaných zpráv, podporu činností druhů vojsk a služeb atd.

1751. Organizace spojení pro zabezpečení SVŘ v operaci se realizuje na základě nařízení pro spojení a nařízení k organizaci utajeného spojení. K zabezpečení spojení v rámci rozvinuté komunikační infrastruktury v prostoru operace se zpravidla organizují vhodné druhy spojení pro daný prostor operačního nasazení. Jeden druh se organizuje jako hlavní a nejméně jeden další jako záložní.

1752. Pro zabezpečení národního SVŘ z operačního prostoru nasazení pozemních sil se ke spojení do ČR organizuje především utajené satelitní spojení, linkové spojení v sítích NATO, případně rádiové spojení v pásmu KV.

Spojení s nadřízeným velícím orgánem v operaci je organizováno na základě jeho rozhodnutí. K tomu nadřízený vyčleňuje požadované síly, druhy a počty prostředků KIS.

1753. Pro spojení v rámci rozmístitelných míst velení v operačním prostoru se organizuje linkové spojení, případně rádiové spojení v pásmu VKV a UKV.

Mezi mobilními platformami a nadřízeným velitelem v operaci se zabezpečuje provoz (hlas a data) na utajených rádiových kanálech v pásmech VKV a UKV. K zabezpečení přímé interoperability na utajených

rádiových kanálech s rádiovými prostředky spojenců v operaci je požadováno použití rádiových prostředků s ochranou ECCM na úrovni MISSION SECRET.

1754. V národních úkolových uskupeních se při vedení rádiových komunikací dodržují pravidla Spojovacího provozního řádu AČR. Při začlenění do mezinárodních operací se dodržují pravidla provozu stanovené velícím provozovatelem.

Pro doručování služebních i soukromých zásilek se organizuje polní poštovní spojení prostřednictvím stanic poštovního spojení (SPS) a národní pošty. V místě nasazení se využívá služeb poštovních úřadů nadřízeného velitelství nebo místního poskytovatele poštovních služeb prostřednictvím pronájmu P. O. boxu.

1755. Za spojení ÚU odpovídá náčelník složky KIS ÚU nebo pracovník na jeho úroveň postavený. Na základě nařízení pro spojení (dále jen NPS) prvku KIS na strategické úrovni řízení ÚU zpracovává vlastní NPS a podle něj spojení organizuje. V případě potřeby utajeného spojení se zpracovává samostatné nařízení k utajenému spojení.

U každého ÚU musí být určen dostatečný počet odborných funkcionářů odpovědných za oblast provozu a bezpečnosti KIS (náčelník oddělení/skupiny/pracoviště KIS daného velitelství a organizačních součástí ÚU, spojovací náčelník, velitel spojovací jednotky, místní bezpečnostní správce a místní správce IS, místní bezpečnostní správce kryptografické ochrany, provozní obsluha kryptografického prostředku¹¹⁷ apod.).

Bezpečnost KIS v operacích musí být zajištěna v maximálním možném rozsahu s požadovanou úrovní SECRET.

17.6.1 Zabezpečení KIS v operaci

1756. Za spojení mezi nadřízeným velitelstvím v operaci a velitelstvím národního ÚU odpovídá nadřízené velitelství. Připojení SVŘ nadřízeného velitelství k podřízené jednotce v rámci společných operací realizuje nadřízený nezbytnými silami a prostředky KIS v závislosti na operačních úkolech daného prvku struktury ÚU.

¹¹⁷ NVMO č. 40 Bezpečnostní politika informačních a komunikačních systémů v rezortu Ministerstva obrany a 41/2006 Zabezpečení kryptografické ochrany v rezortu Ministerstva obrany

1757. Pro spojení mezi národním prvkem pro řízení sil nasazených v operacích a velitelstvím národního ÚU v prostoru operace se využívají:
- » prostředky a služby KIS satelitního spojení;
 - » prostředky a služby KIS nadřízeného velitelství v operaci;
 - » KV rádiové prostředky národního ÚU.
1758. Na základnách a u samostatně působících součástí ÚU v operaci je pro zajištění hovorových a datových komunikací národního SVŘ operace rozvinována infrastruktura KIS pro zabezpečení funkcionality sítě národní TAJNÁ (resp. sítě MISSION SECRET) a infrastruktura pro neutajovanou část komunikací. Dále se využívá radiotelefonie po prostředcích VKV nebo UKV malého výkonu.
1759. V rámci mobilní infrastruktury operace se mezi mobilními platformami jak ve vertikálním, tak v horizontálním směru využívají prostředky rádiových pásem VKV nebo UKV s odolností proti nepřátelskému průzkumu a rušení (ECCM). Veřejné radiotelefonní spojení s identifikačními kartami účastníků místních operátorů se prioritně využívají pro komunikaci s místními organizacemi a autoritami v prostoru nasazení. K provozu na rádiových prostředcích se využívají výhradně kmitočty povolené správcem kmitočtového spektra nadřízeného velitelství.
1760. Pro záložní spojení v operaci se v případě nedostupnosti jiných druhů spojení a při krizových situacích (ohrožení života a zdraví, mimořádné situace apod.) využívají satelitní terminály.
1761. K zabezpečení soukromé komunikace příslušníků ÚU jsou na základnách organizovány stanice pro využívání služeb Internet MO. Soukromé komunikace lze realizovat na základě rozhodnutí velitele ÚU, pokud to dovozuje operační a bezpečnostní situace.
1762. Pro zpracování utajovaných zpráv do stupně utajení DŮVĚRNĚ se používají pracovní stanice s nainstalovanými prostředky kryptografické ochrany. Pro zpracování zpráv do stupně utajení TAJNĚ se na štábech ÚU využívají samostatné sítě LAN v rámci bezpečnostní domény OTS VŘ PozS (VzS).¹¹⁸ Bezpečnostní domény (utajené LAN) lze v případě požadavku propojovat.

¹¹⁸ *Certifikované dle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti*

K přístupu do IS NATO (EU) a k přenosu utajovaných zpráv se využijí terminály systémů MISSION SECRET poskytnutých nadřízeným NATO (EU) velitelstvím v operaci.

1763. Je zakázáno používat netabulkový materiál KIS, který není uveden v normě zabezpečení materiálem KIS pro ÚU nebo schválen prvkem KIS na strategické úrovni řízení.

Při používání informačních technologií komerčního charakteru je nutné dodržovat směrnice prvku KIS na strategické úrovni řízení k používání mobilních telefonů, satelitních telefonů a využívání veřejné sítě Internet v zahraničních operacích.

17.7 Světelné zabezpečení

1764. Osvětlování bojiště je definováno jako „osvětlení prostoru bojové činnosti umělým světlem buďto viditelným, nebo neviditelným pouhým okem“.¹¹⁹

Možnost osvětlit bojiště v určeném místě je důležitým činitelem pro zasazení maximální bojové síly. Požadavek na osvětlení bojiště může vzniknout na jakémkoli stupni velení, od jednotlivce až po velitelství uskupení.

1765. Osvětlování bojiště se využívá hlavně jako pomoc vlastním vojskům na bojišti, může se však také použít jako prostředek útočného boje k potlačení činnosti průzkumných prostředků protivníka nebo jako součást plánu klamných opatření.

Stále širší používání prostředků nočního vidění poněkud snižuje význam osvětlování bojiště, ale při správném použití bude toto nadále důležitým pomocníkem velitele.

17.7.1 Principy osvětlování

1766. Osvětlování bojiště se řídí následujícími principy:

» jakmile je osvětlení uskutečněno, musí pokračovat tak dlouho, jak je požadováno;

¹¹⁹ AAP-6 *Terminologický slovník pojmů a definic NATO, NSA 2010*

- » osvětlování bojiště se musí úzce sladit se sousedními jednotkami a uskupeními, aby se předešlo odhalení vlastních postavení a prozrazení vlastní činnosti a aby nebylo znemožněno použití vlastních prostředků nočního vidění;
- » všude tam, kde je to možné, by měl osvětlování zabezpečovat zdroj, který není v přímém dotyku s protivníkem. Jednotka poskytující tuto pomoc musí mít přímé spojení s velitelem jednotky (uskupení), která je v dotyku s protivníkem;
- » osvětlování by mělo být, pokud je to možné, zabezpečováno dvěma nebo více nezávislými zdroji, aby se zajistila jeho spolehlivost a v případě potřeby jeho další použití;
- » osvětlování by mělo být zabezpečováno pokud možno co nejvyšším stupněm velení, aby se uchovaly dosažitelné zdroje pro podřízené stupně velení.

17.7.2 Plánování osvětlování

1767. Kromě geografických a aktuálních nebo očekávaných hydrometeorologických podmínek musí štáb plánující osvětlování brát v úvahu následující omezení:
- » nebezpečí prozrazení vlastních sil;
 - » případná rozpornost rozkazů mezi jednotkami a uskupeními může zapříčinit nejednotnou aplikaci zásad osvětlení na předním okraji obrany;
 - » možný nepříznivý vliv osvětlování na některé prostředky nočního vidění, ačkoli správné použití osvětlovacích prostředků může naopak zvýšit výkon některých jiných systémů (např. zesilovačů jasu).
1768. Osvětlování se realizuje na základě požadavků zabezpečovaných jednotek, vyhodnocení situace velitelem, a pokud je to možné, nařízením vyššího velitelství. Osvětlování bojiště řídí velitel prostoru, který má být osvětlován. Podřízení velitelé, působící v osvětlovaném prostoru, musí zabezpečit součinnost.
1769. Podrobnosti jsou obvykle obsaženy v plánu nočního pozorování (noční vizuální viditelnosti), který by měl být součástí celkového plánu

pozorování jednotky nebo uskupení. Otázky zahrnující pozorování bojiště, noční pozorování, viditelnost a osvětlování se uvádějí v jednotlivých přílohách všech bojových rozkazů vydaných velitelstvím.

17.7.3 Způsoby osvětlování bojiště

1770. Způsoby osvětlování bojiště, které mohou velitelé pozemních jednotek použít, zahrnují:

- » osvětlovací granáty a světlice;
- » osvětlování světlomety:
 - viditelné světlo – přímé, nepřímé, rozptýlené nebo odražené,
 - infračervené světlo (IR),
 - osvětlení cíle laserem (zdokonalení pozorování laserem);
- » osvětlování dělostřelectvem a minomety;
- » osvětlování palbou námořního dělostřelectva;
- » osvětlování leteckými osvětlovacími raketami.

KAPITOLA 18

SLUŽBY

18.1 Charakteristika a cíle poskytování služeb

1801. Pro úspěšné vedení bojové činnosti je kromě bojové podpory a zabezpečení činnosti vojsk důležité i poskytování dalších odborných služeb, které se podílejí na uchování bojového potenciálu a zabezpečení osob.

Služby zahrnují souhrn opatření, vytvářejících podmínky k úspěšnému splnění bojových úkolů silami úkolových uskupení, a to jak v průběhu jejich přípravy k bojovému nasazení, tak i v průběhu nasazení.

1802. Opatření jsou organizována a realizována odbornými orgány jednotlivých štábů, přičemž tyto orgány plní, mimo svých specifických odborných úkolů vyplývajících pro ně ze standardních operačních postupů, zejména úlohu odborných poradních orgánů velitele. Strukturu služeb působících v operacích tvoří právní, duchovní, psychologická, finanční služba a personalistika.

18.2 Právní služba

18.2.1 Struktura právní služby a její úkoly

1803. Z členství ČR v mezinárodních politických a vojenských strukturách (NATO, EU) a z jejího zapojení do mezinárodních operací různého typu vyplývá pro ozbrojené síly ČR celá řada práv a povinností. Velitelé všech stupňů musí tato práva a povinnosti znát a uplatňovat je jak při plánování, tak i při vedení bojové činnosti.

1804. Interpretace a aplikace těchto právních norem patří ke stěžejním úkolům právní služby AČR.¹²⁰ Systém právních poradců (Legal Adviser

¹²⁰ V souladu s metodickým pokynem NGŠ k zavedení systému odborných poradních orgánů velitelů útvarů, tvořeného vojáky z povolání i občanskými zaměstnanci s odpovídajícím právním vzděláním

– LEGAD) právní služby AČR v podstatě kopíruje organizační strukturu AČR a právní poradci, vojáci z povolání, vykonávají též funkce právních poradců jednotek v zahraniční operaci (dále jen „kontingent“).

1805. Po stránce velitelské jsou právní poradci přímo podřízeni příslušným velitelům, po stránce odborné jsou řízeni a kontrolováni odbornými orgány nadřízených stupňů. V zahraniční operaci do systému odborného řízení vstupuje ještě jeden faktor, a to odborné řízení a vedení právního poradce kontingentu právními poradci nadřízených stupňů velení v místě nasazení¹²¹, a to zejména v oblasti interpretace a aplikace mezinárodního práva a operačních předpisů platných pro konkrétní misi či pouze konkrétní operační úkol (ROE, SOP, OPLAN, FRAGO apod.). Z hlediska vnitřní organizační struktury kontingentu patří právní poradce do skupiny velitele, podobně jako tiskový mluvčí, psycholog nebo kaplan.
1806. Úkolem právního poradce je interpretace a aplikace všech právních norem ČR a norem mezinárodního práva za účelem podpory rozhodovacího procesu velitele. Z hlediska mezinárodního práva se pak jedná o zvyšování úrovně povědomí všech příslušníků kontingentu o „válečném právu“, kodifikovaném v Haagských, Ženevských a dalších úmluvách, jimiž je ČR vázána. Jedná se například o určitá omezení chování komбатantů při vojenské operaci, jednání a zacházení s osobami a objekty za války a celou řadu dalších aspektů.

18.2.2 Činnost právního poradce

1807. Funkční náplň právního poradce můžeme obecně definovat jako poskytování kvalifikované právní podpory v rozhodovacím procesu velitele tak, aby tento byl vždy v souladu s platnými právními předpisy, a to bez ohledu na místo, čas a druh plněných úkolů. Tato definice v podstatě vyjadřuje skutečnost, že právní poradce svojí činností může přímo ovlivňovat plnění všech úkolů ozbrojených sil. To je skutečnost, kterou by měl brát v úvahu každý velitel, jako odpovědný služební orgán, a podle toho také právního poradce v rámci vlastního rozhodovacího procesu využívat.

¹²¹ *Například právní poradce kontingentu AČR v sestavě KFOR → LEGAD MNTF(C) → LEGAD velitelství KFOR*

1808. Právní podporu můžeme rozdělit na dvě velké oblasti, a to na aplikaci národního práva a aplikaci práva mezinárodního.

V náplni činnosti právního poradce útvaru převažuje aplikace práva národního a aplikace mezinárodního práva se v podstatě omezuje na plnění mírových povinností, které České republice ukládají mezinárodní smlouvy, jimiž je vázána.

U právního poradce kontingentu AČR v mezinárodní operaci pak dochází k nárůstu aplikace norem mezinárodního práva, a to jak práva veřejného (mezinárodní válečné a humanitární právo), tak práva soukromého (obchodní závazkové vztahy se zahraničními partnery apod.), a dále pak k nárůstu aplikace specifických vojenských interních norem, jako jsou pravidla nasazení (ROE) nebo stále operační postupy (SOP).

1809. Právní poradce může plnit tyto hlavní úkoly:

- » podílí se na realizaci a aplikaci všech obecně závazných právních předpisů a interních normativních aktů;
- » poskytuje velitelům právní pomoc v záležitostech služebních poměrů vojáků z povolání (VZP) a pracovních poměrů občanských zaměstnanců (o. z.), v oblasti správního práva, při uzavírání smluv podle občanského nebo obchodního zákoníku;
- » dbá na dodržování zákonnosti a upozorňuje velitele na případné porušení právních předpisů a interních normativních aktů a navrhuje opatření k odstranění vzniklých nedostatků;
- » podílí se na zabezpečení požadavků jiných orgánů státní správy (státní zastupitelství, soudy, Policie České republiky);
- » připravuje pro velitele podklady pro řešení přestupků nebo pro oznámení o podezření ze spáchání trestného činu, spolupracuje s Vojenskou policií;
- » účastní se vyšetřování závažných mimořádných událostí;
- » podílí se na prohlubování právního vědomí příslušníků AČR, připravuje a účastní se řízení výcviku v oblasti znalosti mezinárodního humanitárního práva, právních norem a vnitřních předpisů;
- » plní úkoly podle ustanovení čl. 82 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů;

- » zabezpečuje a kontroluje dodržování ustanovení mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána, a dodržování vojenských předpisů určených k provádění konkrétní vojenské operace.

1810. Právní poradce může plnit další specifické úkoly:

- » podílí se na kontrolní činnosti, na vyšetřování žádostí a stížností příslušníků útvaru;
- » podílí se na vyšetřování škod, vyšetřování a odškodňování úrazů a nemocí z povolání, případně poskytuje právní pomoc v případě úmrtí při výkonu služby;
- » podílí se na opatřeních k předcházení vzniku škod a mimořádných událostí (uzavírání dohod o hmotné odpovědnosti apod.);
- » operativně poskytuje právní poradenství příslušníkům útvaru;
- » na vyšším stupni velení se podílí na odborném řízení podřízených právních poradců.

18.3 Duchovní služba

18.3.1 Pojetí duchovní služby

1811. Duchovní služba (dále jen DS) je budována na ekumenickém základě, v její činnosti se uplatňují následující zásady:

- » nabídka pomoci je určena všem;
- » každý jako jednotlivec má právo pomoc duchovního pro sebe vyžádat, přijmout nebo odmítnout;
- » chápání služby vojenského duchovního (dále jen VD), který působí v DS, není primárně evangelizační, služba VD není motivována snahou o získání nových členů pro svou víru či církev.

Podstatnou a nedílnou součástí života VD je modlitba ve skrytosti za všechny, ke kterým je poslán. DS není chápána jako náhrada práce psychologa.

18.3.2 Struktura duchovní služby a její úkoly

1812. Struktura DS, postup ustanovení a odvolání VD v rezortu MO a způsob řešení zásadních otázek DS ve vztahu k rezortu MO jsou předmětem dohody mezi církvemi účastnými na této smlouvě a rezortem MO.

Funkce kaplana je zřizována u rozhodujících součástí AČR, hierarchie duchovní služby v podstatě kopíruje velitelskou strukturu. Všechna místa duchovních v rezortu MO jsou obsazována na základě vzájemné dohody církví. Hlavním měřítkem pro výběr kandidátů je jejich vhodnost pro tuto službu.

1813. Vojenský duchovní má následující status:

- » je vojákem v další službě v důstojnické hodnosti;
- » je zřetelně vybaven zvláštním označením;
- » vztahují se na něj všechna práva a povinnosti vojáka v další službě, nejsou-li v rozporu s jeho statusem, který mu zaručuje mezinárodní právo;
- » nesmí se mu ukládat úkoly, které s jeho činností nesouvisejí, např. nemůže být nucen k používání zbraní;
- » je společným zástupcem církví, které se účastní této dohody. Podmínky výběru vojenských duchovních a zastoupení jednotlivých církví v duchovní službě řeší vnitřní ujednání mezi těmito církvemi;
- » při výkonu služby není dotčeno právo vojenského duchovního na mlčenlivost.

1814. Duchovní služba plní zejména tyto úkoly:

- » podporuje velitele všech stupňů v jejich odpovědnosti za naplňování a ochranu lidského rozměru života každého vojáka v činné službě a občanského zaměstnance (dále jen pracovníků rezortu MO);
- » nabízí pomoc při řešení osobních krizí i těžkostí, které vznikají v pracovním, osobním a rodinném životě pracovníků rezortu MO;
- » přispívá k rozvíjení a prohlubování demokratických tradic evropské kultury v rezortu MO;

- » vytváří podmínky pro naplňování ústavně zaručených lidských práv, která souvisejí se svobodou vyznání, pro pracovníky rezortu MO ve všech situacích spojených s plněním jejich služebních a pracovních povinností.

18.3.3 Činnost vojenských duchovních

1815. Vojenský duchovní může plnit následující úkoly:

- » je poradcem velitele v oblasti lidských hodnot, vojenské etiky, morálky a mezilidských vztahů;
- » osobním příkladem a aktivní motivací vytváří pozitivní atmosféru pro zlepšování a prohlubování vzájemné důvěry u útvaru;
- » je k dispozici příslušníkům jednotky, ve které působí, i jejich rodinným příslušníkům pro osobní rozhovor. Je-li potřeba, doporčuje další odbornou pomoc;
- » preventivně působí proti konfliktům v oblasti mezilidských vztahů;
- » má právo na přístup ke každému pracovníkovi rezortu Ministerstva obrany ve své jednotce, má právo účastnit se velitelských porad a vyslovovat se k otázkám, jež se týkají lidského rozměru služby pracovníků rezortu Ministerstva obrany v jeho jednotce, etických a jiných problémů, které souvisejí s činností vojenského duchovního;
- » vykonává nebo zabezpečuje duchovní službu pro pracovníky rezortu Ministerstva obrany a jejich rodiny, včetně bohoslužeb pro všechny církevní denominace sdružené v rámci České biskupské konference a v Ekumenické radě církví;
- » hájí zájmy pracovníků rezortu Ministerstva obrany jiných vyznání a jejich rodin a zprostředkovává jim kontakt s jejich duchovními, pokud služba těchto duchovních není v rozporu se stanovenou působností rezortu Ministerstva obrany;
- » spolupracuje s duchovními ostatních církví a náboženských společností, není-li činnost těchto duchovních v rozporu s posláním a působností rezortu Ministerstva obrany;
- » spolupracuje s duchovními jiných armád v rámci mezinárodních vojenských aktivit;

- » spolupracuje s vojenskými lékaři, psychology a dalšími pracovníky, kteří zabezpečují sociální politiku v rezortu Ministerstva obrany.

18.4 Psychologická služba

18.4.1 Psychologické aspekty bojových operací

1816. Vojenská činnost se vždy vyznačovala mnoha specifickými rysy s velkým množstvím faktorů působících a neustále prověřujících psychickou odolnost a připravenost vojáků. Analýza soudobého boje potvrzuje, že voják je v ozbrojeném zápase jak subjektem, hlavní silou, která rozhoduje o vítězství na bojištích i ve válkách, tak i hlavním objektem působení protivníka. Zkušenosti z ozbrojených střetnutí a bojových operací ukazují, že efektivita soudobé bojové činnosti je úzce spjata s kvalitou psychické regulace chování vojáků, která může být snižována vlivem silných prožitků a záporných psychických stavů.
1817. V bojových operacích, které jsou vnímány jako vysoce nebezpečné, ohrožující fyzickou či psychickou integritu jedince, jeho zdraví nebo život, se objevují obavy, strach úzkost, narušení senzomotorické koordinace, přesnosti pohybů, snížená kvalita vnímání, pozornosti, paměti, myšlení. Mění se sociální postoje, vztahy mezi příslušníky jednotek, jejich hodnotová orientace. Dochází ke změnám v oblasti fyziologických funkcí organismu, v oblasti motoriky, prožívání, v poznávacích a volních procesech, často i osobnostních vlastnostech, narušujících optimální průběh psychické regulace bojové činnosti.
1818. Nasazení v bojové operaci klade zvýšené nároky na schopnost orientace ve změněných podmínkách, práci s informacemi, rozhodovací proces, mění se i podmínky procesu řízení a velení. Nároky bojové operace tedy ovlivňují jak vojáka jednotlivce v přímé akci, vojáka velícího, tak jednotku jako celek.
1819. Optimální zvládnutí bojové operace není záležitostí pouze samotného nasazení. Velice důležitou úlohu hraje také příprava před nasazením do operace. Její nedílnou součástí je vedle přípravy fyzické a vojensko-odborné i příprava psychologická. Vychází z předpokladu, že negativní důsledky bojové operace můžeme s relativní přesností

předvídat, je tedy možné těmto důsledkům předcházet nebo je zmírňovat právě díky procesu psychologické přípravy. Ta spočívá v záměrném navozování takových zátěžových situací, které postupně zvyšují psychickou odolnost vojáka. Optimální úroveň psychické odolnosti je jedním z prvků psychické připravenosti. Psychická připravenost se netýká jen jednotlivce, ale její úroveň ovlivňuje kvalitu připravenosti celé jednotky, jíž je voják součástí.

1820. Odborná psychologická příprava přímo před nasazením do operace navazuje na systematickou přípravu vojáků a je nezbytnou součástí odborné přípravy vojáků před vysláním do operace. Je zaměřena na psychologické aspekty služby v operaci, zejména na rozvoj vědomostí a dovedností potřebných pro zvládání stresových a kritických událostí, působení dlouhodobého stresu, problematiku sociální frustrace a vlivu nasazení v operaci na nejbližší sociální prostředí vojáka.

V době nasazení do operace je i nadále třeba udržet a rozvíjet optimální psychickou připravenost k plnění úkolů v operaci a zabezpečit včasnou odbornou psychologickou pomoc jako prevenci neadekvátních reakcí na stres a kompletní psychologický servis za účelem eliminace následků stresových podnětů a situací, které se během nasazení mohou vyskytnout, a zamezit tak možnému psychickému selhávání vojáků nasazených v operaci.

18.4.2 Struktura psychologické služby a její úkoly

1821. Funkce psychologa je zřizována u rozhodujících součástí AČR, hierarchie psychologické služby (kromě poskytování služeb v rámci vojenských zdravotnických zařízení) v podstatě kopíruje velitelskou strukturu.
1822. Psychologická služba plní zejména tyto úkoly¹²²:
- » psychologická příprava jednotlivců a jednotek a zvyšování jejich psychické připravenosti;
 - » zabezpečení včasné psychologické pomoci zaměřené na kompenzaci aktuálního psychického stavu jedince či skupiny;
 - » poskytování psychologické podpory a péče vojenským

¹²² *Problematiku psychologické služby v AČR včetně možností jejího využití velitelským sborem AČR řeší podrobně Pub-12-86-1 Psychologická služba v AČR, Vyškov 2006*

profesionálům, občanským zaměstnancům, dle potřeby i jejich rodinným příslušníkům i mimo rezort MO;

- » vedení výcvikových, vzdělávacích a dalších programů osobnostního rozvoje personálu v oblasti psychologie;
- » provádí psychologická vyšetření, psychologické výběry a šetření;
- » poskytuje psychologické poradenství a psychoterapii;
- » odborně se spolupodílí na aktivitách prevence sociálně nežádoucích jevů a spolupracuje se službami pečujícími o lidské zdroje.

18.4.3 Činnost vojenských psychologů

1823. Psychologická služba zajišťuje odborné psychologické činnosti, které jsou nezastupitelné jinými službami. Psychologickou činností se rozumí:

- » psychologický výběr a psychologická příprava před nasazením do operace;
- » psychologická příprava a podpora v průběhu nasazení;
- » psychologická podpora po návratu z nasazení.

18.4.3.1 Psychologický výběr a psychologická příprava před nasazením do operace

1824. Cílem výběru personálu a psychologické přípravy před nasazením je minimalizace rizika selhání jedince či poškození jeho duševního zdraví. V přípravě před nasazením se psychologická příprava zaměřuje na psychologické aspekty přežití v boji. V souladu s teorií psychologické přípravy tato obsahuje část teoretickou a část praktického nácviku v rámci běžného výcviku formou modelových (zátěžových) situací. Hlavními tematickými okruhy pro teoretickou i praktickou část přípravy jsou:

- » psychologické aspekty zátěže a její zvládání, tj. duševní hygiena, nadlimitní zátěž, psychologická první pomoc a kompenzace psychického stavu jednotlivce a jednotky;
- » psychologické aspekty bojových operací, tj. jednotka v zátěži, zahraniční operace a nasazení, psychika v boji (útok, obrana, střetný boj);

- » psychologické aspekty velení, řízení a vedení, tj. osobnost vojenského profesionála, práce s podřízeným v konfliktních a zátěžových situacích, styl vedení v zátěži;
- » jednotka jako tým, tj. dynamika jednotky, vztahy a konflikty v jednotce, struktura jednotky a týmové role;
- » problematika sociální frustrace a vliv nasazení v operaci na nejbližší sociální prostředí vojáka.

18.4.3.2 Psychologická příprava a podpora v průběhu nasazení

1825. Je-li součástí nasazené jednotky (kontingentu) psycholog, je jeho úkolem zabezpečit vlastními prostředky a ve spolupráci s veliteli psychologickou podporu a včasnou odbornou psychologickou pomoc jako prevenci rozvoje duševních poruch a poruch chování, zejména poruch vyvolaných stresem (bojovým stresem).
1826. V případě, že u vyslaného kontingentu není organicky začleněn psycholog, vyžaduje se odborná psychologická pomoc v rámci metodických pomocí u kontingentu velitelem kontingentu. K řešení aktuálních potřeb v oblasti psychologického zabezpečení vojáků a jejich rodinných příslušníků určuje hlavní psycholog MO na území České republiky z řad psychologické služby styčného psychologa. Přímou bojových akcí se psycholog aktivně neúčastní.
1827. Každý voják je schopen v rámci péče o své zdraví uplatnit návyky vedoucí k autokompenzaci psychického stavu, je schopný poskytnout základní péči ve smyslu psychologické první pomoci kolegovi, který tuto pomoc potřebuje. Velitelé jsou v rámci své odborné přípravy seznámeni s použitím prostředků psychologické první pomoci vedoucí k relativní kompenzaci psychického stavu jednotlivce a následně celé jednotky tak, aby byli schopni dokončit stanovený úkol s minimálními ztrátami.

18.4.3.3 Psychologická podpora po návratu z nasazení

1828. Vojenský psycholog organizačního celku provádí s vojáky, kteří se vrátí z operace, strukturovaný rozhovor na téma krizových a stresujících

situaci během nasazení v operaci a po návratu, s cílem prevence posttraumatické stresové poruchy a kompenzace aktuálního psychického stavu.

1829. V případě ztrát (úmrtí, zranění) v jednotce zabezpečí velitel provedení psychologické odborné pomoci (defusingu) zasažené jednotky s cílem kompenzovat aktuální psychický stavu jednotlivců a následnou obnovu bojeschopnosti jednotky. Tuto pomoc provede psycholog kontingentu. V případě potřeby zabezpečí následnou zdravotní a psychotherapeutickou péči. Není-li zařazen psycholog, může tuto pomoc poskytnout jiný příslušník kontingentu za tímto účelem proškolený a vycvičený psychologickou službou AČR.

18.5 Finanční služba

1830. Finanční zabezpečení v misích (operacích) je realizováno v souladu se zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů a s obdobnými zákonnými normami vztahujícími se na finanční zabezpečení v míru a s dalšími interními normativními akty uplatňovanými v podmínkách AČR na civilní normy.

Finanční zabezpečení vojáků z povolání v misích se řeší obdobným způsobem jako finanční zabezpečení v míru. Finanční orgán je podřízen přímo veliteli kontingentu a funguje stejně jako v míru jako správce rozpočtu a plní obdobné úkoly, větší důraz je kladen na finanční zabezpečení osob zúčastněných v misi. Na plnění úkolů se vztahují stejné normy, které jsou navíc rozšířené o vnitřní předpisy řešící finanční zabezpečení v misích. Tyto vnitřní předpisy jsou vydávány MO pro jednotlivé mise.

1831. Za mimořádných opatření státu (tj. vyhlášení stavu ohrožení státu nebo vyhlášení válečného stavu) vychází finanční zabezpečení především ze zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů a ze zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Finanční orgán je v takové situaci podřízen rovněž veliteli útvaru. V případě vyhlášení vyšších stupňů bojové pohotovosti se finanční orgán řídí zpracovaným „Mobilizačním plánem“. Pro případ vyhlášení

válečného stavu je pro každý útvar s válečnými tabulkami počtů zpracován požadavek na přidělení finančních prostředků na 1. měsíc války, který je při každé změně tabulek počtů aktualizován a odevzdán na místně příslušný regionální finanční odbor. V tomto požadavku je specifikována potřeba finančních prostředků na 1. měsíc války pro všechny zaměstnance útvaru na tabulkách válečných počtů na platové prostředky a prostředky na zabezpečení stravování pro tyto výše uvedené zaměstnance (vojáky z povolání a občanské zaměstnance). Finanční prostředky pro tyto účely místně příslušný regionální finanční úřad zabezpečuje cestou České národní banky.

1832. V případě bezprostředního ohrožení státu a následného válečného stavu přechází systém hospodaření na válečnou ekonomiku, k tomuto systému by bylo nutné změnit a přizpůsobit legislativu státu. Finanční orgány se v takovém případě důsledně řídí odbornými a velitelskými pokyny nadřízených finančních orgánů.

18.6 Doplnování jednotek personálem

18.6.1 Pojetí a úkoly personálního zabezpečení

1833. Personální zabezpečení (podpora) je v přímé odpovědnosti velitele. Odborným orgánem velitele pro personální zabezpečení je personální pracoviště štábu, které plní úkoly podle jeho pokynů. Personální zabezpečení (podpora) je realizováno podle potřeb vzniklé situace jak v míru, tak za stavu ohrožení státu (dále jen SOS) nebo válečného stavu (dále jen VS)¹²³, před zahájením bojové činnosti, v průběhu bojové činnosti a po ukončení bojové činnosti.
1834. Součástí personálního zabezpečení je sociální a duchovní péče o vojáky v souladu se zásadami mezinárodního válečného práva a kulturního zabezpečení vojsk. Opatření ke kulturnímu zabezpečení se zajišťují převážně v období rozmístění vojsk mimo boj s cílem podpořit morální stav vojsk a obnovu sil a jejich bojeschopnosti.

¹²³ Podle zákona č. 585/2004 Sb., branný zákon, vykonává občan v mírovém stavu službu vojáka z povolání ve služebním poměru, při vojenském cvičení nebo při výjimečném vojenském cvičení, za SOS nebo VS je vojenská činná služba definována jako mimořádná služba

1835. V době míru personální zabezpečení zahrnuje zabezpečení nezbytného počtu osob předepsaných tabulkami počtů z řad vojáků z povolání a občanských zaměstnanců, které disponují odpovídajícími předpoklady pro zastávání požadovaného služebního zařazení na dané systemizované místo k plnění požadovaného úkolu.

Za SOS nebo VS personální zabezpečení zahrnuje zabezpečení nezbytného počtu osob předepsaných tabulkami počtů z řad vojáků v činné službě, občanských zaměstnanců a vojáků v záloze, které disponují odpovídajícími předpoklady pro zastávání požadovaného služebního zařazení či předurčení na dané systemizované místo k plnění požadovaného úkolu.

1836. **Personální zabezpečení v míru** a při nasazení do zahraničních operací je realizováno v souladu se zákonem č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, dále se zákony, vyhláškami a vnitřními předpisy v působnosti Armády České republiky.

1837. **Personální zabezpečení (podpora) v průběhu bojové činnosti** se řídí podle konkrétní situace při plnění válečných úkolů, dále vychází z konkrétní personální situace v průběhu boje. Personální orgány jsou dislokovány na určených místech velení, kde plní úkoly v souladu se zpracovanými metodikami. Podle požadavků pokračuje doplňování OS ČR vojáky v záloze v požadovaných odbornostech (úhrada válečných ztrát).

1838. Pro plnění úkolů personálního zabezpečení (podpory) se vedou zařazovací knihy, přehledy vyčleňovaných vojáků, evidence vojenských zajatců, padlých, nezvěstných a vojenských hrobů. Tato dokumentace zahrnuje:

- » denní výkaz – výkaz počtů osob a materiálu (persrep);
- » vedení přehledů nezvěstných, raněných, doléčených;
- » přehled ozářených osob;
- » přehled o úmrtí – seznam hrobů;
- » evidenci zajatců – rejstřík zajatců, evidenční list zajatce;
- » předpoklad na doplnění vojsk a požadavky na úhradu ztrát.

18.6.2 Podpora plánovacího procesu

1839. Personální hodnocení analyzuje vliv personálních a administrativních faktorů na účinnost vojsk a jednotek v průběhu plnění úkolu. Z tohoto hodnocení a doporučení činí velitel závěry o připravenosti vojsk, uskutečnitelnosti jednotlivých variant bojové činnosti a účinků každé z variant bojové činnosti na živou sílu z personálního hlediska.
1840. **Při analýze úkolu** je činnost personálních orgánů zaměřena zejména na poskytování aktuálních zpráv o stavu personálu v rámci jednotky, včetně přidělených a podpůrných jednotek, podílí se na informacích o místní populaci. Přitom hodnotí:
- » kapacity jednotek, morální stav;
 - » možnosti nahrazování ztrát a způsob doplnění;
 - » kritická omezení;
 - » podporu hostitelské země;
 - » počty a kritický stav po odbornostech;
 - » doporučení.
1841. **Při zhodnocení variant** se personalisté podílejí na vyhodnocení možných ztrát a navrhují možnosti a způsoby jejich uhrazení. Formulují rizika poklesu naplněnosti jednotky (nízká, střední, vysoká až extrémní). Formulují předpoklady, ve které části bojové činnosti se může hodnocení změnit, proč a jak vzniklé riziko řešit.
1842. **Do bojového rozkazu** přispívá personalista informací o stavu vojsk, jejich početním a morálním stavu. Stanovuje zásady zasílání požadovaných hlášení (denní výkaz) a zásady řešení úhrady ztrát.
- a. Ze sil a prostředků útvaru:
- » převedením vojáků z míst, která mohou být dočasně neobsazena na jiná systemizovaná místa;
 - » služebním zařazením na vyšší systemizované místo;
 - » dočasným spojením funkčních povinností;
 - » využitím zbylých členů osádek a obsluh zničené techniky;

- » snížením počtů osádek a obsluh;
- » přemístěním mezi jednotkami útvaru.

b. Ze sil a prostředků svazku:

- » trvalým nebo dočasným přemístěním části sil a prostředků k útvarům bojujícím na rozhodujících směrech;
- » u vševojskových svazků dodáním potřebných sil přechodného stavu ze záložních jednotek k tomu vytvořených či určených.

18.6.3 Úhrada ztrát a obnova bojeschopnosti

1843. K realizaci úhrady ztrát a obnovy bojeschopnosti plní personální pracoviště následující úkoly:

- » podle pokynů velitele nebo náčelníka štábu (NŠ) zpracovává nařízení pro obnovu bojeschopnosti a úhradu ztrát;
- » vyhodnocuje požadavky na úhradu ztrát u podřízených útvarů a závěry z tohoto předkládá NŠ;
- » podle pokynů NŠ zpracovává souhrnný požadavek na úhradu ztrát;
- » podílí se na přijetí pochodové jednotky, zpracovává návrh na její rozdělení k úhradě ztrát;
- » spolupracuje s logistikou při doplnění techniky s osádkou;
- » podle rozhodnutí velitele vyrovnává počty mezi podřízenými útvary k úhradě nejcitelnějších ztrát;
- » vede početní přehled o ztrátách generálů, důstojníků, praporčíků, poddůstojníků a mužstva;
- » vede jmenovitý přehled o ztrátách generálů, důstojníků a praporčíků;
- » vede jmenovitý přehled o ztrátách ve vlastní a vyšší ustanovovací pravomoci a navrhuje řešení náhrad;
- » vyžaduje, zpracovává a předkládá návrhy na ustanovení (pověření) na klíčová systemizovaná místa, k tomu zpracovává rozkazy ve věcech personálních.

18.6.4 Personální zabezpečení (podpora) po ukončení bojové činnosti

1844. Personální zabezpečení (podpora) po ukončení bojové činnosti zabezpečuje především doplnění jednotek (útvárů) na mírové počty a řeší negativní dopady na vojáky zúčastněné při bojové činnosti (případně pozůstalé) v oblasti sociálního zabezpečení ve spolupráci s ostatními službami jednotky.

Mezi další úkoly patří dopracování evidence padlých, nezvěstných, zajatých vojáků a rozmístění vojenských hrobů. Veškerá činnost je směřována k opětovnému zavedení personálního zabezpečení (podpory) v mírovém stavu.

KAPITOLA 19

OCHRANA VOJSK

19.1 Charakteristika a cíle ochrany vojsk

1901. Ochrana vojsk (Force Protection – FP) je souhrn opatření a prostředků určených k minimalizaci dopadů činnosti možného protivníka, zranitelnosti osob, zařízení, výzbroje a techniky a činností před jakýmkoli ohrožením za každé situace a k zachování akceschopnosti a bojeschopnosti vojsk.
1902. Ochrana vojsk představuje soubor prostředků zabezpečujících uchování bojového potenciálu sil tak, že může být použit v rozhodujícím čase a místě.¹²⁴ Je to základní vojenský princip, který stanovuje, že všechny jednotky musí být schopné samy se chránit. Velitelé jsou proto odpovědní za všechny aspekty ochrany přidělených sil. V mnohonárodních operacích jsou jednotky přispívajících států odpovědné za ochranu vlastních i spojeneckých sil, které jsou k nim přiřčeny, a za integraci těchto opatření do společných plánů.

Cílem ochrany vojsk je maximální snížení účinnosti působení protivníka na vlastní vojska, odstranění následků napadení, zachování nebo obnova bojeschopnosti a ochrana vojsk před nežádoucími účinky vlastních zbraní a bojové techniky. Opatření ochrany vojsk jsou prováděna především (zpravidla) vlastními silami jednotek, útvarů a svazků.

1903. Ochrana vojsk zahrnuje:

- » ochranu proti zbraním hromadného ničení (včetně ochrany proti průmyslovým nebezpečným látkám);
- » ochranu proti vysoce přesným zbraním, elektronickému působení a klamání protivníkem;
- » ochranu proti nežádoucím účinkům vlastních zbraní a bojové techniky;
- » požární ochranu a ochranu životního prostředí;

¹²⁴ AJP-3.2 *Doktrína spojeneckých pozemních operací*, NSA 2009 (slovník)

- » ochranu zdraví;
- » ochranu proti improvizovaným výbušným zařízením (IED).

1904. Ochrana vojsk musí být hlavní prioritou velitele ve všech stádiích operace počínaje přípravou, dále rozvinutím, přes boj až k přeskupení. Jejím základem je přijímání opatření k zachování bojeschopnosti a přežití vlastních jednotek, současně s přijímáním opatření ke ztížení mobility protivníka. Tohoto cíle lze dosáhnout cestou důsledné koordinace všech základních prvků boje (bojových funkcí), což zabezpečí zjištění záměru protivníka a zničení důležitých prvků jeho sestavy ještě před rozhodujícím bojem.
1905. Ochrana vojsk se realizuje řadou všeobecných a zvláštních opatření jak aktivních a pasivních, tak varovných. Všeobecná opatření se realizují trvale, za všech podmínek přípravy a vedení boje, zatímco zvláštní opatření jsou specifická a realizují se k ochraně proti konkrétním prostředkům napadení protivníka.
1906. **Aktivní a pasivní opatření** ke zvýšení ochrany nařizuje velitel tak, aby jeho síly zůstaly životaschopné a funkční. Opatření k ochraně zajišťují zachování maximální bojové síly, která je veliteli k dispozici pro splnění konečného úkolu.
- a. **Aktivní ochrana** zahrnuje opatření aktivního charakteru, prováděná proti silám protivníka s cílem zabránit jakékoli formě nepřátelské činnosti, znemožnit ji nebo snížit její účinnost.
 - b. **Pasivní ochrana** zahrnuje opatření pasivního charakteru, prováděná za účelem fyzické obrany a ochrany osob, důležitých zařízení a vybavení s cílem minimalizovat účinnost nepřátelské činnosti.

19.2 Ochrana proti zbraním hromadného ničení (OPZHN) a průmyslovým nebezpečným látkám

1907. V situaci, kdy existuje reálná hrozba nebezpečí použití ZHN a kdy narůstá rovněž riziko narušení průmyslových objektů a s tím spojená možnost úniku průmyslových nebezpečných látek (PNL), musí velitelé a štáby svazků (útvárů) připravovat a vést operaci (boj) takovým způsobem, aby přechod na vedení boje (operace) za použití ZHN mohl být uskutečněn s minimální ztrátou bojeschopnosti a minimálními

změnami původních plánů. Při plnění tohoto požadavku je nutno věnovat zvýšenou pozornost utajení, klamání a rozptýlení vojsk.

1908. Ochrana proti zbraním hromadného ničení představuje souhrn organizačních a technických opatření a činností, které mají za cíl oslabit vliv a odstranit následky účinků ZHN a úniků PNL a tím přispět k uchování bojeschopnosti svazků (útvárů, jednotek). Tohoto cíle se dosahuje důslednou realizací všeobecných opatření ochrany a současně přijetím zvláštních opatření ochrany proti ZHN.

Pro zabezpečení ochrany jednotek, útvarů a zařízení proti ZHN se důsledně sladují opatření OPZHN a chemického zabezpečení. Ke splnění cílů OPZHN jsou (mohou být) v závislosti na situaci využívány vybraná opatření chemického zabezpečení.

Nejsložitější a specifická opatření ochrany vojsk proti ZHN, která vyžadují zvláštní přípravu osob a použití speciální techniky, plní síly a prostředky ženijního a chemického vojska, logistiky a zdravotnické služby.

1909. Ochrana proti ZHN nesmí být samoúčelná. Musí umožňovat vedení bojové činnosti s minimálním snížením efektivity a bez ztráty tempa vedení bojové operace. Zajištění účinné ochrany vojsk proti ZHN vyžaduje reálné a nepřetržité vyhodnocování ohrožení ZHN protivníka, uplatnění vhodných zásad a principů činnosti, organizace, výzbroje a vycviků svazků (útvárů, jednotek).

1910. Principy uplatňované při organizaci OPZHN:

- » promyšlené posuzování možných rizik ohrožení svazků (útvárů, jednotek) na základě včasných zpravodajských informací a zvolení adekvátních zvláštních opatření ochrany proti ZHN;
- » minimalizování možných rizik ohrožení svazků (útvárů, jednotek) a jejich udržování na přijatelné míře, především na základě včasné realizace zvláštních opatření ochrany proti ZHN;
- » organizování zvláštních opatření ochrany proti ZHN pro všechny prvky bojové (operační) sestavy, se současným sladěním všech možností svazků (útvárů, jednotek);
- » stanovení priority ochrany proti ZHN a soustředění hlavního úsilí ochrany na ty prvky bojové (operační) sestavy, které mají pro splnění cílů klíčový význam;

- » organizování zvláštních opatření ochrany proti ZHN s potřebnou pružností, která umožňuje včas reagovat na vznik nebo změnu rizik ohrožení vojsk.

1911. Všeobecná opatření ochrany proti ZHN zahrnují:

- » včasné zjištění příprav protivníka k použití ZHN;
- » rozptýlení svazků (útvárů, jednotek) a jejich manévry;
- » ženijní budování prostorů a postavení, které zaujímají svazky (útvary, jednotky), a přípravu komunikací pro manévry;
- » efektivní využití maskovacích prostředků a dovedné využití maskovacích a ochranných vlastností terénu;
- » využití ochranných vlastností vojenské techniky;
- » požární ochranu;
- » ochranu zdraví.

1912. Zvláštní opatření ochrany vojsk proti ZHN zahrnují:

- » detekci, identifikaci a zjišťování následků použití ZHN, úniků PNL (radiačních a chemických havárií);
- » varování a uvědomování vojsk o jaderných úderech, chemických napadeních, použití biologických zbraní, úniku PNL, radiační, chemické a biologické situaci a varování před jejich účinky;
- » ochranu osob a vojenského materiálu před účinky ZHN a PNL;
- » prevenci a odstraňování následků použití ZHN a úniku PNL;
- » zdravotnická opatření ochrany proti ZHN.

1913. Zvláštní opatření ochrany proti ZHN se organizují tehdy, vlastní-li protivník zbraňové systémy, používající jadernou, chemickou nebo biologickou munici, a je-li na základě průzkumných příznaků možné, že tyto zbraňové systémy použije. Dále pak při činnosti vojsk v prostorech s potenciálními zdroji radiačních, chemických nebo jiných havárií. O organizaci zvláštních opatření ochrany proti ZHN rozhoduje velitel svazku (útvary, jednotky) ve své působnosti buď na základě informací, zjištěných jeho průzkumnými orgány, nebo na pokyn nadřízeného.

1914. Problematiku OPZHN v podmínkách AČR podrobněji rozpracovává předpis Vševojsk-2-1 „Ochrana proti zbraním hromadného ničení“. Tento předpis řeší rozsah a zásady provádění jednotlivých opatření OPZHN.

19.3 Ochrana proti vysoce přesným zbraním a elektronickému působení

1915. Všechny vlastní elektronické systémy jsou pro potenciálního protivníka nejenom primárními zdroji informace, ale mohou být rovněž cíli jeho vysoce přesných zbraní a prostředků elektronického působení (dále jen EP). Aktivní činnost elektronických prostředků se projevuje vyzařováním elektromagnetické energie, kterého může být zneužito proti činnosti vlastních sil a prostředků nejenom za války, v kterékoli fázi boje, ale již v míru. Proto je elektronická ochrana považována za důležitou součást elektronického boje (dále jen EB).
1916. Elektronická ochranná opatření jsou kombinací zásad a pravidel, způsobu práce a taktiky vedení bojové činnosti, vedoucí ke snížení efektu protivníkových opatření elektronické podpory a EP. Účinné elektronické ochrany lze dosáhnout pouze promyšlenou a přiměřeně vhodnou aplikací opatření směřujících do vlastních komunikačních a informačních systémů (dále jen KIS) velení a řízení a nekomunikačních systémů (tj. elektronické zbraňové systémy, prostředky a zařízení). K tomu je nutno, aby velitelé vyhodnotili potenciální zranitelnost elektronických prostředků a zařízení v jejich podřízenosti, odhalili slabiny, které mohou být využity aktivitami protivníkovy EB, a ve vhodné formě aplikovali elektronická ochranná opatření. Elektronická ochranná opatření je však před jejich samotnou aplikací nutno posuzovat s ohledem na vývoj aktuální taktické situace a záměr velitele.
1917. Elektronická ochrana se dělí na dvě části:
- a. **Pasivní elektronická ochrana zahrnuje především:**
- » pečlivý výběr a rozmístění vlastních prostředků velení a řízení s cílem snížení možnosti jejich zjištění a omezení přesnosti zaměřování;
 - » použití snížených výkonů, zkrácení doby vysílání a využití směrových antén;
 - » použití stálých operačních (pracovních) postupů a prostředků spojení méně citlivých vůči rušení a klamání;

- » použití postupů pro řízení a kontrolu vyzařování;
- » použití technických opatření, která ovlivňují kvalitu elektronických zařízení a vyzařování (pečlivé posuzování elektromagnetické odolnosti jednotlivých zařízení při zavádění do výzbroje, potlačení bočních laloků vyzařovacích charakteristik antén, stínění parazitního vyzařování).

b. Aktivní elektronická ochrana zahrnuje tato technická opatření:

- » použití rozprostřeného spektra;
- » kmitočtové skákání;
- » kmitočtové změny nebo používání různých kmitočtů;
- » změny modulací;
- » použití rozmítaných opakovacích kmitočtů impulsů;
- » dávkové přenosy;
- » použití utajovačů;
- » změny nebo modulační výstupů (výkonů).

19.4 Ochrana proti nežádoucím účinkům vlastních zbraní a jiné techniky

1918. Hrozba nežádoucích účinků použití vlastních zbraní vystupuje do popředí zejména při společných spojeneckých nebo koaličních operacích vedených mnohonárodními jednotkami. Svůj vliv sehraává složitost těchto operací, jejich zaměření, terén, povětrnostní podmínky a další vlivy. Rozpoznání vlastních jednotek na bojišti (Combat Identification – CID) je jedním ze základních požadavků bezpečnosti operace.
1919. Zkušenosti z posledních operací ukazují, že střelba vedená do vlastních řad (nežádoucí účinky vlastních zbraní) způsobuje až 15 % celkových ztrát. Na těchto ztrátách se ve velké míře podílejí následující charakteristické znaky:
- » stres a tlak na jedince;
 - » hydrometeorologické podmínky;
 - » neschopnost jedince rozeznat vlastní vojska.

1920. Bezpečnost a ochrana vlastních sil je jednou ze základních vojenských činností. Ochrana vojsk před účinky vlastních zbraní, tj. neúmyslné usmrcení spojeneckých (vlastních) vojáků (tzv. fratricide) palbou vlastních jednotek, patří mezi základní opatření. Ničivá síla a dostřel moderních zbraní, spojené s intenzitou a rychlým pohybem na bojišti a celodenní operace v podmínkách omezené viditelnosti zvyšují pravděpodobnost tohoto napadení.
1921. Vyloučení napadení vojsk účinky vlastních zbraní a opatření k jeho snížení zahrnují jak opatření materiální povahy – elektronické anebo mechanické prostředky zjišťování/označování vozidel (Combat Identification Device – CIDD), tak nemateriální povahy – velení, teorie, výcvik, informovanost o situaci.
1922. Pevné velení, ukázněná činnost, dobrý výcvik, standardní způsoby činnosti a podrobná znalost situace jsou hlavními mechanismy pro omezování napadení vojsk vlastními zbraněmi. Vědomí si této skutečnosti, mohou velitelé účelně řídit palbu a správně časově sladit přesuny svých jednotek. Musí se snažit snížit pravděpodobnost napadení vojsk vlastní palbou, ale současně nesnižovat odvahu a smělost v boji.
1923. Ochrana vojsk před účinky vlastních zbraní začíná účinnými realistickými programy výcviku, které obsahují jednostranný národní výcvik v rozpoznávání vozidel, spojenecké výzbroje a stejnokrojů, výcvik se zbraněmi, dodržování spojenecké teorie atd. Vícestanný výcvik se potom ověřuje na společných cvičeních s jasně stanovenými cíli výcviku.
1924. K zajištění ochrany vojsk před účinky vlastních zbraní je třeba při plánování boje (operace) zohlednit následující faktory:
- a. **Velení a řízení.** Správné operační plánování a účinné C2 jsou rozhodujícími opatřeními pro vyloučení napadení vojsk účinky vlastních zbraní. Důraz je třeba položit na následující hlediska:
 - » zavedení a prosazení průkazných kontrolních opatření, vydávání snadno pochopitelných společných grafických bojových dokumentů, určení pásem činnosti;
 - » řízení manévru;
 - » využívání styčných orgánů;

- » zavedení a zdokonalení pravidel použití sil (ROE) pro všechny mnohonárodní a společné části sil pro napadení vzdušných cílů ze země, pozemních cílů ze vzduchu a vzájemné napadení pozemních cílů;
 - » zajistit vzájemné seznámení příslušníků Aliance s technikou jednotlivých států;
 - » vyžadovat určitou formu efektivního výcviku a nácviků bez ohledu na časová omezení.
- b. **Manévr.** Manévr na budoucím, pravděpodobně nesouvislém bojišti, může být často obtížný. Zhoršená atmosférická dohlednost, nebo z jiných důvodů omezená viditelnost, zmatek, únava a rychlý pohyb budou k možnému napadení vojsk účinky vlastních zbraní nesporně přispívat. Úvahy při zpracování plánu manévru by měly zahrnovat:
- » princip „jednoduchosti“ bojové činnosti;
 - » podrobné plánování s důrazem na nácviky a pečlivé provádění válečných her;
 - » důkladný průzkum operačního prostoru (pokud to bezpečnost operace dovoluje);
 - » stručné připomínky podřízených k plánu manévru velitele;
 - » rozpoznávání bojujících jednotek, vojáků a vozidel;
 - » opatření řízení palby včetně „rychlých“ postupů zastavení palby;
 - » opatření letecké podpory včetně spojení, styku, postupů rozpoznávání vlastní-cizí a opatření řízení palby.
- c. **Palebná podpora.** Při plánování palebné podpory na operačních i taktických stupních je třeba položit důraz na sladění všech paleb vlastních sil. Integrace palby dělostřelectva, vzdušných sil, nepřímé palby pozemních sil, palby námořních děl, vzdušné izolace prostoru bojové činnosti a elektronických protiopatření vyžaduje vypracování, plné pochopení a pevné dodržování společných zásad řízení palby.
- d. **Informovanost o situaci.** Pochopení a znalost bojového úkolu, protivníka, fyzického prostředí, vlastních sil a času, který je k dispozici, jsou klíčem ke znalosti situace a pochopení okolností, za nichž

se bojuje. Informovanost o situaci (Situation Awareness – SA) zahrnuje, ale není omezena jen na znalost vlastních postavení, umístění vlastních sil, rozmístění a záměr protivníka, vlastní bojový úkol a bojový úkol sousedních jednotek. SA kromě toho zahrnuje znalost podílu zpravodajské činnosti na SA. Ostatní činitelé zahrnují:

- » SA pro složky logistického zabezpečení, což znamená, že jednotky CSS musí být o situaci informovány stejně jako bojová uskupení (jednotky);
- » styčné orgány se musí integrovat do informačního systému podporovaných jednotek. Dočasně přidělené jednotky se často do informačního toku nezahrnují.

- e. **Identifikace vlastních jednotek.** Problematika bojové identifikace vlastních vojsk až do jednotlivce v to, bojové identifikace v rámci koalice nebo sledování pohybu vlastních jednotek (Friendly Force Tracking – FFT) je jedním z klíčových faktorů ochrany proti vlastním zbraňům. Za účelem omezení nebo zabránění těmto nežádoucím ztrátám jsou vypracovány normy¹²⁵ zabývající se touto oblastí bezpečnosti v operacích.

19.5 Požární ochrana

1925. Požární ochrana je součástí všeobecných opatření ochrany vojsk. Cílem požární ochrany je prevence proti požárům, varování jednotek před požáry, informace o použití zápalných látek, opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany jednotek v pásmech rozsáhlých požárů a k vyvedení jednotek z ohrožených prostorů i opatření k hašení požárů a odstranění jejich následků.

1926. Požární ochrana zahrnuje zejména:

- » varování jednotek o nebezpečí vzniku požárů;
- » přípravu manévru pro rozptýlení jednotek při očekávání rozsáhlých požárů;
- » vybavení stanovišť a prostorů rozmístění (soustředění) věcnými prostředky požární ochrany a jejich vhodné umístění;

¹²⁵ *Popis postupů a zařízení pro identifikaci vojsk obsahuje STANAG 2129 Identifikace (rozpoznávání) pozemních sil na bojišti a v prostoru operace, NSA 2002*

- » rozmístění a akceschopnost požární techniky, včetně sil určených k lokalizaci a likvidaci požárů;
- » výběr vhodných prostorů pro sklady a odstranění lehce vznětlivých materiálů a látek;
- » vhodné využití ochranných vlastností terénu a zvýšení ochrany před požáry jeho ženíjnými úpravami;
- » nepřetržité střežení vlastních prostorů, stanovení konkrétních úkolů a opatření prováděných při vzniku požáru;
- » přísné a průběžné dodržování protipožárních opatření a jejich kontrola;
- » budování ochranných zákopů a pásů, průzkum a zabezpečení vodních zdrojů.

1927. Veškeré činnosti v rámci požární ochrany v operacích a při výcviku se řídí předpisem Vševojsk-2-5 „Požární ochrana vojsk při výcviku a v operacích“.

19.6 Ochrana životního prostředí

1928. Součástí opatření ochrany vojsk proti nežádoucím účinkům vlastních zbraní a jiné techniky jsou i opatření k ochraně životního prostředí. Základním cílem při ochraně životního prostředí (dále jen OŽP) ve vojenských operacích je zabránit znečištění všech složek životního prostředí (dále jen ŽP) minimalizací rizik ohrožení prostředí (vnějších životních podmínek) spojených s vojenskými aktivitami a v případě poškození některé ze složek ŽP realizovat opatření k odstranění závadného stavu.

1929. Rozsah opatření k ochraně životního prostředí v průběhu operace nelze přesně určovat, měl by odpovídat intenzitě a charakteru bojové operace. Základní odpovědností všech velitelů je splnit stanovené vojenské úkoly. Před zahájením vojenských aktivit by se však velitelé na všech stupních měli řídit „Společnou doktrínou NATO pro ochranu životního prostředí během operací pod velením NATO a v průběhu cvičení“, STANAG 7141. Velitelé by měli zajistit, aby jejich štáby, které plánují operaci, byly odpovědně připraveny v otázkách životního prostředí. Ochrana životního prostředí by měla také obsahovat některé aspekty zdraví a bezpečnosti příslušníků ozbrojených sil, kteří jsou v podřízenosti těchto velitelů.

19.7 Ochrana zdraví

1930. Ochrana zdraví vojáků představuje soubor rozsáhlých opatření, která jsou zaměřena nejen na jednotlivce, ale i na nasazené síly jako celek. Dodržování preventivních opatření vojáky, veliteli a odpovědnými funkcionáři zajistí udržení dobrého zdravotního a psychického stavu vojáků, který je nutnou podmínkou úspěšného splnění daného úkolu.

1931. Mezi preventivní opatření patří:

- » udržování a zlepšování fyzické kondice;
- » dodržování pitného režimu;
- » správná výživa;
- » zubní hygiena;
- » dodržování základních hygienických návyků;
- » užívání vitamínových prostředků na podporu imunity;
- » dostatek odpočinku, relaxace, zábava;
- » naučit se zvládat stresové situace.

Navržená opatření mohou mít úspěch, pouze pokud jsou prováděna soustavně a komplexně.

1932. Při nasazení v operacích v epidemiologicky závažných oblastech mohou být zdrojem nákaz hlodavci a hmyz. Důležitým faktorem, který zabrání, nebo alespoň omezí vznik nemoci, je provádění účinné sanace ohnisek, používání ochranných pomůcek, oděvů a repelentních prostředků pro zajištění individuální ochrany.

1933. Vzniku onemocnění rovněž zamezuje účinná imunizace. Náčelník Generálního štábu AČR, na doporučení hlavního hygienika AČR, nařizuje všem vojákům, kteří se účastní operace, povinné očkování. Rozsah očkování se upřesňuje podle místa nasazení.

1934. Nezastupitelnou roli hraje důsledně provedený zdravotnický průzkum. Včasné a relevantní informace o prostředí, výskytu závažných infekčních onemocnění v oblasti (epidemie, endemie), průmyslových rizicích (znečištění ovzduší, vody a půdy), biologických, nukleárních

a radiologických rizicích, možnostech místní zdravotnické služby a informace o schopnostech zdravotnické služby protivníka jsou zásadní pro zdravotnické zabezpečení nasazených sil.

19.8 Ochrana proti improvizovaným výbušným zařízením (IED)

1935. K relativně novým hrozbám pro jednotky pozemních sil patří, v souvislosti se zapojením koaličních sil do regionálních asymetrických konfliktů, použití improvizovaných výbušných zařízení (IED).

Útok improvizovanými výbušnými zařízeními tvoří v současnosti převážnou část všech útoků na alianční jednotky. Vyhodnocení hrozby založené na přesné a včasné zpravodajské činnosti je důležité pro aplikaci vhodných opatření a schopností nutných k efektivní ochraně proti hrozbě použití IED a tím vytvoření odpovídajících podmínek pro plnění operačních úkolů jednotky v souladu se záměrem operačního velitele.

1936. Pokud má být ochrana vojsk před IED účinná, je nutné aktivně působit proti celému systému IED, který je charakterizován jako kombinace procesů a lidských i materiálních zdrojů zahrnujících veškeré potřebné nástroje, technologie, zkušenosti, znalosti, osoby a prostředky potřebné k plánování a realizaci použití IED.

19.8.1 Nástroje k realizaci opatření ochrany sil proti IED

1937. Při realizaci opatření ochrany sil proti IED (Counter Improvised Explosive Device – C-IED) se uplatňují následující nástroje:

- a. **Velení a řízení.** V rámci C-IED operací je nezbytné koordinovat jednotné úsilí vlastních sil. Rozhodovací pravomoc by z důvodu nejefektivnějšího použití sil měla být delegována na nejnížší možný stupeň (větší efektivita použití sil). Vzhledem ke skutečnosti, že C-IED je společné úsilí, je nutné počítat s koncepcemi (doktrínami), postupy a výzbrojí každého druhu vojska (součástí vlastních sil). Navíc velení a řízení C-IED operací musí být flexibilní, odpovídající velikosti operace a jednotky (úkolového uskupení) a musí být schopno adaptovat se v průběhu operace.

- b. **Zpravodajská činnost, sledování a průzkum.** Tyto činnosti musí být flexibilní, přizpůsobené požadavkům a okolnostem, které vyžadují C-IED operace. Součástí zpravodajské činnosti musí být schopnost analýzy použitého IED, která zahrnuje sběr, třídění, analýzu poznatků, vyhodnocení a distribuci informací o IED, taktice, způsobech a postupech (Tactics, Techniques and Procedures – TTP) a protivníkovi.
- c. **Proces výběru cílů (TARGETING).** Cílem procesu výběru cílů jsou jednotlivé oblasti systému IED a přiřazení adekvátního působení na ně za účelem eliminace.
- d. **Informační a psychologické operace.** Info Ops a PsyOp(s) ovlivňují C-IED operace prostřednictvím působení na protivníka a místní obyvatelstvo. Toto působení může podstatně ovlivnit vůli použít IED, popřípadě ovlivnit poskytování podpory jiné části IED systému. Cílem je ovlivnit lokální obyvatelstvo a jejich vůdce tak, aby podporovali koaliční jednotky v jejich boji proti hrozbě použití IED.
- e. **Logistická podpora ochrany sil proti IED.** Tato podpora je součástí logistické podpory operace s cílem zajistit potřebný materiál a prostředky pro realizaci opatření ochrany sil proti IED.
- f. **Flexibilita, integrace a koordinace.** Vzhledem k různorodosti hrozby použití IED bude nezbytná flexibilita, integrace a koordinace všech dostupných sil a prostředků. V rámci možností je nutná koordinace s hostitelskou zemí a ostatními organizacemi působícími v prostoru operace.
- g. **Ochrana sil.** Tato ochrana představuje souhrn přijatých opatření za účelem minimalizace zranitelnosti osob, poškození zařízení, materiálu a narušení činnosti vlastních vojsk v prostředí s výskytem IED. Cílem je zabezpečit volnost pohybu (manévr) a operační efekt potřebný ke splnění operačního úkolu.
- h. **Příprava sil.** Pro úspěšné vedení bojové činnosti v prostoru s výskytem IED musí mít síly připravované k nasazení odpovídající organizační strukturu, výcvik a výzbroj.

19.8.2 Povinnosti velitele a štábu v oblasti ochrany sil proti IED

1938. Pro zabezpečení ochrany sil před účinky IED je ze strany velitele a jeho štábu potřebné plnit následující úkoly:

- » připravit důstojníka operačního oddělení jako koordinátora problematiky C-IED, který bude schopen:
 - přijímat informace o taktice protivníka v oblasti použití IED, možné hrozbě útoků nebo již provedeného útoku s použitím IED,
 - použít získané a analyzované informace ke změnám SOP (drilů) jednotek pro jednotlivé taktické bojové činnosti,
 - distribuovat získané informace v rámci štábu a k podřízeným jednotkám,
 - koordinovat plánování a řízení EOD/IED operací;
 - » koordinovat činnost složek štábu (průzkum, EB, technologická analýza, frekvenční management) při analýze a zpracování změn SOP (drilů) jednotek pro jednotlivé taktické bojové činnosti, včetně aktualizace SOP;
 - » koordinovat použití Info Ops, PsyOp(s), CIMIC, průzkumu (zpravodajství) a targetingu při plánování, organizaci a řízení opatření proti IED;
 - » organizovat a řídit kinetický (zbraňové systémy) nebo nekinetický (PsyOp) targeting namířený na vedení teroristických organizací, jejich systém zásobování, dodavatele, plánovače, producenty, instruktory a útočníky;
 - » poskytovat potřebné informace pro vedení vyšetřování a vést zpravodajskou činnost zaměřenou na producenty IED a útočníky;
 - » plánovat a řídit činnosti spojené s evakuací vlastních a civilních raněných.
- a. znát postupy pro vyžadování adekvátních změn v ROE (služebním postupem na hlavním velitelství operace NATO v prostoru operace);
- b. udržovat součinnost s C-IED prvky nadřízeného velitelství a sousedů.

19.8.3 Úkoly prostředků EB v ochraně proti IED

1939. Z pohledu elektronického boje se v ochraně proti IED jedná především o ochranu před dálkově odpalovanými improvizovanými výbušnými zařízeními a zejména jejich podskupinou rádiově odpalovaných výbušných zařízení. Elektronické rušení rádiově odpalovaných výbušných zařízení (Radio Controlled Improvised Explosive Device – RC-IED, někdy Radio *Remote* Controlled Improvised Explosive Device – R2C-IED) je zvláštním případem využití elektromagnetické energie vyzařované vlastními prostředky (rušiči) za účelem znemožnění dálkového odpálení improvizovaného výbušného zařízení protivníkem. Tato činnost spadá jak do kategorie elektronického působení, jelikož je využívána vyzařovaná elektromagnetická energie, tak i do kategorie elektronické ochrany, protože jde o činnost prováděnou výhradně za účelem ochrany vlastních vojsk a nejedná se o přímé působení na protivníka.
1940. Pro úspěšné a efektivní rušení a tím i ochranu vlastních vojsk je zapotřebí dodržovat přesně stanovené postupy a taktiku použití těchto rušičů RC-IED, jakož i taktiku pohybu osob a techniky v ohrožené oblasti. Dále je nutné, aby rušiče byly vhodně nastaveny, a to jak z hlediska frekvenčního, tak i z hlediska použití vhodného typu rušícího signálu, který je účinný na předpokládaný typ přijímačů iniciačních signálů. Efektivní použití rušičů úzce souvisí se silnou elektronickou podporou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

A. Seznam použitých aliančních zkratk

Zkratka	Anglický název	Český překlad
ACA	Airspace Control Authority	odpovědný orgán řízení vzdušného prostoru
ACC	Air Component Commander	velitel vzdušné složky
ACM	Airspace Control Means	prostředky pro řízení (koordinaci) vzdušného prostoru
ACO	Airspace Control Order	rozkazy pro řízení vzdušného prostoru
ACP	Airspace Control Plan	plán řízení vzdušného prostoru
AD	Air Defence	protivzdušná obrana
ADC	Air Defence Commander	velitel protivzdušné obrany
ADMINCON	Administrative Control	administrativní řízení
AI	Air Interdiction	vzdušná izolace
AJP	Allied Joint Publication	spojenecká společná publikace
ALO	Air Liaison Officer	styční důstojníci vzdušných sil
AM	Air Mine	vzdušné minování
AOAD	Army Organic Air Defence	jednotky a útvary organické PVO pozemních sil
AOC	Air Operative Centre	operační středisko vzdušných sil (místo velení velitele vzdušné složky)
AOCC	Air Operations Coordination Centre	operační středisko koordinace činností vzdušných sil na místě velení pozemní složky
AOI	Area of Interest	zájmový prostor

Zkratka	Anglický název	Český překlad
AOO	Area of Operations	operační prostor
ASACS	Air Surveillance And Control System	systém pro sledování a řízení vzdušného prostoru
ASC	Airspace Control	řízení vzdušného prostoru
ASFAO	Anti Surface Force Air Operations	vzdušné operace proti povrchovým silám
ASUW	Anti Surface Warfare	boj proti hladinovým cílům
ASW	Antisubmarine Warfare	boj proti podmořským cílům
ATO	Air Tasking Order	rozkaz pro vzdušné síly
ATP	Allied Tactical Publication	spojenecká publikace pro taktiku
BALO	Brigade Air Liaison Officer	styčný důstojník letectva u brigády
BCE	Battlefield Coordination Element	koordinační skupina pozemní složky na místě velení velitele vzdušné složky
BDA	Battle Damage Assessment	vyhodnocení škod způsobených bojovou činností
CAO	Counter Air Operation	protivzdušné operace
CAOC	Combined Air Operations Centre	mnohonárodní operační středisko vzdušných sil
CAS	Close Air Support	blízká vzdušná podpora
CASEVAC	Casualty Evacuation	odsun ztrát (nezdravotnický odsun raněných)
CBRN	Chemical, Biological, Radiological and Nuclear	chemické, biologické, radiologické a nukleární
CCID	Coalition Combat Identification	bojová identifikace v rámci koalice
CE	Crisis Establishment	krizové tabulky počtů
CID	Combat Identification	identifikace v boji

Zkratka	Anglický název	Český překlad
CIDD	Combat Identification Device	prostředky zjišťování/značování vozidel
C-IED	Counter-Improvised Explosive Device	opatření k ochraně sil proti improvizovaným výbušným zařízením
CIMIC	Civil-Military Cooperation	civilně-vojenská spolupráce
CIS	Communication and Information Systems	komunikační a informační systémy
CJTF	Combined Joint Task Force	mnohonárodní společná úkolová uskupení
CLS	Combat Lifesavers	bojový záchranář (zdravotník jednotky)
COA	Course of Action	tvorba a posouzení variant činnosti
COB	Contingency Operation Base	operační základna
COIN	Counter Insurgency	protipovstalecké operace
CONOPS	Concept of Operations	záměr operace (bojové činnosti)
COP	Common Operational Picture	společná operační situace (společný operační obraz)
CP	Capability Packages	soubory schopností (možností, kapacit)
C-RAM	Counter-Rockets Artillery and Mortar	ochrana proti raketovým, dělostřeleckým a minometným palbám
CS	Combat Support	bojová podpora
CSE	Command Support Elements	prvky zabezpečení velení
CSS	Combat Service Support	bojové zabezpečení
CSU	Casualty Standing Unit	jednotka určená k hospitalizaci pacientů před provedením plánované strategické evakuace

Zkratka	Anglický název	Český překlad
C2	Command and Control	velení a řízení
DCA	Defensive Counter Air	obránná protivzdušná operace
DCS	Damage Control Surgery	chirurgická péče zaměřená na řešení život ohrožujících stavů a stabilizaci pacienta před plánovaným transportem
DIRLAUTH	Direct Liaison Authorized	pravomoc ke koordinaci nebo povolení přímého styku
DS	Direct Support	přímá podpora
EA	Electronic Attack	elektronický útok
EADRCC	Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre	Euro-atlantické koordináční středisko pro řešení situace při katastrofách
EAPC	Euro-Atlantic Partnership Council	Rada euro-atlantického partnerství
EBAO	Effect Based Approach to Operations	způsob vedení operací založený na dosažení efektů
ED	Electronic Defence	elektronická obrana
EMS	Electromagnetic Spectrum	elektromagnetické spektrum
EOD	Explosive Ordnance Disposal	likvidace výbušného materiálu
ES	Electronic Surveillance	elektronické sledování
EU	European Union	Evropská unie
EWCC	Electronic Warfare Coordination Cell	skupina koordinace elektronického boje
FAC	Forward Air Controller	předsunutý letecký návodčí
FCO	Fire Control Order	povel (rozkaz) k řízení palby

Zkratka	Anglický název	Český překlad
FEZ	Fighter Engagement Zone	prostor použití stíhacích letounů
FFA	Free Fire Area	prostor neomezené palby
FFT	Friendly Force Tracking	sledování pohybu vlastních jednotek
FLR	Forces of Lower Readiness	síly nižší pohotovosti
FO	Forward Observer	předsunutý pozorovatel
FOB	Forward Operation Base	předsunutá operační základna
FP	Force Protection	ochrana sil
FP	Force Proposal	návrh cíle výstavby sil
FRAGO	Fragmentary Order	dílčí rozkaz
FSCC	Fire Support Coordination Centre	koordinační středisko palebné podpory
FSCL	Fire Support Coordination Line	koordinační čára palebné podpory
FSCM	Fire Support Coordination Measure	opatření pro koordinaci palebné podpory
FSE	Fire Support Element	prvek palebné podpory
FSO	Fire Support Officer	důstojník palebné podpory
FST	Fire Support Team	tým palebné podpory
FULLCOM	Full Command	plná velitelská pravomoc (úplné velení)
GBAD	Ground Based Air Defence	prostředky pozemní protivzdušné obrany
GLO	Ground Liaison Officer	styčný důstojník pozemních sil
GS	General Support	všeobecná podpora
GS-R	General Support Reinforcing	všeobecná podpora s posílením
HN	Host Nation	hostitelská země

Zkratka	Anglický název	Český překlad
HNS	Host Nation Support	zabezpečení hostitelským státem (zemí)
HQ	Headquarters	velitelství (štáb)
HRF	High Readiness Forces	síly vysoké pohotovosti
HSS	Health Service Support	vojenská zdravotnická služba
ICS	Information Communication Service	informační a komunikační služby
ID	Initial Directive	počáteční směrnice
IED	Improvised Explosive Device	improvizované výbušné zařízení/prostředek
IFF	Identification Friend-or-Foe	systémy pro rozpoznávání vlastních nebo cizích prostředků
IGT	Interim Governance Tasks	dočasné řídicí (prozatímní vládní) úkoly
Info Ops	Information Operations	informační operace
IO	International Organization	mezinárodní organizace
IOWG	Info Ops Working Group	pracovní skupina pro informační operace
IPB	Intelligence Preparation of the Battlefield	zpravodajská příprava bojiště
IROESF	Initial Restoration of Essentials Services and Facilities	počáteční obnova služeb a zařízení
ISR	Intelligence, Surveillance and Reconnaissance	zpravodajství, sledování a průzkum
ISTAR	Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance	zpravodajství, sledování, určování cílů a průzkum
JCB	Joint Coordination Board	společný koordinační orgán
JF	Joint Force	společné síly

Zkratka	Anglický název	Český překlad
JFC	Joint Force Commander/Jo-int Force Command	velitel společných sil/velitelství společných sil
JFEng	Joint Force Engineer	náčelník ženijního vojska společných sil
JFHQ	Joint Force Headquarters	velitelství společných sil
JLSG	Joint Logistic Support Group	společná mnohonárodní logistika
JOA	Joint Operations Area	společný operační prostor
JOPG	Joint Operations Planning Group	skupina plánování společných operací
JTCB	Joint Targeting Coordination Board	koordináční výbor (rada) targetingu společných sil
JTWG	Joint Targeting Working Group	pracovní skupina targetingu společných sil
LCC	Land Component Commander	velitel pozemní složky
LEGAD	Legal Adviser	právní poradce
LMSH/LM	Light Mobile Surgical Hospital/Light Maneuver	lehká mobilní chirurgická jednotka
LO	Liaison Officers	styční důstojníci
LOGCON	Logistic Control	řízení logistiky
LTBF	Long-Term Build-up Forces	dlouhodobě budované (rozvinované) síly
MAT	Mines Awareness Training	výcvik v minovém nebezpečí
MC (číslo)	Military Committee	směrnice vojenského výboru
MCP	Main Command Post	hlavní místo velení
MEDEVAC	Medical Evacuation	zdravotnický odsun
MEZ	Missile Engagement Zone	prostor použití řízených střel
MMR	Minimum Military Requirement	minimální vojenské požadavky

Zkratka	Anglický název	Český překlad
NAC	North Atlantic Council	Severoatlantická rada (Rada NATO)
NA5CRO	Non-Article 5 Crisis Response Operations	operace k řešení krizových situací mimo čl. 5 WS
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Organizace Severoatlantické smlouvy
NEO	Non-combatant Evacuation Operation	operace k evakuaci nekombatantů
NFA	No-Fire Area	zakázaný prostor palby
NGO	Non-governmental Organization	nevládní organizace
NLW	Non-lethal Weapon	neusmrcující zbraně
NRF	NATO Response Force	síly reakce NATO
NSE	National Support Element	národní podpůrný prvek
NSIP	NATO Security Investment Programme	program bezpečnostních (obránných) investic NATO
OPCOM	Operational Command	operační velení
OPCON	Operational Control	operační řízení
OPLAN	Operation Plan	operační plán
OPORD	Operation Order	operační rozkaz
OPP	Operational Planning Process	proces operačního plánování
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
PAA	Public Affairs Adviser	poradce pro veřejné záležitosti
PE	Peace Enforcement	prosazení míru
PfP	Partnership for Peace	partnerství pro mír
PIR	Priority Intelligence Requirement	prioritní požadavky na informace
PK	Peacekeeping	udržování míru

Zkratka	Anglický název	Český překlad
PM	Provost Marshal	velitel-příslušník vojenské policie
PME	Peacetime Military Engagement	vojenské mírové nasazení
PSO	Peace Support Operation	operace na podporu míru
PsyOp(s)	Psychological Operation(s)	psychologická(é) operace, činnost(i)
R	Reinforcing	posílení
RAP	Recognised Air Picture	rozpoznaný obraz vzdušné situace
RC	Reguired Capability	požadovaná schopnost
RCC	Rescue Coordination Centre	koordináční středisko záchranné služby
RC IED	Radio Controlled Improvised Explosive Device	rádiově odpalované výbušné zařízení
RCP	Reserve Command Post	záložní místo velení
RFL	Restrictive Fire Line	čára omezující palby
ROE	Rules of Engagement	pravidla vedení bojové činnosti, v mírových misích pravidla použití síly
ROLE (LEVEL, ECHELON)	Role Numer (Level, Echelon)	klasifikace zdravotnických zařízení podle jejich úrovně
RRC	Route Reconnaissance and Clearance	průzkum trasy – komunikace a vyklizení
RS	Requirements Statement	stanovení požadavků
SA	Situation Awareness	informovanost o situaci
SABA	Self Aid and Buddy Aid	svépomoc a vzájemná pomoc
SAM	Surface-to-Air Missile	jednotky pozemní protivzdušné obrany
SAR	Search and Rescue	pátrání a záchrana
SC	Security and Control	bezpečnost a kontrola

Zkratka	Anglický název	Český překlad
SHORAD	Short Range Air Defence	prostředky pozemní protivzdušné obrany krátkého dosahu
SHORADEZ	Short Range Air Defence Engagement Zone	prostor použití prostředků protivzdušné obrany krátkého dosahu
SOFA	Status of Forces Agreement	dohoda o statutu ozbrojených sil
SOP	Standard Operating Procedures	standardní operační postupy
SOR	Statement of Requirements	specifikace požadavků
SREP	Status Report	hlášení o stavu jednotek
SRR	Search and Rescue Region	regiony pro pátrání a záchranu
SSR	Security Sector Reform	podpora reformy bezpečnostního sektoru
STANAG	NATO Standardization Agreement	standardizační dohoda NATO
STRATEVAC	Strategic Evacuation	strategická evakuace
TAC CP	Tactical Command Post	taktické místo velení
TACOM	Tactical Command	taktické velení (velení na taktickém stupni)
TACON	Tactical Control	taktické řízení (řízení na taktickém stupni)
TACP	Tactical Air Control Party	skupina taktického řízení vzdušných sil
TCN	Troop-Contributing Nation	stát poskytující kontingent vojsk
TF	Task Force	úkolové uskupení
TO	Tactical Order	taktický rozkaz
TOA	Transfer of Authority	předání pravomoci

Zkratka	Anglický název	Český překlad
TTP	Tactics, Techniques and Procedures	sběr, třídění, analýza poznatků, vyhodnocení a distribuce informací o IED, taktice, způsobech a postupech
UN	United Nations	Spojené národy
UXO	Unexploded Explosive Ordnance	sledování potenciálního nebezpečí nevybuchlé munice
WCO	Weapons Control Order	rozkazy k použití zbraní
WCS	Weapons Control Status	stanovování stavu řízení použití zbraní
WEZ	Weapon Engagement Zone	prostory použití zbraně
WEZ REQ	WEZ Request	požadavky na prostory použití zbraně
VSHORAD	Very Short Range Air Defence	prostředky pozemní protivzdušné obrany velmi krátkého dosahu

B. Seznam použitých národních zkratk

Zkratka	Význam
ARMS	armádní radiační monitorovací síť
AZ	aktivní zálohy
CPod	centrum podpory
DZS	dopravní zásobovací systém
EB	elektronický boj
EO	elektromagnetická ochrana
EP	elektronické působení
EPo	elektronická podpora
GIS	geografický informační systém
IZS	integrovaný záchranný systém
KIS	komunikační a informační systémy

Zkratka	Význam
KIZ	komunikační a informační zabezpečení
LOS	léčebně-odsunový systém
MMV	mobilní místo velení
MZHP	mobilní základna humanitární pomoci
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OPZHN	ochrana proti zbraním hromadného ničení
OSN	Organizace spojených národů
PNL	průmyslové nebezpečné látky
PVO	protivzdušná obrana
RB	Rada bezpečnosti
SaP	síly a prostředky
SH	státní hranice
SOC MO	Stálé operační centrum Ministerstva obrany
SOS	stav ohrožení státu
SVŘ	systém velení a řízení
TMV	taktické místo velení
ÚU	úkolové uskupení
VM	výzbroj a materiál
VS	válečný stav
VZÚ	vojenský záchranný útvar
ZHN	zbraně hromadného ničení
ZMV	záložní místo velení

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Právní předpisy ČR

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, v platném znění.

Zákon č. 585/2004 Sb., branný zákon.

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů.

2. Dokumenty NATO a EU

AJP-01(D) *Spojenecká společná doktrína* (Allied Joint Doctrine). NSA, 2010.
AJP-3(A) *Spojenecká doktrína pro společné operace* (Allied Doctrine for Joint Operations). NSA, 2007.

AJP-3.1 *Spojenecké společné námořní operace* (Allied Joint Maritime Operations). NSA, 2004.

AJP-3.2 *Doktrína spojeneckých pozemních operací* (Allied Joint Doctrine for Land Operations). NSA, 2009.

AJP 3.2.3.3 *Spojenecká společná doktrína vojenské policie* (Allied Joint Doctrine for Military Police), STANAG 2296. NSA, 2009.

AJP-3.3(A) *Spojenecká společná doktrína pro vzdušné a kosmické operace* (Allied Joint Doctrine for Air and Space Operations). NSA, 2009.

AJP-3.3.1(B) *Protivzdušné operace* (Allied Joint Doctrine for Counter-Air). NSA, 2010.

AJP-3.3.5(A) *Doktrína pro společné řízení vzdušného prostoru* (Doctrine for Joint Airspace Control). NSA, 2006.

AJP-3.4(A) *Operace k řešení krizových situací mimo článek 5* (Non-Article 5 Crisis Response Operations). NSA, 2010.

AJP 3.4.1 *Mírové operace* (Peace Support Operations). NSA, 2001.

AJP-3.5 *Spojenecká společná doktrína pro speciální operace* (Allied Joint Doctrine for Special Operations). NSA, 2009.

AJP-3.8 *Spojenecká společná doktrína ochrany před zbraněmi hromadného ničení* (Allied Joint Doctrine for NBC Defence). NSA, 2003.

AJP-3.9.2 *Proces volby cílů (targeting) u pozemních sil* (Land Targeting). NSA, 2006.

AJP-3.10 *Spojenecká doktrína NATO pro vojenské informační operace* (Allied Joint Doctrine for Information Operations). NSA, 2009.

AJP-3.10.1(A) *Spojenecká doktrína pro psychologické operace* (Allied Joint Doctrine for Psychological Operations). NSA, 2007.

AJP-3.12(A) *Spojenecká doktrína ženijní podpory společných operací* (Allied Doctrine for Military Engineer Support to Joint Operations). NSA 2010.

AJP-3.14 *Spojenecká společná doktrína pro ochranu sil* (Allied Joint Doctrine for Force Protection). NSA 2007.

AJP-4(B) *Spojenecká společná logistická doktrína* (Allied Joint Doctrine for Logistics). NSA, 2006.

AJP-4.5 *Společná spojenecká doktrína a postupy pro zabezpečení poskytované hostitelskou zemí* (Allied Joint Host Nation Support Doctrine & Procedures). NSA, 2005.

AJP 4.10(A) *Spojenecká společná doktrína zdravotnického zabezpečení* (Allied Joint Medical Support Doctrine). NSA, 2006.

AJP-9 *Doktrína NATO pro spolupráci civilních a vojenských orgánů* [NATO Civil-Military Co-Operation (CIMIC) Doctrine]. NSA, 2003.

ATP-3.2.1 *Spojenecká taktika pozemních sil* (Allied Land Tactics). NSA, 2009.

ATP-10(D) *Pátrání a záchrana* (Search and Rescue). NSA, 2009.

ALP-4.2(A) *Logistická doktrína pozemních sil* (Land Forces Logistic Doctrine). NSA 2010.

AArtyP-5(A) *Taktická doktrína systémů nepřímé palby NATO* (NATO Indirect Fire Systems Tactical Doctrine). NSA, 2010.

STANAG 2014 *Struktura rozkazů, uvádění časových údajů, názvů, míst a rozhraní* (Formats for Orders and Designation of Timings, Locations and Boundaries). NSA, 2000.

STANAG 2129 *Identifikace (rozpoznávání) pozemních sil na bojišti a v prostoru operace* (Identification of Land Forces on the Battlefield and in an Area of Operation). NSA, 2010.

STANAG 2226 *Doktrína, způsoby a metody činnosti vojenské policie NATO – APP-12* (NATO Military Police Doctrine and Procedures – APP-12). NSA, 2003.

STANAG 2394 *Doktrína bojového použití ženijního vojska pozemních sil ATP-52(B)* [Land Force Combat Engineer Doctrine – ATP-52 (B)].

AAP-6 *Slovník termínů a definic NATO* (NATO Glossary of Terms and Definitions – anglicky a francouzsky). NSA 2010, český překlad Praha: Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti, odbor obranné standardizace, 2010.

AAP-15 *Slovník zkratk používaných v dokumentech a publikacích NATO*. (NATO Glossary of Abbreviations Used in NATO Documents and Publications). NSA 2009, český překlad Praha: Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti, odbor obranné standardizace, 2009.

3. Vojenské doktríny a předpisy, koncepční dokumenty

Doktrína AČR, 2. vydání. Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2010.

Doktrína AČR v mnohonárodních operacích. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2008.

Doktrína AČR v operacích na území ČR pod národním velením. Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Pub-12-86-1 *Psychologická služba v AČR.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2006.

Pub-20-00-01 *Slovník základních pojmů z oblasti zpravodajského zabezpečení, průzkumu a EB.* Praha: OVPzEB MO, 2009.

Pub-20-63-03 *Elektronický boj v AČR.* Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2010.

Pub-30-33-01 *Použití vzdušných sil AČR v operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2008.

Pub-31-21-00 *Použití vrtulníků v pozemních operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Pub-31-24-01 *Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Pub-40-30-01 *Použití jednotek logistiky pozemních sil ve vojenských operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2008.

Pub-41-00-01 *Logistika ve vojenských operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Pub-41-00-02 *Vojenská logistika.* Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2009.

Pub-53-01-1 *Velení a řízení v operacích.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2006.

Pub-53-01-2 *Štábní práce v operacích (část 1.).* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Pub-53-01-3 *Štábní práce v operacích (část 2.).* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2009.

Pub-53-20-02 *Velení a řízení ve vzdušných silách AČR.* Vyškov: Správa doktrín ŘeVD, 2007.

Vojenská strategie České republiky. Praha: Usnesení vlády ČR č. 907 ze dne 23. července 2008.

Koncepce míst velení (Rozpracování koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace OS ČR přepracované na změněný zdrojový rámec pro oblast míst velení organizačních prvků AČR). Praha, 2008.

Česká vojenská encyklopedie (Internetová verze). Vyškov: Institut doktrín VeV – VA, 2010.

OBSAH

ÚVOD	3
I. POUŽITÍ POZEMNÍCH SIL V OPERACÍCH	5
Kapitola 1 STRATEGICKÝ A OPERAČNÍ RÁMEC	
POUŽITÍ POZEMNÍCH SIL	6
<i>1.1 Bezpečnostní a operační prostředí</i>	<i>6</i>
<i>1.2 Typy konfliktů a operací</i>	<i>14</i>
<i>1.3 Charakter soudobého pozemního boje</i>	<i>38</i>
<i>1.4 Rozsah vojenských činností</i>	<i>45</i>
Kapitola 2 ZPŮSOBY VEDENÍ POZEMNÍCH OPERACÍ	48
<i>2.1 Změny ve vedení pozemních operací</i>	<i>48</i>
<i>2.2 Principy uplatňované při vedení pozemních operací</i>	<i>52</i>
<i>2.3 Metoda manévrování</i>	<i>69</i>
Kapitola 3 ZÁKLADY DOKTRÍNY POZEMNÍCH SIL	75
<i>3.1 Základní prvky boje</i>	<i>75</i>
<i>3.2 Základní fáze boje (operace)</i>	<i>76</i>
<i>3.3 Druhy taktických pozemních činností</i>	<i>81</i>
Kapitola 4 VELENÍ POZEMNÍM SILÁM	93
<i>4.1 Charakter velení</i>	<i>93</i>
<i>4.2 Postavení velitele a funkce štábu</i>	<i>107</i>
<i>4.3 Podpora a zabezpečení velení</i>	<i>117</i>
Kapitola 5 SOUČÁSTI A TYPY POZEMNÍCH SIL	122
<i>5.1 Obecné dělení sil</i>	<i>122</i>
<i>5.2 Součásti pozemních sil</i>	<i>124</i>
<i>5.3 Typy taktických pozemních sil</i>	<i>125</i>
<i>5.4 Struktura pozemních sil</i>	<i>129</i>

II. ÚLOHA DRUHŮ SIL, DRUHŮ VOJSK A SLUŽEB V OPERACÍCH	131
Kapitola 6 ALIANČNÍ ČLENĚNÍ SIL	132
6.1 <i>Druhy sil Aliance</i>	132
6.2 <i>Součinnost druhů sil a druhů vojsk v operacích</i>	136
Kapitola 7 ÚLOHA DRUHŮ SIL, DRUHŮ VOJSK A SLUŽEB AČR V OPERACÍCH	139
7.1 <i>Druhy sil, druhy vojsk a služeb AČR</i>	139
7.2 <i>Úkoly druhů vojsk a služeb AČR a ostatních součástí OS ČR v operacích</i>	141
7.3 <i>Asistenční činnosti</i>	151
III. BOJOVÁ PODPORA	157
Kapitola 8 CHARAKTERISTIKA A CÍLE BOJOVÉ PODPORY	158
Kapitola 9 PRŮZKUM	159
9.1 <i>Všeobecné zásady organizace a vedení průzkumu</i>	159
9.2 <i>Místo průzkumu v podpoře bojové činnosti</i>	159
9.3 <i>Charakteristické rysy a omezení průzkumu</i>	160
9.4 <i>Principy průzkumu</i>	162
9.5 <i>Úkoly průzkumu</i>	163
9.6 <i>Druhy průzkumu</i>	164
9.7 <i>Řízení průzkumu a jeho plánování (organizace)</i>	164
Kapitola 10 ZPRAVODAJSKÉ ZABEZPEČENÍ	168
Kapitola 11 TARGETING	171
11.1 <i>Základy targetingu</i>	171
11.2 <i>Targeting u pozemních sil</i>	172
Kapitola 12 PALEBNÁ PODPORA	174
12.1 <i>Všeobecné zásady</i>	174
12.2 <i>Prostředky palebné podpory</i>	176
12.3 <i>Velení a řízení při palebné podpoře</i>	179
12.4 <i>Plánování palebné podpory</i>	182

12.5 Koordinace palebné podpory	183
Kapitola 13 PROTIVZDUŠNÁ OBRANA	185
13.1 Všeobecné zásady	185
13.2 Plánování protivzdušné obrany, úkolování přidělených jednotek	193
13.3 Vedení protivzdušné obrany	196
Kapitola 14 ELEKTRONICKÝ BOJ	197
14.1 Všeobecné zásady	197
14.2 Plánování elektronického boje, úkolování přidělených jednotek	198
14.3 Vedení elektronického boje	199
Kapitola 15 ŽENIJNÍ PODPORA	200
15.1 Všeobecné zásady	200
15.2 Plánování ženijní podpory	209
15.3 Velení a řízení při realizaci ženijní podpory	217
Kapitola 16 POLICEJNÍ ZABEZPEČENÍ	221
16.1 Všeobecné zásady	221
16.2 Úkoly vojenské policie v operacích	222
IV. ZABEZPEČENÍ, SLUŽBY A OCHRANA VOJSK	223
Kapitola 17 ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI VOJSK	224
17.1 Charakteristika a cíle zabezpečení činnosti vojsk	224
17.2 Logistická podpora	225
17.3 Zdravotnické a veterinární zabezpečení	228
17.4 Chemické zabezpečení	235
17.5 Geografické a hydrometeorologické zabezpečení	236
17.6 Komunikační a informační zabezpečení	238
17.7 Světelné zabezpečení	242
Kapitola 18 SLUŽBY	245
18.1 Charakteristika a cíle poskytování služeb	245
18.2 Právní služba	245

18.3 Duchovní služba	248
18.4 Psychologická služba	251
18.5 Finanční služba	255
18.6 Doplnování jednotek personálem	256
Kapitola 19 OCHRANA VOJSK	261
19.1 Charakteristika a cíle ochrany vojsk	261
19.2 Ochrana proti zbraním hromadného ničení (OPZHN) a průmyslovým nebezpečným látkám	262
19.3 Ochrana proti vysoce přesným zbraním a elektronickému působení	265
19.4 Ochrana proti nežádoucím účinkům vlastních zbraní a jiné techniky	266
19.5 Požární ochrana	269
19.6 Ochrana životního prostředí	270
19.7 Ochrana zdraví	271
19.8 Ochrana proti improvizovaným výbušným zařízením (IED)	272
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	276
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	288

POZEMNÍ SÍLY V OPERACÍCH

Vyškov 2011
www.doctrine.cz

Odpovědný funkcionář: plk. gšt. Ing. Ladislav JUNG

Do tisku schválil: plk. gšt. Ing. Tomáš RAK

Redaktor pplk. Ing. Jiří POHLODEK

Zpracovala zpracovatelská skupina ve složení:

Ing. Milan SOJKA, pplk. Ing. Jiří ČERNÝ, mjr. Ing. Vítězslav JAROŠ, Ph.D.,
Ing. Jiří VÍTEČEK, pplk. Ing. Milan PODHOREC, Ph.D., plk. gšt. Ing.
Jaroslav PROCHÁZKA, Ing. Jan DÚBRAVČÍK, pplk. Ing. Norbert ŽIPAJ,
pplk. Ing. Roman HEGYI, mjr. Ing. David ČEP, Ing. Josef HAMRNÍK, mjr.
Ing. Pavel LISA, pplk. Ing. Jaroslav MAULE, mjr. Ing. Dalibor SULEK,
pplk. Ing. Josef ŠTOKR, pplk. Ing. Bohuslav VRBA, pplk. Ing. Lubomír
POROČÁK, Ph.D., doc. Ing. Jaroslav ZELENÝ, CSc, mjr. Ing. Pavel
OTŘÍŠAL, pplk. Ing. Jan BENEŠ, Ing. Rudolf DONNÉ, Ing. Luboš BAHNÍK,
mjr. Ing. Stanislav Coufal, pplk. Ing. Ladislav SVITEK, M.S., Ing. Vladimír
BALEKA, pplk. MUDr. Miroslav LASTIČ, plk. MUDr. Roman HRUDA,
pplk. Ing. Jaroslav STOJAN, kpt. Mgr. Petr JAITNER, kpt. Mgr. Josef
KONEČNÝ, kpt. Mgr. Darina ZÁCHOVÁ, pplk. Ing. Jiří LEXMAUL,
pplk. Ing. Jiří ZÁCHA

Redakční a jazyková úprava:

Mgr. Helena NĚMCOVÁ, Ing. Oldřich ZELA, Ing. Jaroslav MRÁZ

Obálka a grafická úprava: Ing. Jaroslav MRÁZ

Vydavatel: Odbor doktrín VeV – VA

Tisk: VGHMÚř Dobruška

Náklad: 500 výtisků

První vydání

Vojenská doktrína přidělena podle zvláštního rozdělovníku